

सत्यमेव जयते
महाराष्ट्र शासन

ठाणे जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा व प्रमाणित कार्यपध्दती

ठाणे जिल्हा
आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण
२०२३

प्रस्तावना

यंदाचा ठाणे जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा तयार करून आपल्या हाती देण्यात येत आहे. आपणास ठाऊक आहेच की, आपत्ती काळात जलद आणि प्रभावी प्रतिसादासाठी निरनिराळ्या यंत्रणांशी समन्वय साधण्याचे काम जिल्हाधिकारी कार्यालयातील या कक्षाच्या माध्यमातून करण्यात येते. विशेष म्हणजे नैसर्गिक आपत्तीच्याच काळात नव्हे तर एरव्ही सुद्धा विविध विभागांशी, पालिकांशी समन्वयाचे काम सातत्याने सुरु असते.

आपत्तीचे स्वरूप बदलत चालले आहे. अती पाऊस, भूकंप, वादळ, विजा पडणे या नैसर्गिक आपत्ती देखील आपले स्वरूप बदलत आहेत. मानव निर्मित आपत्तींमध्ये देखील ठाणे जिल्ह्यात विशेषतः औद्योगिक परिसर मोठ्या प्रमाणावर असल्याने तसेच एकूणच जिल्ह्याचा विस्तार व लोकसंख्या पहाता विविध प्रकारच्या अपघातांचे प्रमाणही वाढले आहे ही वस्तुस्थिती आहे. नैसर्गिक आपत्ती आपण रोखू शकत नाही पण योग्य व्यवस्थापन आराखडा आणि त्याची अंमलबजावणी व्यवस्थित पार पाडली तर बरेच धोके आपण कमी करू शकतो. यासाठी सर्वच संबंधित अधिकारी-कर्मचारी आणि यंत्रणांचे प्रशिक्षण तसेच क्षमता बांधणीला महत्व दिले पाहिजे असे वाटते, त्यादृष्टीने देखील आम्ही प्रयत्न करणार आहोत. आपत्तीच्या परिस्थितीत प्रत्येक विभागांत नियोजनबद्धता आणि गोंधळून न जाता नेमके काय केले पाहिजे याची सुस्पष्ट कल्पना हा आराखडा वाचतांना येईल.

आपत्ती व्यवस्थापनात उल्लेखनीय कार्य करणाऱ्या व्यक्ती, संस्थांना प्रोत्साहन देण्याचीही गरज वाटते. यासंदर्भात राज्य शासनाकडून आलेल्या सूचनांनुसार ठाणे जिल्ह्यातही अशा व्यक्तींना प्रोत्साहित केले जाईल. सोशल मिडीया प्रगल्भ झाला आहे. यातील माध्यमांचा जबाबदारीने वापर करून कुठल्याही आपत्तीत कशा प्रकारे नागरिकांपर्यंत त्वरित आणि अधिकृत माहिती पोहचविता येईल हे पाहिले जाईल. नैसर्गिक आपत्तीशी मुकाबला करतांना तो ठराविक कार्यपद्धतीचा वापर करून झाला तर तो परिणामकारक ठरतो असा अनुभव आहे मात्र यातही महत्वाचे आहे तो लोक सहभाग. त्यामुळे विविध स्वयंसेवी संस्था, एनएसएस, एनसीसीचे विद्यार्थी यांची देखील एखाद्या आपत्तीमध्ये मदत होऊ शकते याचाही या आराखड्यात विचार करण्यात आला आहे.

मला खात्री आहे की, हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा सर्वसामान्यांना देखील आपत्तीच्या वेळी उपयुक्त ठरेल.

जिल्हाधिकारी, ठाणे

अनुक्रमणिका		
अ.क्र.	तपशिल	पृष्ठ क्रमांक
१	जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा	
२	ठाणे जिल्हा दृष्टीक्षेप	
३	आपत्ती धोके व संवेदनशीलता विश्लेषण	
४	आपत्ती व्यवस्थापन आराखड्याची गरज	
५	आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना	
६	आपत्ती नियोजनाचे स्तर	
७	आपत्ती व्यवस्थापनाची शास्त्रीय परिभाषा व त्यांचा तपशील	
८	केंद्र ते जिल्हास्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन यंत्रणा	
९	आपत्ती व्यवस्थापन कायदा - २००५	
१०	आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था (NIDM)	
११	राष्ट्रीय आपत्ती मदत दल (NDRF)	
१२	राज्य स्तरावरील व्यवस्था	
१३	जिल्हा स्तरावरील व्यवस्था	
१४	आपत्ती काळात लागणाऱ्या संसाधनांची एकत्रीत माहिती (IDRN)	
१५	आपत्ती व्यवस्थापनात समाजाचा सहभाग	
१६	प्रमाणित कार्यपध्दती	
१७	१) पूर	
१८	२) दरड कोसळणे	
१९	३) चक्रीवादळ	
२०	४) साथीचे रोग	
२१	५) औदयोगिक / रासायनिक अपघात	
२२	६) भूकंप	
२३	आपत्ती व्यवस्थापन कायदा - २००५ (ठळक बाबी)	
२४	ठाणे जिल्ह्यातील महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक	
२५	जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण समिती ठाणे संपर्क क्रमांक	
२६	जिल्ह्यातील कार्यालयनिहाय महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक	
२७	जिल्ह्यातील इतर कार्यालयनिहाय महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक	
२८	पोलिस विभागांचे संपर्क क्रमांक	
२९	महानगरपालिकांचे संपर्क क्रमांक	
३०	एन.डी.आर.एफ.(NDRF)	
३१	नगरपालिकांचे संपर्क क्रमांक	
३२	अग्निशमन दलांचे संपर्क क्रमांक	
३३	रुग्णालयांची माहिती	
३४	पाणबुडे संस्थेची माहिती	
३५	जिल्हा परिषद ठाणे अधिकाऱ्यांची माहिती	
३६	गट स्तरावरील महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक	
३७	जिल्हा परिषद पाणीपुरवठा विभाग	
३८	भूमि अभिलेख कार्यालय, ठाणे	

३८	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, ठाणे	
३९	प्रादेशिक परिवहन विभाग	
४०	सार्वजनिक बांधकाम विभाग, ठाणे	
४१	शहाड टेमघर (स्टेम) पाणीपुरवठा प्राधिकरण	
४२	आरोग्य सेवा, ठाणे	
४३	महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण मंडळ, ठाणे.	
४४	पाटबंधारे विभाग, ठाणे	
४५	पशुसंवर्धन विभाग	
४६	प्रादेशिक बंदर अधिकारी, मोरा बंदरे समुह	
४७	प्रसार माध्यमांतील प्रतिनिधींची यादी	
४७	शासकीय कार्यालयीन महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक	
४८	मध्य रेल्वेचे महत्वाचे अधिकारी	
४९	गृह खाते — भारत सरकार	
५०	खाजगी अर्थमूव्हर्स, पोकलन, क्रेन्स, टॅकर्स इत्यादी पुरवठा करणा-या संस्थांची यादी	
५१	आपत्ती व्यवस्थापनाशी संबंधित अशासकीय सामाजिक संस्थांची यादी	
५२	आपत्ती व्यवस्थापनांतर्गत नियंत्रण कक्षाचे संपर्क क्रमांक	
५३	रासयनिक अपघाताच्या वेळी संपर्कासाठी तज्ञ व्यक्तींची यादी	
५४	गोताखोर (स्कुबा डायव्हर) गिर्यारोहक यादी	

१. जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा (DDMP)

जिल्हा आपत्कालीन व्यवस्थापन आराखड्याचा मुख्य उद्देश जिल्हामधील आपत्ती काळात तत्पर राहून, समन्वयाने सक्रीय राहणे हा आहे. युद्ध पातळीवर काम करताना देखील उपलब्ध साधनांचा सुयोग्य वापर वहावा, गोंधळ कमी व्हावा व सर्व स्तरावर – सर्व घटकांमध्ये समन्वय असावा हा उद्देश आहे. DDMP मध्ये सर्व आपत्तींचा विचार केला जातो. उदा. भुकंप, पुर, वादळ, संसर्गजन्य रोग, कारखान्यातील अपघात, रस्ते अपघात, आग, इ. पुर व भुकंप यासारख्या आपत्तीत जीवित व वित्त हानी मोठ्या प्रमाणात होते. तर, संसर्गजन्य रोगात जीवितास मोठ्या प्रमाणात धोका असतो. कोणत्याही स्थितीत या आपत्तीच्या व्यवस्थापनात मोठ्या प्रमाणात समन्वयाची व मनुष्यबळाची आवश्यकता असते. त्याशिवाय आपत्ती निवारणार्थ प्रभावी कार्य करता येणार नाही.

सध्याचा आराखडा हा बहुविध प्रतीसाद आराखडा असून हा आराखडा आपत्ती काळात संस्थात्मक चौकटीची बाह्य रूपरेषा असून त्याकाळात कशा स्वरूपात मदत कार्य चालेल याची माहिती देतो. हा आराखडा आपत्ती काळात सहभागी संस्थांनी कोणत्या प्रकारे व कशाच्या सहाय्याने काम करावयाचे याबद्दल मार्गदर्शन करतो. प्रत्यक्ष कार्य करताना किंवा प्रत्यक्ष काम करणा-या संस्थाना आपत्तीच्या स्वरूपानुसार काम करावे लागते. मात्र उच्चस्तरीय संस्थाना किंवा नियंत्रण स्तरावर म्हणजे जिल्हा स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापनाचे स्वरूप साधारणतः सारखेच असते.

आपत्ती व्यवस्थापन आराखड्याचा उद्देश :

जिल्हास्तरीय कृती कार्यक्रमाचे उद्देश खालील प्रमाणे आहेत :

१. जिल्हास्तरावर आपत्ती व्यवसापनाच्या तयारीचा स्तर उंचावणे, धोका व वाईट परिस्थितींचे योग्य विश्लेषण करून आपत्तीच्या काळातील जीवित व वित्त हानी कमीत कमी स्तरावर ठेवण्याचा प्रयत्न करणे.

२. उपलब्ध संसाधने व सुविधांची सध्याची स्थिती कशी आहे त्याच बरोबर आपत्ती व्यवस्थापनात सामील संस्था / संघटना यांच्यात समन्वय साधून जिल्हा प्रशासनास मजबूती प्राप्त करून देणे. एकंदर यांचा फायदा जिल्हयातील जनसामान्यात आपत्काळात विश्वास कायम ठेवण्यासाठी होतो. याचा सकारात्मक परिणाम जिल्हयाच्या दिर्घकालीन विकासात करून देणे.

३. अद्ययावत तंत्रज्ञानाचा वापर करून आपत्ती कृती कार्यक्रम आधुनिक बनवणे जेणेकरून त्याचा फायदा जलद मदत कार्यात होईल. यात रिमोट सेन्सिंग , जी.आय.एस.इ. चा वापर करणे.

४. आपत्ती कमी करण्याचा विविध पैलूंचा अभ्यास करून त्यांचा उपयोग साधनांच्या विकासात करणे.

५. जिल्हयामधील भविष्यातील आपत्तीच्या निवारणार्थ योग्य दस्तऐवजांची (PROPER DOCUMENTATION) चौकट विकसित करणे.

६. DDMP प्रभावी नियंत्रणाची यंत्रणा तयार करून शासनाच्या धोरणाची अंमलबजावणी करणे. कोणत्याही आपत्कालीन आराखड्याशिवाय जेव्हा आपत्तींना तोंड द्यावे लागते. त्यावेळी अनावश्यक कामावर भर पडतो व महत्वाच्या कामांकडे दुर्लक्ष होवू शकते. काणत्याही आपत्ती व्यवस्थापनाचा मुख्य उद्देश हा आपत्ती ओळखून किंवा पूर्व अंदाज बांधून संभाव्य हानी जास्तीत जास्त कमी करणे हा असतो. म्हणूनच आपत्ती व्यवस्थापनाचा योग्य आराखडा असावा. या मध्ये खालील गोष्टींचा अंतर्भाव होतो.

१. प्रतिसादात्मक कार्यवाहीच्या अनुक्रमाने पुर्व नियोजन
- २.सहभागी संस्थाना जबाबदारीचे वाटप करणे
- ३.आपत्कालीन कार्याच्या कार्यवाहीची प्रमाणित पदध्ती विकसीत करणे .
- ४.उपलब्ध साधणांचा व सुविधांचा साठा
- ५.संसाधणाच्या परिणामकारक व्यवस्थापनांची यंत्रणा
६. सरकारी यंत्रणा व सामाजिक (एन.जी.ओ.) यांच्यात योग्य तो समन्वय साधणे.
- ७.राज्य सरकारी यंत्रणेत समन्वय साधणे.
- ८.शोध व बचाव कार्याचे नियंत्रण व निरीक्षण करणे.

प्रादेशिक आपत्ती व्यवस्थापन कृती कार्यक्रम उद्देश

- जिल्हा स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापनाच्या तयारीचा स्तर उंचावणे, धोक्याचे स्वरूप व आपत्तीच्या परिस्थितीचे योग्य विश्लेषण करून आपत्तीच्या काळातील जिवीत व वित्त हानी कमीत कमी स्तरावर ठेवण्यासाठी प्रयत्न करणे.
- उपलब्ध साधन सामग्री / सुविधांची सध्याची स्थिती कशी आहे? त्याचबरोबर आपत्ती व्यवस्थापनात सहभागी संस्था / संघटना यांच्यात समन्वय साधून महापालिका प्रशासनाला सहकार्य प्राप्त करून देणे.
- अदयावत तंत्रज्ञानाचा वापर करून आपत्ती कृती कार्यक्रम आधुनिक बनवणे त्यामुळे मदत कार्य जलद गतीने होईल यात भौगोलिक माहिती प्रणाली (जी आय एस) इ. चा वापर करणे
- आपत्ती त प्रवर्तित होऊ शकणारे धोके शोधून त्याची तीव्रता कमी करण्याच्या विविध पैलूंचा अभ्यास करून आवश्यक साधनसामग्री विकसित आज ठाणेत करणे.
- महापालिका स्तरावर भविष्यातील आपत्तीच्या निवारणार्थ योग्य दस्तऐवजांची चौकट विकसित करणे.
- प्रभावी नियंत्रणाची यंत्रणा तयार करून शासनाच्या धोरणाची अंमलबजावणी करणे.
- समाजातील सर्व घटकांना विविध आपत्ती ला सामोरे जाण्यासाठी जनजागृती कार्यक्रम राबवणे.

योग्य नियोजना शिवाय जेव्हा आपत्तीला सामोरे जावे लागते, त्यावेळी यंत्रणावर व मनुष्यबळावर अनावश्यक भार पडतो. त्यामुळेच आपत्ती व्यवस्थापनेचा मुख्य उद्देश हा धोका ओळखून तो आपत्तीत परावर्तित होण्याची संभाव्यता लक्षात घेऊन योग्य पूर्व तयारीच्या सहाय्याने होणारी हानी कमी करणे हा असतो. त्यामुळेच कोणत्याही आपत्ती व्यवस्थापनाचा मुख्य उद्देश हा आपत्ती ओळखून किंवा पूर्ण अंदाज बांधून योग्य पूर्व तयारीच्या

साह्याने संभाव्य हानी कमी करणे हा असतो. म्हणूनच आपत्ती व्यवस्थापनाचा आराखडा योग्य असणे आवश्यक आहे.

आराखड्यामध्ये खालील गोष्टींचा अंतर्भाव होतो -

१. परिसरातील धोके ओळखणे.
२. प्रतिसादात्मक कार्यवाहीच्या अनुक्रमाने पूर्व नियोजन करणे.
३. सहभागी संस्थांना जबाबदारीचे वाटप करणे.(प्रशासन व समाजातील घटक)
४. आपत्ती काळात प्रमाणित कार्यपद्धती विकसित करणे.
५. उपलब्ध साधनांचा व सुविधांचा साठा करणे.
६. साधनांच्या परिणामकारक व्यवस्थापनाची यंत्रणा विकसित करणे.
७. सरकारी यंत्रणा व सामाजिक संस्था (NGO) यांच्यात योग्य समन्वय साधणे.
८. सरकारी, निमसरकारी यंत्रणांमध्ये समन्वय साधणे.(GO, VO, NGO)
९. शोध व बचाव कार्याचे नियंत्रण व निरीक्षण करणे.
१०. आराखडा तयार करणे व तो सादर करणे, जेणे करून भविष्यात अश्या घटना पुन्हा घडू नयेत म्हणून व्यवस्थेत बदल करणे.

२. ठाणे जिल्हा दृष्टीक्षेप

२.१ स्थान

महाराष्ट्र राज्यातील काही मोजक्या औद्योगिक दृष्ट्या प्रगत जिल्ह्यांपैकी ठाणे हा एक कोंकण विभागातील उत्तरेकडचा जिल्हा असून जनगणना सन २०११ नुसार लोकसंख्येच्या दृष्टीने त्याचा राज्यात तिसरा क्रमांक आहे. जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ ४२१४ चौ.कि.मी. असून ते राज्याच्या १.३७ टक्के आहे. पूर्वेकडे सहयाद्री पर्वताच्या रांगा तर पश्चिमेस अरबी समुद्र, उत्तरेस गुजरात राज्याचा घनदाट भाग आणि दक्षिणेला भारताची आर्थिक राजधानी समजले जाणारे मुंबई शहर अशा जिल्ह्याच्या चतुःसिमा आहेत. जिल्ह्यातील ठाणे, कल्याण, उल्हासनगर, अंबरनाथ, भिवंडी या तालुक्यांचे क्षेत्र औद्योगिक दृष्ट्या विकसीत आहेत. जिल्ह्याचे भौगोलिक स्थान ७२.४५ आणि ७३.४८ पूर्व रेखांश व १८.४२ आणि २०.२० उत्तर अक्षांश मध्ये येते.

राज्यातील सहा प्रादेशिक विभागांपैकी कोंकण प्रादेशिक विभागात ठाणे जिल्ह्याचा समावेश आहे. प्रशासकीय नियंत्रण व दैनंदिन कारभाराच्या सोयीसाठी जिल्ह्यात ७ तालुके असून प्रशासकीय कामे सुलभ होण्याच्या दृष्टीने सदयस्थित एकूण ४ महसूल उपविभाग कार्यरत आहेत. जिल्ह्याचे मुख्य प्रशासकीय कार्यालय, ठाणे येथे आहे. ठाणे शहर मुंबई-आग्रा राष्ट्रीय महामार्गावर असून मध्य रेल्वेचे एक मोठे स्थानक आहे व ते मुंबई पासून ३४ कि.मी. अंतरावर आहे.

जिल्ह्याच्या पूर्वेला पुणे व अहमदनगर जिल्हे आहेत. उत्तर पूर्वेला नाशिक जिल्हा तर उत्तरेला पालघर जिल्हा आहे. या जिल्ह्याच्या पश्चिमेला अरबी समुद्र पसरलेला असून बृहन्मुंबई व रायगड जिल्हे दक्षिणेला आहेत.

२.२ क्षेत्रे आणि प्रशासकीय विभाग

ठाणे जिल्ह्याचे एकूण भौगोलिक क्षेत्र ४२१४ चौ.कि.मी. आहे.

ठाणे जिल्ह्यात ८ तालुके आणी ४ उपविभाग आहेत त्याची माहिती खालील प्रमाणे आहे.

उपविभाग	तालुकानिहाय उपविभाग
ठाणे	ठाणे, मिरा भाईंदर
कल्याण	कल्याण, मुरबाड
भिवंडी	भिवंडी, शहापूर
उल्हासनगर	उल्हासनगर, अंबरनाथ

प्रशासकीय रचना

महसूल प्रशासन

उपविभागीय अधिकारी	ठाणे	कल्याण		भिवंडी		उल्हासनगर	
तहसिलदार	ठाणे	कल्याण	मुरबाड	भिवंडी	शहापूर	उल्हासनगर	अंबरनाथ
मंडळ	६	५	५	६	५	१	४
सजा	३०	२८	२९	३७	३०	१	२४

विकास प्रशासन

शहरी	नागरी	ग्रामीण
महानगरपालिका	नगरपालिका	जिल्हा परिषद ठाणे
ठाणे	१. अंबरनाथ	१. पंचायत समित्या ०५
नवी मुंबई	२. कुळगांव बदलापूर	२. ग्रामपंचायत ४३०
मिरा भाईंदर		
उल्हासनगर		
कल्याण डोंबिवली		
भिवंडी निजामपुर		

२.३ लोकसंख्या व क्षेत्र

२.३.१ आर्थिक माहिती :-

जिल्हातील ५० टक्के भूभागावर शेती केली जात असली तरी जिल्ह्यात मुख्य आर्थिक क्रिया ही शेती व औदयोगिकरणाशी संबंधित आहेत. जिल्ह्यातील मुख्य पीक भात असून फूल शेती,भाजीपाला व फळपिके अशी नगदी पिके घेतली जातात. तसेच साग,सुबाभुळ व बाभूळ यांची लागवड केलेली आहे. सदर पीकांचे उत्पादन हे मुंबई ,मुंबई उपनगर व ठाणे या जिल्ह्यात वापरले जाते. जिल्हातील ३१.१ टक्के भूभागावर वनक्षेत्र आहेत. ७२.५८ टक्के लोकसंख्या ही नागरी असून २७.४२ टक्के ग्रामीण लोकसंख्या आहे. (२०११ प्राथमिक जनगणने नुसार) अनुसूचित जाती व जमाती यांचे प्रमाण अनुक्रमे ७.९७ टक्के व ५.२६ टक्के आहे. जिल्हाची एकूण लोकसंख्येच्या तुलनेत साक्षरता सुमारे ८७.२४ टक्के आहे. एकूण क्षेत्राच्या ०.५ टक्के क्षेत्र हे औदयोगिक क्षेत्र म्हणून घोषित करण्यात आलेले आहे. एकूण मुख्य नागरी वस्त्यांची संख्या ५ असून त्यामध्ये मुख्य व्यवसाय व्यापार अथवा औदयोगिक मजूरी आहे.जिल्ह्यातील झोपड्यांची संख्या २,८४,५१० असून एकूण १८ टक्के लोकसंख्या दारिद्र्य रेषेखाली राहते. दहा प्रमुख औदयोगिक क्षेत्रामधील एकूण कामगार वर्ग ७,५८,६०५ असून रोजगाराचे हे एक महत्वाचे साधन आहे. खर्डी येथे मोठी औदयोगिक वसाहत उभारण्यात येत आहे.

२.३.२ लोकसंख्येची घनता

२०११ च्या जनगणनेनुसार जिल्हयाची ८०,७०,०३२ इतकी आहे. लोकसंख्येच्या बाबतीत ठाणे जिल्हा हा राज्यातील तिसऱ्या क्रमांकावर असून राज्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ७.१८ टक्के लोकसंख्या असलेला मोठा जिल्हा आहे. ८६.१६ टक्के नागरी लोकसंख्या असलेला ठाणे जिल्हा राज्यात मुंबई नंतर सर्वाधिक नागरीकरण झालेला आहे. २००१ ते २०११ च्या दशकात जिल्हयाच्या लोकसंख्येत ३४.६६ टक्के वाढ झाली असून ही वाढ राज्याच्या १५.९९ टक्के वाढीपेक्षा अधिक आहे.

महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण क्षेत्रापैकी १.३७ टक्के क्षेत्र व्यापलेल्या ठाणे जिल्हयात २०११ च्या जनगणनेनुसार राज्यातील ७.१८ टक्के व्यक्ती राहतात. ठाणे जिल्हयाची लोकसंख्येची घनता दर चौ.कि.मी.ला १९१५ इतकी असून राज्याचे हेच प्रमाण केवळ ३६५ इतके आहे. संबंध राज्यातील लोकसंख्येच्या घनतेचा विचार करता मुंबई शहरानंतर ठाणे जिल्हयाचा क्रमांक लागतो.

अनु क्र	तालुका	लोकसंख्येची घनता (व्यक्ती प्रती चौ.किमी)
१	ठाणे,उल्हासनगर	१००० पेक्षा अधीक
२	कल्याण	५००-१००० मध्ये

२.४ ऐतिहासिक व धार्मिक स्थळे

ऐतिहासिक आणि धार्मिक केंद्राबाबतची माहिती संकलीत करण्यात आलेली आहे.विशिष्ट प्रसंगी मोठ्या संख्येने एकत्र येण्याची व विशिष्ट सेवांची मागणी वाढण्याची शक्यता लक्षात घेता,विशेषतः परिवहन व्यवस्थापन,आरोग्य सेवा,कायदा व सुव्यवस्था,अन्न पुरवठ्याची उपलब्धता व रोगराई पसरू नये यासाठी स्वच्छता व्यवस्था,रस्ते अपघात व आग यांचे नियंत्रण या बाबत प्रशासनाच्या प्रतिसादाच्या अनुषंगाने हे अत्यंत आवश्यक आहे.

ऐतिहासिक केंद्राचे नाव व नजिकचे शहरी किंवा ग्रामीण केंद्र जेथे १०००० पेक्षा जास्त लोक एका वेळी एका ठिकाणी एकत्र येतात अशा लहान यात्रा	सण,उत्सवाचा कालावधी व महीने	अंदाजित यात्रेकरू व भेट देणारी लोकसंख्या
मलंगगड (हाजीमलंग)	जानेवारी/फेब्रुवारी	२०,०००
शिवाजी जयंती (भिवंडी)	एप्रिल / मे	२०,०००
सिध्दीविनायक महागणपती टिटवाळा (कल्याण)	जून/जुलै	२०,०००
शिवमंदिर, अंबरनाथ	मार्च/जून/जुलै	१५,०००
म्हसा यात्रा(मुर्बाड)	जानेवारी	१,००,०००

२.५ महत्वपूर्ण भौतिक रचना आणी जमिनीच्या वापरातील विविधता

२.५.१ माती

काळी व वाळू मिश्रित जमीन ही ठाणे तालुक्यात आढळून येते. ही जमिन सुपीक असून ती मुख्यतः भाताचे पिक, भाजीपाला व फळबाग यांच्या लागवडीस योग्य आहे. तसेच तपकिरी लालसर जमीन ही बहुतेक किनारपट्टीच्या व सहयाद्री घाटमाथ्याच्या उतरणीच्या दऱ्या खोऱ्यातील पट्ट्यात आढळून येते. मुख्यतः भिवंडी, कल्याण व शहापूर तालुक्यात अशी जमीन असून ती भात लागवडीस उपयुक्त आहे

२.५.१.१ जिल्ह्यात मूलतः तीन मातीचे प्रकार आढळतात.

१. सपाट जमिनीवर आढळणारी काळी माती
२. किनारपट्टीवर आढळणारी काही माती
३. डोंगरउतारावर आढळणारी वसकस जमीन

२.५.१.२ किना-यालगत आढळणा-या जमिनीचे खालील प्रकार पडतात.

१. साधी जमिन
२. खारी जमिन

२.५.१.३ ठाणे जिल्ह्यातील मातीचे खालीलप्रमाणे गुणधर्म आहेत.

१. रेटाड आहे.
२. कॅल्शियम कार्बोनेटपासून मुक्त आहे.
३. फॉस्फेट व पोटॅशचे प्रमाण कमी आहे.
४. पूर्वेकडील डोंगर उतारावरील माती लाल व उथळ असून भातासाठी उपयुक्त नाही.
५. आणखी पूर्वेकडील माती निकृष्ट असून नागली, वरी, गवत यासाठी उपयुक्त आहे.
६. भिवंडी, कल्याण आणि शहापूर या तालुक्यात तांबडी चिकणमाती आढळते.

२.५.१.४ जमिन वापर

रहिवाशी क्षेत्र	०.०१
कृषी क्षेत्र	४७.९९
औद्योगिक क्षेत्र	०.०५
वनव्याप्त क्षेत्र	३५.१०
टाकाउ क्षेत्र	०.१८
दुष्काळप्रवण क्षेत्र	०.००१

२.६ भूगर्भ शास्त्र आणी भू प्राकृतीक शास्त्र

२.६.१ भूगर्भशास्त्र

भूगर्भीयदृष्टया ठाणे जिल्हा दख्खनच्या पटयात मोडतो. हा अतिप्राचीन पटटा आहे. काही थोडा भाग हा अॅल्युमिनीयम किनारपटटीची वाळू या नविन भागाने तर ट्रॅकीआईटस आणि -हीओलाईटस या जुन्या भागाने तयार झाला आहे त्याचा स्ट्रॅटीग्राफीकल क्रम पुढील प्रमाणे आहे.

अ.क्र.	मातीचे घडण	वय	स्वरूप
१	अॅल्युमीनीयम	आधुनिक	क्ले,सील्ट,वाळू
२	बिच सॅन्ड	आधुनिक	वाळू आणी सिल्ट
३	लेटेराईट	प्लीस्टोसीन	लेटेराइरट
४	डाईक्स	--	--
५	डेक्कन ट्रॅप	इओसीन ते अप्पर क्रीटॅसिअस	बेसाल्ट
६	-हीओलाईट	इओसीन ते अप्पर क्रीटॅसिअस	-हीओलाईट
७	ट्रॅकीआईटस	इओसीन ते अप्पर क्रीटॅसिअस	ट्रॅकीआईटस

विविध भूगर्भ शास्त्रीय जडणघडणविषयी खालील प्रमाणे वर्णन आहे.

१) ट्रॅकीआईटस आणी -हीओलाईट -

किनारपटटीलगतचा काही भाग व वैतरणा नदी लगतचा काही भाग याने व्यापला आहे. हे खडक ज्वालामुखीजन्य आहेत. आणि याबरोबर बेसाल्ट खडकही आढळतात. हे खडक इओसीन ते अप्पर क्रीटॅसिअस या काळातील आहेत.

२) डेक्कन ट्रॅप -

जिल्हयाचा ८० टक्के भाग डेक्कन ट्रॅपने व्यापला आहे. बेसाल्टीक प्रवाहाच्या संचयामुळे हा तयार झाला या प्रवाहाचे पहा हो आणी आ हे दोन प्रकार आहेत. याप्रवाहाची जाडी काही मीटर पासून ३० मीटर्स पर्यंत आहे. हे प्रवाह ब-याचदा लाल मृदेने विभक्त झालेले आहेत.

३) लेटेराईट

ब-याच ठिकाणी बेसाल्टीक प्रवाहाच्या वर ३) लेटेराईट मृदेचा थर आढळतो. यामध्ये काही प्रमाणात लोह आढळते.या थराची जाडी ५ ते १५ मीटर्स आहे.

४) बिच सॅन्ड

समुद्रलाटांपासून याची निर्मिती झाली आहे.किनारे अरूंद आहेत.

५) डाईक्स

दख्खन पटयामध्ये यांचे अस्तित्व आहे.

२.६.२ भू प्राकृतीक शास्त्र

ठाणे जिल्हयाला लांब समुद्र किणारा लाभला आहे. आणि ८० % भाग हा दख्खन ट्रॅपने व्यापला आहे.जिल्हयातील विविध भूरूपे तीन प्रकारात विभागता येतील.

१. नदी सागरीय
२. संरचनात्मक
३. अनाच्छादनीय भूरूपे

२.६.२.१ नदी सागरीय

१) गाळयुक्त :-

नद्याद्वारे किना-यास गाळ टाकला जातो. यात मातीचिकण व वाळूचा समावेश होतो. प्रदेशाला सौम्य उतार मृदा आच्छादन प्राप्त होते. हा प्रदेश मोठ्या प्रमाणावर कृषीसाठी वापरात आहे.

२) किनारी मैदाने :-

किना-याचा बराचसा भाग किनारी गाळाने भरलेला आहे. प्रदेशाला सौम्य उतार व जाड मृदाआच्छादन आहे. कृषी हे प्रमुख भू उपयोजन आहे. ज्यात प्रामुख्याने सिंचित पिकांचा समावेश होतो.

३) पुळणरेती, चिखलतळ,वाळूच्या टेकड्या,दलदलीचे प्रदेश व वाळूदंड :-

किना-यावर अनेक पुळणे आहेत. खाडीतून प्रवाहाच्या बाजूने माती साचून चिखलतळ अथवा ब-याच ठिकाणी चिखल दलदलीचे प्रदेश निर्माण झालेले आहेत. त्यावर मॅग्नोक्वी वने आहेत. म्हणून त्यांना हरीत चीखलतळ म्हणतात.

४) चैनल दंड :-

महत्वाच्या नद्यांनी पात्रात वाळूचे निक्षेपन केले आहे. ब-याचदा ते दंडाप्रमाणे वर आलेले आहे. त्यांना चैनल दंड म्हणतात.

२.६.२.१ संरचनात्मक निर्मिती

१) ट्रॅपवरती संरचनात्मक टेकड्या :-

रूंद दक्षिणोत्तर ट्रॅप टेकड्यांना संरचनात्मक टेकड्या म्हणता येईल. यांचे उतार तीव्र असून वनांनी आच्छादलेले आहेत.जिल्हयाच्या मध्यवर्ती भागात संरचनात्मक टेकड्यांचे अस्तित्व आहे.

२)उच्च वीच्छेदीत बेसाल्ट पठार :-

जिल्हयाच्या पूर्वेकडे सहयाद्री टेकड्या आहेत. प्रदेशाला दख्खन ट्रॅपने व्यापले आहे.ज्याचा उतार सौम्य असून त्यांची निस्सार घनता तीव्र आहे. हा प्रदेश उच्च वीच्छेदीत बेसाल्ट पठार आहे. वनीकरण हे या प्रदेशाचे मुख्य उपयोजन आहे. यात मुरबाड व शहापूर तालुक्याचा समावेश आहे.

३) मध्यमरित्या विच्छेदीत बेसाल्ट पठार :-

पूर्व सहयाद्रीच्या पर्वत रागांच्या पायथ्याशी मध्यमरीत्या विच्छेदीत बेसाल्ट पठार आहे. प्रदेशाला मध्यम उतार असून मध्यम मृदा आच्छादन आहे. जलनिःसार घनताही मध्यम आहे. जिल्हयाचा बहुतांश भाग मध्यमरीत्या विच्छेदीत बेसाल्ट पठाराने व्यापला आहे.

४) जांभा पठार :-

जांभ्या मृदेने व्यापलेल्या प्रदेशाला जांभा पठार म्हणतात जे दख्खन ट्रॅपखाली आहे. शेती हे मुख्य भूमी उपयोजन असून हा मुखत्वे एक पिक प्रदेश आहे.

५) सौम्य वीच्छेदीत बेसाल्ट पठार :-

मुख्य नदयांच्या द-या, ज्यांचा उतार सौम्य आहे व जेथे बेसाल्ट पठार आहे. तेथे सौम्य विच्छेदीत बेसाल्ट पठार आहे. प्रदेशात जाड मृदा आच्छादन आहे. शेती हे मुख्य भूमी उपयोजन आहे. कल्याण, भिवंडी व शहापूर तालुक्यात या प्रकारचा प्रदेश आढळतो.

२.६.२.३ अनाच्छदनातून निर्मिती

अनाच्छदीत टेकडया, मेसा बुटे :-

जिल्हयातील स्वतंत्र ट्रॅपीयन टेकडयांना अनाच्छदीत टेकडया म्हणतात. सपाट टोकांच्या टेकडयांना बुटे म्हणतात. सर्व टेकडया तीव्र उताराच्या व रन ऑफ क्षेत्र म्हणून कार्य करतात.

२.७ नदीप्रणाली व धरणे**२.७.१ नदया****ठाणे जिल्हयातील मुख्य नदया खालीलप्रमाणे**

अ.क्र.	नदीचे नांव	तालुक्यांची नावे
१	तानसा	शहापूर, भिवंडी
२	उल्हास	कल्याण, अंबरनाथ, उल्हासनगर
३	भातसा	शहापूर, कल्याण, भिवंडी

या व्यतिरिक्त १६ लघु प्रकल्प आहेत.

२.७.२ धरणे आणि पाटबंधारे प्रकल्प**ठाणे जिल्हयातील प्रमुख धरणे**

अ.क्र.	धरणांची नावे	धरणांचे ठिकाण	धरणांची क्षमता	धरणे बांधलेल्या नदया
१	बारवी	मौजे पिंपळोली, ता. उल्हासनगर	३४०.५ एम.सी.एम.	बारवी
२	भातसा	साजीवली ता. शहापूर	३१३ एम.सी.एम	भातसा

२.७.२.१ बारवी प्रकल्प

महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने विकसीत केलेल्या औद्योगिक क्षेत्रातील पाणीपुरवठ्याची मागणी पुरविण्यासाठी महाराष्ट्र राज्यातील मौजे पिंपळोली,ता.उल्हासनगर जि.ठाणे येथे बारवी नदीवर महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाने एक धरण बांधले आहे. अंबरनाथ, अतिरिक्त अंबरनाथ, डोंबिवली, कल्याण, भिवंडी, टी.टी.सी., वागळे औद्योगिक क्षेत्र आणी एम.आय.डी.सी. क्षेत्रा बाहेरील व बी.एम.आर क्षेत्र याबरोबरच एम.आय.डी.सी डोंबिवली, कल्याण,उल्हासनगर, नवी मुंबई,ठाणे व लगतची गावे यांना पाणीपुरवठा केला जातो. धरण तीन टप्प्यात बांधण्याचे प्रस्तावीत होते. त्याप्रमाणे पहिला टप्पा सन १९७६ मध्ये १२७.५ एम.सी.एम क्षमतेसह पूर्ण करणेत आला. त्यानंतर ४ मीटर उंचीचे स्वयंचलीत दरवाजे सन १९८३ मध्ये बसवून वाढीव क्षमता १७८.५ एम.सी.एम. सह दुसरा टप्पा पूर्ण करण्यात आला. नजिकच्या भविष्यात वाढीव क्षमता ३४०.५ एम.सी.एम. सह तिसरा टप्पा पूर्ण करण्यात येईल. बारवी नदीवरील धरणातून सोडण्यात येणारे पाणी धरणापासून १८ कि.मी. अंतरावरील जांबुळ येथे उचलेले जाते. पाण्यावर प्रक्रिया करून ते विविध औद्योगिक क्षेत्रांना पुरविले जाते.

२.७.३ भातसा धरण

भातसा धरण हे समुद्र सपाटी पासून ८९.०० मीटर उंचीवर असून ९५९.०० मीटर लांब आहे. या धरणाची पाणी साठवण्याची क्षमता ९७६ घन मीटर आहे.

२.८ परिवहन व दळणवळण यंत्रणा

२.८.१ रस्ता वाहतूक जलमार्ग,लोहमार्ग

राष्ट्रीय महामार्गाची संख्या	३
राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	२२५.८०किमी
राज्य महामार्ग (किमी)	२१३.२४
जिल्हा परिषद रस्ते (किमी)	५४४६
नद्यावरील पुलांची संख्या	३५
राज्य परिवहनाने न जोडलेल्या गावांची संख्या	१८
बंदरे अथवा जेट्टीची संख्या (ठाणे-२६,कल्याण-१५)	११६
लांब पल्यांच्या स्थानकांची सोय असलेली लोहमार्ग स्थानके	८
लोहमार्गावरील पुलांची संख्या	५
विद्युतीकरण झालेले लोहमार्ग	२९७.७७किमी
(सर्वब्रॉडगेज,एकेरी५२.९६किमी,दुहेरी २०८.७२किमी, तीहेरी किवा अधिक ३३.०९किमी सुरक्षात्मक नसलेले लोहमार्गफाटकांची संख्या)	निरंक
विमानतळ / विमान धवपट्टी असलेले ठिकाण	निरंक

मध्य व पश्चिम लोहमार्गाद्वारे बृहद परीवहन सेवा ठाणे जिल्हयात उपलब्ध आहेत.

२.८.२ मध्य लोहमार्ग

मध्य लोहमार्गावर ठाणे ते कसारा या गांवा दरम्यान कल्याण, मुंब्रा दिवा, डोंबीवली, शहाड, टिटवाळा, आंबिवली व वाशीद अशी स्थानके असून येथून मोठ्या प्रमाणावर प्रवाशी मुंबई येथे काम करणेसाठी प्रवास करतात. कर्जत मार्गावर विठठलवाडी, उल्हासनगर, अंबरनाथ, बदलापूर, अशी ठीकाण आहेत. मुंबईमधील आपत्तीमुळे या परीवहन यंत्रणेवर विपरीत परिणाम होतात. या मार्गावर कसारा ते मुंबई व अंबरनाथ अशा २८० अप व डाउन लोकल धावतात.

तालुका निहाय लोहमार्ग स्थानकांची संख्या

अ.क्र.	तालुका	लोहमार्ग स्थानकांची संख्या	लोहमार्ग स्थानके
१	ठाणे	११	ठाणे, कळवा, मुंब्रा, दिवा, वाशी, सानपाडा, जुईनगर, बेलापूर, मिरारोड, भाईदर, नेरूळ
२	शहापूर	५	वाशिंद, आसनगांव, आटगांव, खर्डी, कसारा
३	कल्याण	८	डोंबिवली, ठाकुर्ली, कल्याण, शहाड, आंबिवली, टिटवाळा, खडवली, नीलजे
४	उल्हासनगर	२	उल्हासनगर, विठठलवाडी
५	अंबरनाथ	३	अंबरनाथ, बदलापूर, वांगणी

२.९.१ भूसंपादन

मुंबई नाशिक द्रुतगती मार्गासाठी भूसंपादन करण्यात आले आहे.

२.९.२ उदयोग

ठाणे जिल्हयात ठाणे, बेलापूर पटटा, कल्याण या ठिकाणी औदयोगिक केंद्र एकवटली आहेत. भिवंडी तालुक्यात हातमाग व यंत्रमाग व्यवसायाचे मोठे प्रमाण आहे. भिवंडी तालुक्यात माल साठवणूकीसाठी गोदामांची संख्याही मोठी आहे.

२.९.४ औदयागीकरणाचा विस्तार

- औदयोगिक क्षेत्रांची संख्या-१४
- रासायनिक उदयोगांची संख्या-१०
- औदयोगिक क्षेत्रातील एकुण कामगार-७,५८,६०५
- रसायने वाहून नेणा-या पाईप लाईनची संख्या- (नाफता-तेल शुद्धीकरण केंद्र ते घणसोली मुंबई ते मनमाड —पेट्रोलियम उत्पादने वाहून नेणारी पाईप लाईन टाकण्यात येत आहे.)
- धोका उदभवण्याची शक्यता असलेल्या क्षेत्रांची संख्या - ५
(ठाणे, बेलापूर, अंबरनाथ, मूरबाड, शहाड)
- कारखान्यांतून धोकादायक कच्चा माल वाहतूक करणा-या वाहनांची संख्या (प्रतीमाह)-१,२०,०००
- कारखान्यांतून धोकादायक उत्पादने वाहतूक करणा-या वाहनांची संख्या (प्रतीमाह)-७३,०००
- जिल्हामधून कारखान्यासाठी धोकादायक माल वाहून नेणा-या वाहनांची संख्या (प्रतीमाह)-१,५०,०००
- जड वाहणांच्या स्थानकांची संख्या-१
- उदयोगांचे प्रकार: रासायनिक, कापड, अभियांत्रिकी, स्फोटके

मुख्य औदयोगिक क्षेत्र व त्याची सखोल माहिती खालील प्रमाणे

- औदयोगिक क्षेत्राचे नांव:ठाणे-बेलापूर औदयोगिक पट्टा (टी.टी.सी)
- स्थलदर्शक माहिती -ठाणे बेलापूर मार्ग

प्रमुख धोकादायक व प्रदुषण प्रवण उदयोग	४३
---------------------------------------	----

- औदयोगिक क्षेत्राचे नांव: डोंबिवली/कल्याण/अंबरनाथ/मुरबाड
- स्थलदर्शक माहिती- डोंबिवली /कल्याण /अंबरनाथ/मुरबाड

प्रमुख धोकादायक व प्रदुषण प्रवण उदयोग	१८
---------------------------------------	----

३. आपत्ती, धोके व संवेदनशीलता विश्लेषण

३.१ भूकंप आपत्तीचे स्वरूप :-

सन १९८३-८४ साली खर्डी तालुका शहापूर येथे कमी तीव्रतीचे भूकंपाचे धक्के बसले होते. त्यावेळी जिवीत व वित्त हानी झालेली नव्हती त्यानंतर १९८५ साली परत भूकंपाचे धक्के बसले होते. तरीही हानी कधी झालेली नव्हती.जिल्हयामधील सर्वात जास्त पाणी साठवणूक क्षमता असलेल्या भातसा धरणास भूकंपाचा धोका काही प्रमाणात आहे. त्यासोबत बारवी धरणालाही भूकंपाचा धक्का पोहचू शकतो. ठाणे जिल्हा हा औदयोगिक जिल्हा म्हणून प्रसिध्द आहे.जिल्हयामध्ये तीन औदयोगिक विभाग आहेत. भूकंपामुळे या औदयोगिक क्षेत्रांना धोका पोहचू शकतो.जिल्हयामध्ये २/३ लोकसंख्या यामुळे बाधित होवू शकते. ठाणे जिल्हा हा भूकंप प्रवणविभाग-३ (साधारण धोक्याचा) मध्ये मोडतो. खर्डी तालुका शहापूर येथील भूकंप घटनां इतिहास हेच सांगतो की या भागातच मागील भूकंपाचे केंद्र असावे. लातूर,कच्छ,नर्मदा खचदरीच्या भागातील भूकंपाचा परीणाम या भागात काही प्रमाणात झाला होता. खर्डी व त्याआसपासच्या भागात म्हणूनच मरकेल स्केल नुसार सेमिक इनटेंसिटी-७ दाखविले आहे. खर्डीच्या भागातच जिल्हयामध्ये महत्वाची मोठी धरणे आहेत. त्यामुळे धरणांच्या खालच्या प्रवाहाच्या गावांना धोका पोहचू शकतो.

३.१.१ नुकसानीच्या मूल्यमापनासाठी मोजपट्टी

उंच इमारती व कच्ची घरे,औदयोगिक इमारती,पुल,धरणे यांचे नुकसान हे मोठ्या प्रमाणावर होते. छोटी घरे,झोपड्या यांचे नुकसान त्यामानाने कमी असते. तसेच याबाबत ग्रामीण शहरी असा विचारही आवश्यक असतो.

३.१.२ नुकसानीबाबतचे मूल्यमापन

याबाबत चल अचल संपत्तीचे मूल्यांकन आवश्यक आहे. तसेच जिवीतहानीचेही शासकीय धोरणाप्रमाणे मूल्यांकन आवश्यक ठरते.

३.१.३ भूकंपामुळे होणा-या जीवितहानीचा अंदाज

ठाणे जिल्हयातील खर्डी ता. शहापूर व त्याच्या आजूबाजूचे क्षेत्र फॉल्ट रेषेवर येत असल्याने त्या भागातील लोकसंख्येची सर्व माहिती याबाबत उपयुक्त आहे.

३.१.४ नियोजन व व्यवस्थापन घटक

ठाणे जिल्हा हा सेसमीक झोन ३ मध्ये येतो. यात क्षमता बांधणी संसाधण हालचाली, विशिष्ट बांधकाम तंत्र अगोदरच्या बांधकामाचे रेटॉफिटिंग, आदी गोष्टींचा नियोजनात समावेश होतो. व्यवस्थापनात मुख्यत्वे करून भूकंपनंतरच्या रेस्क्यु, रीलीफ व पुनर्वसन या कामांचा समावेश होतो. ठाणे जिल्हातील खर्डी या भूकंप प्रवण भागात भातसा, तानसा ही धरणे असल्याने भूकंप व्यवस्थापनात त्याद्वारे येवू शकणा-या पूर परस्थितीचेही नियोजन केले आहे.

३.१.५ बांधकामाचे वर्गीकरण

ठाणे जिल्हयामध्ये ७२ टक्के नागरीकरण झालेले आहे. औद्योगिककरण व लोकसंख्येची उच्च घनता यामुळे येथे नागरी भागात उंच गगनचुंबी इमारती, बैठी घरे, चाळी, छोट्या इमारती व झोपडपट्टी अशी रचना दिसते. तर ग्रामीण भागात कच्ची पक्की उतरत्या छपराची कौलारू घरे आढळतात. येथे उंच इमारती अभावाने आढळतात. मागील ३० वर्षांचा इतिहास पाहता भूकंपामुळे मोठी आपत्ती उदभवली नाही तरीही सतर्कतेचा भाग म्हणून जिल्हयात लोकांमध्ये जाणीव जनजागृती पथनाटये, भित्तीपत्रके आदी विविध माध्यमांद्वारे करण्यात येत आहे.

३.२ पूर आपत्तीचे स्वरूप

३.२.१ प्रस्तावना

ठाणे जिल्हयात दिनांक २६ व २७ जुलै २००५ रोजी झालेल्या अतिवृष्टीमुळे मोठ्या प्रमाणात जिवीत तसेच वित्त हानी घडून आली त्यामुळे अशा प्रकारच्या आपत्तीस भविष्यात तोड देण्यासाठी मोठ्या प्रमाणावर पूर्वतयारी करण्याची गरज निर्माण झाली.

३.२.२ पुर संवेदनशील भाग

ठाणे जिल्हयातील ६११ गांवे ही पुरसंवेदनशील गावे म्हणून अंदाजित आहे. त्याचप्रमाणे जिल्हयातील शहरी झोपडपट्ट्या खाडी लगतच्या व नदीच्या पात्रा निकटच्या भागात वस्त्या या पूर संवेदनशील आहेत. जिल्हयातील काही पूल दरवर्षी पाण्याखाली जातात. त्यामुळे दळणवळण व्यवस्था विस्कळीत होते. उल्हास खो-यातील कल्याण, डोंबिवली, बदलापूर, उल्हासनगर, ही शहरे नदीच्या / खाडीच्या काठावर वसलेली आहेत. या भागात शहरीकरण वेगाने झाले आहे. नैसर्गिक नाले मूळ ठिकाणी न राहणे, नाले बळवून त्यावर भर टाकून काँक्रीटची जंगले तयार झाली आहेत. त्यामुळे पाण्याचा निचरा नैसर्गिकपणे होत नाहीत.

३.२.३ पुर आपत्तीचे स्वरूप

ठाणे जिल्हयामध्ये दिनांक २६ व २७ जुलै २००५ या दिवशी अतिवृष्टी होवून ठाणे, कल्याण, भिवंडी, उल्हासनगर, अंबरनाथ या पाच तालुक्यात अभूतपूर्व अशी पूर परिस्थिती निर्माण झाली होती. व संपुर्ण जनजीवन विस्कळीत झाले होते. ठाणे जिल्हयाचे सरासरी पर्जन्यमान २३९३ मिमी असे आहे. २००५ साली एकूण सरासरी पर्जन्यमान जिल्हयामध्ये ३५६२ मिमी एवढे झाले होते. त्यामुळे बदलापूर, अंबरनाथ, कल्याण शहर व कल्याण तालुक्यातील गावे, उल्हासनगर शहर व त्यालगतच्या गावांचा बराचसा नागरी भाग सतत तीन दिवस पाण्याखाली होता.

३.२.४ पूराची कारणे

अतिवृष्टी हे पुराचे मुख्य कारण आहे. या व्यतिरिक्त मोठ्या प्रमाणावर नागरीकरण, त्यामुळे वाढता प्लॅस्टीकचा वापर, अनधिकृत बांधकामे, नदीनाल्यांच्या नैसर्गिक प्रवाहात आलेले अडथळे, मोठ्या प्रमाणावरील औद्योगिक कचरा आदी कारणामुळे नैसर्गिकरीत्या पुराच्या पाण्याचा निचरा होत नाही व त्यामुळे पाणी धोक्याची पातळी गाठते. मोठ्या प्रमाणावर जिवित व वित्त हानी होण्याचा धोका निर्माण होतो.

३.२.५ माहिती संकलन

जिल्हाधिकारी कार्यालयामध्ये सुसज्य अशा जिल्हा नियंत्रण कक्षाची स्थापना करण्यात आली . जिल्हयातील सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्था, सर्व तहसील कार्यालयाच्या ठिकाणी तसेच जलसंपदा विभाग, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, सार्वजनिक बांधकाम, आरोग्य विभागामध्येही नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यात आले आहे. या सर्व ठिकाणाहून माहितीची देवाण घेवाण करण्यात येते. जिल्हयातील एखादया विशिष्ट ठिकाणी पूर परीस्थिती निर्माण झाल्यास अशा ठिकाणाहून लोकांना सुरक्षित बाहेर काढणे, त्यांच्या तात्पुरत्या जेवनाची व राहण्याची सोय करणे, त्यांच्यासाठी संक्रमण शिबीरे स्थापने याबाबत जिल्हा नियंत्रण कक्ष व स्थानिक पातळीवरील कक्ष यांच्यामध्ये माहितीचे आदानप्रदान होत असते.

३.२.६ बांधकामाचे वर्गीकरण

ठाणे जिल्हयाचा ७२ % नागरीकरण आहे. ६ महानगरपालिका क्षेत्रामधील बहुतांश भाग हा पुर प्रवण आहे. या भागामध्ये लोकसंख्येची मोठी घनता, औद्योगीकरण आदी कारणाने उंच गगनचुंबी इमारती, चाळी, बैठी घरे तसेच मोठ्या प्रमाणावर झोपडपटया आहे. तसेच ही सर्व बांधकामे एकमेकांस अतिशय लागुनही आहेत. तसेच बदलापूर, आदी पत पुरवठा क्षेत्रात छोटी घरे, झोपडया आदी बांधकाम प्रकार आढळतात.

३.२.७ नुकसान मूल्यमापन मोजपट्टी

पूरामध्ये नुकसान होउ शकणा-या पुढील बाबींचा अंतर्भाव होतो.

- १) मनुष्यहानी
- २) घरांचे नुकसान
- ३) पशुहानी
- ४) शेतीची हानी
- ५) वाणीज्य व उदयोग विषयक मालमत्तेचे नुकसान
- ६) सार्वजनीक मालमत्तेचे नुकसान

वरील नुकसानीचे मूल्यमापन करताना चल अचल संपत्तीचे मुल्यांकन चालू बाजार भावाप्रमाणे केले जाते. पिकांबाबत कृषी खात्याकडून सर्वेक्षण करून नुकसानीचे मुल्यांकन केले जाते. घराबाबत महसूल विभागाकडे, पशूहानी बाबत पशुसंवर्धन खात्याद्वारे, सार्वजनीक मालमत्तेबाबत संबधीत खात्याद्वारे मूल्यमापन केले जाते.

३.२.८ निरिक्षण

ठाणे जिल्हयात सन २००५-०६ या आर्थीक वर्षात पुरामुळे २४९ व्यक्ती मृत पावले. मृत जनावरांची संख्या ४३७ झाली होती. एकुण २३,१८८.८० हे क्षेत्रावरील पीकांचे नुकसान झाले. या पुराचा एकुण ११ शहरे व १६०४ गावांना फटका बसला १४०६ घरे पुर्णतः व १८८० घरे अंशतः पडली. बाधित व्यक्तींना १०२ कोटी रू.रोख सहाय्य करण्यात आले तसेच गहू, तांदुळ व केरोसीनचेही गरजूंना वाटप करण्यात आले.

३.२.९ नियोजन व व्यवस्थापन घटक

- १) प्रत्येक तालुक्यात व स्थानिक स्वराज्य संस्थात नियंत्रण कक्ष स्थापले आहेत.

२)माहिती संकलन विशीष्ट प्रपत्रात करण्यात येते. जेणेकरून माहितीत एकसुत्रात राहून प्रतीवेदन सुलभ झाले आहे.

३)प्रशिक्षण शासकीय कर्मचारी तसेच TARGET GROUP (जसे मच्छीमार,महाविद्यालयीन विद्यार्थी इ.)

परिस्थिती बाबत मॉक ड्रिल्स घेणे :-

पूर परिस्थिती नियंत्रणासाठी नोडल अधिका-यांची निवड करणे,पूर काळात बाधीत लोकांचे स्थलांतर सुरक्षित ठिकाणी करण्यासाठी व त्याकरीता सुरक्षित जागा,पर्यायी रस्ते,वाहनांची व्यवस्था,आदी निश्चित करणे आपत्तीग्रस्तांना अन्न,स्वच्छ पाणी, वैद्यकीय सुवीधा,इतर आवश्यक सुविधा पुरविणे बाबत कार्यक्रम निश्चित करणे.

व्यवस्थापन :-

पुरात अडकलेल्या लोकांची सुटका करणे,पुर वाढत असतांना त्यांना सुरक्षित ठिकाणी हलविणे,त्यांच्यासाठी अन्न,वस्त्र व निवा-याची तात्पुरती व्यवस्था करणे इत्यादी गोष्टींचा समावेश होतो. बाधीत व्यक्तींना ताबडतोब शासकीय मदत तसेच इतर अशासकीय संस्था मार्फतही मदत मिळवून दिली जाते. यासाठी जिल्हयातील सर्व अशासकीय संस्था, सेवाभावी संस्था,विविध मंडळी यांची मदत घेतली जाते.

३.३ वाहतूक आपत्तीचे स्वरूप

३.३.१ प्रस्तावना

ठाणे जिल्हयात रसायन उदयोगांचा मोठया प्रमाणात विकास झाला आहे.त्यामुळे ठाणे जिल्हयातून द्रुतगती मार्ग क्र-०४ व पुर्वद्रुत गती मार्गावरून मोठया प्रमाणात धोकादायक रसायनांची वाहतूक केली जाते. चेंबूर शुद्धीकरण कारखाना ते नोसील (ठाणे बेलापूर मार्ग) आणी मुंबई —मनमाड या दोन रासायनिक पाईपलाईन्स जिल्हयातून जातात तसेच महानगर गॅस, हाजीरा उरण गॅस आदीही आहेत.तसेच जल वाहीन्या ठाणे जिल्हयातून जातात. ज्या फूटून अपघात होण्याची शक्यता आहे.

३.३.२ रासायनिक वाहतूकीचे धोके

ठाणे,कल्याण,उल्हासनगर या तालुक्यात औदयोगिक विकास झालेला असून एम.आय.डी.सी. मार्फत विकसीत करण्यात आलेल्या औदयोगिक पटयात रासायनिक कारखान्यांची संख्या मोठी आहे. या कारखान्याकडे होणा-या रासायनिक पदार्थांची वाहतूक यामुळे रसायनांची गळती व अन्य अपघात उदभवतात.

तिन्ही राष्ट्रीय मार्गावरून टँकरद्वारे रसायनांची वाहतूक होते. येथे त्यांना अपघात होवून रसायनांच्या विस्फोटाची शक्यता असते. तसेच रसायणे व गॅस पाईप लाईन गळतीद्वारे अपघात शक्यता असते.

३.३.३ वाहतूक आपत्तीचे स्वरूप

रस्ते वाहतूक अपघात,दरड कोसळणे,वाहन बंद पडणे आदीमुळे वाहतूकीची कोंडी होते. अशावेळी अग्नीशामन दल,क्रेन सेक्सा, हॅड्रा टोईंग इ. सेवा आदींची आवश्यकता असते.

३.३.४ माहिती संकलन

वाहतूक आपत्तीच्या वेळी रस्ते, रेल्वे वाहतूक सुरळीत करण्यासाठी अग्नीशमन दल, क्रेन, हॅड्रा टोईंग इ. सेवा आदी संसाधनांची आवश्यकता असते. याबाबतची स्थल विशिष्ट माहितीचे संकलन त्यासाठी आवश्यक असते. याचबरोबर स्थानीक स्वयंसेवी गट आदींना संपर्क व त्वरीत हालचालीसाठी माहितीची आवश्यकता असते.

३.३.५ सारांश

ठाणे जिल्हयाचा बहुतांशी लोकसंख्येचा भाग पूरग्रस्त विभागात येत असलेने मोठ्या प्रमाणात नियोजन व व्यवस्थापन केले जाते. ठाणे जिल्हयात संभाव्य पूर परिस्थितीत अशा प्रकारच्या घटनांना तोंड देण्यासाठी खालील प्रयत्न केले आहे.

तालुका स्तरावरील गटांचे प्रशिक्षण
राष्ट्रीय सेवायोजनेतील विद्यार्थ्यांचे प्रशिक्षण
पूर मदत व सोडवणूक गटांचे प्रशिक्षण
प्रात्यक्षिके
चलतचित्रे, पथनाटये यांचे मार्फत जास्तीत जास्त माहिती देणे.

३.४ धोके मूल्यांकन व संवेदनशीलता विश्लेषण:-

३.४.१ आर्थिक माहिती

जिल्हयातील ५० टक्के भूभागावर शेती केली जात असली तरी जिल्हयात मुख्य आर्थिक क्रिया ही शेती व औदयोगीकरणाशी संबंधित आहेत. जिल्हयातील मुख्य पीक भात अडसून फुल शेती, भाजीपाला व फळपिके अशी नगदी पिके घेतली जातात. तसेच साग, सुबाभूळ व बाभूळ यांची लागवड केलेली आहे. सदर पिकांचे उत्पादन हे मुंबई, मुंबई उपनगर व ठाणे या जिल्हयात वापरले जाते. जिल्हयातील ३५ टक्के भूभागावर वन क्षेत्र आहेत. ७२.५८ टक्के लोकसंख्या ही नागरी असून २७.४२ टक्के ग्रामीण लोकसंख्या आहे. अनुसूचीत जाती व जमाती यांचे प्रमाण अनुक्रमे ७.९७ टक्के व ५.२६ टक्के आहे. जिल्हयाची एकूण साक्षरता सुमारे ८७.२४ टक्के आहे. एकूण क्षेत्राच्या ०.५ टक्के क्षेत्र हे औदयोगिक क्षेत्र म्हणून घोषित करण्यात आलेले आहे. एकूण मुख्य नागरी वस्त्यांची संख्या ५ असून त्यामध्ये मुख्य व्यवसाय व्यापार अथवा औदयोगिक मजुरी आहे. जिल्हयातील झोपड्यांची संख्या २,८७,५१० असून एकूण १८ टक्के लोकसंख्या दारिद्र्य रेषेखाली राहते. दहा प्रमुख औदयोगिक क्षेत्रामधील एकूण कामगार वर्ग ७,५८,६०५ असून रोजगाराचे हे एक महत्वाचे साधन आहे. खर्डी येथे मोठी औदयोगिक वसाहत उभारण्यात येत आहे. जिल्हयात औदयोगिकीकरण मोठ्या प्रमाणात झाले असून मजुरांचे रोजगारानिमित्त स्थलांतरण होत असते, हे स्थलांतरण वीट भटटी, मीठागरे व मासेमारीच्या प्रक्रियेशी निगडीत आहे. औदयोगिकरणामुळे निवासी संकुलनाची मागणी जास्त आहे. जिल्हयात मध्य, पश्चिम, हर्बर व कोकण लोहमार्ग आहेत. जिल्हयातील ऐतिहासिक व धार्मिक स्थळांवर उत्सवां दरम्यान मोठा जनसमुदाय एकत्र येतो अशी काही ठिकाणे पुढीलप्रमाणे आहेत. १) मलंगगड, अंबरनाथ, २) शिवाजी जयंती भिवंडी, ३) सिध्दीविनायक महागणपती, टिटवाळा (कल्याण), ४) म्हसा यात्रा, मुरबाड

३.४.१.३ हंगामी स्तलांतरण

जिल्हयातील स्तलांतरित रूपरेषा स्तलांतराच्या मुख्य कारणांसह खाली दिलेली आहे.

कारणे	ठिकाणे (विशिष्ट तालुका)	कालावधी	अंदाजीत लोकसंख्या
वीटभटटी कामे	भिवंडी, शहापूर	ऑक्टोबर ते एप्रिल	१०,०००

३.४.२ आपत्ती निहाय धोके

३.४.२.१ पूरजन्यभाग व त्यांच्या नोंदी

जिल्हयामध्ये १३.३३ टक्के भाग हा पुरपरिस्थितीस संवेदनशील भाग म्हणून गणला जातो. त्याचबरोबर जिल्हयामध्ये १० टक्के वस्ती ही मोठ्या धरणांच्या क्षेत्रामध्ये येते. मागील काही वर्षापूर्वीचा अनुभव पाहता जिल्हयामध्ये पुरपरिस्थिती गंभीर स्वरूप धारण करते. सन जुलै २००५ मध्ये जिल्हयामध्ये पुराचा अनुभव अतिशय गंभीर होता.जिल्हयामध्ये ४५२४ हेक्टर जमीनीमध्ये पाणलोट व्यवस्थापनाचे काम पुर्ण झालेले आहे.जिल्हयामध्ये १३ ठिकाणी पावसाची नोंद करणारी केंद्रे आहेत तसेच भातसा व बारवी धरणाच्या ठिकाणी देखील पावसाची नोंद होते.

नैसर्गिक आपत्ती -२००५ :जिल्हयात २६ जुलै २००५ साली अतीवृष्टीमुळे मोठ्या प्रमाणावर पुरपरिस्थिती निर्माण झाली होती.या नैसर्गिक आपत्तीत खाडी /नदी/किनारा/धरणाखालील ६११ गावे बाधित झाली होती. याव्यतिरीक्त नेहमी पुराचा धोका असणा-या नदीकाठच्या गांवाची यादी पुढीलप्रमाणे

नियमित पुराचा धोका असणा-या गावांची नावे

अ.क्र.	तालुका	नदी	गावाचे नांव
१	शहापूर	भातसा तानसा वैतरणा	भातसा,वांशिंद,बोरशेती,सुते,अंती,सांरालांब,केळयाचा पाडा,खुताडी,कासेगांव,सातीवली,सारशेत,शहापूर,गोटेघर,वापे इत्यादी सावरोली,कुर्ड,डीबा,वेधवई,शहापूर तानसा,आगई,भातसा,माहोली
२	मुरबाड	काळू	शेगाव,नांदन,शीळ,शेलवली,व्योकोळे,शारीवली,मध,अंबर्जे ,मसवने
३	उल्हासनगर	बारवी	तोडली,चीकणीपाडा,जांभूळपाडा,खानोल,चींचूलपाडा
४	कल्याण	उल्हास	कांबा, वरप, रायते, म्हारळ,आणे, भियोळ

३.४.२.२ रस्ते अपघात

पूर्व द्रुतगती मार्ग ३ ठाणे जिल्हयातून जातो. ठाणे जिल्हयात रेल्वेमार्गाचे जाळेही आहेत.रेल्वेचे मुंबई-कसारा-नाशिक मार्ग, मुंबई कर्जत- पुणे मार्ग हे रेल्वे मार्ग आहेत. याव्यतिरीक्त जिल्हयात अनेक राज्य मार्ग आहेत. म्हणून हा जिल्हा रस्ते ,रेल्वे अपघात प्रवण आहे. औदयोगिकीकरणामुळेही अपघाताचा दर वाढला आहे.जिल्हयात साधारणतः रस्त्यालगतच्या वसाहती व गावे यांचे प्रमाण ३ % आहे. सरासरीने विचार करता दरवर्षी जिल्हयात ७०० लोक रस्ते अपघातात मरण पावतात.

३.४.२.३ रोगराई :-

राज्याच्या सरासरीच्या तुलनेत ठाणे जिल्हयाची घनता जास्त आहे. तसेच जिल्हयाच्या एक तृतीयांश क्षेत्रात दोन तृतीयांश लोक राहतात. नागरी क्षेत्र रोगराईचा सहज प्रादुर्भाव होण्यासारखे आहे. नदी,खाडी कीणा-यावरील झोपडपट्या आरोग्य समस्येत भरच टाकत आहेत. वाढते उदयोग व सांडपाणी वाहून नेण्याच्या व्यवस्थेत त्रुटी यामुळे आरोग्य बिघडत आहे. शहरी व औदयोगिक क्षेत्र रोगराईने बाधीत होत आहे.

महाराष्ट्र आरोग्य कोषानुसार ठाणे जिल्हा :-

- १) कॉलरासाठी कमी प्रवण
- २) पोटाच्या विकारासाठी मध्यम प्रवण
- ३) हेपीटाईटीस रोगासाठी जास्त प्रवण आहे.
- ४) मलेरीयासाठी अपीआय दोन पेक्षा कमी आहे.

पावसाळ्यात दिवसांमध्ये प्रतिवर्षी मलेरिया व डेंग्यु हे आजार उदभवतात. ब-याच प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील निवासी वैद्यकीय अधिका-यांची पदे रिक्त आहेत. ब-याच गावांमध्ये नळ पाणीपुरवठा योजना नाही. तसेच यापैकी कोणत्याही गावांत जलशुद्धीकरण नियंत्रण यंत्रणा नाही.

३.४.२.४ औदयोगिक आणि रासायनिक अपघात

- नियोजन गृहीतके

- १) औदयोगिक अपघात हे आग विषारी गॅसचे लीकेज यांचेमुळे होतात.
- २) औदयोगिक अपघाताची जबाबदारी संबंधीत उदयोगाच्या व्यवस्थापनावर टाकणे
- ३) महत्वाचे म्हणजे अपघाताबाबतची जबाबदारी विशिष्ट स्तराला व्यवस्थापनाकडून शासनाकडे घेणे.

- जबाबदार यंत्रणा

महसुल, पोलीस, अग्नीशमन, आरोग्य सेवा, नागरी सुरक्षा दले, सा.बां.विभाग, उदयोग आणि स्वयंसेवी संस्था

- परिणामाची शक्यता

- वैयक्तिक परिणाम

- १) मृत्यु
- २) आग लागणे
- ३) अपघात
- ४) विषबाधा

- विशेष मागण्या आणि गरज

- १) बहुतांश वैद्यकीय उपचार तात्काळ होणे आवश्यक आहे.
- २) विशेष अग्निशमन व्यवस्था, प्राथमिक मदत ही गरजेची आहे.
- ३) बाधित क्षेत्रामध्ये पोलीसांमार्फत प्रवेशबंदी करणे
- ४) रासायनिक दुर्घटना आणि जळीत प्रकरणे इत्यादीमध्ये चोख व्यवस्था ठेवणे
- ५) संपत्तीचे नुकसान मुल्यमापन योग्य प्रमाणात करणे
- ६) पुनर्वसन करणे
- ७) दीर्घकालीन ध्येयामध्ये पाणी व जमीनीची तपासणी

- **होणारे परिणाम**

- १) वाहतूक दळणवळण विस्कळीत होणे
- २) विद्युत पुरवठा खंडीत होणे
- ३) पाणीपुरवठा खंडीत होणे
- ४) जिवीतहानी
- ५) अन्नधान्य विषबाधा
- ६) विस्थापन
- ७) सामाजिक व मानसिक परीणाम
- ८) उत्पादनात घट
- ९) कायदा व सुव्यवस्थेचा प्रश्न

३.४.२.५ आगीपासून अपघात

१) मुख्य यंत्रणा-

आगीबाबतच्या आपत्तीमध्ये महसूल, स्थानिक अग्नीशामक दले, आरोग्य विभाग व पोलीस (स्थानिक पोलीस स्टेशन) मोठ्या आगीच्या वेळी अग्निशामक विभाग, पाणीपुरवठा विभाग, एम.एस.ई.बी यांच्यात समन्वय व संपर्क असावा.

२) संभाव्य परिणाम

जिवीत व वित्तहानी व अपंगत्व इत्यादी

३) विशेष गरजा

- १) गंभीर रीत्या जळालेल्या व्यक्तीला हॉस्पिटलला घेवून जाणे
- २) अग्नीशमन दलाला विशेष प्रशिक्षण देणे
- ३) जनजागृती करणे
- ४) मोठ्या प्रमाणात झालेल्या आर्थिक नुकसानीबाबत मदत देवून त्यांची पुर्नउभारणी करणे
- ५) झालेल्या नुकसानीचे मुल्यमापन व्यवस्थित करणे
- ६) अशंता: जळालेल्या घरांना मदत करणे
- ७) आगप्रतीबंधक घरांची बांधणी करणे.

४) पायाभूत सुविधांचे नुकसान

इमारती, पाईप लाईन, दळणवळणाची साधने इत्यादी.

३.४.३ आपत्तीची शक्यता :-

आपत्तीची शक्यता व त्यांची अंदाजे तीव्रता आपत्तीच्या पुर्व इतीहासावरून खालीलप्रमाणे वरील सर्व आपत्तींची संभाव्य शक्यता उच्च /मध्यम/कमी प्रमाणानुसार

नुकसान	भूकंप	पूर	चक्रीवादळ	रोगराई	औदयोगीक व रासायनीक अपघात	आग	रस्ते अपघात
जिवीतहाणी	निम्न	उच्य	निम्न	मध्यम	उच्य	मध्यम	उच्य
जखमी	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	उच्य	मध्यम	उच्य
संपत्तीचे नुकसान	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	मध्यम
गुरे व पशुधनहाणी	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
पिक नुकसान	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
जीवनमान विस्कळीत होणे	निम्न	उच्य	निम्न	मध्यम	मध्यम	मध्यम	निम्न
सामाजीक जीवन विस्कळीत होणे	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
जीवीत साधनांचे नुकसान	निम्न	उच्य	निम्न	मध्यम	उच्य	उच्य	उच्य
सेवा विस्कळीत होणे	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	उच्य	निम्न	उच्य
पायाभूत सुवीधांची हाणी व शासकीय व्यवस्थेचे नुकसान	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	मध्यम	निम्न	निम्न
राष्ट्रीय अर्थव्यवस्थेवरील परीणाम	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न
सामाजिक मानसिक परीणाम	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न

३.४.४ आपत्ती घटनांनी व्यवस्था व सेवा बाधीत होण्याची शक्यता

बाधीत होण्याची शक्यता	आपत्तीला प्रवण						
	भूकंप	पूर	चक्रीवादळ	रोगराई	आग अपघात	रस्ते अपघात	औदयोगीक व रासायनीक अपघात
वाहतूक व्यवस्था (रस्ते जाळे)	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	उच्य	उच्य
वाहतूक व्यवस्था (रस्ते जाळे)	निम्न	उच्य	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न

विजपुरवठा	निम्न	उच्च	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
पाणीपुरवठा	निम्न	उच्च	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
सांडपाणी	निम्न	उच्च	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
इस्पीतळे	निम्न	उच्च	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
अन्नसाठा व पुरवठा	निम्न	उच्च	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न	निम्न
संपर्क व्यवस्था (दुरसंचार)	जिल्हा मुख्यालय व तहसील यामध्ये दुरध्वनी यंत्रणा व वैयक्तिक मोबाईल फोन्सद्वारे त्वरीत संपर्काची व्यवस्था असून आपत्ती काळात ही यंत्रणा सतर्क ठेवण्याची व्यवस्था आहे.						

३.५ क्षमतेचे मुल्यांकन

संसाधने आणि पुरवठ्याचे मुल्यमापन

उपलब्ध संसाधने आणी पुरवठ्याचे मुल्यमापन होणे क्षमतेच्या मुल्यांकणासाठी आवश्यक असते. विशेषता जिल्हा ज्या आपत्तीसाठी जास्त संवेदनशील आहे त्याबाबतच्या संसाधनासाठी ते जास्त आवश्यक असते. आपत्ती दरम्यान शासकीय व अशासकीय संसाधनाची हालचाल नियोजित असावी.

• संपर्क आणि माध्यमे

आपत्तीच्या निरीक्षण व पुर्वसुचनेसाठी खालील विभाग व तंत्रज्ञान उपलब्ध आहे.

आपत्ती	नियंत्रण	उपकरण	पुर्वसुचना व्यवस्था	विभाग
भूकंप	भातसा धरण	सेस्मोग्राफ	मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	जलसंपदा
पूर	जिल्हाधीकारी व तहसील कार्यालय		मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	महसूल
चक्रीवादळ	वेधशाळा	DOPPLER RADAR	मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	
रोगराई	जिल्हा आरोग्य	प्रतीवेदीत प्रकरणे	मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	आरोग्य
औदयोगीक व रासायनीक अपघात	औदयोगीक निरीक्षक व पोलीस		मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	उदयोग व गृह
रस्ते अपघात	आरटीओ, पोलीस		मेगाफोन, द वंडी, केबल प्रसारण	आरटीओ, पोलीस

- **प्रशासकीय सतर्कता**

जिल्हयामध्ये जिल्हा मुख्यालयात, तालुका पातळीवर तसेच स्थानीक संस्थामध्ये नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यात आले आहेत. गाव, तालुका तसेच जिल्हा स्तरावर आपत्ती व्यवस्थापन समित्यांची स्थापना करण्यात आली आहे.

- **विविध विभागांद्वारे सतर्कता कार्यक्रम**

पोलीस, आरोग्य खाते, दुरसंचार खाते, सार्वजनीक बांधकाम, जलसंपदा विभाग, कृषी व पशुसंवर्धन खाते आदींद्वारे सतर्कता चेकलिस्ट बविण्यात आले आहेत. संबंधीत विभागांना चेकलिस्ट प्रमाणे आपत्ती व्यवस्थापना प्रमाणे त्यांनी केलेली तयारी तपासणी करण्याबाबत सुचना दिल्या आहेत. सदरचे विभाग खालीलप्रमाणे आहेत.

- १) सार्वजनीक आरोग्य विभाग
- २) महाराष्ट्र जीवन प्राधीकरण
- ३) जलसिंचन विभाग
- ४) एम.टी.एन.एल.
- ५) पोलीस विभाग
- ६) सार्वजनीक बांधकाम विभाग
- ७) कृषी विभाग
- ८) पशुसंवर्धन विभाग

४. आपत्ती व्यवस्थापन आराखड्याची गरज:-

कोणत्याही आपत्तीचे नियोजन करताना त्याचे पूर्व नियोजन महत्वाचे असते. हे नियोजन संभाव्य आपत्तीला सक्षम पणे सामोरे जाण्यासाठी व नुकसान कमी होण्यासाठी अत्यंत उपयुक्त असते.

आपत्तीचे तीन स्तर लक्षात घेता, आपत्ती पूर्व काळात करावयाच्या कामांवर विशेष लक्ष देणे गरजेचे असते. ह्या पूर्व काळात परिसरात आलेल्या आपत्तीचा पूर्वइतिहास तपासून, त्यापासून झालेली नुकसानी व त्यापासून आपण घेतलेले धडे ह्याचा एकत्रित विचार करावा लागतो. धोके आपत्तीत परावर्तीत होण्यापासून थांबवण्यासाठी आपल्याला भूतकाळात घडलेल्या घटनांचा अभ्यास करून काम करावे लागते. ह्या मध्ये अनेक घटकांचा, वैयक्तिक व समुदायाने एकत्रितपणे करण्याच्या कामाचा समावेश असतो.

त्याचाच एक अविभाज्य भाग म्हणजे संबंधीत क्षेत्राचा आपत्ती व्यवस्थापनाचा आराखडा तयार करणे. साधारणतः हा आराखडा परिसराचा अभ्यास करून, त्यातील संभाव्य धोक्याचा अभ्यास करून व संभाव्य बाधितांचा व नुकसानीचा विचार करून, त्यावरील उपाय योजना शोधण्यासाठी तसेच आलेल्या आपत्तीला सामोरे जाण्यासाठी केलेला असतो.

आराखाडा ज्या आस्थापनेशी संबंधित असेल त्या प्रमाणे आराखड्यातील समविष्ट संदर्भ बदलू शकतात. (उदा. शाळेचा, रहिवासी इमारतीचा, कारखान्याचा, शहराचा, जिल्ह्याचा अथवा एखाद्या विभागाचा आराखाडा) ज्या क्षेत्राचा (आस्थापनेचा) आराखाडा बनवलेला आहे त्याच्या गरजे प्रमाणे व संभाव्य परिणामाचा विचार करून हा आराखडा तयार करावा लागतो.

साधारणतः आराखड्यात खालील विषयांचा अंतर्भाव असणे अपेक्षित आहे.

१) परिसराची भौगोलिक व ऐतिहासिक माहिती :-

ज्यामध्ये क्षेत्रफळ/ लोकसंख्या/ दळणवळणाची साधने, आस्थापनेचा पत्ता, जवळची ठळक खूण इत्यादीची सविस्तर माहिती असावी.

२) संभाव्य धोके व पूर्वी घडलेल्या आपत्तींचा एकत्रित विचार :-

ह्या मध्ये आस्थापनेत व आजूबाजूच्या परिसरात असलेले धोके व गेल्या २० / २५ वर्षात घडलेल्या घटनाही विचारात घेणे आवश्यक आहे. तशी घटना पुन्हा घडू नये म्हणून केलेल्या उपाय योजनांची माहिती दिली जावी.

हे खालील टेबलच्या माध्यमातून देता येते.

धोका	पूर्व इतिहास	केलेले प्रतिबंधात्मक उपाय	पुन्हा निर्माण होण्याची शक्यता	संभाव्य बाधित क्षेत्र व व्यक्ती.	सामना करण्यासाठी उपलब्ध सामुग्री

३) आपत्ती व्यवस्थापन समितीचे गठन:-

त्यातील सहभागी मान्यवर व त्यांचे संपर्क क्रमांक :- असे मान्यवर जे आस्थापनेशी संबंधित आहेत व आपत्तीच्या तीनही काळात योग्य मार्गदर्शन करू शकतील अश्यांचा समावेश करावा. आस्थापनेच्या गरजे प्रमाणे व क्षेत्रा प्रमाणे समितीतील सदस्यांची संख्या समितीच्या अध्यक्षानी निश्चित करावी.

४) महत्वाचे दूरध्वनी क्रमांक :-

आपत्ती काळात मदत करू शकणाऱ्या, व्यवस्थेतील वा कार्यक्षेत्रातील संस्था, विभाग, शासकीय, निमशासकीय संस्था ह्यांचे दूरध्वनी क्रमांक व ते कोणत्या प्रकारची मदत करू शकतात ह्याची माहिती तसेच कार्यक्षेत्राबाहेर असणाऱ्या अश्या प्रकारची मदत उपलब्ध करून देणाऱ्या संस्था, संघटना अथवा शासकीय, निम शासकीय यंत्रणा यांची माहिती तसेच ती यंत्रणा देवू शकणाऱ्या मदतीची/सेवेची माहिती तपशील. उदा.- आपल्या कार्यक्षेत्रात उपलब्ध असणारी आगीशी सामना करणारी यंत्रणा तसेच जवळील शहर/MIDC, जिल्हा प्रशासन येथून तशीच किंवा त्यापेक्षा जास्त उपयुक्त मदत उपलब्ध करून देणारी यंत्रणा, NDRF ह्यांचा तपशील. हि माहिती आपत्ती काळात प्रभावीपणे मदत यंत्रणा कार्यान्वित करण्यासाठी अत्यंत महत्वाची ठरते.

५) आपल्या कार्यक्षेत्रात उपलब्ध असणारी इतर साधने वा यांचा तपशील

उदा.- रुग्णवाहिका, वाहने, इस्पितळे, पोलीस दल, मदत गट, बचतगट, समाजसेवी संस्था आदिकडे उपलब्ध असणाऱ्या साहित्य / यंत्रसामुग्रीची सविस्तर माहिती उदा.- इस्पितळात उपलब्ध असणाऱ्या सुविधा, उपलब्ध डॉक्टर, त्यांची संख्या, उपचारासाठी लागणारी औषधांची उपलब्धता किंवा इतर आवश्यक तपशील जो आपत्ती काळात परिस्थितीवर नियंत्रण आणण्यासाठी उपयुक्त ठरू शकतो. ह्या सोबत प्रशिक्षित मनुष्यबळाची माहिती असल्यास त्याचा चांगला उपयोग होतो.

६) जबाबदारीचे वाटप-

आपत्ती पुर्व काळात किंवा आपत्ती नंतर एखाद्या आपत्तीचे नियोजन कसे करावे ह्याचा विचार होणे आवश्यक आहे. प्रत्येक विभागाला त्या विभागाशी संबंधित धोक्यांचा विचार करून तो धोका आपत्तीत परावर्तित होणार नाही ह्याचा विचार करणे आवश्यक असते तसेच धोका आपत्तीत परावर्तित झाल्यावर त्यापासून होणारे नुकसान हे सिमित करण्यासाठी विभाग कोणकोणती पावले उचलणार ह्याचा विचार करून ठेवावा लागतो. किंबहुना आपत्ती व्यवस्थापनात काम करताना प्रत्येकाची जबाबदारी आपत्तीच्या तीनही काळात करावयाच्या कामांची तसेच जबाबदारी सुनिश्चित होणे व संबंधित व्यक्तीला जी जबाबदारी माहित असणे महत्त्वाचे असते.

ह्या साठी प्रत्येक आराखड्यात संबंधीत व्यक्तीने/अधिकाऱ्याने अथवा कर्मचाऱ्यांने कोणती जबाबदारी कश्याप्रकारे पार पाडावी याची माहिती अंतर्भूत असणे आवश्यक आहे. ह्याचा उपयोग स्वतःची जबाबदारी समजण्यापुर्ती मर्यादित न राहता इतरांनाही सदर जबाबदारी वाटपाची माहिती होते व आपत्तीच्या नियोजनात सुसूत्रता येते.

उदा.- पूर्वसूचना कोणी व कश्या प्रकारे द्यायची?, आपत्तीची माहिती कोणी कोणाकोणाला कळवायची?, मदत बचाव, प्रथोमोपचार, अग्निशमनाची जबाबदारी कशी व कोणी पार पडायची? ह्याची माहिती मिळते व आपत्तीला सामोरे जाताना गोंधळाची स्थिती निर्माण होत नाही.

७) उपलब्ध साधनांची माहिती -

संबंधित यंत्रणेकडे कोणकोणती सामुग्री उपलब्ध आहे त्याचा तपशिल उपलब्ध असल्यास आपत्ती काळात प्रतिसादासाठी आपत्तीच्या व्याप्ती प्रमाणे कोणती जास्तीची सामुग्री वा मनुष्यबळ सामुग्री उपलब्ध करावे लागणार आहे. त्याचे अवलोकन करता येते.

उदा.- मोठ्या प्रमाणात लागलेल्या आगीशी सामना करण्यासाठी स्थानिक स्थरावरील उपलब्ध सामुग्री कमी पडण्याची शक्यता असल्यास बाहेरील संस्थाकडून ती यंत्रणा उपलब्ध करून घेता येते. तसेच परिस्थितीशी सामना करण्यासाठी प्रशिक्षित मनुष्यबळाचे नियोजन करता येते.

८) धोका दर्शक नकाशे -

ज्या प्रदेशाचा, जागेचा आराखडा करावयाचा आहे त्या जागेचा तपशिलवार नकाशे उपलब्ध असल्यास धोके ओळखणे व त्यावर उपाययोजना करणे, तसेच उपलब्ध साधनसामुग्री कोठे आहे ह्याचा तपशिल एका नजरेत समजता येतो. ह्यामुळे आपत्ती टाळणे अथवा नुकसानी कमी करणे वे शिघ्र प्रतिसादासाठी योजना करणे शक्य होते. बाहेरून मदतीला येणाऱ्या यंत्रणांना परिसराचे ज्ञान सुलभपणे होते. शक्यतो २०० मीटर उंचीवरून परिसर कसा दिसेल ह्या सोबत वॉर्ड स्थरावरील नकाशे ज्यात रस्ते, पाण्याच्या टाक्या, इस्पितळे, पोलीस चौक्या, शुद्धीकरण केंद्र, ST स्थानक, मुख्य रस्ते, विद्युतखांब व तारा, TRANSFORMAR आदी विविध ठिकाणे अधोरेखित केलेली असावीत ज्याचा उपयोग प्रतिसादा बरोबरच एका परिसराचे अवलोकन करण्यासाठी होतो.

संपूर्ण आस्थापनेचा / गाव/शहराचा नकाशा एकावेळी पहाणे व तपशिल समजणे शक्य नसल्याने त्याचे छोटे विभाग करून ते विषयावर वेगवेगळे दाखवल्यास त्याचा जास्त सहजतेने उपयोग करता येतो. उदा. शहराच्या आराखड्यात प्रभागवार माहिती असावी तर जिल्ह्याच्या आराखड्यात तालुकावार माहिती असावी.

हे नकाशे जितक्या अचूक व जास्त माहितीपूर्ण असतील तितका त्याचा वापर आपत्तीच्या नियोजनासाठी सक्षमपणे करता येतो.

१) इतर माहिती —

ह्या मध्ये आस्थापनेतील प्रशिक्षित गटांची माहिती त्यांचे दूरध्वनी क्रमांक व त्यांची उपलब्धता ह्याची माहिती असावी शक्यतो सर्व विभाग उदा.- पाणीपुरवठा, विद्युत, आरोग्य, सुरक्षा, प्रशासन, ट्रस्टचे स्वयंसेवक, समाजसेवी संस्थांचे प्रतिनिधी अश्यांचा सहभाग असावा जे आपत्ती काळात विविध विषयात काम करू शकतात त्यांची गटवार नावे/ संपर्क क्रमांक ह्याची नोंद ह्या प्रकरणात करावी. तर इमारतीचा, शाळेचा आराखाडा करताना इमारतीतील प्रशिक्षित रहिवासी / शिक्षक / विद्यार्थी यांची नोंद करावी.

वरील नऊ प्रकरणामध्ये जास्तीत जास्त सविस्तर माहिती उपलब्ध झाल्यास एकूण आपत्तीचे नियोजन सोपे होते.

साधारणतः आराखडा हा एका पुस्तिकेच्या स्वरूपात SOFT किंवा HARD प्रकारात उपलब्ध करून तो दर ३ ते ६ महिन्यांनी गरजेप्रमाणे अद्यावत करणे बंधनकारक असते. ह्याचे कारण म्हणजे आराखड्यात उपलब्ध असलेली माहिती हि आपत्ती काळात वापरली जाते व त्यात काही त्रुटी असल्यास आपत्तीला सामोरे जाताना तिचे नियोजन करताना अडथळे निर्माण होऊ शकतात. उदा.- एखाद्या अधिकाऱ्याचा दूरध्वनी क्रमांक बदलला असल्यास, अथवा तो बदलून गेला असल्यास त्याच्याशी संपर्क करणे अथवा त्यांना निर्दिशित केलेली जबाबदारी पूर्ण केली न गेल्यामुळे आपत्तीला सामोरे जाताना अडथळा निर्माण होऊन नुकसान वाढण्याची शक्यता निर्माण होते.

ह्या आराखड्याची प्रत सहज उपलब्ध होईल अश्या जागी अथवा INTERNET वर उपलब्ध करावी. त्यावर आराखाडा अध्यायावत केल्याचा दिनांक व पुढील अपेक्षित अद्यावत करण्याची तारीख यांच ठळकपणे उल्लेख असावा.

तसेच उपलब्ध साधनसामुग्री व त्यांची देखभाल ह्याबाबत सुद्धा असाच अनुभव बरेचदा येतो. त्यामुळे आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा हा नियमित पणे अद्यावत करणे आवश्यक व गरजेचे ठरते.

५. आपत्ती व्यवस्थापनाची संकल्पना

गेल्या काही वर्षात आलेल्या आपत्तींचा एकूण आढावा घेतल्यास असे सहजपणे लक्षात येते की, येणाऱ्या आपत्तीची तीव्रता वाढली असून विविध प्रकारच्या आपत्तींच्या वारंवारताही मोठ्या प्रमाणात येऊ लागल्या आहेत. आपत्ती वेगवेगळ्या स्वरूपात कधी सुचना देऊन तर कधी कोणतीही पूर्वसूचना न देता येऊ लागल्याने व ह्या बदलत्या आपत्तींना सामोरे जाण्यासाठी आपली पूर्वतयारी नसल्याने आजपर्यंत जगभरात अपरिमित नुकसान झालेले आहे. हे नुकसान वित्तीय, जिवित तसेच निसर्गाचा न्हास करणारे असल्याने त्यातून सावरून पुन्हा नव्याने जनजीवन मुळ पदावर आणणे अत्यंत कष्टकारक, खर्चिक व वेळ घेणारे सिद्ध झालेले आहे.

भारतासारख्या विकसनशील देशात होणारे नुकसान खूपच जास्त असते व त्यातून सावरून जनजीवन मूळपदावर आणण्यासाठी शासन व समाज ह्या दोन्ही घटकांचा कस लागतो. होणारे नुकसान सहन करण्याची ताकद आपल्या अर्थव्यवस्थेमध्ये नसल्याने त्याचे दूरगामी परिणाम भारतीय जनतेला भोगावे लागतात. त्यामध्ये वाढणारी महागाई तसेच झालेले नुकसान भरून काढण्यासाठी करावी लागणारी विविध करांमधील वाढ, जनसुविधा, पुर्नवसन ह्यामुळे सरकारी तिजोरीवर पडणारा भार हा शेवटी सामान्य जनतेलाच कर रूपाने सोसावा लागतो व त्याचा परिणाम समाजाच्या सर्व स्तरातल्या राहणीमानावर होतो.

हे सर्व टाळण्यासाठी सोपा उपाय म्हणजे, येऊ घातलेल्या आपत्तींचे पूर्वनियोजन करणे व यासाठी समाजाच्या सर्व घटकांनी तसेच शासनाने आपत्तीला सामोरे जाण्यासाठी एकत्रित प्रयत्न करणे महत्वाचे आहे.

धोका वेळीच ओळखणे व तो आपत्तीत परावर्तित होऊ नये म्हणून सर्व स्तरावर योग्य काळजी घेणे, तसेच जरी धोका आपत्तीत परावर्तित झाला तरी त्यापासून होणारे नुकसान सिमित करण्यासाठी योग्य पावले उचलणे म्हणजे आपत्तीचे व्यवस्थापन करणे.

उदा. भूकंपप्रवण क्षेत्रात आपण राहत असल्यास आपली घरे भूकंपाचा धक्का सक्षमपणे सहन करू शकतील अशा पद्धतीने बांधलेली असावीत. तसेच भूकंपाचे धक्के बसू लागल्यावर सुरक्षित स्थळी स्थलांतरीत होणे, घरामध्ये प्रथमोपचार, बचाव पेटी अद्ययावत असणे अशा योग्य काळजी घेता आली तर भूकंपामुळे होणारे नुकसान आपण मोठ्या प्रमाणात टाळू शकतो. तसेच, आगीच्या बाबतीतही, मुळात आग लागू नये म्हणून काळजी घेताना आग लागू शकणाऱ्या संभाव्य घटकांची माहिती घेऊन त्याचे नियोजन केले (उदा. ज्वालाग्राही पदार्थ) तर आग लागू शकणार नाही अशी स्थिती निर्माण करता येऊ शकते. त्यानंतर सुद्धा आगीची परिस्थिती निर्माण झालीच तर आगीशी सामना करण्यासाठी योग्य उपकरणे उपलब्ध असणे तसेच आगीशी सामना करण्याचे व उपलब्ध उपकरणे वापरण्याचे प्रशिक्षण घेतलेले असणे, संकटसमयी बाहेर जाण्यासाठी योग्य मार्ग उपलब्ध असणे, प्रथमोपचारांची माहिती असणे ह्यामुळे आगीपासून होणारी जिवित व वित्तीय हानी टाळू शकतोच पण आगीसारख्या घटनांना पूर्णपणे आळा घालता येऊ शकतो.

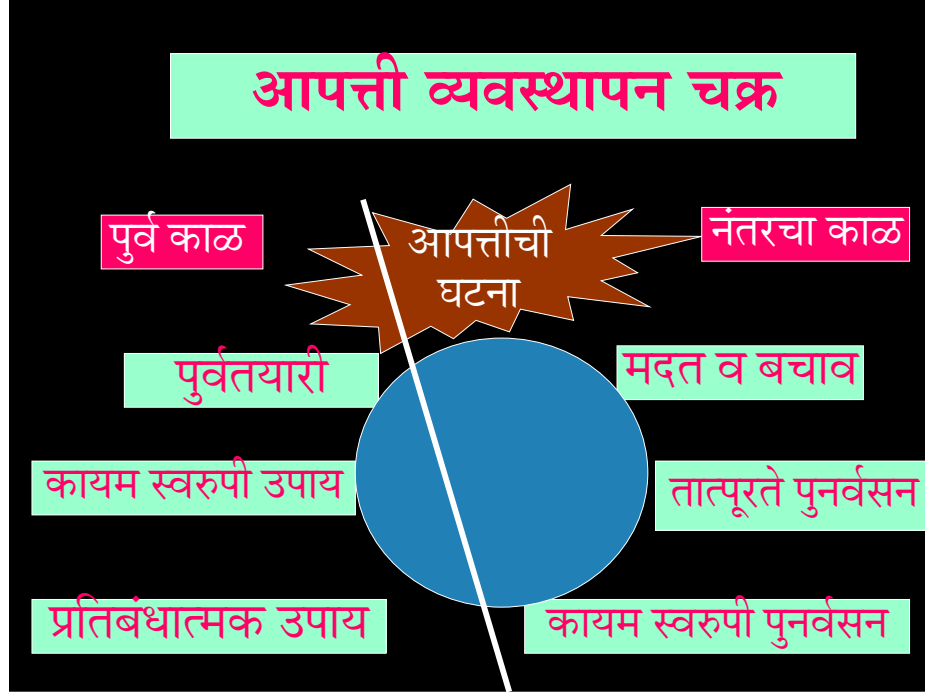
६. आपत्ती नियोजनाचे तीन स्तर

आपत्ती च्या एकंदर कालखंडाची तीन स्तरावर विभागणी केल्यास नियोजन प्रभावीपणे करता येते.

१ आपत्ती पूर्व काळ

२ आपत्तीचा काळ

३ आपत्तीनंतरचा काळ

आपत्ती पूर्व काळ

आपत्ती व्यवस्थापनातील हा महत्वाचा टप्पा. संभाव्य आपत्ती ओळखून तिला टाळण्यासाठी किंवा टाळता येणार नसेल (उदा. अतिवृष्टी, पूर, भूकंप, बॉम्बस्फोट) तर तिच्यापासून होणारे नुकसान सिमित करण्यासाठी सर्वतोपरी प्रयत्न ह्याच टप्प्यात केले जातात.

ह्या टप्प्यामध्ये खालील बाबींचा विचार करावा लागतो.

१. संभाव्य धोके ओळखणे.
२. धोक्यामुळे बाधित होणारे घटक लक्षात घेणे.
३. संभाव्य हानीचा अंदाज घेणे.
४. आपतीला सामोरे जाण्यासाठी यंत्रणांची सज्जता ठेवणे.
५. आपतीला सामोरे जाण्यासाठी प्रशिक्षणे घेणे.
६. आपत्ती नुसार कवायतीच्या माध्यमातून (रंगीत तालमीद्वारे) स्वयंतयारी तपासणे व अशा कवायतींचे ठराविक काळाने आयोजन करणे.
७. कवायतीतून लक्षात येणाऱ्या त्रुटींचा अभ्यास करून त्यावर उपाययोजना शोधणे.
८. पूर्वसूचनांची यंत्रणा कार्यान्वित करणे व तपासणे.

९. आराखडे तयार करणे.
१०. आराखड्यांचे दर ठराविक कालावधीने अद्ययावतीकरण करणे.
११. सर्व संबंधितांच्या जबाबदाऱ्यांचे वाटप करून त्यांचे गट तयार करणे व त्यांना प्रशिक्षित करणे.
१२. नियंत्रण कक्षाची सुसज्जता तपासणे.

वरील सर्व व परिस्थितीनुसार आवश्यक घटकांचा एकत्रितपणे विचार करून नव्या संकल्पना, कार्यप्रणाली व नवे तंत्रज्ञान ह्यांची योग्य सांगड घालणे ह्या काळात शक्य होते.

कोणतेही विकासकाम करताना उदा. इमारती, पूल, धरणांची बांधकामे, कारखाने उभारणे इ. बाबी जरी विकासासाठी अत्यावश्यक असल्या तरी तो विकास साधताना कालांतराने त्याचे आपत्तीत परावर्तन होणार नाही ना ह्याकडे लक्ष देणे आवश्यक असते (उदा. पूल, उंच इमारती, धरणे, रासायनिक कारखाने, अणुभट्ट्या). हेही लक्षात घेतले पाहिजे की आपत्ती पूर्व काळात केलेला खर्च ही बँकेत ठेवलेली ठेव आहे.

राष्ट्रीय स्तरावरच्या अभ्यासात हे सिद्ध झाले आहे की, आपत्ती पूर्व काळात खर्च केलेले ४० रु. हे आपत्ती मुळे होणारे १००० रु. चे नुकसान सहजपणे टाळू शकतात.

आपत्तीचा काळ

आपत्ती ची पूर्वसूचना मिळाल्यापासून आपत्तीचा प्रकार, तिची तीव्रता व बाधितांची संख्या, विस्कळित झालेले जनजीवन तसेच झालेली वित्तीय व निसर्गाची हानी यावर आपत्ती काळ ठरतो. आपत्ती पूर्व काळात केलेल्या तयारीचा कस ह्या काळात लागतो. आपत्ती आराखडा, घेतलेले/दिलेले प्रशिक्षण, केलेल्या कवायती, यंत्रणांची तपासलेली सुसज्जता, उपलब्ध उपकरणे ह्याच बाबींवर आपत्ती चा काळ अवलंबून असतो.

आपत्ती चा काळ हा आपत्ती च्या प्रकारावर व तीव्रतेवर अवलंबून असतो. उदा. पूर, भूकंप, दंगा, युद्ध ह्यांचे आपत्ती काळ वेगवेगळे असतात. उदा. भूकंपाचा काळ काही आठवड्यांपर्यंत असतो तर पूर, गारपीट, युद्ध ह्यांचा काळ काही दिवसांपर्यंत सिमित असतो. हा काळ ठरवताना आपत्ती पुन्हा निर्माण होण्याची शक्यता तसेच आपत्ती तून दुसरी आपत्ती निर्माण होण्याची शक्यता ह्याचा विचार करावा लागतो.

१. जीव व मालमत्तेचे नुकसान सिमित करणे.
२. मदत व बचाव कार्य, मदत गट सक्रिय करणे
३. बाधितांचे स्थलांतर, मृतदेहांची विल्हेवाट, दळणवळणाचे मार्ग मोकळे करणे.
४. तात्पुरत्या स्वरूपात जिवनावश्यक बाबी उदा. पाणी, राहण्याची जागा, अन्न इ, बाबी उपलब्ध करून देणे.
५. आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानीचा अंदाज घेणे व त्या प्रमाणात मदतकार्य व सुविधा आपत्तीग्रस्तांपर्यंत पोहचवणे.
६. नुकसान झालेल्या भागाची पाहणी करून त्यावर मदत व बचाव कार्याची रूपरेषा ठरवणे.

एकूणच मोठ्या आपत्तीच्या काळात उदा. पूर, भूकंप इ. वेळी ७ ते ८ दिवसांचा कालावधी आपत्तीचा काळ म्हणून संबोधता येतो. त्याबाबत ठोस कालावधी हा आपत्तीच्या तीव्रतेवर व पुन्हा तशीच आपत्ती निर्माण होण्याच्या शक्यतेवर, तसेच आपत्ती तून दुसरी आपत्ती निर्माण होण्याच्या शक्यतेचा विचार करून ठरवावा लागतो.

सर्वसामान्यपणे ह्याच काळात जनतेतून मोठ्या प्रमाणात मदतकार्याचे नियोजन केले जाते. स्वयंसेवी संस्था, राष्ट्रीय सेवा योजना, नेहरू युवा केंद्र, शहर व ग्रामीण भागातील कारखाने, बचतगट इ.मार्फत मोठ्या प्रमाणात धान्य, कपडे, जीवनावश्यक वस्तू इ. मदत आपत्तीग्रस्तांना पाठवली जाते.

समाजाचा सहभाग ह्या काळात अत्यंत महत्वाचा असतो. परंतु त्याला मर्यादा असल्याने त्यावर शासनाचे नियंत्रण असणेही आवश्यक असते. येणाऱ्या मदतीचा ओघ योग्य प्रकारे आपत्तीग्रस्तांना समानतेने पोहोचवणे हे अत्यंत महत्वाचे असते अन्यथा बाधितांच्या नाराजीचा सामना करावा लागतो. बिनकामाच्या बघे लोकांचा लोंढा व त्यामुळे यंत्रणेवर येणारा ताण वेगळ्या आपत्तीचे कारण ठरू शकतो.

आपत्ती काळ हा परीक्षेचा असतो. त्यावेळचे योग्य निर्णय, कार्यवाही व कामातील सुसूत्रता विभागातील समन्वय हे आपत्ती मुळे होणाऱ्या नुकसानीवर नियंत्रण ठेवू शकतात.

आपत्ती नंतरचा काळ

सामान्यतः आपत्ती नंतरचा काळ दोन विभागात लक्षात घेतला जातो. आपत्ती नंतर साधारणपणे एका आठवड्यापासून जनजीवन पुन्हा स्थिरस्थावर होईपर्यंत, आपत्ती उद्भवल्यानंतर चालू झालेले बचावकार्य, मदतकार्य, स्थलांतर इ. झाल्यानंतर आपत्ती नंतरचा कालावधी सुरू होतो असे ढोबळपणे म्हणता येते. ह्या काळात स्वयंसेवी संस्थांपेक्षा शासनाचे काम मोठ्या प्रमाणावर सुरू होते. आपत्ती नंतर उद्ध्वस्त झालेले जनजीवन मूळ पदावर आणण्याचे काम ह्या टप्प्यात केले जाते. झालेल्या नुकसानीचा आढावा घेऊन त्यावर उपाय शोधणे, उद्ध्वस्त झालेली यंत्रणा पुन्हा मार्गावर आणणे, तसेच बाधितांसाठी पुन्हा जीवनावश्यक सुविधा कायमस्वरूपी उपलब्ध करून देणे इ. कामे ह्या टप्प्यात केली जातात. उदा. उद्ध्वस्त झालेले रस्ते, पूल, पाण्याची व्यवस्था, दूरसंचार व्यवस्था, विस्थापितांसाठी (स्थलांतरित) निवाऱ्याची कायमस्वरूपी व्यवस्था, तसेच लोकांच्या उपजीविकेची साधने नष्ट झाली असल्यास त्याची नव्याने उभारणी करण्याचे कामही ह्याच टप्प्यात केले जाते.

दुसऱ्या टप्प्यात घडलेल्या आपत्ती ची कारणे, झालेले नुकसान, नियोजनातील त्रुटी, यंत्रसामग्री, प्रशिक्षणातील त्रुटी ह्यांचा अभ्यास करून पुन्हा तशी आपत्ती येऊ नये म्हणून व आल्यास त्यामुळे होणारे नुकसान सिमित करण्यासाठीची उपाययोजना आदी बाबत विचार करून तसे नियम करणे, गरज पडल्यास कायद्यात बदल करणे अथवा शासकीय अध्यादेश काढणे इ. बाबींचा विचार केला जातो.

एखाद्या आपत्ती वरून मिळालेला धडा अनेक इतर आपत्तींच्या नियोजनासाठी उपयुक्त ठरतो. भविष्यात सुरक्षेसाठी हे अनुभवाचे गाठोडे गंभीरपणेच बघावे लागते.

७. आपत्ती व्यवस्थापनाची शास्त्रीय परिभाषा व त्यांचा तपशील

आपत्ती व्यवस्थापनाचा अभ्यास खालील आठ मुख्य शब्दांशी निगडीत आहे.

१. धोका
२. आपत्ती
३. पूर्वतयारी
४. प्रतिबंध
५. कायमस्वरूपी उपाययोजना
६. विकास
७. मदत व बचाव
८. प्रवणता

धोका

व्याख्या- अशी घटना जिच्यामुळे जिवित, वित्तीय हानी अथवा निसर्गाचा न्हास होऊ शकतो अशा घटनेला धोका म्हणून संबोधले जाते. २००१-०२ मध्ये केंद्र शासनाने संपूर्ण देशामध्ये निर्माण होणाऱ्या संभाव्य धोक्यांचा अभ्यास करून भारतभरातील मागील अनेक वर्षांच्या आपत्तींची माहिती संकलित केली गेली. त्यात झालेले नुकसान व त्याची कारणे ह्याच्या आधारे एकूण ५ विभागात भारतातील धोक्यांची वर्गवारी केली गेली. (संदर्भ HIGH POWER COMMITTEE REPORT). त्यांची वर्गवारी खालीलप्रमाणे –

१. वातावरण व पाण्याशी निगडीत (१० धोके)

१. पूर
२. चक्रीवादळे
३. गारपीट
४. ढगफुटी
५. उष्ण-शीत लाट
६. हिमवादळे
७. दुष्काळ
८. समुद्रामुळे होणारी धूप
९. वीज पडणे
१०. वादळे

२. जमिनीशी/भूगर्भाशी निगडीत (४ धोके)

१. भूस्खलन व दरड कोसळणे व चिखलाचा प्रवाह
२. भूकंप
३. धरण फुटी
४. खाणीत होणारे अपघात व खाणीतील आगी

३. रासायनिक, औद्योगिक व अणुविषयक- (२ धोके)

१. रासायनिक व औद्योगिक अपघात
२. अणुविषयक अपघात

४. अपघाताशी निगडित- (११ धोके)

१. जंगलातील आगी
२. शहरातील आगी
३. खाणी मध्ये भरणारे पाणी
४. तेल गळती
५. इमारती कोसळणे
६. बॉम्ब स्फोट (साखळी पद्धतीने)
७. उत्सव काळातील अपघात
८. विजेशी निगडीत अपघात व आगी
९. रस्ते, रेल्वे व हवाई अपघात
१०. बोट बुडणे
११. ग्रामीण भागातील आग

५. जीवाणुशी निगडीत (४)

१. साथीचे रोग
२. कीड व जीवाणूंचा फैलाव (उदा. टोळधाड)
३. जनावरामधील साथीचे आजार, रोग
४. विषबाधा

टीप - वरील ३१ धोक्यांमध्ये त्सुनामीचा अंतर्भाव नंतर करण्यात आला.

धोका ठरवताना खालील ३ बाबींचा विचार केला जातो.

१. घटनेचे स्वरूप व त्याची निर्माण होण्याची पद्धती.
२. संभाव्य तीव्रता व उद्भवण्याची वारंवारता.
३. त्यामुळे बाधित होऊ शकणारे घटक (जिवित, वित्तीय, पर्यावरण)

उदा. शहरात भूकंप होणे व वाळवंटात भूकंप होणे. वाळवंटात कोणतीही जिवित, वित्तीय अथवा निसर्गाची हानी होण्याची शक्यता नसल्यास त्या भागात भूकंप हा धोका समजता येणार नाही.

तसेच पूर रेषेपेक्षा उंचावर राहणाऱ्याच्या दृष्टीने पूर हा धोका नाही कारण नुकसान होण्याची शक्यता नाही.

आपत्ती (DISASTER)

व्याख्या- जेव्हा एखाद्या घटनेने विस्तृत स्वरूपात हानी झालेली असते व त्यामुळे उद्ध्वस्त झालेले जनजीवन मूळ पदावर आणण्यासाठी स्थानिक पातळीवर केलेली पूर्वतयारी कमी पडते अशा घटनेला आपत्ती म्हणतात.

(संदर्भ D.M 2005)

वरील व्याख्या नीट वाचल्यास, धोका व आपत्ती मधील फरक लक्षात येईल. धोका ओळखल्यानंतर तो आपत्ती मध्ये परावर्तित होऊ नये म्हणून वैयक्तिक तसेच स्थानिक स्तरावर घेतलेल्या दक्षता अथवा केलेली पूर्वतयारी त्या धोक्याचे नियंत्रण करण्यास अपुरी ठरते तेव्हाच तो धोका आपत्तीत परावर्तित झाला असे मानले जाते. सोपे उदा. घायचे झाले तर घरात वा कारखान्यात लागलेल्या आगीवर घरातल्या अथवा कारखान्यातल्या लोकांनी/कर्मचाऱ्यांनी उपलब्ध साधनांनी व उपलब्ध मनुष्यबळाचा वापर करून नियंत्रण आणले तर तिला आपत्ती समजता येणार नाही. परंतु हीच आग प्रमाणाबाहेर भडकली व बाहेरील मदत घ्यावी लागली तर धोका आपत्तीत परावर्तित झाला असे म्हणावे लागेल, म्हणजेच स्थानिकस्तरा वरील उपलब्ध असणारी उपकरणे, तयारी, मनुष्यबळ इ. साहित्य अपुरे पडते.

हे लक्षात घ्या-

भारताच्या भूभागापैकी जवळपास ८५% भौगोलिक क्षेत्र हे विविध आपत्तींना प्रवण आहे. दुष्काळ, भूकंप, त्सुनामी, पूर, चक्रीवादळे, भूस्खलन इ. नैसर्गिक धोके भारताचे क्षेत्र प्रभावित करू शकतात. एकूण भूभागापैकी प्रभावित होऊ शकणारी टक्केवारी- चक्रीवादळे ८%, दुष्काळ अतिवृष्टी ६८%, भूकंप ६०%, पूर १२%.

प्रवणता (VULNERABILITY)

व्याख्या- एखाद्या आपत्ती मुळे ज्या घटकांना हानी पोहोचू शकते अथवा ज्यांची हानी होऊ शकते अशा घटकांना (जीव, वास्तू वा पर्यावरण) त्या विशिष्ट आपत्तीसाठी प्रवण मानले जाते.

उदा. नदीकाठी राहणारे लोक पुरासाठी प्रवण असतात. तर उंच इमारतीत राहणारे भूकंपासाठी, किंवा कारखाने/उद्योगाजवळ राहणारे/काम करणारे औद्योगिक आपत्तींना प्रवण असतात.

प्रवणता ठरवताना खालील तीन घटकांचा विचार केला जातो.

१. आपत्तीमुळे जनजीवनावर होणारा परिणाम
२. पर्यावरणाचा संभाव्य न्हास
३. मालमत्तेचे होऊ शकणारे नुकसान.

वरील तीन घटकांचा वेगवेगळा अथवा एकत्रितपणे विचार करून आपत्तीचा प्रकार, तिची संभाव्य व्याप्ती, पूर्व इतिहास, व त्या भागात ती आपत्ती येण्याची वारंवारता ह्यांचाही विचार केला जातो. उदा. हिमालयातील पर्वतरांगात भूकंपाची तीव्रता व वारंवारता अधिक आहे त्यामुळे तेथील जनता, इमारती व पर्यावरण हे भूकंपासाठी जास्त प्रवण मानले जातात.

प्रवणता ही आपण केलेल्या पूर्वतयारीवर व्यस्त प्रमाणात अवलंबून असते. जितकी पूर्वतयारी जास्त व योग्य प्रमाणात, तितकी प्रवणता कमी (संभाव्य हानीची शक्यता कमी). म्हणजेच भूकंप प्रतिरोधक बांधकाम केलेली इमारत ही साध्या इमारतीपेक्षा कमी प्रवण आहे. म्हणजेच भूकंपाला सामोरे जाण्यासाठी योग्य प्रकारचे बांधकाम केल्याने प्रवणता कमी होते.

आग प्रतिरोधक सामानाचा वापर घरात केला असेल, अग्निशमन यंत्रणा कार्यान्वित असेल व बाहेर पडण्याचा मोकळा मार्ग उपलब्ध असेल तर ते घर वा कार्यालय आगीसाठी कमी प्रवण समजले जाऊ शकते. थोडक्यात प्रवणता ही आपत्तीची तीव्रता व आपण केलेल्या पूर्वतयारीचा संबंध दर्शविते. आपत्ती व्यवस्थापनात (नियोजनात) प्रवणतेचा अभ्यास करणे तसेच प्रवणता कमी करण्यासाठीचे घटक लक्षात घेणे महत्वाचे असते. त्यामुळे होणाऱ्या जिवित व मालमत्तेच्या हानीचा योग्य अंदाज घेऊन उपाययोजना करणे शक्य होते.

धोका-प्रवणता-आपत्ती ची तीव्रता हे एकमेकांवर अवलंबून असलेले घटक लक्षात घेतले की आपत्ती चे नियोजन करणे शक्य होते.

पूर्वतयारी (Preparedness)

होणारे नुकसान टाळण्यासाठी सर्व स्तरावर पूर्वतयारी करणे अत्यावश्यक आहे किंबहुना नुकसान कमी करण्यात पूर्वतयारी हा महत्वाचा घटक आहे.

पूर्वतयारी म्हणजे आपत्ती पूर्व काळात घेतलेली काळजी, ज्यामुळे आपत्ती व्यवस्थापन यंत्रणेला तात्काळ आपत्तीला सामोरे जाणे व मदत करणे शक्य होते.

पूर्वतयारी मध्ये खालील घटकांचा समावेश होतो.

१. सर्वकष आराखडे तयार करणे.
२. आपत्तीची संभाव्यता ओळखून प्रशिक्षण घेणे व देणे.
३. मनुष्यबळ, यंत्रसामुग्री उपलब्ध करून घेऊन कायमस्वरूपी सज्ज ठेवणे.
४. विविध स्तरांवरील संबंधितांच्या आपत्ती काळातील कामांचे वाटप करणे.
५. आराखडा व कामाच्या विभागणीनुसार कवायती घेणे.
६. शासकीय स्तरावर नवे नियम करून त्यांची अंमलबजावणी होत आहे ना ते पाहणे.
७. बिगर शासकीय यंत्रणांचे(NGO) सक्षमीकरण करून त्यांना मदत बचाव तसेच संक्रमण शिबिरात सहभागी होण्यासाठी सज्ज ठेवणे.
८. बाधितांसाठी संक्रमण शिबिरांसाठी योग्य जागा निवडणे तसेच जीवनावश्यक वस्तूंचा पुरवठा तयार करणे व त्याची सज्जता तपासणे, त्यासाठी लागणारे मनुष्यबळ उपलब्ध करून ठेवणे व त्यांना त्यांच्या कामाची माहिती व प्रशिक्षण देणे उदा, आरोग्य, विद्युत, सांडपाणी व्यवस्था, अन्नपुरवठा इ. असे गरजेप्रमाणे गट निर्माण करून त्यांची सिद्धता ठेवणे.

९. कोणत्या प्रकारच्या आपत्ती ची शक्यता आहे त्याप्रमाणे त्या भागातील लोकांना विशेष प्रशिक्षण देणे उदा. अग्निशमन, प्रथमोपचार, मदत व बचाव पूर्व सूचना, बाधितांचे स्थलांतर, स्वयंसुरक्षा, सुरक्षापेटी व प्रथमोपचार पेटीचे नियोजन इ. विषयांचा समावेश ह्या प्रशिक्षणात करता येतो.

प्रतिबंध (PREVENTION)

एखाद्या धोक्याचे आपत्तीत परावर्तन होऊ नये म्हणून तसेच नुकसान नियंत्रणात ठेवण्यासाठी तात्पुरत्या व तत्कालीन स्वरूपात केलेल्या उपाययोजनांना प्रतिबंधात्मक उपाय म्हणून संबोधता येते. अशा उपाययोजनांमुळे जिवित व मालमत्तेचे नुकसान कमी होण्यास मदत होते. हे उपाय आपत्तीची तीव्रता व प्रकार ह्यांच्यावर अवलंबून असतात.

उदा. आग लागू नये म्हणून ज्वालाग्राही पदार्थांचा साठा योग्य ठिकाणी करणे किंवा आगीवर नियंत्रण मिळवण्यासाठी योग्य आग प्रतिबंधक उपाययोजनांचा वापर करणे इ. किंवा भूकंपामुळे इमारतीला इजा पोहोचण्याची शक्यता असल्यास दुरुस्ती करून घेणे अथवा पूर प्रतिबंधासाठी धरणांतून पाण्याचा विसर्ग टप्प्याटप्प्याने नियंत्रणाखाली व प्रमाणित करणे ह्यासाठी मुख्यतः परिसरातील धोके ओळखणे आवश्यक असते. त्या धोकादायक परिस्थितीचा सामना करण्यासाठी उपलब्ध साधनांचा योग्य वापर करून व मिळालेल्या प्रशिक्षणाचा फायदा घेऊन जिवित व मालमत्तेचे नुकसान कमी करणे हे पूर्वतयारी योग्य असल्यास शक्य होते.

कायमस्वरूपी उपाययोजना / उपशमन (Mitigation)

धोक्याचे मूळ कारण नष्ट करून तो धोका आपत्तीत परावर्तित होऊ नये म्हणून केलेल्या उपायांना कायमस्वरूपी उपाययोजना असे संबोधले जाते. ह्या उपाययोजनांनी धोक्याचे कारण समूळ नष्ट करणे अथवा होणाऱ्या नुकसानीची तीव्रता मोठ्या प्रमाणात कमी करता येते.

उदा. नदीपात्राला बांध घालणे, धरणे बांधणे ज्यायोगे पुराच्या पाण्याचा प्रवाह नियंत्रणात राहून बाजूच्या वसाहतीमध्ये पूरस्थितीवर कायम स्वरूपात नियंत्रण ठेवता येते. अथवा एखादी जुनी व पडण्याची शक्यता असलेली इमारत संपूर्णपणे नव्याने बांधणे वा धोकादायक भाग पूर्णपणे पाडून टाकणे.

प्रतिबंध व कायमस्वरूपी उपाययोजना ह्यातील फरक नीट लक्षात घेणे आवश्यक आहे. त्यासाठी खालील उदाहरणाचा संदर्भ घेता येईल

एखाद्या कमकुवत इमारतीला खालून आधार देणे अथवा रिकामी करणे हा प्रतिबंध(Prevention) तर ती इमारत भूकंप प्रतिरोधक करण्यासाठी उपाययोजना करणे अथवा ती इमारत पाडून नवी बांधणे ही कायमस्वरूपी उपाययोजना (Mitigation).

कायमस्वरूपी उपाययोजना ह्या बऱ्याच वेळा खर्चिक असू शकतात त्यामुळे शासनाचा सहभाग ह्यात अत्यंत आवश्यक असतो. धरणे बांधणे(पूर नियंत्रण), उड्डाणपूल बांधणे (अपघात) इ. जेणेकरून तीच आपत्ती पुन्हा ओढवण्याची शक्यता टाळता येते तसेच संभाव्य नुकसान मोठ्या प्रमाणात सिमित करता येते.

विकास (Development)

एखाद्या आपत्ती मुळे झालेले नुकसान व हानी ह्यातून परिस्थिती मूळ पदावर आणण्यासाठी आपत्तीग्रस्त भागात पुन्हा उभारणीचे काम करावे लागते. उदा. घरे, पूल, उपजीविकेची साधने, रस्ते, धरणे, वीज, सांडपाण्याची व पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था अशा नुकसान/नष्ट झालेल्या सर्व मुलभूत सुविधांची पुनर्बांधणी लवकरात लवकर करण्यासाठी पावले उचलली जातात.

आपत्ती मुळे नष्ट झाल्याने जेव्हा पुनर्बांधणीच्या कामाला सुरुवात होते तेव्हा मागील काळातील त्रुटींचा विचार करून पुनर्बांधणीचे / पुनर्निर्माणेचे काम केले जाते.

उदा. अरुंद रस्ते, बांधकामाच्या पद्धती, पाणी, वीज, दूरध्वनी यांचे जाळे, इ. चा विचार हा भविष्यात वाढू शकणाऱ्या गरजा, वाढणारी लोकसंख्या यांचा विचार करून आणि अद्ययावत तंत्रज्ञान वापरूनच केला जातो. नवी वसाहत वसवताना पुढील २५-३० वर्षांचा विचार केला गेल्याने भविष्यात त्या भागाचा विकास अधिक वेगाने होऊ शकतो. निर्माण होणारा रोजगार, नव्या कल्पना व शासनाकडून बाधितांना मिळणाऱ्या विविध सवलतींमुळे हे शक्य होते.

परंतु आपत्ती नंतर विकासाची कामे करत असताना तो नव्याने वेगळीच आपत्ती निर्माण करणार नाही ना, याची दक्षता घ्यावी लागते. घेऊन येईल अशा पद्धतीची रचना त्यात नसावी अशी अपेक्षा असते. तेथील निसर्ग, उपलब्ध नैसर्गिक स्रोत, लोकांचे राहणीमान व गरजा ह्या सर्वांचा अभ्यास हा विकास आराखडा बनवताना केला जाणे आवश्यक असते.

उदा. एखादी शाळेची इमारत पडल्यास तीच इमारत त्याच जागी पुन्हा उभी करताना त्यामध्ये असलेल्या त्रुटींचा व तशी आपत्ती जाण्या स्थिती का निर्माण झाली ह्याचा विचार करून पुनर्बांधणी करणे आवश्यक असते. मग नव्या शाळेला अधिक मोठे व गरजेप्रमाणे जास्त जिने, प्रशस्त व्हरांडे, बाहेरच्या बाजूला उघडणारे दरवाजे, प्रत्येक खोलीला भरपूर व नैसर्गिक उजेडाची व्यवस्था, योग्य अग्निशमन यंत्रणे, प्रवेशद्वारातून सहज बाहेर पडण्याची व्यवस्था, इ. सारख्या अनेक बाबींचा विचार केला जातोच पण बांधकामासाठी वापरला जाणारा कच्चा माल व बांधकाम हे भूकंपप्रवण क्षेत्रासाठीच्या बांधकाम निष्कर्षाप्रमाणे केले जाते. भाग व भूकंप प्रवण पद्धतीचे बांधकाम हे नियमाप्रमाणे केले जाते.

वाईटातून चांगले घडते, निर्माण करता येते हे लक्षात घेतल्यास आपत्ती तून विकास साधता येतो. हा विकास साधताना एक गोष्ट लक्षात ठेवणे आवश्यक आहे.

“विकास ऐसा हो जो आपत्ती से बचाए, विकास ऐसा ना हो जो खुद आपत्ती बन जाए”

८. केंद्र ते जिल्हास्तरीय आपत्ती व्यवस्थापन यंत्रणा (Institutional framework)

वारंवार येणाऱ्या आपत्ती व त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात होणारे आर्थिक नुकसान ह्यांची दखल घेऊन केंद्र शासनाने आपत्ती व्यवस्थापनाच्या दृष्टीने ठोस पावले उचलण्याचा निर्णय घेतला. भारतासारख्या विकसनशील देशात आपत्ती मुळे होणारे आर्थिक नुकसान देशाच्या प्रगतीला खीळ घालणारे आहे. ह्याचा विचार करून आपत्ती येण्याअगोदरच त्याचे निराकरण करण्याच्या दृष्टीने पावले उचलणे गरजेचे झाले.

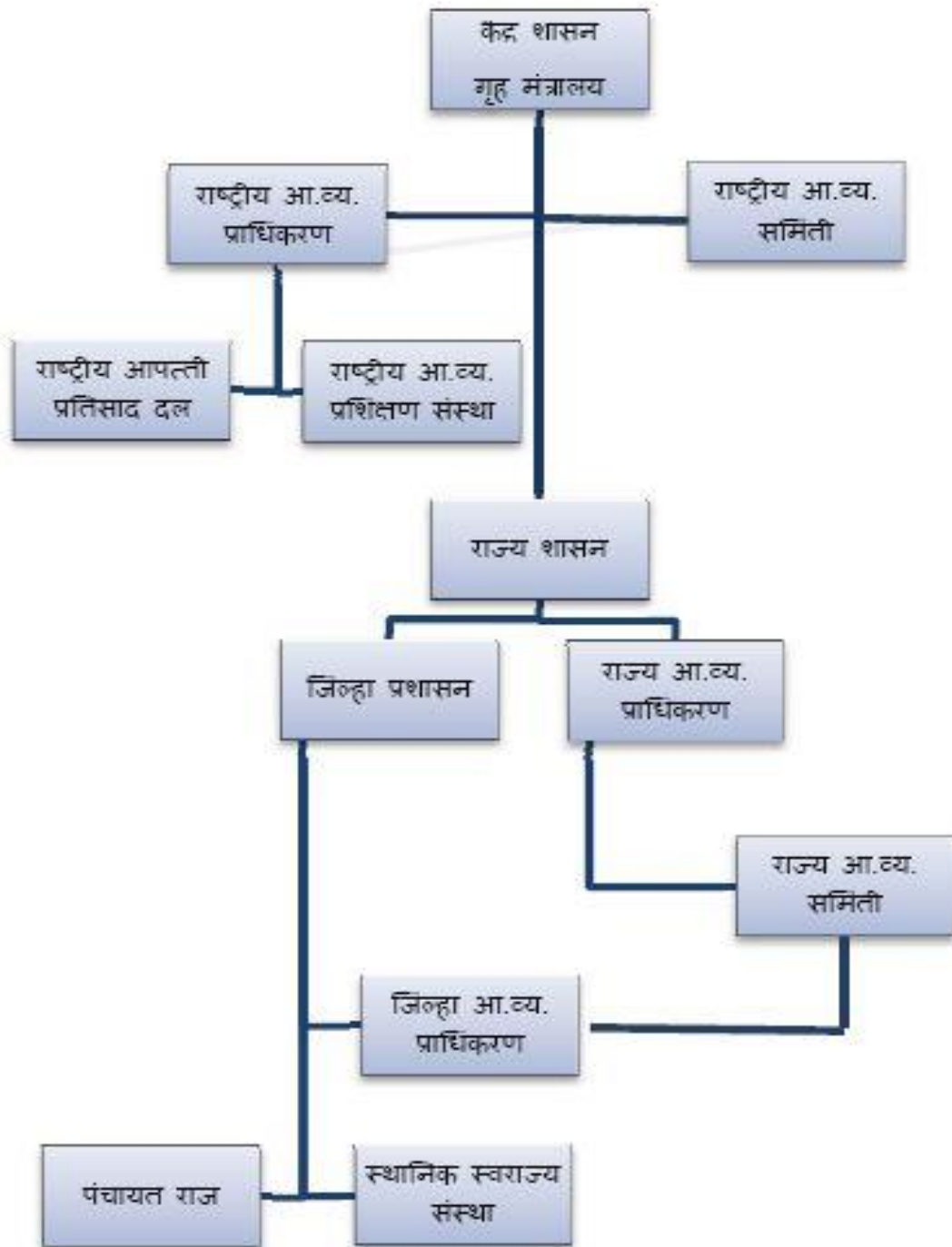
त्याच अनुषंगाने केंद्र शासनाने १९९९ साली उच्चस्तरीय समिती स्थापन केली व तिच्या मार्फत संपूर्ण देशामधील संभाव्य धोके कोणते व देशभरातील आपत्तींचा पूर्व इतिहास ह्यांचा अभ्यास करून आपत्ती च्या नियोजनासाठी काय कार्यवाही करणे आवश्यक आहे त्याचे मार्गदर्शन करण्यास सांगितले.

सदर समितीच्या स्थापनेपूर्वी आ. व्य. विभाग हा कृषी मंत्रालयाकडे होता. ह्याचे कारण म्हणजे आपला देश कृषीप्रधान असल्यामुळे येणाऱ्या आपत्तींचे स्वरूप हे ओला अथवा कोरडा दुष्काळ एवढेच विचारात घेतले जात होते. परंतु भूकंप, पूर, दंगे, युद्ध, वादळे अशा पाठोपाठ घटना घडल्यावर आपत्ती कडे बघण्याचा दृष्टीकोन साहजिकच बदलत गेला व कालांतराने आ. व्य. विभाग कृषी मंत्रालयाकडून गृह मंत्रालयाकडे हस्तांतरित करण्यात आला. पुढे संपूर्ण देशाचा अभ्यास करून उच्चस्तरीय समितीने आपला अहवाल २००१ साली केंद्र शासनास सुपूर्द केला व २००२ साली हा अहवाल प्रसिध्द केला गेला. या अहवालात आपत्ती व्यवस्थापनाच्या संदर्भात देशामध्ये कशा प्रकारची योजना असावी ह्याचे महत्त्वपूर्ण मार्गदर्शन केले गेले आहे.

१. आपत्ती व्यवस्थापनाच्या विषयाला कायद्याच्या चौकटीत आणण्यासाठी आपत्ती व्यवस्थापन कायदा तयार करणे.
२. आपत्ती व्यवस्थापनात आपत्ती पूर्व काळातील कामावर भर देणे.
३. आपत्ती ला सक्षमपणे सामोरे जाण्यासाठी केंद्र, राज्य, जिल्हा स्तरावर योग्य यंत्रणा उभी करणे.
४. आ.व्य.साठी विविध काळात लागणारा निधी विविध स्तरांवर उपलब्ध करून देणे.
५. लोक सहभागातून आपत्ती निवारणाचे कार्य हाती घेणे.
६. मदत व बचाव पथके तयार करणे व त्यामार्फत आपत्ती नंतरच्या काळात होणारी नुकसानी टाळणे.
७. प्रशिक्षण संस्था निर्माण करणे व त्यामार्फत देशातील विविध स्तरावर जाणीव निर्माण करणे.

अशा अनेक विषयांचे मार्गदर्शन उच्चस्तरीय समितीच्या अहवालात करण्यात आले आहे.

भारतातील आपत्ती व्यवस्थापन यंत्रणा

१. आपत्ती व्यवस्थापन कायदा- २००५

उच्चस्तरीय समितीने केलेल्या मार्गदर्शनाला अनुसरून २००५ मध्ये आपत्ती व्यवस्थापन कायदा केंद्र शासनाने मंजूर केला. त्यातील ११ प्रकरणे व ७९ कलमांद्वारे विविध स्तरांवरील जबाबदाऱ्या, त्यांचे स्वरूप, आपत्ती काळात केंद्र, राज्य व जिल्हा प्रशासनाच्या भूमिका तसेच आ.व्य.संदर्भातील गुन्हे, इ. बाबत सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले आहे.

केंद्रस्तरावरील आ.व्य. प्राधिकरणाची स्थापना, त्याचे स्वरूप, ह्याबाबत देखील मार्गदर्शन केले आहे. तसेच राज्य व जिल्हा पातळीवरील प्राधिकरणे व समित्यांबाबतची रूपरेषा सांगितली आहे. त्याला अनुसरून देशभरात विविध पातळ्यांवर काम चालू आहे.

राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची जबाबदारी व कार्ये-

केंद्रस्तरावर राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण कार्यरत असून मा. पंतप्रधान हे प्राधिकरणाचे पदसिद्ध अध्यक्ष असतात. मा. पंतप्रधान जास्तीत जास्त ९ जणांना या प्राधिकरणाचे सदस्य म्हणून नियुक्त करू शकतात व त्यापैकी एकास उपाध्यक्ष म्हणून नियुक्त केले जाऊ शकते.

केंद्र स्तरावरील प्राधिकरण हे देशभरात चालू असलेल्या आ.व्या. कार्यक्रमांवर लक्ष ठेऊन त्यांना गरजेप्रमाणे मार्गदर्शन करते. तसेच संभाव्य आपत्तींचा विचार करून त्यांच्या नियोजनासाठी लागणारे संदर्भ साहित्य तयार करणे व NIDM मार्फत सदर विषयांची प्रशिक्षणे आयोजित करण्यासाठी मार्गदर्शन करते.

केंद्रीय प्राधिकरणाने निर्माण केलेले हे संदर्भ व वाचन साहित्य www.ndma.gov.in तसेच www.nidm.gov.in या संकेतस्थळांवर उपलब्ध आहे. याचा उपयोग विविध स्तरांवर संदर्भ साहित्य म्हणून केला जाऊ शकतो.

- देशाचे आपत्ती व्यवस्थापन धोरण ठरवणे.
- देशाच्या आपत्ती व्यवस्थापन आराखड्यास मान्यता देणे.
- राष्ट्रीय स्तरावरील विविध विभागांच्या आराखड्यांना मान्यता देणे.
- राज्य शासनासाठी मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करणे, ज्याचा राज्य शासनाला आ. व्य. आराखडे तयार करताना उपयोग होईल.
- राज्यांमध्ये कार्यरत असलेल्या विभागांचे आराखडे बनविण्यासाठी मार्गदर्शन करणे.
- निधी उभारणीसाठी मार्गदर्शन करणे.
- शेजारील देशांना आपत्ती काळात मदत करण्यासाठी धोरण तयार करणे.

१०. आपत्ती व्यवस्थापन प्रशिक्षण संस्था (National Institute of D.M.- NIDM)

उच्चस्तरीय समितीने केलेल्या मार्गदर्शनानुसार राष्ट्रीय स्तरावरील प्रशिक्षण संस्था (National Institute of DM) ची स्थापना करण्यात आली. आ. व्य. विषयाचे विविध अंगाने प्रशिक्षण देणे, प्रशिक्षण कार्यक्रम राबवणे, प्रशिक्षणाची रूपरेषा (Timetable) ठरवणे, वाचन व संदर्भ साहित्य निर्माण करणे, विविध विभागांना आ. व्य. आराखडे करण्यासाठी मार्गदर्शन करणे आदी विषयात ही संस्था काम करते. ह्या संस्थेची अधिक माहिती www.nidm.gov.in ह्या संकेत स्थळावर उपलब्ध आहे. त्यामध्ये विविध विषयावरील वाचन व संदर्भ साहित्य व्यापक स्वरूपात उपलब्ध आहे.

११. राष्ट्रीय आपत्ती मदत दल

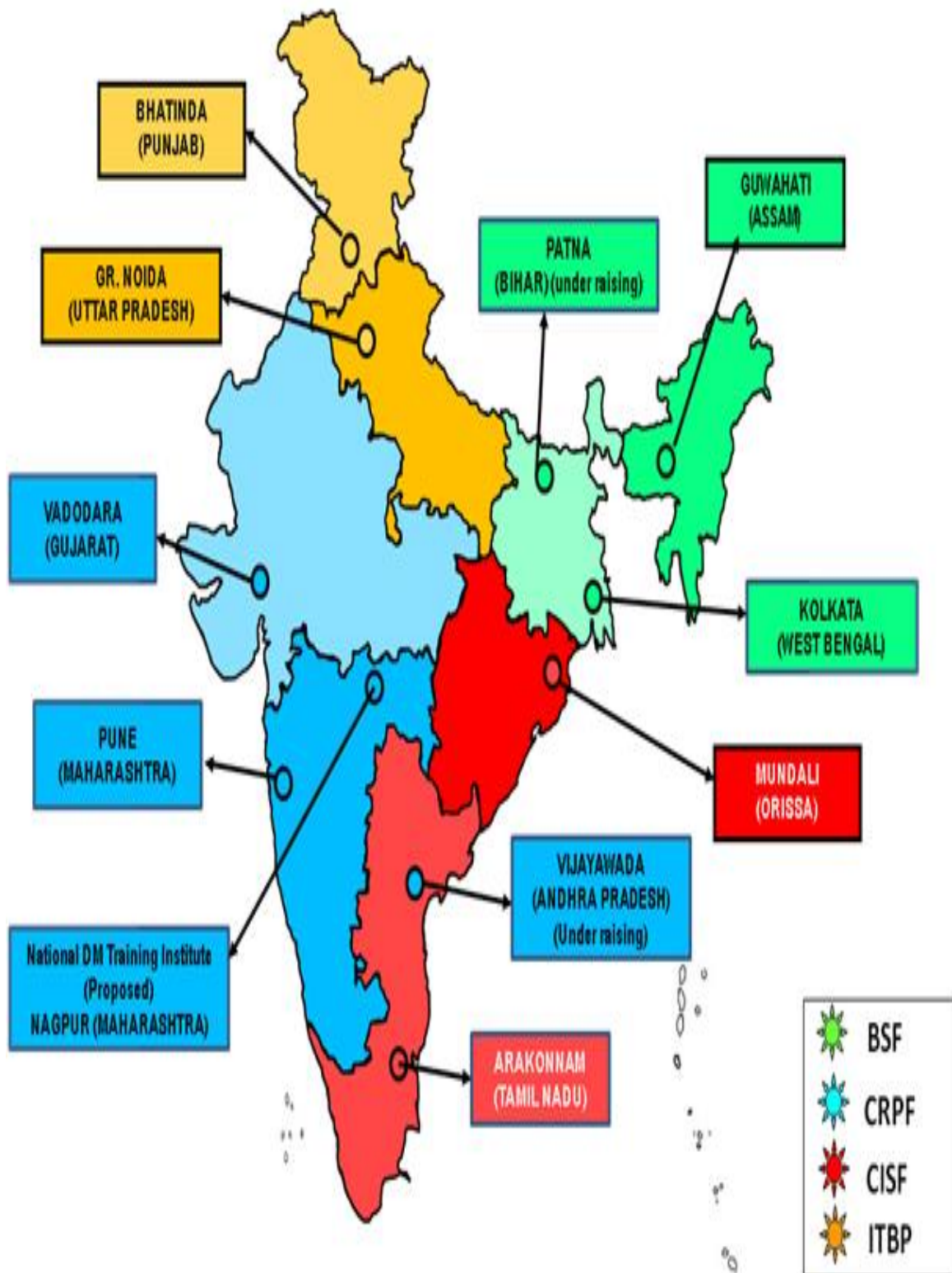
(NATIONAL DISASTER RESPONSE FORCE)- NDRF

देशातील आपत्ती ची वाढणारी संख्या, वाढलेली तीव्रता, त्यामध्ये जिवित व वित्तीय हानीमध्ये होणारी वाढ ह्याला मुलतः कारणीभूत असते ते मदत बचाव गट घटनास्थळी पोहचण्यास लागणारा वेळ तसेच मदत गटा कडे योग्य प्रशिक्षण व साधन सामुग्री नसणे. त्यासाठी देशभरात एकूण ११ ठिकाणी ह्या मदत दलाचे तळ निर्माण केले गेले आहेत. हे सर्व तळ, आवश्यक साधनसामुग्रीने सुसज्ज असून, आपत्ती ग्रस्त ठिकाणी वेगाने पोहोचण्याची व तात्काळ मदतकार्य सुरु करण्याची क्षमता त्यांच्यात आहे. विविध निमलष्करी दलातून हे जवान निवडलेले असून त्यांना मदत-बचाव कामाचे विशेष प्रशिक्षण देण्यात आलेले आहे त्यामुळे कठीण परिस्थितीशी सामना करून मदतकार्य करून ते जिवित व वित्तीय हानी टाळू शकतात, हे अनेक आपत्तीत प्रत्ययास आले आहे. गॅसगळती, पूर, इमारत कोसळणे, ह्यासारख्या अनेक आपत्तीत महत्त्वाची भूमिका गेल्या काही वर्षांत ह्या दलाने पार पाडली आहे.

हे दल आपत्ती नंतरच्या काळात कार्यरत होतेच, परंतु शांततेच्या काळातसुद्धा आपत्ती व्यवस्थापनाचे विविध अंगानी प्रशिक्षण देण्याचे वर्षभराचे नियोजन NDRF कडे असते.

महाराष्ट्रात हे तळ पुणे (तळेगाव) व नागपूर येथे असून तेथे निवासी प्रशिक्षणाची उत्तम सुविधा निर्माण केली गेली आहे. येथील प्रशिक्षणात प्रथमोपचार, मदत बचाव, अग्निशमन, जखमींची वाहतूक आदी विषयांचा विशेषत्वाने अंतर्भाव केलेला असतो.

देशातील राष्ट्रीय आपत्ती निवारण दलाची (NDRF) ची केंद्रे

१२. राज्य स्तरावरील व्यवस्था

आपत्ती चे नियोजन हा विषय मुख्यतः राज्य शासनाच्या अखत्यारीत येतो. राज्यामध्ये निर्माण होऊ शकणाऱ्या कोणत्याही प्रकारच्या आपत्ती ला सामोरे जाण्याची जबाबदारी ही राज्य शासनावर देण्यात आलेली आहे. राष्ट्रीय आ. व्य. प्राधिकरणाच्या धर्तीवर राज्य पातळीवर देखील राज्य आ.व्य. प्राधिकरण स्थापन करण्यात आले आहे. मा.मुख्यमंत्री हे या प्राधिकरणाचे पदसिद्ध अध्यक्ष असतात. मुख्यमंत्री हे गरजेप्रमाणे इतर एकूण ८ जणांची प्राधिकरणाचे सदस्य म्हणून नियुक्ती करू शकतात.

राज्य स्तरावरील प्राधिकरण हे राज्यात चालू असलेल्या आ.व्य.कार्यक्रमांवर लक्ष ठेऊन त्यांना गरजेप्रमाणे मार्गदर्शन करते. तसेच संभाव्य आपत्तींचा विचार करून त्यांच्या नियोजनासाठी लागणारे संदर्भ साहित्य तयार करणे व सदर विषयांची प्रशिक्षणे आयोजित करण्यासाठी मार्गदर्शन करते. राज्य प्राधिकरण गरज वाटल्यास सल्ला घेण्यासाठी सल्लागार समितीची नियुक्ती करू शकते. यामध्ये संबंधित विषयाच्या तज्ञांचा समावेश केला जातो. तसेच राज्य स्तरावर कार्यरत विभागाचे आराखडे तयार करणे, ते राज्याच्या आ.व्य. आराखड्याशी सलग्न करणे तसेच जिल्हा स्तरावरील काम नियोजित पध्दतीने चालेल ह्यासाठी निधी उपलब्ध करून देणे, राज्यस्तरीय प्रशिक्षण संस्थेला आर्थिक साहाय्य करणे व तेथे प्रशिक्षणास जाण्यासाठी विविध विभागांना व शासनातील कर्मचाऱ्यांना मार्गदर्शन करणे इ. जबाबदाऱ्या राज्य शासनाच्या विभागाने पाळणे अपेक्षित आहे.

१३. जिल्हा स्तरावरील व्यवस्था-

जिल्हा पातळीवर देखील जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण कार्यरत असते. मा. जिल्हाधिकारी हे या प्राधिकरणाचे पदसिद्ध अध्यक्ष असतात. या प्राधिकरणामध्ये जिल्हा पातळीवरील विविध प्रमुख व स्वयंसेवी संस्थांचे १ ते २ प्रतिनिधी असतात. तसेच वेळोवेळी विविध विभागांचे शासकीय कर्मचारी व अधिकारी या विषयामध्ये प्रशिक्षित केले जातात. तसेच विविध विभागांचे आराखडे बनविण्यासाठी मार्गदर्शन केले जाते.

आ. व्य. मध्ये जिल्हा स्तरावर काम करण्यासाठी जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी नियुक्त केलेला असतो व तो जिल्हा आ.व्य. प्राधिकरणाच्या मार्गदर्शनाखाली जिल्ह्यामधील आ.व्य.चे काम बघतो.

१४. आपत्ती काळात लागणाऱ्या संसाधनांची एकत्रित माहिती (IDRN)

आपत्ती नंतर महत्त्वाची गरज पडते ती यंत्रसामुग्री व मनुष्यबळाची साधने एकत्रितपणे मिळण्याची जे बऱ्याचदा अवघड असते व त्याचा मदतकार्यावर मोठा परिणाम होतो.

उदा. भूस्खलनाच्या काळात परिसरात कुठे जेसीबी, डंपर, इस्पितळे आहेत, स्वयंसेवक, मदत गट आहेत व त्यांच्याकडे कोणती साधनसामुग्री उपलब्ध आहे ह्या विषयीची माहिती न मिळाल्यास मदतकार्याला उशीर लागू शकतो व आपत्ती मुळे होणारे नुकसान वाढण्याची शक्यता वाढते. तीच बाब पूर किंवा साथीच्या रोगात सुद्धा विविध प्रकारे विचारात घेता येऊ शकते. ह्यावर मात करण्यासाठी राष्ट्रीयस्तरावर इंटरनेटच्या माध्यमातून IDRN (Indian Disaster Resource Network) ह्या संकेत स्थळाची (Portal) ची निर्मिती केली गेली, ज्यावर आपत्ती

ला प्रतिसाद देण्यासाठी लागणाऱ्या संसाधनाची तसेच मनुष्यबळाच्या माहितीचा समावेश असून, भारतभरात त्याची उपलब्धता कोठे व किती आहे तसेच त्यांची उपयुक्तता जाणून घेता येते. यामध्ये शासनाकडील साधनसामुग्रीसोबतच वैयक्तिक, सामाजिक संस्था इ. कडे उपलब्ध साधनसामुग्री, मनुष्यबळ यांची एकत्रित माहिती मिळते.

उदा. वाहने उपलब्ध असण्यासोबत चालक ही असणे महत्त्वाचे आहे. पट्टीचे पोहणारे, प्रथमोपचार करणारे, गिर्यारोहक, उपयोगी साहित्य, अग्निशमन यंत्रणा, विविध यंत्र सामुग्री (करवती) इ. ची माहितीसुद्धा उपलब्ध आहे. ही माहिती मिळविण्यासाठी www.idrn.gov.in या संकेतस्थळावर जाऊन आपल्या राज्य, जिल्हा स्तरावर उपलब्ध साधनसामुग्रीची संख्या, संपर्क इ. सर्व माहिती मिळू शकते. ही माहिती सर्वांना पाहण्यास उपलब्ध असली तरी माहितीचे अद्ययावतीकरण करण्यासाठीची परवानगी शासनाच्या ठराविक आस्थापनांच्याकडेच आहे.

१५. आपत्ती व्यवस्थापनात समाजाचा सहभाग

(Community based D.M.) C.B.D.M.

कोणत्याही आपत्ती मुळे होणारे नुकसान हे जनमालमत्तेचे होत असल्याने समाजाचा सहभाग तीनही स्तरांवर (आपत्ती पूर्व, आपत्ती काळ व आपत्ती नंतरच्या काळात) महत्त्वपूर्ण ठरतो. समाजाच्या सकारात्मक सहभागाने धोके ओळखणे, त्यावर उपाययोजना करणे व आपत्ती नंतर मदत, बचाव व पुनर्वसन काळात समाज मोठ्या प्रमाणात सहभागी होऊ शकतो. आपत्ती च्या व्यवस्थापनापेक्षा त्याचे लोकसहभागातून नियोजन करणे हे जास्त गरजेचे आहे. कारण आपत्ती व्यवस्थापन हे लोकांनी, लोकांच्यासाठी, लोकांच्या करता असायला हवे. (To The People, By The People, For The People)

आपत्ती व्यवस्थापनाचे उद्दिष्ट हे वैयक्तिक तसेच सामाजिक, जिवित व वित्तीय नुकसान टाळण्यासाठी असल्याने मुळातच संपूर्ण आ.व्य. प्रक्रिया ही समाजाभिमुख असावयास हवी. समाजातील सर्व घटकांना एकत्र करून त्यांच्यापर्यंत धोके, आपत्ती व त्यांचे समाजावर होणारे परिणाम विविध माध्यमातून पोहोचवणे व त्यांचा आपत्ती व्यवस्थापनाकडे पाहण्याचा दृष्टीकोन सकारात्मक तयार करणे ही अवघड कामगिरी असते. त्याचे कारण म्हणजे येणारी आपत्ती ही रोज वा ठराविक काळाने घडत नसल्याने एकूणच समाजाचा ह्या विषयाकडे बघण्यात उदासीनता आढळून येते. त्यातच आपत्ती चे बदलणारे स्थान, बदलणारा प्रकार, आपत्ती नुसार बदलणारी प्रवणता, आपत्ती प्रमाणे बदलणारी व्याप्ती ह्या मुळे “घटना घडल्यावर बघू” असा दृष्टीकोन समाजातील सर्व स्तरांवर आढळून येताना दिसतो.

समाजातील सर्वांना बरोबर घेऊन जाणारी यंत्रणा आपत्ती काळात महत्त्वाची ठरते. मुख्यतः ‘समाजाचे समाजाने समाजाकरिता’ असं दृष्टीकोन निर्माण झाला तर अनेक धोके हे आपत्ती त परावर्तित होण्यापूर्वीच त्याचे मूळ शोधून उपाय योजना करता येईल. आपत्ती व्यवस्थापनाचे मुळात हेच उद्दिष्ट असयला हवे.

समाजातील सर्व घटक, उदा. शेजारी, मोहल्ला कमिटी, सामाजिक संस्था, बचत गट, विविध पुरवठादार, वाहतूक करणारे वाहनचालक इ. अपेक्षित आहेत. हा सकारात्मक दृष्टीकोन समाजामध्ये सुरक्षितता निर्माण करण्यासाठी महत्त्वाचा असतो.

एकमेका सहाय्य करू, अवघेची धरू सुपंथ

आपत्ती व्यवस्थापनामध्ये आपत्ती पूर्व काळातील काम हे महत्त्वाचे असते. कारण आकडेवारीचा अभ्यास केला असता, आपत्ती पूर्व काळात केलेले काम आपत्ती ची तीव्रता ४०% ते ५० % पर्यंत कमी करू शकते हे सिद्ध झालेले आहे. त्यासाठी जो घटक सर्वात जास्त प्रवण, ज्या घटकाचे नुकसान होण्याची शक्यता जास्त; त्यांना सक्षम करणे महत्त्वाचे असते. प्रवण घटक (Vulnerable Group) आपत्ती ला सामोरे जाण्यासाठी सक्षम बनले तर आपत्तीमुळे होणारे नुकसान टाळता येऊ शकते. अथवा जेथे आपत्ती टाळता येणे शक्य ना

ही (उदा. भूकंप, पूर) तेथे नुकसानीवर नियंत्रण ठेवता येते.

प्रवण घटकांच्या सक्षमीकरणातील महत्त्वाचा भाग म्हणजे संभाव्य धोक्याची व संभाव्य परिणामांची जाणीव करून देणे व त्यानुसार त्यांना आपत्ती स सामोरे जाण्यास सक्षम करणे म्हणजेच 'समाजाभिमुख आपत्ती व्यवस्थापन'. उदा. भूकंपप्रवण भागातील घरे योग्य प्रकारे बांधण्यासाठी नागरिकाना प्रवृत्त करणे, नदी काठी राहणाऱ्यांना पूर्वसूचना मिळाल्यावर स्थलांतराच्या योजनांवर भर देणे अथवा पूर प्रवण क्षेत्रातून सुरक्षित स्थळी कायमस्वरूपी स्थलांतरित होण्यासाठी प्रवृत्त करणे, त्यांना प्रशिक्षित करणे इ. साधारणतः आपत्ती नेहमी येत नसल्यामुळे तिच्या नियोजनाकडे बघण्याचा दृष्टीकोन हा उदासीन असतो. त्यातूनच 'चालता है', 'मला काय त्याचे?', 'झाल्यावर बघू' असे दृष्टीकोन तयार होतात. त्यासाठी समाजातील सर्व स्तरांवर आणि सर्व घटकांना एकत्रितपणे आपत्ती शी लढण्यासाठी समर्थ करण्यावर भर देणे आवश्यक असते.

प्रशिक्षण देणे हा समाजामध्ये जनजागृतीचा महत्त्वाचा भाग ठरतो कारण शेजारी हा प्रथम प्रतिसादक असतो. म्हणजे आपत्ती आल्यावर सर्वप्रथम आपला शेजारी मदतीला धावून येतो म्हणजेच समाजातील प्रत्येकाला ह्या विषयाचे किमान प्राथमिक ज्ञान घेणे महत्त्वाचे व उपयुक्त ठरते.

जनजागृतीची माध्यमे-

रेडीओ-टीव्हीवरील चर्चा, फिल्मस, वृत्तपत्रातील लेख, प्रात्यक्षिके, सुरक्षा कवायती अशा अनेक माध्यमांचा वापर करता येतो. तसेच, गावाचे आराखडे बनवणे, नकाशावर धोके अधोरेखित करणे, असलेल्या साधनांचा योग्य व पूर्ण क्षमतेने वापर करणे, आर्दीचा आधार घेऊन मोठ्या प्रमाणात समाजात जनजागृती करण्याचे काम चालू आहे. हे काम कधीही न संपणारे असल्याने त्याच्याकडे गांभीर्याने बघणे क्रमप्राप्त आहे.

समाजामध्ये ह्या विषयातील उदासिनता, दूर करण्यासाठी अजून मोठ्या प्रमाणात प्रयत्नांची आवश्यकता आहे. समाजात योग्य प्रकारे जागृतीची काही उत्तम उदाहरणे म्हणजे पल्स पोलिओ लसीकरण, हागणदारीमुक्तीची चळवळ, तसेच डेंग्युविषयी चालू झालेली व्यापक मोहीम आर्दीचा उल्लेख करता येईल.

आपत्ती पूर्व काळात समाजाचा सहभाग (COMMUNITY BASED D.M.)

आपत्ती पूर्व काळात घेतलेली योग्य काळजी व केलेली पूर्वतयारी ही जर प्रत्येक नागरिकाने कर्तव्य म्हणून बजावली तर फार मोठे नुकसान टाळले जाऊ शकते.

उदा. -

१. सर्व स्तरांवर आपत्ती व्यवस्थापन आराखडे तयार करणे.
२. घर, समाजात वावरताना धोके ओळखणे व त्याचे स्वयंपातळीवर व सामाजिक पातळीवर नियोजनासाठी पावले उचलणे.
३. आपण स्वतः व आपल्या आजूबाजूच्या समाजात आपत्ती ला सामोरे जाण्यासाठी सज्ज ठेवणे.

ह्यासाठी छोट्या छोट्या गोष्टी उदा. घर, कार्यालयातील अग्निशमन यंत्रणा सज्ज ठेवणे, ती वापरण्याचे प्रशिक्षण घेणे, प्रथमोपचाराची पेटी सुसज्ज ठेवणे ह्या बाबींचा अंतर्भाव होतो. तर घर घेताना भूकंप प्रतिरोधक बांधकाम केले आहे ना, ते पूरप्रवण क्षेत्रात येत नाही ना आदी बाबींचाही समावेश आपत्ती पूर्व काळातील जनतेच्या सहभागात होतो. एकूणच आपल्या परिसरातील धोके ओळखण्याची सवय लावून घेणे व त्याचे वैयक्तिक स्तरावर शक्य नसेल तर संबंधित विभागाच्यामार्फत नियोजन करणे हे आपत्ती पूर्व काळातील समाजाच्या सहभागाने शक्य होते.

आपत्ती काळात एखाद्या आपत्ती नंतर शासकीय मदत यंत्रणा मदतीसाठी पोहोचण्यासाठी काही मिनिटांपासून ते काही दिवसांपर्यंत वेळ लागू शकतो. हा वेळ आपत्ती चा प्रकार, व्याप्ती, स्थळ इ. वर अवलंबून असतो. उदा. एखादी इमारत पडल्यावर अंदाजे काही मिनिटांत अग्निशमन दल व शासकीय यंत्रणा घटनास्थळी पोहोचू शकतात. परंतु भूकंप, पूर, मोठ्या आगी, वणवा इ. आपत्ती त यंत्रणांचे असणारे अंतर व घटनास्थळी पोहोचण्यास उपलब्ध मार्ग ह्यावर मदत गट पोहोचण्याचा कालावधी ठरतो.

अशा काळात सख्खा शेजारीच खरा मदतनीस असतो. मग इमारत पडणे अथवा बॉम्बस्फोट, भूकंप, पूर किंवा आगीसारखी घटना असू दे, घटनास्थळाजवळ व बाधित न झालेला समाजाचा घटक तात्काळ मदतीला धावून जातो. अशी मदत करणे हे परमकर्तव्य समजतो. पण बऱ्याचवेळा भावनेचा आहारी जाऊन पूर्वप्रशिक्षण न घेता केलेली मदत ही धोकादायक ठरू शकते. उदा. प्रशिक्षण न घेता जखमींवर उपचार करणे, अथवा जखमींना, बाधितांना वहन पद्धतीची माहिती नसताना हलवण्याचा अथवा प्रभावित जागेतून बाहेर काढण्याचा प्रयत्न करणे

यामुळे मदतीपेक्षा बाधितांच्या नुकसानीचे प्रमाण वाढू शकते. सर्व साधारणपणे असे सांगितले जाते की, एखाद्या अपघातात १०० मृत्युमुखी पडले असतील व त्यांना स्थानिक अप्रशिक्षित लोकांनी मदत केली नसती तर त्यातील ४० जीव वाचू शकले असते. वरील विधानातील खरेखोटे अथवा सत्यता ह्याचा विचार काही काळ बाजूस ठेवला तर हे विधान नक्कीच विचार करावयास लावणारे आहे.

*आपत्ती काळात भोवतालच्या बाधित न झालेल्या समाजास प्रथम प्रतिसादक म्हणतात. भौगोलिक भागाची माहिती, बाधित समाजाची सामाजिक जाण ह्यामुळे हे प्रतिसादक शासकीय यंत्रणेला मोठ्या प्रमाणात सहकार्य करू शकतात. ही मदत जरी खारीची असली तरी फार मोलाची असते. त्यामुळे शासकीय मदत यंत्रणेवरचा भार कमी होण्यास मदत होते. दुसरे महत्वाचे म्हणजे बाधितांना मानसिक आधार देणे, त्यांच्या निवाऱ्याची तात्पुरती सोय करणे, त्यांच्या नातेवाईकांशी संपर्क साधणे अथवा त्यांना बाहेरगावी पाठवण्यास जनतेचा चांगला उपयोग करून घेता येतो.

आपत्ती नंतरच्या काळात समाजाचा सहभाग

साधारणतः आपत्ती घडल्यानंतर मोठ्या प्रमाणात मदतकार्य सुरू होते. संपूर्ण देशभरातूनच नव्हे तर जगभरातून मदतीचा ओघ सुरू होतो. समाजातील सर्व घटक बाधितांना मदत करणे हे प्रथम कर्तव्य मानून जे शक्य आहे तेवढे आपत्ती ग्रस्त जागेवर पोहोचवले जाते. परंतु हा सर्व ओघ पहिल्या महिन्यात आटल्यानंतर मग चालू होतं ते भीषण वास्तव. बाधिताना अपुऱ्या सुविधांसोबत भविष्याच्या अंधाराचाही सामना करावा लागतो. ह्याच काळात शासनाने आपल्या कामाचा वेग वाढवलेला असतो. विस्कळीत झालेले जनजीवन मूळपदावर आणण्यासाठी तसेच उद्ध्वस्त झालेली जीवनावश्यक व्यवस्था उदा. वीज, रस्ते, पाणी, दूरसंचार, सांडपाणी, पूल इ. ह्यांच्या पूनर्बांधणीचे काम चालू होते. आपत्ती ची व्याप्ती मोठी असेल तर कदाचित गावेच्या गावे स्थलांतरित करावी लागतात. नेमकी ह्याच काळात समाजाला सकारात्मक भूमिका घ्यावी लागते. बाधित समाज व समाजातील इतर घटकांना समाविष्ट करून शासन यंत्रणेसोबत काम करणे हा जनजीवन मूळपदावर आणण्यातला महत्वाचा भाग असतो. शासनाचे नियम समजावून घेणे तसेच सर्व बाधितांचे जनजीवन वेगाने मूळपदावर आणणे हे केवळ समाजाच्या सहभागानेच शक्य होते. जात, धर्म आदींचा अडसर दूर करून समाजातील सर्व घटकांनी एकसंधपणे काम केल्यास जनजीवन लवकरात लवकर मूळपदावर येते.

१६. प्रमाणित कार्य पध्दती (STANDARD OPERATING PROCEDURE)

विविध आपत्तीच्या काळात संबंधित खात्याकडून पार पाडाव्याच्या जबाबदाऱ्यांबाबत खालील प्रमाणे प्रमाणित कार्य पध्दती (STANDARD OPERATING PROCEDURE) आहेत.

१. पूर

१.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

जिल्हा तालुका व गाव पातळीवर आपत्ती व्यवस्थापन समित्या स्थापन करून तसेच विविध आपत्ती दरम्यान त्वरित कार्य सुरू होण्यासाठी गाव पातळीवर विविध कृती गट, पूर्वसूचना गट, शोध व सुटका गट, प्रथमोपचार गट, निवारा गट इत्यादी स्थापन करून त्यांना प्रशिक्षण देणे.

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१. पूर व्यवस्थापन आराखडा तयार करणे व त्यानुसार सर्व विभागांना त्यादृष्टीने सतर्क करणे.	१. तात्काळ नुकसानीबाबत पंचनामे सुरू करून नियोजनबद्ध कामे करणे.	१. सरकारचे धोरण व आपत्तीकालीन मदत कार्य यासंबंधीचे आदेश/मार्गदर्शन सर्व विभागांना देणे.
२. पावसाळी हंगामात २४ तास नियंत्रण कक्ष जिल्हा व तालुका पातळीवर कार्यान्वयित करणे.	२. गाव व तालुका पातळीवरील विविध समित्या द्वारे नैसर्गिक आपत्तीच्या मुकाबला करणे.	२. आणीबाणीच्या मदत कार्याची विभागणी करून मदत कार्याला सुरुवात करणे.
३. आवश्यक तेथे सुरक्षित ठिकाणी तात्पुरते निवारे उभारणे.	३. शासन निर्णयाप्रमाणे नियमानुसार मदतीचे वाटप करणे व नियंत्रण करणे.	३. सरकारी मदत निधी व वस्तूंची वाहतूक आणि वाटप यासंबंधीची
४. स्वयंसेवी संस्था व यंत्रणा	४. पूरग्रस्तांना अन्न, धान्य, रोख मदत व कपडे वाटप करणे.	
	५. संकटग्रस्त लोकांना सुरक्षित स्थळी व तात्पुरत्या शेडमध्ये हलविणे व	

<p>यांच्याशी संपर्क साधून नियोजन सहभागी करून घेणे.</p> <p>५. जीवनावश्यक वस्तू व इतर वस्तू पुरविण्याचे नियोजन करणे व आराखड्यातील सर्व बाबींची तपासणी करणे.</p> <p>६. पुराची पूर्वसूचना मिळताच गाव पातळीवरील समित्यांमार्फत तातडीने संदेश लोकांपर्यंत पोहोचविणे व लोकांना सुरक्षितस्थळी हलविण्याचे नियोजन करणे.</p> <p>७. पंचनामा टिम तयार ठेवणे.</p> <p>८. पर्यायी संपर्क यंत्रणेबाबत समन्वय करणे.</p> <p>९. धरण व पावसाचे पाण्याबाबत लगतचे जिल्ह्यातील प्रशासन व यंत्रणांची समन्वय ठेवणे.</p> <p>१०. स्थायी आदेश संचिका अद्ययावत करणे.</p> <p>११. संपर्क तुटणाऱ्या गावांचा शोध घेऊन योग्य त्या उपयोजनाचे नियोजन करणे.</p>	<p>त्यांच्या अन्नपाण्याची सोय करणे.</p> <p>६. घडलेल्या घटनांचे संकलन करून त्याचा वृत्तांत वरिष्ठ कार्यालयास सादर करणे.</p> <p>७. स्वयंसेवी संघटनांना जीवनावश्यक वस्तू, प्रथमोपचाराची साधने, अन्न, पाणी यांच्यासह आवश्यक त्या ठिकाणी मदतीसाठी पाठविणे.</p> <p>८. रुग्णांना हॉस्पिटलमध्ये हलविण्यासाठी गाड्या उपलब्ध करून देणे.</p> <p>९. विविध शासकीय विभागांमध्ये समन्वय राखणे.</p> <p>१०. सर्व वाहनांना/यंत्रणांना डिझेल/पेट्रोल पुरविणे.</p> <p>११. मोठ्या आपत्तीच्या वेळी बाहेरच्या जिल्हयामधून मदत व आवश्यकता भासल्यास लष्कराची मदत घेणे.</p> <p>१२. नियंत्रण कक्ष आपत्तीच्या काळात सुरळीतपणे चालू ठेवणे व समन्वयाची भूमिका बजावणे.</p> <p>१३. मदतकार्यात अपहार होणार नाही यासाठी योग्य ती दक्षता घ्यावी .</p> <p>१४. अतिमहत्त्वाच्या व्यक्तींच्या भेटीमध्ये आवश्यक सहकार्य व नियोजन करणे.</p> <p>१५. आपात्कालीन निवारण समितीच्या नियमित बैठका घेऊन मदत कार्यात सुसूत्रता राहिल याची दक्षता घेणे.</p>	<p>जिल्हापातळीवर पारदर्शक अंमलबजावणी करणे.</p> <p>४. आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींना पाचारण करून नुकसानीचे मूल्यमापन करणे, तसेच त्या विषयाची धोरणात्मक योजना बनवून कार्यवाही करणे.</p> <p>५. प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीची देवाण-घेवाण करण्यासाठी माहिती कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे.</p> <p>६. अतिमहत्त्वाच्या व्यक्तींच्या दौऱ्याचे नियोजन करणे .</p> <p>७. माहिती संकलन करणे व शासनास कळविणे. आपत्ती पश्चात निर्माण होणारी तणाव परिस्थिती निवडण्यासाठी विशेष कार्यक्रम राबविणे.</p>
---	---	---

१.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रुग्णालय —

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रुग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग —

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित ठेवणे.</p> <p>२) सर्व अधिकारी मुख्यालयी ठेवून पुरेसा औषध साठा व रुग्णवाहिका उपलब्ध ठेवणे.</p> <p>३) पूरपरिस्थितीत हॅडग्लोज, मार्स्क, प्रथमोपचाराची सर्व औषधे, सर्पदंशाची औषधे, फिनेल, क्लोरीन, टीसीएल कमी पडणार नाही याची उपयोजना करणे.</p> <p>४) आरोग्य पथके स्थापन करून विभागावर नियोजन करावे.</p> <p>५) स्वच्छता व आरोग्य याबाबत लोकांना आरोग्य शिक्षण देणे.</p>	<p>१) नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी सर्व रुग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्रे येथे व आपत्तीच्या ठिकाणी पुरेसे वैद्यकीय अधिकारी, औषध साठा व अद्ययावत रुग्णवाहिका उपलब्ध ठेवणे.</p> <p>२) साथीच्या रोगांचा संसर्ग होऊ नये म्हणून प्रतिबंधक लसी औषधे व अँटी अलर्जी डोस संबंधितांना द्यावी. साथीच्या रोगाचा अधिक प्रसार होऊ नये म्हणून आवश्यक त्या सूचना नगरपालिका व ग्रामपंचायती मार्फत जनतेला देणे.</p>	<p>१) साथीचे रोग पसरू नये याबाबत योग्य त्या सूचना नगरपालिका व संबंधित ग्रामपंचायतीशी संपर्क साधून लोकांना देणे.</p> <p>२) साथ प्रतिबंधक लसी पुरविणे व औषधांचा पुरेसा साठा उपलब्ध करून देणे आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य करणाऱ्या लोकांना संसर्ग होऊ नये याकरिता प्रतिबंधक लसी, औषधे व अँटी अॅलर्जी डोस तात्काळ देणे .</p> <p>३) आरोग्य कर्मचाऱ्यांची फिरती पथके स्थापून आपत्तीग्रस्त भागातील लोकांना आरोग्य विषयक सेवा देण्यात कार्यान्वित करणे व नियंत्रण करणे.</p>

१.३) दूरध्वनी विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पावसाळी हंगामात २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित ठेवणे. २) पावसाळी हंगामात दूरध्वनी जोडण्याची तपासणी करून पूरपरिस्थिती उद्भवल्यास दूरध्वनी सेवा विस्कळीत/ नादुरुस्त होणार नाही याची खात्री करणे. ३) पूरग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या भागातील दूरध्वनी केंद्र/यंत्रणा कार्यान्वित राहिल याची दक्षता घेणे. ४) पर्यायी दुरुस्तीची पथके व सामग्री तयार ठेवणे.	१) दूरध्वनी केंद्र पाण्याखाली गेल्यास तात्पुरत्या केंद्राची उभारणी करणे. २) दूरध्वनी यंत्रणा बिघडल्यास तातडीने दुरुस्ती करणे. ३) सार्वजनिक दूरध्वनी सेवा उपलब्ध करून देणे.	१) बंद पडलेल्या दूरध्वनीसेवा बाबत तक्रारीची त्वरित दखल घेणे. २) दूरध्वनी जोडण्या पूर्ववत करणे. ३) जिल्हा नियंत्रण कक्ष, दवाखाने, पोलीस स्टेशन, बस स्थानक, निवारे इत्यादी ठिकाणी दूरध्वनी सेवा खंडित होणार नाही याकरिता विशेष उपाययोजना करणे. ४) कृती योजनेअंतर्गत अंतर्भूत असलेले आणीबाणीचे दुरुस्तीचे कार्य त्वरित हाती घेणे.

१.४) पोलीस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) अतिवृष्टीमुळे पूरपरिस्थिती उद्भवल्यास अडकलेल्या लोकांना तातडीने हलविण्याची दृष्टीने नियोजन करणे. २) नियंत्रण कक्ष २४ तास कार्यान्वित करणे. ३) पुरामुळे वाहतूक बंद पडल्यास रस्ते व महामार्ग वाहतुकीसाठी त्वरित मोकळे होतील यादृष्टीने पूर्व नियोजन करणे.	१) विस्कळीत वाहतूक व्यवस्था सुरळीत करणे. २) तातडीची मदत वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे. ३) अफवांचे विविध प्रसार माध्यमांद्वारे निराकरण करणे. ४) आपत्तीच्या ठिकाणची बघ्यांची गर्दी हटविणे. ५) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने होमगार्डच्या मदतीने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षित स्थळी हलविणे. ६) प्रेतांचे/जखमी व्यक्तीचे व्यक्तींचे	१) आपत्तीग्रस्त भागातील चोऱ्या लुटमार यावर नियंत्रण ठेवून कायदा आणि सुव्यवस्था राखणे. २) शोध व सुटकेचे कार्य करणे. ३) गर्दी नियंत्रण करणे. ४) आपत्कालीन शिबिराची व वस्तूच्या साठवणीच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था करणे. ५) आपत्कालीन मदत

<p>४) आपद्ग्रस्तांना सानुग्रह अनुदान व इतर साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखण्याचे नियोजन करणे. पूरग्रस्त होण्याची शक्यता असणाऱ्या ठिकाणी अगोदरच बिनतारी संदेश यंत्रणा कार्यान्वित करणे.</p>	<p>पंचनामे करणे. ७) दूरध्वनी यंत्रणा बंद असल्यास संपर्क तुटल्यास, वायरलेस द्वारे महत्त्वाच्या माहितीची देवाणघेवाण करणे. ८) एनसीसी/एनएसएस/होमगार्ड यांची पथके सुटका मोहीमेमध्ये कामास लावणे. ९) संपर्क तुटलेल्या ठिकाणी बिनतारी संदेश यंत्रणा बसवून कार्यान्वित करणे. १०) कायदा व सुव्यवस्था राखणे.</p>	<p>साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा आणि सुव्यवस्था राखणे. ६) मृतांच्या विल्हेवाटी संदर्भात कायदेशीर बाबींची ताबडतोब पूर्तता होण्याची व्यवस्था करणे.</p>
--	--	--

१.५) पाटबंधारे व जलसंपदा विभाग

- अधिक्षक अभियंता
- उप अभियंता
- कनिष्ठ अभियंता

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित करणे. २) प्रत्येक तालुक्याच्या ठिकाणी नोडल अधिकाऱ्यांची नियुक्ती आणि मुख्यालयाच्या ठिकाणी नियंत्रण कक्षाची स्थापना करणे. ३) शक्यतो सर्व धरणावर बिनतारी संदेश यंत्रणा बसविण्यात यावी. ४) धरणात साठणारे व सोडण्यात येणाऱ्या पाण्याचे नियोजन बद्ध हाताळणी करून संबंधित विभागांशी सतर्क राहून समन्वय ठेवावा. ५) पाणलोट क्षेत्रातील पर्जन्यमान केंद्र व सरि मापक केंद्र यांची माहिती घेऊन संपर्कात राहणे. ६) धरण क्षेत्रात पडणारा पाऊस व धोक्याची पातळी ओलांडण्यापूर्वी तसेच पाणी धरणातून सोडण्यापूर्वी संबंधित तहसीलदार व पोलीस यंत्रणा यांना माहिती देऊन धरण क्षेत्रातील लोकांना याबाबत धोक्याची सूचना</p>	<p>१) सर्व धरणांवर बिनतारी संदेश यंत्रणा बसवून धरण क्षेत्रात पडणारा पाऊस व वाढत जाणारी पातळी याकडे बारकाईने लक्ष ठेवणे. २) धरणातील पाणी सोडण्यापूर्वी संबंधित तहसीलदार व पोलीस यंत्रणा यांच्या द्वारे जनतेला सावधान करणे. ३) आवश्यक त्या ठिकाणी अडकलेल्या लोकांचा शोध व सुटका मोहिमेसाठी तसेच पाणी उपसण्यासाठी पंप, जनरेटर्स, बोट, एक्स कॅव्हेटर्स इत्यादींची सोय करणे. ४) पाणी सोडताना जनतेत घबराट निर्माण झाल्यास महसूल यंत्रणेशी संपर्क करून त्याबाबत आवश्यक ती माहिती देणे.</p>	<p>१) जलसाठ्यांचे परिस्थितीचे सर्वेक्षण करणे, त्वरीत दुरुस्ती करणे. २) प्रशासनाला मदत कार्यात सर्वतोपरी मदत करणे. ३) मदत शिबिरांना तात्पुरता निवारा व्यवस्थेत पाणीपुरवठा करणे. ४) जलसाठा दूषित होणार नाही याची काळजी घेणे.</p>

<p>देण्याची व्यवस्था करणे. जसे सायरन, केबल व रेडिओ ज्या ठिकाणी आवश्यकता आहे अशा ठिकाणी पाणी उपसण्यासाठी पंप, जनरेटर्स, बोट, एक्स कॅव्हेटर्स इ. ची व्यवस्था करणे.</p> <p>७) लगतच्या जिल्ह्यांतील पालघर, पुणे, रायगड पाटबंधारे/महसूल विभागाच्या अधिकाऱ्यांशी समन्वय/संपर्क साधून पावसाची माहिती घेणे.</p>		
---	--	--

१.६) सार्वजनिक बांधकाम विभाग

१. अधिक्षक अभियंता
२. उप अभियंता
३. कनिष्ठ अभियंता

सार्वजनिक बांधकाम खाते हे आपत्तीच्या काळात खालीलप्रमाणे समन्वय करेल.

- १) आपत्तीमुळे निर्माण होणारे रहदारीतले अडथळे दूर करणे आणि रस्ता वाहतुकीस पुन्हा खुला करून देणे.
- २) आपत्तीच्या काळात जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या नियंत्रण कक्षास दर दोन तासांनी घटनेविषयी अद्यावत माहिती देणे.

१.७) महानगरपालिका, नगरपालिका प्रशासन

- आयुक्त / मुख्याधिकारी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित करणे व नियंत्रण अधिकारी नेमणे</p> <p>२) होडया अग्निशमन दल, फायर फायटर, ट्यूब, टायर, दोरखंड, फावडी व इतर सामग्री सज्ज ठेवणे</p> <p>३) सर्व नाले/गटारी साफ करून पाण्याचा निचरा त्वरित होईल या दृष्टीने उपाययोजना करावी</p> <p>४) साथीचे रोग आटोक्यात आणण्याच्या दृष्टीने प्रतिबंधात्मक औषधे, फवारणी या उपाययोजना कराव्यात</p>	<p>१) आपत्तीवेळी सायरन वाजवून लोकांना सावधानतेचा इशारा देणे</p> <p>२) अग्निशमन दल, होडया व इतर साधन सामुग्री सज्ज ठेवणे</p> <p>३) पुराच्या पाण्याचा त्वरित निचरा होण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती कार्यवाही तातडीने करणे</p> <p>४) आरोग्याची काळजी</p>	<p>१) माननीय जिल्हाधिकारी तसेच जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण यांच्या मार्गदर्शनाखाली नगरपालिका/ महानगरपालिका यांच्याकडे उपलब्ध असलेली साधनसामग्री व मनुष्यबळ माननीय आयुक्त यांच्या सल्ल्याने उपलब्ध करून देणे.</p>

<p>५) मोडकळीस आलेल्या इमारतींची पाहणी करून आवश्यक तेथे स्थलांतराची व्यवस्था तत्काळ करावी</p> <p>६) आपत्ती निवारणार्थ सर्व प्रायोजिक समित्या स्थापन करून त्यावर व्यक्तिशः लक्ष ठेवणे</p> <p>७) आपत्कालीन सुरक्षित ठिकाणी स्थलांतरनासाठी सुसज्ज ठेवावीत</p> <p>८) घनकचरा व्यवस्थापनाचा परिणामकारक आराखडा कार्यान्वित करणे</p> <p>९) जनजागृती करणे</p>	<p>घेण्यासंदर्भात जनजागृती मोहीम राबविणे</p> <p>५) सुरळीत पाणीपुरवठा होण्यासाठी उपाय योजना करणे</p>	
---	---	--

१.८) कृषी विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) पूर परिस्थितीनंतर शेतीचे पंचनामा करण्यासाठी व शासन नियमानुसार मदतीसाठी पत्रक तयार करणे व तातडीने कार्यवाही साठी उपाययोजना करणे</p>	<p>१) शेत जमिन व शेत पिकांच्या नुकसानीचे पंचनामे करणे</p> <p>२) पुराच्या पाण्यामुळे ज्या शेतकऱ्यांचे राब, पिकांचे नुकसान झाले आहे. अशा शेतकऱ्यांना बी-बियाणे पुरविणे, भाताची रोपे पुरवणे</p>	<p>१) झालेल्या नुकसानीची पाहणी व पंचनामे करून शासन नियमानुसार बियाणे व खत/अनुदान वाटप करणे</p> <p>२) कृषी अधिकारी यांनी जिल्ह्यांची मागणी व पुरवठा याकडे लक्ष देऊन किमतीवर लक्ष ठेवणे</p>

१.९) राज्य परिवहन महामंडळ

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) संभाव्य पूर परिस्थितीतील मार्गांचे सर्वेक्षण करून प्रवासी सेवा चालू राहण्याच्या दृष्टीने नियोजन करणे</p> <p>२) शासनास आवश्यकता पडल्यास तातडीने एस.टी. वाहन उपलब्ध करून देण्याचे नियोजन करणे</p>	<p>१) वाहतूक व्यवस्थेतील बदलाबाबत प्रवाशांना सूचना देणे</p> <p>२) आवश्यक त्या ठिकाणी जादा गाड्या सोडणे</p> <p>३) आपत्तीच्या ठिकाणी प्रामुख्याने रेल्वे ट्रॅक, रेल्वे स्टेशन येथे अडकलेल्या आपद्ग्रस्तांना सुरक्षित स्थळी पोचविण्यासाठी तात्काळ गाड्या उपलब्ध करून देणे</p>	<p>१) पर्यायी मार्गाने वाहतूक सुरळीत होण्यासाठी प्रयत्न करणे</p>

१.१०) रेल्वे विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) रेल्वे रूळावरील पुराच्या पाण्याचा त्वरीत निचरा होण्याच्या दृष्टीने उपाययोजना करणे २) रेल्वे हॉस्पिटल मधील वैद्यकीय व प्रथमोपचार सुविधा अद्ययावत तयार ठेवणे ३) प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीच्या देवाणघेवाणीसाठी माहिती कक्ष उभारणे	१) रेल्वे ट्रॅक वरील पुराच्या पाण्याचा निचरा होण्याच्या दृष्टीने कार्यवाही करणे २) रेल्वे वाहतुकीबाबत प्रवाशांना सूचना देणे ३) रेल्वे ट्रॅकवर किंवा रेल्वे स्टेशनवर अडकलेल्या लोकांसाठी अन्न पाण्याची व्यवस्था करणे ४) कोलमडलेली रेल्वे वाहतूक तातडीने पूर्ववत करणे ५) अडकलेल्या रेल्वे प्रवाशांना पर्यायी वाहतूक करणे	१) पूरग्रस्त भागातील रेल्वे ट्रॅक चे सर्वेक्षण करून तात्काळ दुरुस्तीचे काम हाती घेणे २) अडकून पडलेल्या प्रवाशांसाठी पर्यायी व्यवस्था करणे

१.११) अग्निशामक दल

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) संभाव्य आपद्ग्रस्त ठिकाणी निवडून त्या आपत्ती वेळी तातडीने पोहोचविण्याचे नियोजन करणे २) जखमींना सुरक्षित ठिकाणी हलविण्याचे नियोजन करणे.	१) तातडीने मदत कार्यास सुरुवात करणे २) शोध व सुटका कार्य हाती घेणे ३) जखमींना सुरक्षित ठिकाणी तातडीने हलविण्याची कार्यवाही करणे	१) रस्ते, शहरे, गावे यातून पूरामूळे निर्माण झालेले अडथळे उदा. पडलेल्या इमारती, घरे, झाडे यांचे अडथळे दूर करणे. २) रस्ते व महामार्गावरील अडथळे दूर करणे.

१.१२) होमगार्डस्

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) जिल्ह्यातील कार्यरत सर्व होमगार्ड ची यादी अद्ययावत करणे. २) सर्व होमगार्डसना सतर्कतेचा इशारा देऊन आवश्यक त्या ठिकाणी त्यांच्या नेमणुका करणे.	१) तातडीची मदत वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखण्यास पोलिसांना मदत करणे. २) आपत्तीच्या ठिकाणी बघ्यांची गर्दी हटविणे. ३) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षित स्थळी हलवणे.	१) कायदा व सुव्यवस्था राखणे , पोलीस यंत्रणेची मदत करणे. २) मदत कार्यात सहाय करणे. ३) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे. ४) गर्दीवर नियंत्रण ठेवणे.

१.१३) नागरी संरक्षण दल

- १) आपत्तीच्या ठिकाणी बघ्यांच्या गर्दीस नियंत्रीत करणे, गाडयांची गर्दी नियंत्रीत करणे, वाहतूकीची व्यवस्था लावण्यासाठी पोलीस प्रशासनास मदत करणे.
- २) आपत्तीच्या काळात शोध व सोडवणूकीचे कार्य करणे.
- ३) जनजीवन सुरळीत होण्यासाठी जनतेस मदत करणे.

१.१४) महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी

- अधिक्षक अभियंता
- उप अभियंता
- कनिष्ठ अभियंता

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<ol style="list-style-type: none"> १) नियंत्रण कक्ष स्थापन करणे. २) विद्युत पुरवठा सुरळीत ठेवण्यासाठी दुरुस्ती पथकांची नेमणूक करणे. ३) दुरुस्ती उपकरणे ट्रान्सफार्मर, पोल, वायर्स याचा पुरेसा साठा करून योग्य ठिकाणी ठेवावा ४) खोलगट भागातील ट्रान्सफार्मर पावसापूर्वी शक्य असल्यास उंच ठिकाणी हालविणे 	<ol style="list-style-type: none"> १) खंडित वीजपुरवठा तातडीने सुरळीत करणे २) नियंत्रण कक्ष सुरळीत सुरू ठेवणे ३) जळालेले ट्रान्सफार्मर तातडीने नव्याने बसविणे ४) वीज खंडित झाल्यावर कामाबाबत व तो कधी पूर्ववत होणार याबाबतची माहिती देणे ५) नागरिकांच्या तक्रारी निवारणार्थ माहिती कक्ष कार्यरत ठेवणे. ६) आपत्ती दरम्यान विजेमुळे अपघात घडणार नाहीत यासाठी वीज प्रवाह योग्य रीतीने नियंत्रीत करणे. ७) विद्युत वाहिन्यांवर पडलेली झाडे हटविणे पडलेले पोल तात्काळ पुन्हा लावणे. 	<ol style="list-style-type: none"> १) अधिकार क्षेत्रातील विद्युत पुरवठा यंत्रणेच्या हानीचे सर्वेक्षण करून कृती योजनेत अंतर्भूत असलेले दुरुस्तीचे कार्य त्वरित हाती घेणे. २) जिल्हा नियंत्रण कक्ष ,दवाखाने यांच्या विद्युत पुरवठा कुठल्याही परिस्थितीत खंडित होणार नाही याची दक्षता घेणे. ३) आपत्तीनंतर सुरू करण्यात येणाऱ्या मदत शिबिरे /निवारे यांना तात्काळ वीज पुरवठा करणे

१.१५) पशुसंवर्धन विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पशुधनाची माहिती गोळा करणे जेणेकरून आपत्तीनंतर नुकसानीचा अंदाज बांधता येईल	१) कोंडलेल्या/बांधलेल्या जनावरांना सोडविण्याची कार्यवाही करणे २) जखमी जनावरांवर उपचार करणे ३) साथीचे रोग पसरू नये म्हणून जनावराचे लसीकरण करणे	१) पूरग्रस्त गावातील वाचलेल्या जनावरांसाठी छावण्या उभारणे व त्यांच्या चारा-पाण्याची व्यवस्था करणे. २) मृत जनावरांची विल्हेवाट लावणे व पंचनामे करणे.

१.१६) महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण /पाणी पुरवठा विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पाणी पुरवठ्याच्या सर्व योजना सुरळीत असल्याची खात्री करणे २) आवश्यक उपकरणे जसे मोटर पंप, पाईप यांचा साठा करणे व योग्य ठिकाणी ठेवणे ३) दुरुस्ती पथकाची नेमणूक करणे ४) नियंत्रण कक्ष स्थापणे ५) पाणी पुरवठा दूषित होणार नाही याची खबरदारी घेणे	१) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे २) स्वच्छ पाण्याचा पुरवठा होईल याची खबरदारी घेणे	१) झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करणे २) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे ३) दूषित झालेले पाणी स्वच्छ करून घेणे.

२. दरड कोसळणे

२.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) दरडग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या ठिकाणी तातडीने वरीष्ठ भूवैज्ञानिक यांचेकडून सर्वेक्षण करून घेणे.</p> <p>२) दरडग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या ठिकाणाच्या नागरीकांचे सुरक्षितस्थळी स्थलांतर करणे.</p> <p>३) पावसाळ्यात २४ तास नियंत्रण कक्ष जिल्हा व तालुका पातळीवर कार्यान्वित करणे.</p> <p>४) आपत्कालीन परिस्थिती अद्भवण्याची शक्यता गृहीत धरून तात्पुरते निवारे उभारण्यासाठी सुरक्षित ठिकाण निश्चित करून ठेवणे.</p> <p>५) दरडी काढण्यासाठी लागणारे जेसीबी, पोकलन, डंपर तसेच त्यांचे चालक यांची यादी तयार ठेवणे.</p>	<p>१) संकटग्रस्त लोकांना सुरक्षितस्थळी व तात्पुरत्या शेडमध्ये हलविणे व त्यांच्या अन्न पाण्याची, वीज, शौचालय इत्यादींची सोय करणे.</p> <p>२) स्वयंसेवी संघटनांना जीवनावश्यक वस्तु प्रथमोपचाराची साधने, अन्न, पाणी यांसह आवश्यक त्या ठिकाणी मदतीसाठी पाठविणे.</p> <p>३) जखमी व्यक्तींना हॉस्पिटलमध्ये हालविण्यासाठी गाड्या उपलब्ध करून देणे.</p> <p>४) घडलेल्या घटनांचे संकलन करून त्याचा वृत्तांत वरीष्ठ कार्यालयास सादर करणे.</p> <p>५) दरडी दूर करण्याच्या कार्यवाहीचे नियंत्रण करणे.</p>	<p>१) सरकारचे धोरण व आपत्ती कालीन मदतकार्य या संबंधीचे आदेश / मार्गदर्शन सर्व विभागांना देणे.</p> <p>२) आणीबाणीत मदत कार्याची विभागणी करून मदत कार्याला सुरूवात करणे.</p> <p>३) सरकारी मदत निधी व वस्तुंचे वाहतुक आणि वाटप या संबंधीची जिल्हा पातळीवर पारदर्शक अंमलबजावणी करणे.</p> <p>४) आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींना पाचारण करून नुकसानीचे मूल्यमापन करणे तसेच त्या विषयाची धोरणात्मक योजना बनवून कार्यवाही करणे.</p> <p>५) प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीची देवाणघेवाण करण्यासाठी माहिती कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे.</p> <p>६) अति महत्वाच्या व्यक्तींच्या दौऱ्यांचे नियोजन करणे.</p> <p>७) माहिती संकलन करणे व शासनास कळविणे.</p> <p>८) दरडीमुळे बेघर झालेले व्यक्तींचे शासकीय निकषाप्रमाणे पुनर्वसन करणे.</p> <p>९) मृतांच्या वारसांना शासकीय व आर्थिक सहाय्य करणे.</p>

२.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रूग्णालय —

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रूग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग —

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) हातमोजे, औषधसाठा, फिनाईल इ. चा पुरेशा प्रमाणात साठा करणे.	१) आपत्तीच्या ठिकाणी पुरेसे वैद्यकीय अधिकारी, औषधसाठा व अदयावत रूग्णवाहीका उपलब्ध करणे.	१) साथीचे रोग पसरू नयेत याबाबत दक्षता घेणे, साथ प्रतिबंधक लसी व औषधे पुरविणे.
२) दरडग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या ठिकाणी त्वरीत वैद्यकीय मदत पोचवण्याचे नियोजन करणे.	२) जखमींवर तातडीने वैद्यकीय उपचार करणे, मृत व्यतींचे शवविच्छेदन करणे.	२) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य करणाऱ्या लोकांना संसर्ग होऊ नये याकरीता प्रतिबंधक लसी, औषधे व अँटि अँलर्जी डोस तात्काळ देणे.
३) आपत्कालीन वैद्यकीय पथकाची वाहने व औषधसाठे सुसज्ज ठेवणे.	३) हॅन्डग्लोव्हज, मार्स्क इत्यादी दरडी खालील प्रेते काढण्यासाठी पुरविणे.	३) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य पूर्ण होईपर्यंत आरोग्य केंद्राची स्थापना करून आरोग्य सेवा पुरविणे.
४) शवविच्छेदन करण्याचा प्रसंग येण्याची शक्यता ओळखून आवश्यक ती खबरदारी घेणे.		

२.३) दूरध्वनी विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) संभाव्य आपत्ती चा विचार करून दूरसंचार विभागासाठी स्वतःचा आराखडा तयार करणे</p> <p>२) विभागातील जबाबदार कर्मचाऱ्यांना दूरसंचार विभागाची संबंधित आपत्तीचा सामना करण्यासाठी प्रशिक्षित करणे</p> <p>३) संभाव्य आपत्ती व नुकसान लक्षात घेऊन वार्षिक अंदाजपत्रकात आपत्ती व्यवस्थापनासाठी निधी उपलब्ध करून घेणे</p> <p>४) नियंत्रण कक्ष उभा करून त्याचा समन्वय जिल्हा नियंत्रण कक्ष व तालुकास्तरावरील विभागीय नियंत्रण कक्ष यांच्यामध्ये समन्वय साधणे</p>	<p>१) दूरध्वनी यंत्रणा बिघडल्यास तातडीने दुरूस्ती करणे.</p>	<p>१) दूरध्वनी जोडण्या पूर्ववत करणे.</p> <p>२) कृती योजनेअंतर्गत अंतर्भूत असलेले आणीबाणीचे दुरूस्तीचे कार्य त्वरीत हाती घेणे.</p> <p>३) जिल्हा नियंत्रण केंद्र, तात्पुरते निवाऱ्याची ठिकाणी येथील दूरध्वनी सेवा खंडीत होणार नाही, याकरीता विशेष उपाययोजना करणे.</p>

२.४) पोलिस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) ज्या गावी दरडी कोसळण्याची भिती असेल, त्या गावातील पूर्व सूचना मिळताच गाव पातळीवरील समितीचे अध्यक्ष/ सदस्य यांची मदत घेवून त्यांना सुरक्षित स्थळी हलविणेचे नियोजन तयार ठेवणे.</p> <p>२) जखमी व्यक्तींना तात्काळ नजिकचे दवाखान्यामध्ये हलविणेसाठी वाहनांची व्यवस्था ठेवणे.</p> <p>३) दरडीमूळे संपर्क तुटणाऱ्या संभाव्य भागात बिनतारी संदेश यंत्रणेचे नियोजन करणे.</p>	<p>१) दरडी रस्त्यावर कोसळल्यास विस्कळीत वाहतूक व्यवस्था सुरळीत करणे.</p> <p>२) आपत्तीच्या ठिकाणची बघ्यांची गर्दी हटविणे.</p> <p>३) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने होमगार्डच्या मदतीने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षितस्थळी हालविणे.</p> <p>४) प्रेतांचे पंचनामे करणे.</p> <p>५) दूरध्वनी यंत्रणा बंद असताना संपर्क तुटल्यास वायरलेसद्वारे महत्वाच्या माहितीची देवाणघेवाण करणे.</p> <p>६) एनसीसी/एनएसएस/होमगार्ड यांची पथके सुटका मोहिमेमध्ये कामास लावणे.</p> <p>७) कायदा व सुव्यवस्था राखणे.</p>	<p>१) शोध व सुटका कार्यात सहभागी होणे.</p> <p>२) आपत्तीग्रस्त भागातील चोऱ्या, लुटमार यावर नियंत्रण ठेवून कायदा आणि सुव्यवस्था राखणे.</p> <p>३) गर्दी नियंत्रण करणे.</p> <p>४) आपत्कालीन मदत साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे.</p> <p>५) आपत्कालीन शिबीरांची आणि वस्तुंच्या साठवणीच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था करणे.</p> <p>६) मृतांच्या विल्हेवाटासंदर्भात कायदेशीर बाबींची ताबडतोब पूर्तता होण्याची व्यवस्था करणे.</p>

२.५) पाटबंधारे व जलसंपदा विभाग / पाणी पुरवठा / लघुपाटबंधारे

- अधिक्षक अभियंता
- उप अभियंता
- कनिष्ठ अभियंता

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) दरडग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या ठिकाणी जलसाठे, जलवाहिनी यांच्या सुरक्षितेबाबत / सुस्थितीबाबत उपाययोजना करणे.</p> <p>२) या आपत्तीमुळे जर नुकसान / नादुरुस्ती झालीच तर त्वरीत दुरुस्ती करता यावी यांचे नियोजन करणे.</p>	<p>१) जलसाठ्यांच्या परिस्थितीचे तसेच जलवाहिन्यांच्या परिस्थितीचे सर्वेक्षण करणे व त्वरीत दुरुस्ती करणे.</p> <p>२) मदत शिबीरांना / तात्पुरत्या निवारा व्यवस्थेत पाणी पुरवठा करणे.</p>	<p>१) आपत्ती काळात अग्निशमन विभागाला त्याच्या गरजे प्रमाणे घटना स्थळाजवळ पाणी उपलब्ध करून देणे.</p> <p>२) विभागाकडे असलेले मनुष्यबळ, साधन सामुग्री आपत्ती निवारणासाठी लागणारे मदत साहित्य आदी गरजे प्रमाणे संबंधित विभागाला उपलब्ध करून देणे.</p> <p>३) निवासी शिबिराला शुद्ध व वापरण्याचे पाणी नळ अथवा Tanker द्वारे उपलब्ध करून देणे.</p> <p>४) आपत्ती काळात लागणारा पाणीपुरवठा हा गरजेचा प्रमाणे करणे त्यासाठी इतर भागांचा पाणीपुरवठा नियोजित करणे जेणेकरून आपत्ती ग्रस्त जागेला गरजेप्रमाणे पाणीपुरवठा करणे शक्य होईल हे पाहणे.</p>

२.६) सार्वजनिक बांधकाम विभाग

- अधिक्षक अभियंता
- उप अभियंता
- कनिष्ठ अभियंता

सार्वजनिक बांधकाम खाते हे आपत्तीच्या काळात खालीलप्रमाणे समन्वय करेल.

- १) आपत्तीमुळे निर्माण होणारे रहदारीतले अडथळे दूर करणे आणि रस्ता वाहतुकीस पुन्हा खुला करून देणे.
- २) आपत्तीच्या काळात जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या नियंत्रण कक्षास दर दोन तासांनी घटनेविषयी अद्यावत माहिती देणे.

२.६) महानगरपालिका, नगरपालिका, पचायत समिती

- आयुक्त / मुख्याधिकारी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) दरडी ढासळू शकतील अशा ठिकाणांचे सर्वेक्षण करणे. २) संभाव्य दरडग्रस्त भागातील नागरिकांना सतर्क करणे. ३) आवश्यक ठिकाणी पर्यायी सुरक्षित जागेत निवाऱ्याची सोय करून ठेवणे	१) तात्काळ मदत कार्यास सुरूवात करणे. २) तात्पूरती निवाऱ्याची व्यवस्था करणे व अन्न व पाणी पुरवठा करणे. ३) आरोग्य व्यवस्था उपलब्ध करणे. ४) मृत व्यक्तींच्या अंत्यसंस्कार, प्रेतांची विल्हेवाट इत्यादी बाबतीत प्रशासनास सहकार्य करणे.	१) स्वच्छता मोहिम हाती घेऊन औषध फवारणी करणे. २) सुरळीत व शुध्द पाणी पुरवठा होण्यासाठी उपाययोजना करणे. ३) तात्पूरते व कायम निवाऱ्यांना नागरी सुविधा पुरविणे.

२.७) अग्निशमन दल

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) आपदग्रस्त ठिकाणे निवडून त्या आपत्तीवेळी तातडीने पोहोचविणे इत्यादींचे नियोजन करणे. २) जखमींना हालविण्याचे नियोजन करणे.	१) तातडीने मदत कार्यास सुरूवात करणे. २) ढिगारे, झाडे, घरे यांचे अडथळे दूर करणे व अडकलेल्यांची सुटका करणे.	१) पडझड झालेली घरे वगैरेंचा अडथळा दूर करणे २) रस्ते, महामार्गावरील अडथळे दूर करणे.

२.८) होमगार्डस

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) सर्व होमगार्डसना आपदग्रस्त भागात तातडीने मदत कार्यास पाठविणे
- २) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे.
- ३) कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी पोलीसांना मदत करणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) मदत कार्यात सहाय्य करणे.
- २) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे.

२.९) नागरी संरक्षण दल

१) आपत्तीच्या ठिकाणी बघ्यांच्या गर्दीस नियंत्रीत करणे, गाड्यांची गर्दी नियंत्रीत करणे, वाहतूकीची व्यवस्था

लावण्यासाठी पोलीस प्रशासनास मदत करणे.

२) आपत्तीच्या काळात शोध व सोडवणूकीचे कार्य करणे.

३) जनजीवन सुरळीत होण्यासाठी जनतेस मदत करणे.

२.१०) महाराष्ट्र राज्य विद्यूत वितरण कंपनी

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

१) खंडीत वीज पुरवठा तातडीने सुरळीत करणे.

२) नियंत्रण कक्ष सुरळीत ठेवणे

३) वीज खंडीत झाल्यावर कामाबाबत जनतेस माहिती देणे व कधी पूर्ववत होणार ही माहिती देणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

१) अधिकार क्षेत्रातील विद्यूत पुरवठा यंत्रणेच्या हानीचे सर्वेक्षण करून कृती योजनेत अंतर्भूत असलेले दुरुस्तीचे कार्य त्वरीत हाती घेणे.

२.११) पशुसंवर्धन विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पशुधनाची माहिती गोळा करणे जेणे करून आपत्तीनंतर नुकसानीचा अंदाज बांधता येईल	१) कोंडलेल्या/बांधलेल्या जनावरांना सोडविण्याची कार्यवाही करणे २) जखमी जनावरांवर उपचार करणे ३) साथीचे रोग पसरू नये म्हणून जनावराचे लसीकरण करणे	१) पूरग्रस्त गावातील वाचलेल्या जनावरांसाठी छावण्या उभारणे व त्यांच्या चारा-पाण्याची व्यवस्था करणे. २) मृत जनावरांची विल्हेवाट लावणे व पंचनामे करणे.

२.१२) महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण / पाणी पुरवठा विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पाणी पुरवठ्याच्या सर्व योजना सुरळीत असल्याची खात्री करणे २) आवश्यक उपकरणे जसे मोटर पंप, पाईप यांचा साठा करणे व योग्य ठिकाणी ठेवणे ३) दुरुस्ती पथकाची नेमणूक करणे ४) नियंत्रण कक्ष स्थापणे ५) पाणी पुरवठा दूषित होणार नाही याची खबरदारी घेणे	१) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे २) स्वच्छ पाण्याचा पुरवठा होईल याची खबरदारी घेणे	१) झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करणे २) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे ३) दूषित झालेले पाणी स्वच्छ करून घेणे.

३. चक्रीवादळ

३.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) पूर्व सूचना यंत्रणा कार्यान्वित ठेवणे.</p> <p>२) समुद्र, खाडी किनाऱ्यावरील गावांना, शहरांना हवामान खात्याकडून मिळणाऱ्या सुचनेनुसार सतर्कतेचा इशारा देणे</p> <p>३) पूर्व सूचना मिळताच तातडीने मदत कार्य गटांना तयारीत राहण्याची सूचना देणे.</p> <p>४) मच्छिमार व इतर होडयांना समुद्र, खाडी व नदयांमध्ये जाणेपासून थांबवणे.</p>	<p>१) चक्रीवादळाचा धोका असलेल्या लोकांचे सुरक्षितस्थळी स्थलांतर करणे.</p> <p>२) स्वयंसेवी संस्थांच्या मदतीने लोकांच्या अन्न व पाण्याची व्यवस्था करणे.</p> <p>३) नियंत्रण कक्ष आपत्तीच्या काळात सुरळीतपणे चालू ठेवणे व समन्वय साधणे.</p> <p>४) अफवा पसरणार नाही यासाठी उपाययोजना करणे.</p>	<p>१) सरकारचे धोरण व आपत्कालीन मदतकार्य या संबंधीचे आदेश / मार्गदर्शन सर्व विभागांना देणे.</p> <p>२) आणीबाणीच्या मदत कार्याच्या विभागणी करून मदत कार्याला सुरुवात करणे.</p> <p>३) सरकारी मदत निधी व वस्तुंचे वाहतुक आणि वाटप या संबंधीची जिल्हा पातळीवर पारदर्शक अंमलबजावणी करणे.</p> <p>४) आपत्तीमूळे झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींना पाचारण करून नुकसानीचे मूल्यमापन करणे तसेच त्या विषयाची धोरणात्मक योजना बनवून कार्यवाही करणे.</p> <p>५) प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीची देवाणघेवाण करण्यासाठी माहिती कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे.</p> <p>६) अति महत्वाच्या व्यक्तींच्या दौऱ्यांचे नियोजन करणे.</p> <p>७) माहिती संकलन करणे व शासनास कळविणे.</p>

३.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रूग्णालय —

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रूग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग —

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित ठेवणे. २) सर्व अधिकारी मुख्यालयी ठेवून पुरेसा औषधसाठा व रूग्णवाहिका उपलब्ध ठेवणे. ३) पूरस्थितीत हॅन्डग्लोज, मास्क, प्रथमोपचाराची सर्व औषधे, सर्पदंशाची औषधे, फिनेल, क्लोरीन टीसीएल कमी पडणार नाही, याची उपाययोजना करणे. ४) आरोग्य पथके स्थापन करून विभागावर नियोजन करावे. ५) स्वच्छता व आरोग्य याबाबत लोकांना आरोग्य शिक्षण देणे.	१) नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी सर्व रूग्णालय, प्राथमिक आरोग्य केंद्र येथे व आपत्तीच्या ठिकाणी पुरेसे वैद्यकीय अधिकारी, औषधसाठा व अदयावत रूग्णवाहिका उपलब्ध ठेवणे. २) साथीच्या रोगांचा संसर्ग होऊ नये, म्हणून आवश्यक त्या सूचना नगरपालिका व ग्रामपंचायती मार्फत जनतेला देणे.	१) साथीचे रोग पसरू नये, याबाबत योग्य त्या सूचना नगरपालिका व संबंधित ग्रामपंचायतीशी संपर्क साधून लोकांना देणे, साथ प्रतिबंधक लसी पूरविणे व औषधांचा पुरेसा साठा उपलब्ध करून देणे. २) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य करणाऱ्या लोकांना संसर्ग होऊ नये, याकरीता प्रतिबंधक लसी, औषधे व अँटि अँलर्जी डोस तात्काळ देणे. ३) आरोग्य कर्मचाऱ्यांची फिरती पथके स्थापून आपत्तीग्रस्त भागातील लोकांना आरोग्य विषयक सेवा देण्यास कार्यान्वित करणे व नियंत्रण करणे.

३.३) दूरध्वनी विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) चक्रीवादळाबाबत संबंधीत विभागाकडून सूचना मिळताच दूरध्वनी यंत्रणेच्या सुरक्षितेच्या संबंधी व दूरध्वनी यंत्रणा बंद पडणार नाही यासाठी उपाययोजना करणे.	१) दूरध्वनी यंत्रणा बिघडल्यास तातडीने दुरूस्ती करणे.	१) दूरध्वनी जोडण्या त्वरीत पूर्ववत करणे. २) जिल्हा नियंत्रण कक्ष, दवाखाने, पोलीस स्टेशन, बस स्थानक, रेल्वे स्थानक, निवारे इत्यादी ठिकाणी दूरध्वनी सेवा खंडीत होणार नाही याकरीता विशेष उपाययोजना करणे. ३) बंद पडलेल्या दूरध्वनी सेवांबाबत

		तक्रारीची त्वरीत दखल घेणे. ४) कृती योजनेअंतर्गत अंतर्भूत असलेले आणीबाणीचे दुरूस्तीचे कार्य त्वरीत हाती घेणे.
--	--	---

३.४) पोलीस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
	१) विस्कळीत वाहतूक व्यवस्था सुरळीत करणे. २) बाधीतांना तातडीची मदत वाटपाचे वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे. ३) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने होमगार्डच्या मदतीने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षितस्थळी हलविणे. ४) प्रेतांचे पंचनामे करणे. ५) दूरध्वनी यंत्रणा बंद असताना संपर्क तुटल्यास वायरलेसद्वारे महत्वाच्या माहितीची देवाणघेवाण करणे. ६) एनसीसी/एनएसएस/होमगार्ड यांची पथके सुटका मोहिमेमध्ये कामास लावणे. ७) कायदा व सुव्यवस्था राखणे.	१) कायदा व सुव्यवस्था राखणे. २) मदत कार्यात सहभाग घेणे ३) मृतांच्या विल्हेवाटीसंदर्भात कायदेशीर बाबींची ताबडतोब पूर्तता होण्याची व्यवस्था करणे. ४) आपत्कालीन शिबीरांची व वस्तुंच्या साठवणीच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था करणे. ५) आपत्कालीन मदत साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे.

३.५) पाटबंधारे व जलसंपदा विभाग / पाणी पुरवठा / लघुपाटबंधारे

- अधिक्षक अभियंता
- उप अभियंता
- कनिष्ठ अभियंता

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) चक्रीवादळामुळे जलसाठ्याची हानी होऊ नये यासाठी उपायोजना करणे. २) जर जलसाठे व जलवाहिन्यांचे नुकसान झाले तर त्वरीत दुरूस्ती करण्याचे नियोजन करणे.	१) आवश्यक त्या ठिकाणी अडकलेल्या लोकांचा शोध व सुटका मोहिमेसाठी तसेच पाणी उपसण्यासाठी पंप, जनरेटर्स, बोट, एक्झकॅव्हेटर्स इत्यादीची सोय करणे.	१) जलसाठ्यांच्या व जलवाहिन्यांच्या परिस्थितीचे सर्वेक्षण करणे, त्वरीत दुरूस्ती करणे. २) आपत्तीग्रस्त भागात, मदत शिबीरांना / तात्पुरता निवारा व्यवस्थेत पाणी पुरवठा करणे.

३.६) सार्वजनिक बांधकाम विभाग

१. अधिक्षक अभियंता
२. उप अभियंता
३. कनिष्ठ अभियंता

सार्वजनिक बांधकाम खाते हे आपत्तीच्या काळात खालीलप्रमाणे समन्वय करेल.

- १) आपत्तीमुळे निर्माण होणारे रहदारीतले अडथळे दूर करणे आणि रस्ता वाहतुकीस पुन्हा खुला करून देणे.
- २) आपत्तीच्या काळात जिल्हाधिकारी कार्यालयाच्या नियंत्रण कक्षास दर दोन तासांनी घटनेविषयी अद्यावत माहिती देणे.

३.७) महानगरपालिका, नगरपालिका व पंचायत समिती

- आयुक्त / मुख्याधिकारी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) हवामान विभागाचा इशारा प्राप्त होताच सर्व नागरीकांना चक्रीवादळाच्या धोक्याचा इशारा देण्याची व्यवस्था करणे. २) सुरक्षित ठिकाणे निश्चित करून ठेवणे, जेथे धोकादायक ठिकाणाच्या नागरिकांना आसरा घेता येईल, अशा ठिकाणांबाबत नागरीकांना पूर्वसूचना देणे.	१) आपत्तीवेळी सायरन वाजवून लोकांना सावधानतेचा इशारा देणे. २) अग्नीशमन दल, होडया व इतर साधन सामुग्री सज्ज ठेवणे ३) पाण्याचा त्वरीत निचरा होण्याच्या दृष्टीने आवश्यक ती कार्यवाही तातडीने करणे. ४) स्वच्छता मोहिम घेणे,	१) प्रसारमाध्यमे व लोकांशी माहिती देवाण घेवाणीसाठी नियंत्रण कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे. २) सार्थीच्या रोगांचा प्रादुर्भाव होऊ नये यासाठी स्वच्छता मोहिम हाती घेऊन औषध फवारणी करणे.

<p>३) या आपत्तीनंतर उद्धवणाच्या परिस्थितीचा सामना करण्यासाठी नियोजन करणे, आरोग्य विषयक उपाययोजनांची तयारी करून ठेवणे.</p> <p>४) जेसीपी, पोकलन, डंपर, पंप त्वरीत उपलब्ध करून होण्याबाबत नियोजन करणे.</p>	<p>औषध फवारणी करणे.</p> <p>५) आवश्यकता असल्यास लोकांच्या स्थलांतराची व्यवस्था करणे.</p> <p>६) स्वच्छ व निर्जंतुक पाण्याचा पुरवठा करणे.</p> <p>७) प्रेतांच्या अंत्यसंस्काराचे नियोजन करणे.</p>	<p>३) आरोग्याची काळजी घेण्यासंदर्भात जनजागृती मोहिम राबविणे.</p> <p>४) सुरळीत पाणी पुरवठा होण्यासाठी उपाययोजना करणे.</p>
---	---	--

३.७) कृषी विभाग

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) चक्रीवादळामुळे ज्या शेतकऱ्यांचे राब, पिकांचे नुकसान झाले आहे अशा शेतकऱ्यांना बी बियाणे पुरविणे भाताची रोपे पुरविणे

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) झालेल्या नुकसानीची पाहणी व पंचनामे करून शासन नियमानुसार बियाणे व खते व अनुदान वाटप करणे.
- २) कृषी अधिकारी यांना जिल्ह्याची मागणी व पुरवठा याकडे लक्ष देऊन किंमतीवर लक्ष ठेवणे.
- ३) झालेल्या नुकसानीची पाहणी व पंचनामे करून शासन नियमानुसार बियाणी व खते व अनुदान वाटप करणे.

३.८) राज्य परिवहन महामंडळ

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) वाहतूक व्यवस्थेतील बदलाबाबत प्रवाशांना सूचना देणे.
- २) आवश्यक त्या ठिकाणी जादा गाड्या सोडणे.
- ३) आपत्तीच्या ठिकाणी प्रामुख्याने रेल्वेट्रॅक, रेल्वेस्टेशन, शाळा येथे अडकलेल्या आपत्तीग्रस्तांना सुरक्षितस्थळी पोहचविण्यासाठी तात्काळ गाड्या उलब्ध करून देणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) आपत्तीग्रस्त भागातील प्रवाशांची गर्दी कमी व्हावी यासाठी जादा गाड्या सोडण्याची व्यवस्था करणे.
- २) प्रशासनास आवश्यक तेव्हा गाड्या पुरविण्याची व्यवस्था करणे.
- ३) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य पूर्ण होईपर्यंत आरोग्य केंद्राची स्थापना करणे आणि सेवा पुरविणे.

३.९) महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) विद्युत दुर्घटना टाळण्यासाठी विद्युत प्रवाहाचे नियंत्रण करावे.
- २) खंडीत वीज पुरवठा सुरू करण्यासाठी दुरुस्ती पथके कार्यान्वित करणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) विद्युत पुरवठा यंत्रणेच्या हानीचे सर्वेक्षण करून कृती योजनेत अंतर्भूत असलेले आणीबाणीचे दुरुस्तीचे कार्य त्वरीत हाती घेणे.
- २) जिल्हा नियंत्रण कक्ष, दवाखाने महत्वाची सार्वजनिक ठिकाणे यांचा विद्युत पुरवठा कुठल्याही परिस्थितीत खंडीत होणार नाही याची दक्षता घेणे.

३.१०) नागरी संरक्षण दल

- १) आपत्तीच्या ठिकाणी बघ्यांच्या गर्दीस नियंत्रीत करणे, गाड्यांची गर्दी नियंत्रीत करणे, वाहतूकीची व्यवस्था लावण्यासाठी पोलीस प्रशासनास मदत करणे.
- २) आपत्तीच्या काळात शोध व सोडवणूकीचे कार्य करणे.
- ३) जनजीवन सुरळीत होण्यासाठी जनतेस मदत करणे.

३.११) होमगार्डस्

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<ol style="list-style-type: none"> १) जिल्ह्यातील कार्यरत सर्व होमगार्ड ची यादी अद्ययावत करणे. २) सर्व होमगार्डसना सतर्कतेचा इशारा देऊन आवश्यक त्या ठिकाणी त्यांच्या नेमणुका करणे. 	<ol style="list-style-type: none"> १) तातडीची मदत वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखण्यास पोलिसांना मदत करणे. २) आपत्तीच्या ठिकाणी बघ्यांची गर्दी हटविणे. ३) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षित स्थळी हलवणे. 	<ol style="list-style-type: none"> १) कायदा व सुव्यवस्था राखणे , पोलीस यंत्रणेची मदत करणे. २) मदत कार्यात सहाय करणे. ३) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे. ४) गर्दीवर नियंत्रण ठेवणे.

३.१२) पशुसंवर्धन विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पशुधनाची माहिती गोळा	१) कोंडलेल्या/ बांधलेल्या	१) पूरग्रस्त गावातील

करणे जेणेकरून आपत्तीनंतर नुकसानीचा अंदाज बांधता येईल	जनावरांना सोडविण्याची कार्यवाही करणे २) जखमी जनावरांवर उपचार करणे ३) साथीचे रोग पसरू नये म्हणून जनावराचे लसीकरण करणे	वाचलेल्या जनावरांसाठी छावण्या उभारणे व त्यांच्या चारा-पाण्याची व्यवस्था करणे. २) मृत जनावरांची विल्हेवाट लावणे व पंचनामे करणे.
--	--	---

३.१३) महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण /पाणी पुरवठा विभाग

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पाणी पुरवठ्याच्या सर्व योजना सुरळीत असल्याची खात्री करणे २) आवश्यक उपकरणे जसे मोटर पंप, पाईप यांचा साठा करणे व योग्य ठिकाणी ठेवणे ३) दुरुस्ती पथकाची नेमणूक करणे ४) नियंत्रण कक्ष स्थापणे ५) पाणी पुरवठा दूषित होणार नाही याची खबरदारी घेणे	१) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे २) स्वच्छ पाण्याचा पुरवठा होईल याची खबरदारी घेणे	१) झालेल्या नुकसानीचे सर्वेक्षण करणे २) नादुरुस्त योजनांची त्वरित दुरुस्ती हाती घेणे ३) दूषित झालेले पाणी स्वच्छ करून घेणे.

४. साथीचे रोग

४.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) पावसाळा सुरू होण्यापूर्वी आरोग्य विभागात सतर्कतेने राहण्याचे आदेश देणे. २) नगरपालिका, ग्रामपंचायती यांना आरोग्य विषयक प्रतिबंधात्मक उपाययोजना राबविण्यासंबंधी सूचना देणे. ३) पिण्याचे पाणी प्रदुषित होणार नाही यांसाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करणे. ४) अन्न प्रदुषण टाळण्यासाठी उपाययोजना करणे.	१) स्वयंसेवी संघटनांना जीवनावश्यक वस्तु प्रथमोपचाराची साधने, अन्न, पाणी, पिण्याचे पाणी, शुध्द अन्न यांचा पुरवठा करणे यांच्यासाठी आवश्यक त्या ठिकाणी मदतीसाठी पाठविणे. २) रूग्ण व्यक्तींना हॉस्पिटलमध्ये हालविण्यासाठी गाड्या उपलब्ध करून देणे. ३) लोकांना साथीच्या रोगात घ्यावयाच्या काळजीबाबत सूचना देणे. ४) नियंत्रण कक्ष आपत्तीच्या काळात सुरळीतपणे चालू ठेवणे व समन्वय साधणे. ५) आवश्यकतेनुसार बीपीए व सीआरपीसी नुसार प्रतिबंधात्मक आदेश काढणे.	१) आणीबाणीच्या मदतकार्याची विभागणी करून मदत कार्यास सुरूवात करणे. २) बाधीत व्यक्तींचा सर्वेक्षण करण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींना पाचारण करून मुल्यमापन करणे तसेच त्या विषयी धोरणात्मक योजना बनवून कार्यवाही करणे. ३) प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीची देवाणघेवाण करण्यासाठी माहिती कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे. ४) माहिती संकलन करणे व शासनास अहवाल पाठविणे.

४.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रूग्णालय –

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रूग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग –

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी

- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) जाखीमग्रस्त गावांची यादी अद्यावत करणे. २) वैद्यकीय पथकांची स्थापना करणे. ३) आरोग्य केंद्रांना साधनसामुग्री कीट तयार करणे. ४) २४ तास कार्यरत साथ नियंत्रण कक्षाची स्थापना करणे. ५) पिण्याच्या पाण्याच्या चाचण्या घेऊन जलशुद्धीकरणाची कार्यवाही करावी. ६) मोठ्या जत्रा, मेळावे यांची पूर्व माहिती घेऊन साथ रोगांचा प्रादुर्भाव होणार नाही यासाठी खबरदारी घ्यावी.	१) साथीच्या रोगाच्या ठिकाणी पुरेसे वैद्यकीय अधिकारी, औषधसाठा व अद्यावत रुग्णवाहिका उपलब्ध ठेवणे. २) साथीच्या रोगांचा संसर्ग होऊ नये म्हणून प्रतिबंधक लस औषधे व अँटि अँलर्जी डोस संबंधितांना द्यावी. साथीचे रोग पसरू नये म्हणून आवश्यक त्या सूचना नगरपालिका व ग्रामपंचायती मार्फत जनतेला देणे. ३) रूग्णांवर तातडीने वैद्यकीय उपचार करणे, मृत व्यक्तींचे शवविच्छेदन करणे. ४) तात्पुरत्या तपासणी प्रयोगशाळा उभारणे. ५) भयभित लोकांना मानसिक आधार देणे.	१) साथ रोगांचा फैलाव वाढू नये यासाठी योग्य त्या सूचना नगरपालिका व संबंधित ग्रामपंचायतीशी संपर्क साधून लोकांना देणे. साथ प्रतिबंधक लसी पुरविणे, औषधे पुरविणे. २) परिसरातील इतर गाव/ व्यक्तींवर तातडीने लसीकरण मोहीम राबविणे.

४.३) दुरध्वनी विभाग

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) २४ तास नियंत्रण कक्ष कार्यान्वित ठेवणे.

४.४) पोलीस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) कायदा व सुव्यवस्था राखणे.
- २) प्रतिबंधात्मक आदेश असल्यास त्याची अंमलबजावणी करणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) कायदा व सुव्यवस्था राखणे.
- २) प्रतिबंधात्मक आदेश असल्यास त्याची अंमलबजावणी करणे.

४.५) महानगरपालिका, नगरपालिका व पंचायत समिती

आयुक्त / मुख्याधिकारी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<ol style="list-style-type: none"> १) सार्वजनिक स्वच्छता मोहिम राबविणे. २) साथजन्य आजाराचा फैलाव होऊ नये यासाठी प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करणे. ३) जर साथीच्या आजाराचा रोग आला तर त्यावर करावयाच्या उपाययोजनांची पूर्व तयारी करून ठेवणे. ४) पिण्याचे पाणी, खादयपदार्थ दूषित होणार नाहीत याची दक्षता घेणे. 	<ol style="list-style-type: none"> १) स्वच्छता मोहिम घेणे, औषध फवारणी करणे. २) स्वच्छ व निर्जंतुक पाण्याचा पुरवठा करणे. ३) साथीच्या रोगांचा प्रसार होऊ नये म्हणून जनतेला घ्यावयाच्या काळजीबाबत आवश्यक त्या सूचना देणे. 	<ol style="list-style-type: none"> १) आरोग्याची काळजी घेण्यासंदर्भात जनजागृती मोहिम राबविणे. २) शुद्ध जल पुरवठा होणेबाबत योग्य त्या उपाययोजना राबविणे. ३) आरोग्य विभागाच्या सहकार्याने लसीकरण, औषधोपचार मोहिम राबविणे.

५. औद्योगिक / रासायनिक अपघात

५.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) औद्योगिक रासायनिक उद्योगांचे आपत्ती व्यवस्थापन आराखडे अद्यावत असावेत यावर लक्ष देणे. २) जिल्हा आपत्ती निवारण समिती कार्यरत करणे. ३) स्थानि ४) क आपत्ती निवारण समिती कार्यरत करणे. ५) फॅक्टरी निरीक्षक यांच्या मार्फत सर्व रासायनिक उद्योगांचे तपासण्या करून योग्य ती प्रतिबंधात्मक उपाययोजना केले असल्याची खात्री करावी. ६) अनधिकृत रासायनिक गोदामे यांचा शोध घेऊन ती बंद करावीत. ७) रासायनिक गोदामांची फायर ब्रिगेड स्फोटक तज्ञ यांच्या मार्फत तपासणी करून रासायनिक पदार्थांच्या ज्वलनग्राहता व उपाययोजना यांची तपासणी करणे.	१) आपत्तीग्रस्त क्षेत्रातून जनता व मालमत्ता सुरक्षित ठिकाणी हलवावी. २) स्वयंसेवी संघटनांना जीवनावश्यक वस्तु प्रथमोपचाराची साधने, अन्न-पाणी यांच्यासाठी आवश्यक त्या ठिकाणी मदतीसाठी पाठविणे. ३) रूग्ण व्यक्तींना हॉस्पिटलमध्ये हलविण्यासाठी गाड्या उपलब्ध करून देणे. ४) मृत व्यक्तींचे पंचनामे करणे. प्रेतांची अंत्यसंस्कार करणेकरीता नियोजन करणे. ५) नियंत्रण कक्ष आपत्तीच्या काळात सुरळीतपणे चालू ठेवणे व समन्वय साधणे. ६) अफवा पसरणार नाही याची खबरदारी घेणे. ७) आपत्तीच्या ठिकाणी गर्दी होऊ नये म्हणून योग्य ते प्रतिबंधात्मक आदेश काढणे.	१) शासनाने घोषित केलेली योग्य ती मदत संबंधितांना पोहोचविणे. २) आपदग्रस्तांना पुनर्वसनाची गरज भासल्यास शासन निर्णयानुसार योग्य ती मदत करणे.

५.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रूग्णालय —

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रूग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग —

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) जिल्हयातील विविध औद्योगिक क्षेत्रांची माहिती घेऊन संभाव्य धोक्याबाबत अंदाज घेऊन आवश्यक तो औषधसाठा व साधनसामुग्री नजीकच्या क्षेत्रात उपलब्ध ठेवावी. २) आपत्ती निवारणाचे संबंधितांना प्रशिक्षण देणे. ३) मोठे औद्योगिक अपघाताची शक्यता लक्षात ठेवून विविध शस्त्रक्रिया यांची तयारी ठेवणे.	१) जखमींना तात्काळ औषध उपचार करणे. २) अती तातडीची प्रकरणे मोठ्या दवाखान्यात पाठविणे. ३) प्रेतांचे शवविच्छेदन करणे. ४) आपत्ती दरम्यान घ्यावयाच्या उपाययोजनांबाबत जनतेला मार्गदर्शन करणे.	

५.३) औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय

आपत्ती पूर्व करावयाची कार्यवाही

- १) आपत्ती (औद्योगिक) निवारण आराखडे तयार करणे.
- २) सर्व औद्योगिक / रासायनिक कारखान्यांचा आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा अद्यावत राहिल याकडे लक्ष देणे.
- ३) वेळच्या वेळी आपत्ती व्यवस्थापनाची तयारी जोखण्यासाठी रंगीत तालीम घेणे.
- ४) धोकादायक औद्योगिक केंद्राची यादी तयार करणे.
- ५) अशा औद्योगिक केंद्राच्या परिसरातील जनतेस आपत्ती निवारणासंदर्भात प्रशिक्षण देणे.
- ६) संबंधित संस्था व व्यक्ती यांचे संपर्क क्रमांक अद्यावत करणे.

५.४) अग्नीशमन दल

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) विविध रासायनिक गोदामाची व औद्योगिक केंद्राची यादी / माहिती अद्यावत ठेवणे. २) पर्यायी अग्नीशमन व्यवस्था तयार ठेवणे. ३) विविध अग्नीशमन दलांशी संपर्क अद्यावत करणे. ४) अग्नीशमनाची सर्व साधने अद्यावत ठेवणे. ५) सर्व अग्नीशमन कर्मचाऱ्यांना योग्य ते प्रशिक्षण देऊन शोध व सुटकेची रंगीत तालीम घेणे.	१) आपदग्रस्तांची शोध घेऊन सुटका करणे. २) जखमींना आरोग्य सेवेपर्यंत पोहोचविणे. ३) पोलिस व महसूल यंत्रणेशी संपर्क साधणे. ४) आपत्तीच्या कारणांचा शोध घेऊन निराकरण करणे.	१) रासायनिक अपघात पुन्हा घडणार नाहीत याची खबरदारी घ्यावी. २) लोकांना आपत्ती निवारणाचे प्रशिक्षण द्यावेत. ३) लोक जागृती करणे.

५.५) पोलीस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) विविध रासायनिक, ज्वलनशील पदार्थ, धोकादायक पदार्थ इत्यादी गोदामांचे शोध घेऊन प्रतिबंधात्मक कार्यवाही करणे. २) धोकादायक अवस्थेतील ज्वलनशील पदार्थ ताब्यात घेऊन निष्प्रभ करणे.	१) जखमी व्यक्तींना धोकादायक क्षेत्रातून बाहेर हलविणे. २) औद्योगिक अपघात निवारणाचे काम फायरबिग्रेड, होमगार्ड इत्यादींच्या मदतीने करणे. ३) ज्वलनशील पदार्थ, धोकादायक पदार्थ अपघात क्षेत्रापासून दूर हलविणे. ४) धोकादायक क्षेत्रात जनतेला जाण्यापासून थांबविणे. ५) कायदा व सुव्यवस्था राखणे. ६) प्रेतांचे पंचनामे करणे व विल्हेवाट लावणे.	१) आपत्तीनंतर योग्य त्या कायदेशीर बाबींची माहिती घेऊन फौजदारी स्वरूपाची कार्यवाही करणे.

५.६) प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

- १) खाजगी बसेस, ट्रक्स, जेसीबी, पोकलेन इत्यादी वाहने उपलब्ध करून देणे.

ॡ.७) ढल्ला ढलहलतल अढलकलरल

- १) ढहत्वलकुकुल ठलकलणल ढलहलतल केंद्र ढलरुढलण करून अडवलंकुे ढलरलकरण व डुरसलर ढलधुडुढलंढल डुगुडु तल ढलहलतल देणुे.
- २) ढलरढलरलळडुल वृत्त डुरलंत डुेणलकुकुल डलतडुडुलंकुे संकलढलन करून डुगुडु तुडुल वलडुललगलकडे डलठवलणुे.

ॡ.ॢ) वढलवलडुलल

- १) डुरेत दहढलसलठी ललकडे डुरवलणुे
- २) वढलखलतुडुलकुकुल तलडुडुलतुलल रसुते डुरडुलडुल रसुते ढुहणून खलूले करणुे.
- ३) वढल खलतुडुलकुकुल डलढलतलरुल संदेश डुंनुणल आडुतुतुल ढलवलरणलसलठी वलडुरणुे.

६. भूकंप

६.१) महसूल विभाग

- जिल्हाधिकारी
- अपर जिल्हाधिकारी
- निवासी उप जिल्हाधिकारी
- उप विभागीय अधिकारी
- तहसिलदार
- मंडळ अधिकारी
- तलाठी

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) वरिष्ठ भूवैज्ञानिक यांचेकडून सर्वेक्षण करून घेणे. २) ठिकाणच्या नागरिकांचे सुरक्षितस्थळी स्थलांतर करणे ३) २४ तास नियंत्रण कक्ष जिल्हा व तालुका पातळीवर कार्यान्वित करणे ४) आपत्कालीन परिस्थिती उद्भवण्याची शक्यता गृहीत धरून तात्पुरते निवारे उभारण्यासाठी सुरक्षित ठिकाणी निश्चित करून ठेवणे ५) ढिगारे काढण्यासाठी लागणारे जेसीबी, पोकलन, डंपर तसेच त्यांचे चालकांची यादी तयार ठेवणे	१) संकटग्रस्त लोकांना सुरक्षितस्थळी व तात्पुरत्या शेडमध्ये हलविणे व त्यांच्या अन्न पाण्याची, विज, शौचालय इत्यादीची सोय करणे २) स्वयंसेवी संघटनांना जीवनावश्यक वस्तू, प्रथमोपचाराची साधने, अन्न, पाणी यांसह आवश्यकता ठिकाणी मदतीसाठी पाठविणे ३) जखमी व्यक्तींना हॉस्पिटलमध्ये हलविण्यासाठी गाड्या उपलब्ध करून देणे ४) घडलेल्या घटनांचे संकलन करून त्यांचा वृत्तांत वरिष्ठ कार्यालयास सादर करणे ५) मलबा दूर करण्याच्या कार्यवाहीचे नियंत्रण करणे	१) सरकारचे धोरण व आपत्कालीन मदत कार्य यासंबंधीचे आदेश मार्गदर्शन सर्व विभागांना देणे २) आणीबाणीच्या मदत कार्याची विभागणी करून मदत करायला सुरुवात करणे. ३) सरकारी मदत निधी व वस्तूची वाहतूक आणि वाटप यासंबंधीची जिल्हा पातळीवर पारदर्शक अंमलबजावणी करणे. ४) आपत्तीमुळे झालेल्या नुकसानाचे सर्वेक्षण करण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींना पाचारण करून नुकसानीचे मूल्यमापन करणे तसेच त्या विषयाची धोरणात्मक योजना बनवून कार्यवाही करणे. ५) प्रसारमाध्यमे व जनता यांच्याशी माहितीची देवाणघेवाण करण्यासाठी माहिती कक्ष २४ तास कार्यान्वित ठेवणे. ६) अति महत्त्वाच्या व्यक्तींच्या दौऱ्यांचे नियोजन करणे. ७) माहिती संकलन करणे व शासनास कळविणे. ८) दरडीमुळे बेघर झालेले व्यक्तींचे शासकीय निकषाप्रमाणे पुनर्वसन करणे. ९) मृतांच्या वारसांना शासकीय व आर्थिक सहाय्य करणे.

६.२) आरोग्य विभाग

जिल्हा शासकीय रूग्णालय —

- जिल्हा शल्य चिकित्सक
- निवासी वैद्यकीय अधिकारी
- ग्रामीण रूग्णालय

जिल्हा परिषद आरोग्य विभाग —

- जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- अतिरीक्त जिल्हा आरोग्य अधिकारी
- वैद्यकीय अधिकारी (प्रा.आ.कें.)

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) हातमोजे, औषधसाठा, फिनाईल इत्यादींचा पुरेशा प्रमाणात साठा करणे. २) दरडग्रस्त होण्याची शक्यता असलेल्या ठिकाणी त्वरित वैद्यकीय मदत पोहोचविण्याचे नियोजन करणे. ३) आपत्कालीन वैद्यकीय पथकाची वाहने व औषधसाठा सुसज्ज ठेवणे. ४) शवविच्छेदन करण्याचा प्रसंग येण्याची शक्यता ओळखून आवश्यक ती खबरदारी घेणे.	१) आपत्तीच्या ठिकाणी पुरेसे वैद्यकीय अधिकारी, औषध साठा व अद्ययावत रुग्णवाहिका उपलब्ध करून देणे. २) जखमींवर तातडीने वैद्यकीय उपचार करणे, मृत व्यक्तींचे शवविच्छेदन करणे. ३) हॅन्डग्लोज, मार्स्क इत्यादी दरडी खालील प्रेते काढण्यासाठी पुरविणे.	१) साथीचे रोग पसरू नयेत याबाबत दक्षता घेणे, साथ प्रतिबंधक लसी व औषधे पुरविणे. २) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य करणाऱ्या लोकांना संसर्ग होऊ नये याकरिता प्रतिबंध लसी, औषधे व अँटी अँलर्जी डोस तात्काळ देणे. ३) आपत्तीग्रस्त भागात मदत कार्य पूर्ण होईपर्यंत आरोग्य केंद्राची स्थापना करून आरोग्य सेवा पुरविणे

६.३) दूरध्वनी विभाग

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) दूरध्वनी यंत्रणा बिघडल्यास तातडीने दुरुस्ती करणे

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) दूरध्वनी जोडण्या पूर्ववत करणे.
- २) कृती योजनेअंतर्गत अंतर्भूत असलेले आणीबाणीचे दुरुस्तीचे कार्य त्वरित हाती घेणे.
- ३) जिल्हा नियंत्रण केंद्र तात्पुरते निवार्याची ठिकाणी तेथील दूरध्वनीसेवा खंडित होणार नाही याकरिता विशेष उपाययोजना करणे.

६.४) पोलीस विभाग

- पोलीस अधिक्षक
- पोलीस उपअधिक्षक
- पोलीस निरीक्षक
- पोलीस उपनिरीक्षक
- पोलीस पाटील

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
<p>१) ज्या गावी दरडी कोसळण्याची भीती असते त्या गावातील पूर्वसूचना मिळताच गाव पातळीवरील समितीचे अध्यक्ष / सदस्य यांची मदत घेऊन त्यांना सुरक्षित स्थळी हलविण्याचे नियोजन तयार ठेवणे.</p> <p>२) जखमी व्यक्तींना तात्काळ नजीकचे दवाखान्यामध्ये हलविण्यासाठी वाहनांची व्यवस्था ठेवणे.</p> <p>३) दरडीमुळे संपर्क तुटणाऱ्या संभाव्य भागात बिनतारी संदेश यंत्रणा चे नियोजन करणे.</p>	<p>१) दर्डी रस्त्यावर कोसळल्यास विस्कळीत वाहतूक व्यवस्था सुरळीत करणे.</p> <p>२) आपत्तीच्या ठिकाणची बध्यांची गर्दी हटविणे.</p> <p>३) संकटग्रस्त लोकांची प्राथमिकतेने होमगार्डच्या मदतीने सुटका करणे व त्यांना सुरक्षित स्थळी हलविणे.</p> <p>४) प्रेतांचे पंचनामे करणे.</p> <p>५) दूरध्वनी यंत्रणा बंद असताना संपर्क तुटल्यास वायरलेस द्वारा महत्त्वाच्या माहितीची देवाण-घेवाण करणे.</p> <p>६) एनसीसी / एनएसएस / होमगार्ड यांची पथके सुटका मोहिमेमध्ये कामास लावणे.</p> <p>७) कायदा व सुव्यवस्था राखणे</p>	<p>१) शोध व सुटका कार्यात सहभागी होणे.</p> <p>२) आपत्तीग्रस्त भागातील चोऱ्या, लुटमार यावर नियंत्रण ठेवून कायदा आणि सुव्यवस्था राखणे.</p> <p>३) गर्दी नियंत्रण करणे.</p> <p>४) आपात्कालीन शिबिरांची आणि वस्तूंच्या साठवणीच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था करणे.</p> <p>५) आपत्कालीन मदत साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे.</p> <p>६) मृतांच्या विल्हेवाटा संदर्भात कायदेशीर बाबींची ताबडतोब पूर्तता होण्याची व्यवस्था करणे.</p>

६.५) अग्निशमन दल

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) आपद्ग्रस्त ठिकाणे निवडून त्या आपत्तीवेळी तातडीने पोहोचविणे इत्यादीचे नियोजन करणे. २) जखमींना हलविण्याची नियोजन करणे.	१) शोध व सुटका कार्यात सहभागी होणे. २) आपत्तीग्रस्त भागातील चोऱ्या, लुटमार यावर नियंत्रण ठेवून कायदा व सुव्यवस्था राखणे. ३) गर्दी नियंत्रण करणे. ४) आपत्कालीन शिबीरांची आणि वस्तूंच्या साठवणीच्या सुरक्षिततेची व्यवस्था करणे. ५) आपत्कालीन मदत साहित्य वाटपाच्या वेळी कायदा व सुव्यवस्था राखणे. ६) मृतांच्या विल्हेवाट संदर्भात कायदेशीर बाबींची पूर्तता होण्याची व्यवस्था करणे.	१) मदत शिबिरांना / तात्पुरत्या निवारा व्यवस्थेत पाणीपुरवठा करणे.

६.६) नागरी संरक्षण

आपत्ती पूर्व काळ	आपत्ती दरम्यान चा काळ	आपत्तीनंतरचा काळ
१) आपद्ग्रस्त ठिकाणे निवडून आपत्तीवेळी तातडीने मदत पोहोचविणे. २) जखमींना सुरक्षित ठिकाणी हलविण्याची नियोजन करणे.	१) तातडीने मदत कार्यास सुरुवात करणे. २) ढिगारे, झाडे, घरे यांचे अडथळे दूर करणे व अडकलेल्यांची सुटका करणे.	१) पडझड झालेली घरे वगैरेचा अडथळा दूर करणे. २) रस्ते, महामार्गावरील अडथळे दूर करणे.

६.७) होमगार्ड्स

आपत्ती दरम्यान करावयाची कार्यवाही

- १) सर्व होमगार्डना आपद्ग्रस्त भागात तातडीने मदत कार्यास पाठविणे.
- २) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे.
- ३) कायदा व सुव्यवस्था राखण्यासाठी पोलिसांना मदत करणे.

आपत्तीनंतर करावयाची कार्यवाही

- १) मदत कार्यास सहाय्य करणे.
- २) मृतांची विल्हेवाट लावण्यास मदत करणे.

23. आपत्ती व्यवस्थापन कायदा २००५

ठळक बाबी

अ) आपत्ती व्यवस्थापन — म्हणजे योग्य नियोजन, समन्वय व आपत्तींचा प्रतिबंधाच्या विविध उपाययोजना समाविष्ट असणारी एक निरंतर आणि एकात्मिक प्रक्रिया आहे. यामध्ये खालील कार्ये समाविष्ट आहेत.

१. कोणत्याही आपत्तीचे प्रतिबंधात्मक उपाययोजना करणे.
२. आपत्तीचे विमोचन आपत्तीच्या परिणामाची तीव्रता कमी करणे.
३. क्षमता बांधणी.
४. कोणत्याही आपत्तींचा समर्थपणे मुकाबला करणे.
५. आपत्ती घडल्यास तात्काळ प्रतिसाद देणे.
६. आपत्तीच्या परिणामाचे अवलोकन करून तात्काळ उपाययोजना करणे.
७. शोध व बचाव कार्य.
८. मदत व पुनर्वसन

ब) आपत्ती व्यवस्थापन व्यवस्थापन

१. कलम ३ अन्वये राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची स्थापना.
२. कलम १४ अन्वये राज्य आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची स्थापना.
३. कलम २५ अन्वये जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरणाची स्थापना.

क) जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण याची कार्यप्रणाली व अधिकारी

१. आपत्ती व्यवस्थापन आराखडा तयार करणे.
२. राष्ट्रीय व राज्याचे धोरणांची अंमलबजावणी करणे.
३. प्रमाणित कार्यपद्धती ची अंमलबजावणी करणे.
४. आपत्तीचे आपत्तीपूर्व आपत्ती दरम्यान व आपत्ती पश्चात तयारी करणे.
५. शासनाच्या विविध यंत्रणांशी समन्वय साधणे.
६. आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये विविध विभागांच्या सेवा अधिगृहीत करणे.
७. आपत्तींना तात्काळ प्रतिसाद देऊन मदत व पुनर्वसनाचे कार्य हाती घेणे.
८. नियंत्रण कक्ष कार्यरत ठेवणे.
९. आपत्ती व्यवस्थापन आराखड्याची पडताळणी करणे.
१०. आपत्ती निवारणासाठी व प्रतिबंध करण्यासाठी विविध योजना हाती घेणे.

ड) गुन्हा आणि शिक्षा

१. आपत्ती व्यवस्थापनाच्या कार्यामध्ये कर्तव्यामध्ये कसूर करणे, चुकीची माहिती अथवा अफवा पसरविणे, मदत निधी/ वस्तूमध्ये अफरातफरी करणे, इत्यादी बाबींसाठी शिक्षेची तरतूद केली आहे.

ठाणे जिल्ह्यातील
महत्वाचे दूरध्वनी
क्रमांक

२४. जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण समिती ठाणे

अ.क्र	शासकीय पद	प्राधिकरणातील पद	कार्यालयीन दुरध्वनी
१	जिल्हाधिकारी ठाणे	अध्यक्ष	०२२-२५३४४०४१
२	जिल्हा परिषद अध्यक्ष	सह अध्यक्ष	०२२-२५३३२१५९
३	निवासी उपजिल्हाधिकारी	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	०२२-२५३४५१३०
४	मुख्य कार्यकारी अधिकारी - जि.प.	सदस्य	०२२-२५३३३७३३
५	पोलीस अधिक्षक - ठाणे ग्रामीण	सदस्य	०२२-२५३३३०२७
६	जिल्हा शल्यचिकित्सक	सदस्य	०२२-२५४७२५८२
७	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	सदस्य	०२२-२५४७२५८२
८	कार्यकारी अभियंता सार्वजनिक बांधकाम	सदस्य	०२२-२५६९२९३
९	कार्यकारी अभियंता पाटबंधारे	सदस्य	०२२-२५३२९८५९
१०	आयुक्त - ठाणे मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२२-२५३३६५२३
११	आयुक्त - नवी मुंबई मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२२-२७४६७१७१
१२	आयुक्त - कल्याण डोंबिवली, मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२५१-२२०४०६५
१३	आयुक्त - उल्हासनगर, मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२५१-२७२०१०५
१४	आयुक्त - मिरा भाईंदर, मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२२-२८१९७६३५
१५	आयुक्त - भिवंडी निजामपुर शहर, मनपा	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२५२२-२५३९५१
१६	पोलीस आयुक्त - ठाणे	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२२-२५३४४४९९
१७	पोलीस आयुक्त - नवी मुंबई	विशेष निमंत्रित सदस्य	०२२-२७५७२२०९
१८	जिल्हा समादेशक गृहरक्षक दल	सदस्य	०२२-२५३७०१६८
१९	उप नियंत्रक नागरी संरक्षण दल	सदस्य	०२२-२५३४२२८८
२०	ठाणे ऑम्बुचर रेडीओ असोसिएशन (हॅम)	सदस्य	
२१	सल्लागार जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण	सदस्य	९४२११४१३७५ ९८२१२१२१८३

**२५.जिल्हयातील कार्यालयानिहाय महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक महसुल खात्यातील
महत्वाचे फोन नंबर**

अ. क्र.	कार्यालय	अधिकाऱ्याचे नाव	दुरध्वनी कार्यालय	भ्रमणध्वनी
१	जिल्हाधिकारी (भा.प्र.से.)	श्री. अशोक शिनगारे	०२२-२५३४४०४१	९९२००४०५९४
२	अपर जिल्हाधिकारी	श्रीम. मनिषा जायभाये	०२२-२५३४५१३२	८८७९७९४४२३
३	निवासी उप जिल्हाधिकारी	श्री. सुदाम परदेशी	०२२-२५३४५१३०	८६५२००३९३९
४	उप जिल्हाधिकारी (सा. प्र.) ठाणे	श्री. गोपीनाथ ठोंबरे	०२२-२५४१३०९२	८८८८३२८८८१
५	उप जिल्हाधिकारी रो.ह.यो.	श्री. डी. एस. चव्हाण	०२२-२५३९९५५३	९४२२२४७०००
६	उपजिल्हाधिकारी पुर्नवसन	श्रीमती रेवती गायकर		८८८८२८२२९९
७	सह जिल्हा निबंधक सहकारी संस्था	श्री.किरण सोनावणे	०२२-२५३८०४८९	९९६०६३८७४०
८	उप जिल्हाधिकारी उल्हासनगर नागरी संकुलन ठाणे	श्री. सुदाम परदेशी	०२२-२५३४१०४५	८६५२००३९३९
९	निवडणूक उप जिल्हाधिकारी	श्रीम.अर्चना कदम	०२२-२५३४३६३६	९१५२०८२२०१
१०	वि.भू.स अधिकारी (मेट्रो सेंटर) ठाणे	श्री.रोहितकुमार राजपुत	०२२-२५३८१८८७	८४५४०७२६३७
११	जिल्हा नियोजन अधिकारी	श्री. सुनील जाधव	०२२-२५३४४२१३	९८५०४९९८६७
१२	उपनियंत्रक शिधावाटप	श्री.ज्ञानेश्वर जवंजाळ	०२२-२५३३२६५७	९८५०३६०६४०
१३	तहसिलदार (महसूल) ठाणे	श्री. रेवण लेंभे	०२२-२५३४४७११	९७६६५९९६५१
१४	तहसिलदार (सर्वसाधारण)	श्री. राजाराम तवटे	०२२-२५३४५१३०	८४२२९४१२२२
१५	तहसिलदार (निवडणूक)	श्रीमती. वृषाली पाटील	०२२-२५४५४१४२ ०२२-२५३४२१२५	८६५२०२०२०१
१६	तहसिलदार (संगायो)	श्री.आशिशकुमार बिरादर	०२२-२५३९०३४६	९७६६३२५३०१
१७	रेतीगट तहसिलदार	श्री.राहुल सारंग	०२२-२५३४३६३६	९८६७७२६०६६
१८	खनिकर्म अधिकारी	श्री. सुयोग जगताप		८४०८८५५९९०
१९	जिल्हा माहिती अधिकारी	श्री. नंदकुमार वाघमारे	०२२-२५३४२३६२	९८२२३३६६६९
२०	प्रशासकीय अधिकारी (नगरपालिका शाखा)	श्रीम.जयश्री ठाकरे	०२२-२५३४३६३६	९५२९७९४८८५
२१	ना.तह.गृह शाखा	श्री. संतांष भोईर	०२२-२५३४३६३६	८३५५८४०४९६
२२	विशंष कार्यकारी दंडाधिकारी	श्री. एस.डी. तडवी		९९७५५८५६५०
२३	पीआरओ / सेतू	श्री स्मितल यादव	०२२-२५३७४४४	९६१९२९८२१७
२४	जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी, ठाणे	डॉ. अनिता जवंजाळ	०२२-२५३८१८८६	७३०४६७३१०५

२६.जिल्हयातील इतर कार्यालयनिहाय महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक

२५	जिल्हा पुरवठा अधिकारी, ठाणे	श्री.दिपक चव्हाण प्रभारी)	०२५२०-२२२२२७	९४०४५०९५७६
२६	जिल्हा विधी अधिकारी, ठाणे	श्रीमती. उज्वला सावंत	०२२-२५३०१७३४	९८२१५५७८००
२७	नियोजन शाखा (DPO) मानव विकास	श्री. सुनील जाधव	०२२-२५३४४२१३	९८५०४९९८६७
२८	नियोजन शाखा ADPO	श्रीमती निवेदिता पाटील	०२२-२५३४४२१३	९००४९५८२१८
२९	एन. आय.सी. (DIO)	श्री. नरेंद्र भांबरे	०२२-२५३६३६६६	७३८७८१५१११
३०	एन. आय.सी. (ADIO)	श्री. नरेंद्र भांबरे	०२२-२५३६३६६६	७३८७८१५१११
३१	उपविभागीय अधिकारी, ठाणे	अविनाश शिंदे	०२२-२५३४५११०	९४२३००६५७५
३२	नायब तहसिलदार ठाणे	श्री.राहुल सुर्यवंशी	०२२-२५३४५११०	
३३	उपविभागीय अधिकारी उल्हासनगर	श्री. जयराज कारभारी	०२५१-२५६८६८५	९४२१६५८२९९
३४	नायब तहसिलदार उल्हासनगर	श्री. कपील घोरपडे	०२५१-२५६८६८५	९०२८८३३६६८
३५	उपविभागीय अधिकारी भिवंडी	श्री. बाळासाहेब वाकचौरे	०२५२२-२५४४५३	९४२२७६१११५
३६	नायब तहसिलदार भिवंडी	श्री.विठ्ठल गोसावी	०२५२२- २५४४५३	९९६०३६०४४७
३७	उपविभागीय अधिकारी कल्याण	श्री.अभिजीत भांडे (पाटील)	०२५२२-२२०१११८	९४२२६०६१४६
३८	नायब तहसिलदार कल्याण	श्री. रविंद्र बोंबे	०२५१-२२०१११८	९९६७२९२९१०
३९	तहसिलदार ठाणे	श्री. युवराज बांगर	०२२-२५३३११६४	९१५८०५३६३८
४०	नि.नायब तह. ठाणे	श्री. दिनेश पैठणकर	०२२-२५३३११६४	९९६७८३९५११
४१	तहसिलदार मुरबाड	श्री. संदिप आव्हारी	०२५२४-२२२२२५	७५२२९१४००१
४२	नि. नायब तह. मुरबाड	श्री. प्रसाद पाटील	०२५२४-२२२२२५	९८६९२८५५०१
४३	तहसिलदार कल्याण	श्री. जयराज देशमुख	०२५१-२३१५१२४	९४०४३९५५२५
४४	नि. नायब तह. कल्याण	श्रीम. सुषमा बांगर	०२५१-२३१५१२४	८८०६७७११४९
४५	तहसिलदार उल्हासनगर	श्रीम.कोमल ठाकूर	०२५१-२५३०५६८	९७०२१७०३०३
४६	नि.नायब तह. उल्हासनगर	श्री. अमित बनसोड	०२५१-२५३०५६८	९७६६७४८१००
४७	तहसिलदार अंबरनाथ	श्रीम. प्रशांती माने	०२५१-२६८८०००	९८६७६०५५७२
४८	नि.नायब तह.अंबरनाथ	श्री. संभाजी शेलार	०२५१-२६८८०००	९०९६०९१८४७
४९	तहसिलदार भिवंडी	श्री. अधिक पाटील	०२५२२-२५७३५३	८२७५३७७४५१
५०	नि.नायब तह. भिवंडी	श्री. विशाल इंदूलकर	०२५२२-२५७३५३	९९६७४३६४११
५१	तहसिलदार शहापूर	श्रीम.जयश्री ठाकरे	०२५२७-२७२०६८	
५२	नि.नायब तह. शहापूर	श्री.दयाराम वळवी	०२५२७-२७२०६८	८००७१३६००३
५३	अप्पर तहसिलदार मिरा भाईंदर	श्री निलेश गोंड		९५०२७३५१७५ ८२७५२७५७३४
५४	नि.नायब तह. मिरा भाईंदर	श्रीमती स्मिता गुरव		९८६७१२१४१०

अ.क्र.	कार्यालय	अधिकाऱ्याचे नाव	दुरध्वनी कार्यालय	भ्रमणध्वनी
१	एडीटीपी ठाणे	श्री. किशोर पाटील	०२२-२५३४२७४४	
२	जिल्हा माहिती अधिकारी	श्री. नंदू वाघमारे	०२२-२५३४२३६२	९८२२३३६६६९
३	जिल्हा उपअधिक्षक भूमि अधिक्षक, ठाणे	श्री. अनिल माने	०२२-२५३८२१२९	९८२२११३५९५
४	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी ठाणे	श्री.दिपक कुटे	०२२२५८२२९९२/०२२ २५८२२०१४	९८३३०५५४१७
५	जिल्हा सैनिक अधिकारी	मे. प्रांजल जाधव	०२२-२५३४३१७४	९८६९०७४४२ ३
६	जिल्हा कोषागार अधिकारी	श्री.राजेश भोईर (प्रभारी)	०२२-२५३४११६२ ०२२ २५४४५५८४	९३२३१०२०२२
७	जिल्हा शल्य चिकित्सक	डॉ. कैलास पवार	०२२-२५४७६१६८	९८२२३०६१५७
८	जिल्हा अतिरिक्त शल्य चिकित्सक	डॉ.अशोक कांबळे	०२२-२५४७२०५६	९८२३१७६४४ २
९	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	डॉ. गंगाधर परगे	०२२-२५३८२७७६ ०२२-२५३६९६८२	९८२२५०२७९९
१०	उपसंचालक, आरोग्य विभाग	श्री.रमेश गिरके	०२२-२५८२३४४८	९७६६६६४५४ ५
११	अधिक्षक अभियंता महाराष्ट्र राज्य विद्युत विभाग, ठाणे	श्री.अरविंद बुलबुले	०२२-२५३३३४११	८८७९६२५००१
१२	कार्यकारी अभियंता सा.बां.विभाग, ठाणे १	श्री संदिप चव्हाण	०२२-२५३६९२९३	९०११२५७११०
१३	कार्यकारी अभियंता सा.बां.विभाग, ठाणे २	श्री. सत्यवान कांबळे	०२२-	८१०४७८०७५ ४
१४	कार्यकारी अभियंता पाटबंधारे (भातसा डॅम)	श्री. योगेश पाटील	०२५२७-२४९५९४	९४२२६०६०९३
१५	कार्यकारी अभियंता पाटबंधारे (लघु प्रकल्प ठाणे)	श्री. नरेंद्र महाजन	०२२-२५३००६६४	७६२०१०९३८६
१६	अधिक्षक राज्य उत्पादक शुल्क	श्री. एन.जी.घुले	०२२-२५३२००५०	९७६६७६२०२०
१७	जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी	श्रीमती. मनिषा माने	०२२-२५४२११३१	९७६९०२५२१६
१८	प्रादेशिक अधिकारी एम. आय. डी. सी. ठाणे - १	श्री. विजयसिंग पाटील	०२२-२५८२१८८५	९८३३३६८३१६
१९	प्रादेशिक अधिकारी एम. आय. डी. सी. ठाणे - २	श्री. कृष्णकांत चिपुर्ते	०२२-२५८२१८८२	९४२२४७२४४ ३
२०	उपमहाव्यवस्थापक	श्री. गोरुले	०२२-२५३४२०२०	९८६९०२०४००
२१	अधिक्षक अभियंता महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण ठाणे	श्री. चद्रकांत गजबिये	०२२-२५३२०२०६	९४०३६८७७६ ६
२२	जिल्हा समादेशक गृहरक्षक दल, ठाणे	श्री.सुभाष धापटे	०२२-२५३४३१५०	७८४१९५१३००

२३	कमांडर एन. डी. आर. एफ	श्री.अनूपम श्रीवास्तव	०२११४-२४७०००	९४२३५०६७६ ५
२४	उपनियंत्रक नागरी संरक्षण दल,अंबरनाथ	श्री. विजय जाधव	०२५१-२६८४०७३	८१०८२६५७८ ७
२५	उपमहानिर्देशक, भारतीय हवामान खाते	श्री जयंत सरकार	०२२-२२१५०५१७	९४२६८०५४३ ९
२६	वनसंरक्षक वन्यजीव विभाग	श्री. डी.बी.शेंडगे	०२२-२५४०२५२२	७५८८८४०७७ ७
२७	सहा. आयुक्त मत्स्यविभाग	श्री. दिनेश पाटील	०२५२५-२५२२१५	८६०५४२०१३९
२८	मत्स्य व्यवसाय विकास अधिकारी	श्री. दिनेश पाटील	०२५२५-२५२२१५	८६०५४२०१३९
२९	प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, ठाणे	श्री. रवी आंधळे	०२२-२५८०२२७२	८६२४०६२०५ ८
३०	प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, कल्याण	श्री. बाबासाहेब कुकडे	०२५१-२३१०१६७	९४२३२६०१४३
३१	प्रादेशिक अधिकारी, महाराष्ट्र प्रदूषण नियंत्रण मंडळ, नवी मुंबई	श्री. डी. व्ही. पाटील	०२२-२७५७२७४०	८८०६६८८००६
३२	सहसंचालक औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य ठाणे	श्री. विलास घोरे	०२२-२५८२१२८१	९८६७४७०९८ ०
३३	सहसंचालक औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य कल्याण	श्री. विनायक लोंढे	०२५१-२२०७०४२	८६९२०१११२९
३४	सह जिल्हा निबंधक वर्ग — शहरी	श्री. नारायण राजपूत	०२२-२५३८०४८९	
	सह जिल्हा निबंधक वर्ग — ग्रामीण	श्री.विवेक विचारे		९८६९३७८९८९
३५	सहाय्यक आयुक्त समाज कल्याण	श्री. समाधान इंगळे	०२२-२५३४३१७४	८६६९१८४१३०
३६	जिल्हा क्रिडा अधिकारी	श्रीम. स्नेहल साळुंखे	०२२-२५३६८७५५	७९७७१२३४२ ४
३७	जिल्हा सैनिक कल्याण अधिकारी	मे. प्रांजल जाधव	०२२-२५३४३१७४	९८६९०७४४२ ३
३८	सेवायोजना अधिकारी	श्रीम. कविता जावळे	०२२-२५४२८३००	९४२१०१६२७०
३९	संचालक,गृहरक्षक दल (मुख्यालय)	श्री. संजय पांडे	०२२-२२८४२४२३	९८६९७०२७४ ७
४०	प्रादेशिक बंदर अधिकारी, महाराष्ट्र मेरीटाईम बोर्ड, ठाणे	श्री. प्रविण खरा	०२२-२५३२८४४५	९८१९११३६४८
४१	ग्रुप कॅप्टन / सेक्शन कमांडर,	श्री. आशिष मेहता	०२२-२५८६८५०१	९९६९८७४६३१

	एअर फोर्स स्टेशन, कोलशेत, ठाणे			
४२	कार्यकारी अभियंता, नॅशनल हायवे, सुरत - १	श्री. मुकंदा अर्तदे (PD)		९९३०४५६४० ५
४३	कार्यकारी अभियंता, नॅशनल हायवे, सुरत - १	श्रीम.तृप्ती नाग		९८२३०२६८५१

२७. पोलिस विभागांचे संपर्क क्रमांक
पोलीस आयुक्तालय, ठाणे

अ.क्र.	नाव	पदनाम	ऑफीस	मोबाईल
१	श्री. जयजित सिंग	पोलिस आयुक्त	०२२-२५३४४४९९	७७१८००७००३
२	डॉ. प्रियंका नारनवरे	उपायुक्त (मु.)	०२२-२५३९९७६०	७७२२०७८०११
	श्री. संदिप पालवे	उपायुक्त (मु.)	०२२-२५३४३३३०	९५४५५३१२३४
३	श्री. गिरीष ठाकरे	ए.सी.पी. (नियंत्रण कक्ष)	०२२-२५४४३६३६ ०२२-२५४४२८२८	९८९२१४७१३९
४	श्री सुरेश मेकला	पोलिस सहआयुक्त	०२२-२५३४२१६३	८८८८२४२४४४ ९८३३५०१०३६
५	श्री प्रविण आर. पवार	अपर पोलिस आयुक्त	०२२-२५३८२५६६	९३२२९३९३९६
६	श्री. संजय येनपुरे	अपर पोलिस आयुक्त (गुन्हे)	०२२-२५३४००७०	९८७०२९८३२२
७	श्री. अनिलकुमार कुंभारे	अपर पोलिस आयुक्त (पश्चिम)	०२२-२५३८७६६६ ०२२-२५३२९४५७	९८२३३८१६९
८	श्री.दत्ता काळे	अपर पोलिस आयुक्त (पुर्व)	०२५१-२२३०३०४ ०२५१-२२३४४३३	९३२४५३३७२०
९	श्री.घोसाळकर	सहाय्यक पोलिस निरीक्षक		८६५२५२०१२३ ९८६७२६०१०१
१०	श्री. आभटराव श्री.महाडिक	सहाय्यक पोलिस उपनिरीक्षक पोलिस हवालदार		९८६९२४०६९३ ८४२४००६२९४
११	श्री.उपाळे श्री.चव्हाण श्री.जाधव	पोलिस उपनिरीक्षक		८१०८५५७१११ ९७७३८५४९७२ ९८२१३५४४२७

पोलीस आयुक्तालय, नवी मुंबई				
अ.क्र.	नाव	पदनाम	ऑफीस	मोबाईल
१	श्री. मिलिंद भारंभे	पोलिस आयुक्त	०२२-२७५७२२०९	९०१११५५३३
२	श्री. अभिजीत शिवथरे	उपायुक्त (मु.)	०२२- २७५७४४७७	९७६६७०३२९६
३	श्री. किरण पाटील	ए.सी.पी. (नियंत्रण कक्ष)	०२२-२७५७४९२८ ०२२-२७५६१०९९	९६५३३४०१७१

पोलीस आयुक्तालय, मिरा-भाईंदर, वसई-विरार				
अ.क्र.	नाव	पदनाम	ऑफीस	मोबाईल
१	श्री. मधुकर पांडे	पोलिस आयुक्त	०२२-२९४५१००१ ९६७३९२१२७७	९८३३३३०६६६
२	श्री. श्रीकांत पाठक	अप्पर पेलिस आयुक्त	०२२-२९४५१००१	९८२३९४४७२०
३	श्री. अविनाश अंबुरे	पोलिस उप-आयुक्त (गुन्हे)	०२२-२३५००६११३	९८२३४४८९०७
४	श्री.विजयकांत सागर	पोलिस उप आयुक्त (गुन्हे)	०२२-२९४५१००४	९४०३६९८१००
५	श्री.जयंत बजबळे	पोलिस उप आयुक्त परिमंडळ-१	०२२-२९४५१००८	९७६५४६५५१३
६	श्री.विलास सानप	सहा.पोलिस आयुक्त, मिरारोड विभाग	०२२-२९४५१००८ ८६५७९३६९४८	९८२१२६०२६९
७	श्री.संजय हजारे पोनि श्री.विजय पवार पोनि श्री.जितेंद्र पाटील पोनि	काशिमिरा पो.स्टे.	८६५७९३६९४८ ०२२-२८४५७३०१	९८९०५९७९९९ ९५१८५७४२५६ ९९२२२४९२३२
८	श्री.विजयसिंग बागल पोनि श्री.विजय चव्हाण पोनि	मिरारोड पो.स्टे.	०२२-२८१२६७६७ ८६५७९३६९४७	९८७०२८५६०१ ९८२१५५३११२

	श्री.सचिन कोथमिरेपोनि			९००४५६३१००
९	श्री.शशिकांत भोसले	सहा. पोलिस आयुक्त, नवघर	--	७५८८०८२९७९ ८६५७९३९६४७
१०	श्री.जितेद्र वनकोटी पोनि श्री.जिलानी सय्यद पोनि	नयानगर पो.स्टे.	०२२-२८१२१२९९ ८६५७९३६९४९	८१०८२२०००३ ९०४९८६५६५६
११	श्री.मिलींद देसाई पोनि श्री. प्रकाश मासाळ पोनि श्री.सुशिलकुमार शिंदे पोनि	नवघर पो.स्टे.	०२२-२८०४४५७३ ८६५७९३६९५२	९८७०१६७५९९ ९८९०४३३७५५
१२	श्री.शांतीलाल जाधव	सहा.पोलिस आयुक्त, भाईंदर	--	९००४४७४३१२
१३	श्री.मुगुटराव पाटील पोनि श्री.सागर टिळेकर पोनि श्री.सुधीर चव्हाण पोनि	भाईंदर पो.स्टे.	०२२-२८१९२२५७ ८६५७९३६९५१	९७६७५०६६३३ ९७०२१७७७९८ ९६७३९९८४००
१४	श्री.दादाराव कारंडे पोनि श्री.मंगेश अंधारे पोनि	उत्त पो.स्टे.	०२२-२८४५१००१ ८६५७९३६९५३	९८२४५६१२४६ ९९२३०७७०२२

ठाणे पोलीस आयुक्तालयातील पोलीस उप-आयुक्त

अ.क्र.	नाव	पदनाम	ऑफीस	मोबाईल
१	श्री. श्रीकृष्ण कोकाटे	पोलीस उप आयुक्त (विशेष शाखा)	०२२-२५३४१४२५	९८२३४१०५०६
२	श्री.दत्ता कांबळे	पोलीस उप आयुक्त (मुख्या-१)	०२२-२५३९९७६०	८३०८८११५१३
३	श्री. गणेश गावडे	पोलीस उप आयुक्त (मुख्या-२)	०२२-२५३४३१३०	९८२२१५५४९९
४	श्री. लक्ष्मीकांत पाटील	पोलीस उप आयुक्त (गुन्हे)	०२२-२५३४३१६३ ०२२-२५३४६८७६	९९२३१२२३३२
५	श्री. संजय जाधव	पोलीस उप आयुक्त (आर्थिक)	०२२-२५३९८७९७	८५०९९९९९९
६	श्री. अविनाश मधुकर अंदुरे	पोलीस उप आयुक्त (परि-१) ठाणे	०२२-२५३९७००५	९८२३४४८१०७
७	श्री.योगेश चव्हाण	पोलीस उप आयुक्त (परि-२) भिवंडी	०२५२२-२५२०५० ०२५२२-२५३३५०	९८५०२५२२६४
८	श्री.विवेक मारुती पानसरे	पोलीस उप आयुक्त (परि-३) कल्याण	०२५१-२३१३४१३ ०२५१-२३१६१५८	९८५०१०११०० ७५५११००१००
९	श्री. प्रशांत मोहिते	पोलीस उप आयुक्त (परि-४) उल्हासनगर	०२५१-२७०९०००	९९२३३०५८५८
१०	श्री. विनय राठोड	पोलीस उप आयुक्त (परि-५) वागळे	०२२-२५३४२४३४	९९८७४२४१००

११	श्री.बाळासाहेब पाटील	पोलीस उप आयुक्त वाहतुक शाखा	०२२-२५४०१०५६	८६५२७८१७७७
----	----------------------	-----------------------------	--------------	------------

ठाणे पोलीस आयुक्तालयातील सहाय्यक पोलीस आयुक्त

अ.क्र.	नाव	विभागाचे नाव	ऑफीस	मोबाईल	पोलीस स्टेशन
वागळे व वर्तकनगर विभाग					
१	सपोआ श्री.जयंत नामदेव बजवळे	वागळे इस्टेट	०२२-२५३४१९२४	९७६५४६५५१३	कोपरी, श्रीनगर, वागळे इस्टेट
२	सपोआ श्री.पंकज नवनाथ शिरसाठ	वर्तक नगर	०२२-२५४३७५११	९८६९४४७८१४ ७०४५००५२४३	कासारवडवली, कापूरबावडी, वर्तक, चितळसर
नौपाडा व कळवा विभाग					
३	सपोआ श्रीमती निता अशोक मढवी	नौपाडा	२५३४२३६५	९९६०९४२२०४	ठाणेनगर, राबोडी, नौपाडा
४	श्री. सुशिल घोसाळकर	कळवा	२५३४४३२२	९८७०३३५५३३	कळवा, मुंब्रा, शिळ डायघर
भिवंडी पूर्व व पश्चिम विभाग					
५	सपोआ श्री.प्रशांत ढोले	पूर्व विभाग	०२५२२-२५०६५०	९९२३४२९०९९	कोनगांव, शांतीनगर, नारपोळी
६	सपोआ श्री.किसन गोविंद गवित	पश्चिम विभाग	०२५२२-२५२६५०	९८७०१४१८५७	भिवंडी शहर, भोईवाडा, निजामपुरा
कल्याण व डोबिंवली विभाग					
७	सपोआ श्री.अनिल तुकाराम पोवार	कल्याण	०२५१-२३१५०४३	७७१००८०४०६	एमएफसी, बाजार, कोळसेवाडी, खडकपाडा
८	सपोआ श्री.जयराम दत्ताराम मोरे	डोबिंवली	०२५१-२८६१०११	९६१९७६३३३०	मानपाडा, विष्णू नगर, डोबिंवली, टिळकनगर
उल्हासनगर व अंबरनाथ विभाग					
९	सपोआ श्री. टेळे	उल्हासनगर	०२५१-२५६९०७६	९८२१९१४८४८	उल्हासनगर, मध्यवर्ती, विठ्ठलवाडी

१०	सपोआ श्री.विनायक सुखदेव नराळे	अंबरनाथ	०२५१-२६८२९४०	९८२२४०४०६३	हिललाईन, अंबरनाथ, शिवाजी नगर, बदलापूर (पु) (प)
गुन्हे विभाग					
११	सपोआ श्री. किसन भगवान गवळी	शोध १	२५३४६५९४	९४२२४९४९	ठाणे, भिवंडी, वागळे, मध्यवर्ती, कल्याण, उल्हासनगर, युनिट
१२	सपोआ श्री. निवृत्ती कदम	शोध २	२५३४६५९४	९८२१५२९०४९	
१३	सपोआ श्री. सुनिल पाटील	प्रशासन प्रतिबंध	२५३७९९८०	९८७०१७५२३३	एम.ओ.बी. ्रशा., नारकोटीस सेल, अफन्टीहयुम सेल, चार्डल्ड प्रोटेक्शन
१४	सपोआ श्री.सरदार नामदेव पाटील	आर्थिकए गुन्हे	२५३९८६९७	९८७०२८९७२९	संगणक कक्ष, सायबर सेल
विशेष शाखा विभाग					
१५	श्री. प्रकाया निलेवाड सपोआ	वि. शा.१ ठाणे शहर	०२२-२५३४३९७७	९१६७९०३१३१	
१६	श्रीमती पद्मजा चव्हाण	वि. शा.२	०२२-२५५३४३५९२	९८६०७९४०९२	

ठाणे पोलीस आयुक्तालयातील पोलीस स्टेशन येथील पोलीस निरीक्षक

परिमंडळ -१ ठाणे			
पोलीस स्टेशन नाव	वरिष्ठ पोलीस निरीक्षक	ऑफीस	मोबाईल
ठाणेनगर	श्री. आर.एम.सोमवंशी	०२२-२५३३१४१६	९६८९९११३३१
राबोडी	श्री. आर.व्ही. शिरतोदे	२५४२७२००	७७३८७५२७००
नौपाडा	श्री. अनिल मागले	२५४२३३००/ २५३४२३६५	९५९४९६४०३३
कळवा	श्री.व्ही.जी. दरेकर	०२२-२५३४७२३३ /०२२-२५३४४३२२ /०२२-२५३९७००५	

मुंब्रा	श्री. एम. एस. कड	२५४६८३१५ २५४६२३५५	९८२३३५५३९९
मुंब्रा	श्री. आर.बी. वलाटकर कायदा व सुव्यवस्था		९८२१२४९८८५
शिळ डायघर	श्री.सी.जे. जाधव	०२२- २५८५८२८२/	९८२२४६७४८४

परिमंडळ -२ भिवंडी

शांतीनगर	श्रीम. शितल राऊत	०२५२२-२४६४६५ ०२५२२-२५१८५०	९८५०७५६५९५
नारपोळी	श्री. एम.बी. शिंदे	०२५२२-२३१२५०	९८२१४१६१२१
भिवंडी शहर	श्री.एस.डी.कोकाटे	०२५२२-२५०१५०	९८७०३३१३५०
निजामपुरा	श्री. व्ही. सी. डोळस	०२५२२-२५०२५० ०२५२२-२३०१४८	७७९८३७५६३१
भोईवाडा	श्री. शंकर इंदलकर	०२५२२-२३२१५०, २५३१५०	९८६७५७१४५८
कोनगांव	श्री. गणपतराव पिंगळे	०२५२२-२८१२८१	९९२२१७७०७७

परिमंडळ -३ कल्याण

म.फु.चौक	श्री.एन.बी.बनकर	०२५१-२३१४८००	
बाजारपेठ	श्री. यशवंत चव्हाण	०२५१-२२०४१६७ ०२५१-२३०२११०	८०९७०९९४४४
कोळसेवाडी	श्री. शाहुराव साळवे	०२५१-२३६३५९३	९८२३३०४०२
डोबिंवली	श्री. सचिन सांडभोर	०२५१-२८६०१०० ०२५१-२८६०१०१	९८२१५६०३८०
मानपाडा	श्री. डी.के.चौरे	०२५१-२४७०१०४	८८८८१७९९००
विष्णुनगर	श्री.संजय साबळे	०२५१-२४८०१०२	८६९३८४९९००
टिळकनगर	श्री. एन डी मल्लाव	०२५१-२८६३८३४ ०२५१-२८६३२३२	९९६७९१३५८२
खडकपाडा	श्री. ए.एच. पवार	०२५१-२२३४३८३२	९५८८६९९०८८

परिमंडळ -४ उल्हासनगर

उल्हासनगर	श्री. आर.बी. कदम	०२५१-२७१०००५ ०२५१-२७१०३४१	९८९२९४६२८७
-----------	------------------	------------------------------	------------

विठ्ठलवाडी	श्री. कन्नयालाल थोरात	०२५१-२५८२००९	९८२१९९२९९२
मध्यवर्ती	श्री. एस.सी. सुराडकर	०२५१-२७०६९००	९३७००५९०२०
शिवाजीनगर	श्री. मणुकर भोगे	०२५१-२६०७०२०	९८८१०१५५११
हिललाईन	श्री. मोहन खंदारे	०२५१-२५२०१०२	९५९४३८६२६२
अंबरनाथ	श्री. एस.एन.धुमाळ	०२५१-२६८२३१० ०२५१-२६८३३३०	९९२३८५१९९९
बदलापूर पुर्व	श्री. डी. व्ही. देशमुख	०२५१-२६९०२९७ ०२५१-२६९३८६७	९९२३१०६७७४
बदलापूर प.	श्री. दत्ता गावडे	०२५१-२६६५९२७	९८२०३९९३३०

परिमंडळ -५ वागळे इस्टेट

वागळे इस्टेट	श्री.दत्तात्रय ढोले	२५८०५२५२	९५९४०८९५५५
श्रीनगर	श्री.व्ही.ए. शिंदे	२५८००५५० २५८००५०८	८१०८३३५५४४
कोपरी	श्रीमती. ममता डिसोजा	०२२-२५३२३८००	९९६७११०१००
वर्तकनगर	श्री. एस.बी. गायकवाड	०२२-२५८५३५७६	८१०८४४१४४०
कापुरबावडी	श्री.ए.व्ही. देशमुख	०२२-२५३३००९८ २५३३००९७	९४०४२८८६६६
कासारवडवली	श्री. के. आर. खैरनार	०२२-२५९७२०४०	९८८११०४१११
कासारवडवली	श्री. ए.ई काळदाते कायदा व सुव्यवस्था		९८६७७९७१७२
चितळसर	श्री. जितेंद्र राठोड	०२२-२५८९९०७९	९८२१५९७५६७
चितळसर	श्री. एस.आर.दरणे कायदा व सुव्यवस्था	०२२-२५८९९०७९	९८६७६५६४३६

ठाणे ग्रामीण जिल्हयातील पोलीस अधिकारी

अ.क्र.	नाव	पदनाम	ऑफीस	मोबाईल
१	श्री. विक्रम देशमाने	मा. पोलीस अधीक्षक	०२२-२५३४३०२७	८१०८९३२१११
२	श्रीमती. दिपाली घाटे	अपर पोलीस अधीक्षक	०२२-२५३४३१५०	९०११९८९३००
३	श्री.धर्मपाल मोहन बनसोडे	पोलिस निरीक्षक	०२२-२५४१३०५३	९८७०९३८६८६
४	श्री.विकास नाईक	मा. पोलीस उप अधीक्षक (गृह) पो.नि. चौकशा	०२२-२५३६२०२०	८९९९०३५१४१
५	श्री. रणवीर बायस	पो. नि. आर्थिक गुन्हे शाखा	०२२-२५४१५०१५	८८८८०४२४४४
६	श्री. सुरेश मनोरे	पो.नि. स्थानिक गुन्हे शाखा	०२२-२५३४३५६७	९९२३४४११३१
७	श्री. आर.बी. तडवी	पो.नि.जिविशा, अतिरिक्त कारभार	०२२-२५६४३२३३	९३७०११६८२४
८	श्री. नितीन विजयकर	पो.नि.सुरक्षा शाखा	०२२-२५४१३०५३	७७७७०९११८३
९	श्री. सुदाम शिंदे	पो.नि.नियंत्रण कक्ष	०२२-२५३४२७८४ ०२२-२५३०४८८३	८६५७९३६९६१ ७९७७४४३४०३
१०	श्री. व्ही एस. देसले	पो.नि. बिनतारी संदेश	०२२-२५३६१००९	९७६४६९२४८५
११	श्री.राजेंद्र कत्तुल	पो.नि. मोपशा व राखीव	०२२-२५४५३१३८	९८५००९८६३२
१२	श्री. आर एन. राजे	प्रभारी अॅन्टी टेररिस्ट सेल		७७२२०३६२८०

ठाणे ग्रामीण जिल्हयातील उप विभागीय पोलीस अधिकारी व प्रभारी अधिकारी

१	श्री.कांताराम दळवी	उप वि.पो. अधि. मिरारोड	०२२-२२९१२२४५	९९२३०३६१००
---	--------------------	------------------------	--------------	------------

२	श्री.वैभव के शिंगारे	काशिमिरी	०२२-२८४५७३०१	८६८९८०७७७६
३	श्री.वसंत लब्दे	मिरारोड	०२२-२८१२६७६७	९८२१२११९२९
४	श्री.पी.व्ही.कसबे	नयानगर	०२२-२८१२१२९९	९४२२५७४६६३
५	श्री. अतुल कुळकर्णी	उप वि.पो. अधि. भाईदर		९१७६५१४५८९
६	श्री.संजय बांगर	उत्तन	०२२-२८४५१००१	९०१११२९९९४
७	श्री.डी.एम. गोडबोले	उप वि.पो. अधि. गणेशपुरी	०२५२२-२८७१२८	९८२३२२३९१२
८	श्री.धर्मराज सोनाके	गणेशपुरी	०२५२२-२६१२९३	७८६६६३५६६६
९	श्री.डी.एन.बोरटे	भिवंडी ता.	०२५२२-२५१२५०	८८८८८६४९३५
१०	श्री.संजय सहाने	पडघा	०२५२२-२६८१००	८६९३८४९९००
११	श्री. दिलीप सावंत	उप वि.पो. अधि. शहापूर	०२५२७-२७२०११	८५५२९५२१८०
१२	श्री.राजकुमार उपासने	शहापूर	०२५२७-२७२०९०	९५९४६२११५५
१३	श्री.संदिप गिते	कसारा	०२५२७-२४६०३०	८४२५९८२४२४
१४	श्री.जी.आर.आढाव	वासिंद	०२५२७-२२२१००	९९२२७२६६९९
१५	श्री.अरुण पी फेगडे	किन्हवली	०२५२७-२३२०३३	९८२३५८२६७६
१६	श्री.राजेंद्र मोरे	उप वि.पो. अधि. मुरबाड	०२५२४-२२४७९९	९८२३०३७९३५
१७	श्री.प्रसाद पंढारे	मुरबाड	०२५२४-२२२२३३	८८८८०४२४४४
१८	श्री.दिलिप भोई	कुळगांव	०२५१-२६९००५०	९५९४०१५१०१
१९	श्री.जितेंद्र ठाकूर	कल्याण ता.	०२५१-२३८१३२०	८३०८२१२२१२
२०	श्री.धनंजय सी. पोरे सपोनि	टोकावडे	०२५२४-२४२०२०	८६०५०३७३००
२१	सहा.फौज.जरग			९९८७५६७७८३
२२	पो.शि.क्षिरसागर			८६५२८०१०००

**२८. महानगरपालिकांचे संपर्क क्रमांक
ठाणे महानगरपालिका, ठाणे**

अ.क्र.	नाव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र.	मोबाईल
१	श्री. अभिजीत बांगर	आयुक्त	०२२-२५३३६५२३ ०२२-२५३३८५२९	८८८८८४२२१२
२	श्री.संदिप माळवी	अति. आयुक्त.	०२२-२५३७५४६८ ०२२-२५४१०५७१	९७६९०७१३१४
३	श्री.मारुती खोडके	उपायुक्त, मुख्यालय	०२२-२५४११०५३/ ०२२-२५३३११५५	९८२२६६५८७८
४	श्री. अशोक बुरकुले	उपायुक्त, (आपत्ती व्यवस्थापन)	०२२-२५३३१२९० ०२२-२५३६४०६१	
५	श्री. गिरीष झळके	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२२-२५३३१२६४	९१६७३८६०६०
६	श्री. अविनाश सावंत	आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी RDMC	१८००२२२१०८ ०२२-२५३७१०१०	७७१५८९६३०४ ८६५७९६१९८३

भिवंडी निजामपूर शहर महानगरपालिका

अ.क्र.	नाव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र.	मोबाईल
१	श्री. विजयकुमार म्हसाळ	आयुक्त	०२५२२-२५३९५१ ०२५२२-२५८७७७	८३८०८००८८८
२	श्री. ओमप्रकाश दिवटे	अति. आयुक्त	०२५२२-२२२५००	९९३०६०६६६६
३	श्री. दिपक पुजारी	उपायुक्त, मुख्यालय	०२५२२-२२०२४२ ०२५२२-२५७११९	७७१९०८७३३३
४	श्री दिपक पुजारी	उपायुक्त (आपत्ती व्यवस्थापन)	०२५२२-२५००४९	७७१९०८७३३३
५	श्री. फैजल तातली	आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी	०२५२२-२५००४९ ०२५२२-२३२३९८	९८९०१२५३५३
६	श्री.राजेश पवार	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२५२२-२२०२००	९२२६७१८३१९

मिरा - भाईंदर महानगरपालिका

अ.क्र	नांव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र	मोबाईल
१	श्री. दिलीप ढोले	आयुक्त	०२२-२८१९७६३५	८८७९७३६५६५
२	श्री. सुनिल लहाने	अति.आयुक्त	०२२-२८१९३०८७	९७६४१२७४७७
३	श्री. मारूती गायकवाड	उपायुक्त आपत्ती व्यवस्थापन	०२२-२८१९०६९७ २८१७११९५	९७९७४४२४२४
४	श्रीम. मनस्वी म्हात्रे	आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी	०२२-२८१९२८२८ ०२२-२८११७१०२/०४	८४३३९१११४४ ९८६७९४०७७८

कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका

अ.क्र	नांव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र	मोबाईल
१	डॉ.भाऊसाहेब दांगडे	आयुक्त	०२५१-२२०४०६५	८६५२०८२०१८
२	श्री. विजय पगारे	उपायुक्त मुख्यालय	०२५१-२२०३६७७	८१६९६८६५०६
३	श्रीमती स्नेहा करणे	सहा. आयुक्त	०२५१-२२०७८११/ २२०३६२१	९७३०६१०२२०
४	श्री.दिपक निकम	आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी	०२५१-२२११३७३	७०८३५६५५०४

उल्हासनगर महानगरपालिका

अ.क्र	नांव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी	मोबाईल
१	श्री.अजीज शेख	आयुक्त	०२५१-२७२०१०५	९९२०९६२६२१
२	श्री. अशोक नाईकवडे	उपायुक्त, मुख्यालय तथा आपत्ती व्यवस्थापन	०२५१-२७२०११६	७७३८२०३०३१
३	श्री. बाळू नेटके	आपत्ती व्यवस्थापन अधिकारी	०२५१-२७२०१४९ ०२५१-२७२०१४३	९९५७९४७८४५ ८४११००६९९५

नवी मुंबई महानगरपालिका

अ.क्र	नांव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र	मोबाईल
१	श्री. राजेश नार्वेकर	आयुक्त	०२२-२७५६७१७१	८१०८५३३३३४
२	श्रीमती. सुजाता ढोले	अति. आयुक्त (आपत्ती व्यवस्थापन प्रभाग)	०२२-२७५६७०४३	९९६७८३५३९६
३	श्री. दादासाहेब चाबुकस्वार	उपायुक्त, मुख्यालय तथा आपत्ती व्यवस्थापन	०२२-२७५६७२८१	९८२१४३३४५५
४	श्रीमती संध्या आंबधे	सहा. आयुक्त (आ.व्य.)	०२२-२७५६७०६० ०२२-२७५६६१६२	९९२०२२७९३३
५	श्रीम.मंगला माळवे	अधिक्षक(आ.व्य.)	०२२-२७५६७०६० ०२२-२७५६६१६२	९८६९९२२६३५

२९. एन.डी.आर.एफ.(NDRF)

अ.क्र	नांव	पदनाम	कार्यालयीन दुरध्वनी क्र	मोबाईल
१	श्री. अनुपम श्रीवास्तव	कमांडर सुंदरबन, पुणे	०२११४-२४७०००	९४२३५०६७६५ ९४२२३१५६२८
२	श्री. अशिष कुमार	अंधेरी, मुंबई	९९२१०६०५०४	९४२२३१७६८४

३०. नगरपालिकांचे संपर्क क्रमांक

अ.क्र	नांव	पदनाम	ऑफिस	मोबाईल
१	डॉ. प्रशांत रसाळ	मुख्याधिकारी अंबरनाथ नगरपालिका	०२५१-२६८२६८५ /२६८२३५३	९९६७५२७९२६ ९३२२१४२८५७
२	डॉ. धिरज चव्हाण	अति. मुख्याधिकारी		९६६५३३३४७०
३	श्री. दामोदर वांगड	अग्निशमन अधिकारी		९००४५४३१०१
४	श्री. योगेश गोडसे	मुख्याधिकारी कुळगाव बदलापुर नगरपालिका	०२५१-२६९०२७१	९८८१४६९०२६
५	श्री. भागवत सोनावणे	अग्निशमन अधिकारी		९३७३३४९९६६

**३१. अग्निशमन दलांचे संपर्क क्रमांक
मुंबई महानगरपालिका**

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय	श्री. ए.एन.वर्मा	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२२-२३०७४९२३	९९३०४६४८१२
२		श्री. रहांदळे	उप मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२२-२३०७४९२३	९९३०४६४८२०

नवी मुंबई महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय	श्री. पी. वी. जाधव	विभागीय अग्निशमन अधिकारी	२७६६०१०१/ २७५७३७८५	७६२०३२३०७६
२	सीबीडी	श्री.जे.डी.पाटील	केंद्र अधिकारी	२७५७२१११	९८६९४८३५८८
३	नेरूळ	श्री.व्ही.डी. कोळी	केंद्र अधिकारी (प्र)	२७७०७१०१	९८१९५००१०१
४	वाशी	श्री. व्ही.बी. म्हात्रे	केंद्र अधिकारी	२७६६०१०१ २७५७३७८५	९८६९००७८८०
५	ऐरोली	श्री.जी.एस.सुशवीरकर	केंद्र अधिकारी	२७७९२४०० २७७९५२००	९००४५२८१०१ ९८७०३९३७६२
६	कोपरखैरणे	श्री.गणेश पाटील	केंद्र अधिकारी	२७५४११०१	९८९२८५९६२७

भिवंडी निजापमुर शहर महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय कासार आळी	श्री. राजेश पवार	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२५२२- २२०५००	९२२६७१८३१९

२	कोंबडपाडा	श्री. नरेंद्र बावणे	उप अग्निशमन क्रं- १	०२५२२- २५०१०१	९७६५६९७५६४
३	निजामपूर फायर स्टेशन	श्री. नितीन चव्हाण	उप स्थानक अधिकारी क्रं- २	०२५२२- २५४५९३	९५०३६९६१०१
४	अंजुर फाटा फायर स्टेशन	श्री. अमोल केळी	अग्निशमन अधिकारी क्रं- ३	०२५२२- २६२१०१	९६२३९२०१४१

ठाणे महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय	श्री. गिरीष झळके	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	२५४४०७९८	९१६७३८६०६०
			उप- मुख्य अग्निशमन अधिकारी	२५३३१३९९	
२	मुख्य कार्यालय	एस.एन.सहारे	स्थानक अधिकारी	२५८२३४७७	९५९४६७१०६७
३	जव्हार बाग स्टेशन	श्री.एस.व्ही. देवरे	स्थानक अधिकारी	२५३३१६०० २५३३४२१६	९९६७३८६०४ ७
५	वागळे फायर स्टेशन	श्री. जयश शेळके	स्थानक अधिकारी	२५८२३४७७ २५८२३५४७	९१६७३८६०५२
६	बाळकुम फायर स्टेशन	श्री. बी.के. काकळीज	स्थानक अधिकारी	२५३६६४०१ २५३६६७०२	८८९८००५९१४
७	कोपरी फायर स्टेशन	श्री. आर.पी. राउत	स्थानक अधिकारी	२५३२५३१३	९१६७३८६०५१
८	मुंब्रा फायर स्टेशन	श्री. टी.एम.मिश्रा	स्थानक अधिकारी	२५४६२४२४ २५४६२४४४	९१६७३८६०५८
९	पाचपाखाडी फायर स्टेशन	श्री. सहारे	स्थानक अधिकारी	२५४४०७९८/९९ २५३३१३९९	९५९४६७१०६७
१०	शिळ फाटा	श्री. पी.डी. पाटील	स्थापक अधिकारी	७३०४९३९ १०१ ७३०४९३१०१ ७३०४४६२१०१	८०९७९१०५०२

कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
-------	-------------	-------------	----	----------	------------

१	मुख्य कार्यालय	श्री. नामदेव चौधरी	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२५१-२३१०१५५ ०२५१-२२०३६२१	७४९८३३२४७५
२	आधारवाडी	श्री. विनायक लोखंडे	स्थानक अधिकारी	०२५१-२३१०१५५	९९२०८२८५११
३	कोळशेवाडी	श्री. सुनिल मोरे	स्थानक अधिकारी	०२५१-२३६५१०१	९७०२१४३५३७
४	डोंबिवली (पु)	श्री. दत्तात्रय शेळके	स्थानक अधिकारी	०२५१- २४७०३५७	८६५२८२०१०१
५	डोंबिवली (प)	श्री. जीवन बोराडे	स्थानक अधिकारी	०२५१- २४००४४७	९०२९५४६५१२ ९७६८३५६८६७
६	पलावा	श्री. बालु गोवारी	स्थानक अधिकारी	०२५१-६६९९१०२	८६५२१६७७२२

मिरा भाईंदर महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय	श्री. प्रकाश बो-हाडे	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२२-२८१९७६३७	८४२२८११२०४
२	सिल्वर पार्क	श्री. छोटूलाल आदिवाल	उपस्थानक अधिकारी	०२२-८५५३६६१	८४२२८११२०३
		श्री. धनंजय कनोजे		०२२-८५५३६६१	८४२२८११२०१
३	उत्तन	श्री. रविंद्र पाटील	लीडींग फायनमन	०२२-२८४५२००२	९५९४६४३५३६

उल्हासनगर महानगरपालिका

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	मुख्य कार्यालय	श्री. बाळू नेटके	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२५१-२७२०१३१	८४११००६९९६ ९९७५९४७८४५
२	नेताजी चौक क्रिडासंकुल	श्री. भास्कर मिरपगार	मुख्य अग्निशमन अधिकारी	०२५१-२७२०१३३	८४११००६९९६
		श्री. बाळू नेटके/ पंकज पवार	अतिरीक्त स्थानक अधिकारी	०२५१-२७२०१३१	८४११००६९९५/ ८४११००६९९७

अग्नीशमन दल एम. आय. डी. सी

अ.क्र	फायर स्टेशन	अधिकारी नाव	पद	दुरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	अंबरनाथ	श्री. वाय. आर. नलावडे	स्थानक अधिकारी	०२५१-२६२१३७२ ८३०८८०७५८४	८१०८०७७७९३

२	कुळगांव बदलापूर	श्री. भागवत सोनावणे	स्थानक अधिकारी	०२५१-२६९०८९०	९३७३३४९९६६
३	ठाणे- बेलापूर (इंडस्ट्रीयल असो)	श्री. ए. आर. भाईर	स्थानक अधिकारी	०२२-२७५७२१११	९९६७०२३०९६
४	तळोजा	श्री. डी.पी. दोरूगुडे	स्थानक अधिकारी	०२२-२७४०१०५५	८१०८०७७७९६
५	शहापूर	श्री. पालेकर मॅनेजर	जीन्डाल स्टील वर्क्स		९५६१७०३३३०
६	मुरबाड	श्री. अतुल सोनावणे	अग्निशमन अधिकारी	०२५२४-२२४१०१	८१०८२०७७७२१

३२. रुग्णालयांची माहिती ठाणे महानगरपालिका

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	डॉ. बी.एस. जाधव, अधिष्ठाता	शिवाजी रुग्णालय	०२२-२५३४७७८४	९३२३९२२९२९
२	डॉ. कोरडे, सहाय्यक वैद्यकीय अधिष्ठाता	शिवाजी रुग्णालय	०२२-२५३४७७८४ ०२२-२५३६९२१२	८८७९१२७०९६

भिवंडी महानगरपालिका

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	डॉ. अनिल थोरात, वैद्यकीय अधिक्षक	इंदिरा गांधी रुग्णालय	०२५२२-२२६२८०	९५९४८१७१९९
२	श्रीम डॉ. अमोल शेड्ये, वैद्यकीय अधिकारी	इंदिरा गांधी रुग्णालय	०२५२२-२२३९८०	९२७००१४८०७

उल्हासनगर महानगरपालिका

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	डॉ. कैलाश पवार, शल्य चिकीत्सक	मध्यवर्ती रुग्णालय	०२५१-२७०८७३०/ ०२५१-२७०९४३२/ ०२५१-२७०५५०५	९८२२३०६१५७/ ९४०४६०८४०६
	डॉ. अशोक कांबळे अति. शल्य चिकीत्सक			९८२३१७६४४२

२	डॉ. डी.बी. पगारे, वैद्यकीय अधिकारी	मनपा रुग्णालय	०२५१-२७२०१०८	८६५२२२०४३५
---	---------------------------------------	---------------	--------------	------------

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	डॉ. लहाने, वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी	वैद्यकीय आरोग्य विभाग	०२२-२८१९२८२८	८४२२८११२४०

कल्याण डोंबिवली महानगरपालिका

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	अश्विनी पाटील वैद्यकीय आरोग्य अधिकारी (प्र.)	वैद्यकीय आरोग्य विभाग	०२५१-२२०४३०४	९९६९६२१३३३
२	डॉ.शिसे वैद्यकीय अधिकारी	रुक्मीणी रुग्णालय, कल्याण	०२५१-२३१०२०२ ०२५१-२३१०७००	
३	डॉ. राजू लवंगारे वैद्यकीय अधिकारी	मनपा रुग्णालय, डोंबिवली		९९३०२९६४५७

मिरा-भाईंदर महानगरपालिका

नवी मुंबई महानगरपालिका

अ.क्र	नाव व पदनाम	रुग्णालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	डॉ.प्रमोद पाटील वैद्यकीय अधिकारी	शासकीय रुग्णालय	०२२-२७८९९९०१	९२२४२४५९७९
२	डॉ. प्रशांत जवांदे, वैद्यकीय अधिक्षक		०२२- २७८९९९०१/०५	९८६९३३५४५५
३	डॉ. रविंद्र म्हात्रे, निवासी वैद्यकीय अधिकारी	शासकीय रुग्णालय	०२२- २७८९९९०१/०५	९९६७७९६५८५
४	डॉ. हरविंद सिंग निवासी वैद्यकीय अधिकारी	शासकीय रुग्णालय	०२२- २७८९९९०१/०५	९३२२५९०६३२

३३. पाणबुडे संस्थेची माहिती पाणबुडी

अ.क्र	नाव	कंपनीचे नाव	भ्रमणध्वनी
१	आर. एस. खामरी	सीलॉर्ड, नेरुळ	९८१९८९०७२१
२	आर. सी. सिंग	बी.पी.मरीन अॅकडमी	९८३३९००६४२
३	श्री. व्ही.बी. सिंग चव्हाण श्री.रणविजय सिंग	ट्रीट्रॉन डायव्हिंग सर्व्हिसेस, बेलापुर	९३२३७८९९१८ ९९६७७३२३६३
४	एस. के.सिंग	डॉलफिन डायव्हिंग सर्व्हिसेस, बेलापुर	९८२०००३३१४
५	श्री, शेखावत	शेखावत डायव्हिंग सर्व्हिसेस, नेरुळ	९८२०५३३२९२
६	श्री. दत्तात्रेय खोत	फ्रेंड्स डायव्हिंग सर्विसेस	९८२०२४३९७४ ९८२०२४३९७६
७	श्री. गजानन कलान	पाणबुडे	९८१९८०१३५१

३४. जिल्हा परिषद ठाणे अधिकाऱ्यांची माहिती

अ. क्र	नांव	पदनाम	दुरध्वनी क्रं	भ्रमणध्वनी
१	श्री.मनोज जिंदल	मुख्य कार्यकारी अधिकारी	०२२-२५३३२७९६	९६९९४१३६४२
२	डॉ. रुपाली सातपुते	अतिरिक्त मुख्य कार्यकारी अधिकारी	०२२-२५३३९१६१	८३२९३२००३२
३	पद रिक्त अतिरिक्त कार्यभार श्रीमती शिसोदे	प्रकल्प संचालक (जि.ग्रा.वि.यं)	०२२-२५३३४२५०	७७७६८८७४८६
४	श्री. अविनाश फडतरे	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (सामान्य)	०२२-२५३३३७३३	९७६६९२७६७३
५	श्री. सी.वाय. पवार	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (ग्राम)	०२२-२५३४७२६८	८७७९५०८८४० ९८९०६०३४३०
५	श्रीमती.मायादेवी शिसोदे	उप मुख्य कार्यकारी अधिकारी (पाणी व स्वच्छता)	०२२-२५३६९१२२	७७६८८७४८६
६	श्री.भाऊसाहेब कारेकर	शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक)	०२२-२५३६२४४५	९८५०६९३३५९
७	श्रीमती ललिता दहितुले	शिक्षणाधिकारी (माध्यमिक)	०२२-२५३७५५२६	९९२२४६८६१९
८	डॉ गंगाधर परगे	जिल्हा आरोग्य अधिकारी	०२२-२५३८२७७६	९८२२५०२७९९
९	श्री. सुभाष भोर	मुख्य लेखा व वित्त अधिकारी	०२२-२५३३५१०८	९३७३०९०८९०
१०	श्री. दत्तू गिते	कार्यकारी अभियंता बांधकाम (प)	०२२-२५३३२१११	९८२३०४९७४९
११	अतिरिक्त कार्यभार श्री. जोकार	कार्यकारी अभियंता पाटबंधारे	०२२-२५३४२८८५	९४२३८७४४०८
१२	श्री. अर्जुन गोळे	कार्यकारी अभियंता पाणीपुरवठा	०२२-२५४३१२८०	९८३४७१५९६२
१३	डॉ. समीर तोडणकर	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	०२२-२५३४१०५१	९९६७४५७९९२
१४	अतिरिक्त कार्यभार श्रीमती सारिका शेलार	कृषि विकास अधिकारी	०२२-२५३४११९२	९७६५६४३३५५
१५	श्री.अर्चना आखाडे	जिल्हा अधिक्षक कृषि अधिकारी	०२२-२५८२२९९२	९४२०५६४४६२
१६	अतिरिक्त कार्यभार श्रीमती सुनिता मते	समाज कल्याण अधिकारी	०२२-२५४४८६७७	९४०३९४८९०५
१७	श्री. सुकटे	उपअभियंता, भुतल सर्व्हेक्षण	०२२-२५४४४८४७	९४२३०५३८०५

३५. गट स्तरावरील महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक

अ.क्र	तालुका	अधिकारी	अधिकारी नाव	दुरध्वनी क्र	भ्रमणध्वनी
१	कल्याण	गट विकास अधिकारी	श्री. बी.एच.राठोड	०२५१-२३१५१६७	९८६७२५७४५८
२	अंबरनाथ	गट विकास अधिकारी	श्री.नारायण परदेशी	०२५१-२६८२३०४	९०११८१५२०२
३	मुरबाड	गट विकास अधिकारी	श्रीमती श्वेता पालव्हे	०२५२४-२२२२२६	८४२५८८७८४०
४	शहापुर	गट विकास अधिकारी	श्री. भास्कर रेगडे	०२५२७-२७२०३४	८८८८८६०८११५
५	भिवंडी	गट विकास अधिकारी	श्री. प्रदिप घोरपडे	०२५२२-२२९२१२	८१०८३१३५५५

३६. जिल्हा परिषद पाणीपुरवठा विभाग

अ.क्र	नाव	ठिकाण	नाव व पदनाम	दुरध्वनी क्र	मोबाईल नं
१	श्री. अर्जुन गोळे	ठाणे जिल्हा(प्र.)	कार्यकारी अभियंता	०२२-२५४३१२८०	९८३४७१५९६२
२	श्री.	अंबरनाथ	उप अभियंता	०२५१-२३८२३०७	
३	श्री. माणिक आव्हाड	शहापूर	उप अभियंता	०२५२७-२७२०३४	८६५२६४०१९९
४	श्री. कांबळे	भिवंडी	उप अभियंता	०२५२२-२२३३२०	
५	श्री अर्जुन अहिरे	ठाणे	उप नगर अभियंता	०२२-२५३६३५८०	९६१९७८१४५७
६	श्री.राधेश्याम आडे	मुरबाड	उप अभियंता		९९८७०८०८३२

३७. भूमि अभिलेख कार्यालय, ठाणे

अ.क्र	कार्यालयाचे नाव	अधिकाऱ्याचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	मोबाइल क्रमांक
१	जिल्हा उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, ठाणे	श्री. बाबासाहेब रेडेकर	०२२-२५३६०९२०	९९२२९९५७१
२	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, ठाणे	श्री. योगं सावकारे	०२२-२५३८२१२९	९४२१६०७९७७
३	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, कल्याण	श्री. प्रमोद जरग	०२५१-२२०४४४०	८४२५९४९३९३
४	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, अंबरनाथ	श्री. सुहास जाधव	०२५१-२६८०२२३	८८३०४३३४३६
५	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, भिवंडी	श्री. प्रमोद थुबे	०२५२२-२२३३२३	९९६७८३९०२५
६	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, मुरबाड	श्रीम. मिना पांढरे	०२५२४-२२५९२०	९८६९३६४७०० ८२७५४२७३१०
७	उपधिक्षक, भूमि अभिलेख, शहापूर	श्री. राजेंद्र लोंढे	०२५२७-२७०११६	९९२३४०४०२५
८	नगर भुमापन अधिकारी, उल्हासनगर	श्री. जयसिंग राठोड	०२५१-२५२२५२०	९४२०१३७९६३
९	वि.उ.अ.भू.अ.तथा चौ अ.क्र.२ कल्याण	श्री. शिवदास गुंड		८८५०१९२५३८

३८. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, ठाणे
नियंत्रण कक्ष विभागीय कार्यालय

अ.क्र.	अधिकाऱ्याचे नाव	पदनाम	दूरध्वनी क्रमांक	भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	श्री. वि. सा. भालेराव	विभागीय नियंत्रक	०२२-२५३३११३२	८२७५६९६७५३
२	श्रीम. कुलकर्णी	उप यंत्र अभियंता	०२२-२५३४३७२९	८७८८९०७१४५
३	श्री.आर. एच. बांदल	विभागीय वाहतुक अधिक्षक	०२२-२५३४२७६१	९८२२८२८२०९
४	श्री.अ. के. गुप्ते	वि.क.व अधिकारी	०२२-२५३३२३३५	९५९४६७६१४७
५	श्री.पल्लवी जोशी	लेखा अधिकारी	०२२-२५३३३४९९	७२७६५१०२०१
६	श्री.व्ही. सी. भोसले	सुरक्षा अधिकारी	०२२-२५४२७०८१	९०२८८९९७९७
७	श्री.एस.व्ही. कांबळे	विभागीय स्टोअर अधिकारी	०२२-२५३४१५६९	९८६३१३४३३७
८	श्री.सुधाकर बनसोड	विभागीय अभियंता	०२२-२५३३१८९३	९९६७४८९९६७

३९. प्रादेशिक परिवहन विभाग

अ.क्र.	विभाग	नाव व पदनाम	दूरध्वनी क्रं	मोबाईल क्रं
१	ठाणे	श्री.रवि गायकवाड, प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, ठाणे	०२२-२५३६३८३८/ ०२२-२५४४२५५५	९८९२६४०४०५
४	नवी मुंबई	श्रीमती हेमांगीनी पाटील, प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, नवी मुंबई	०२२-२७८४०७०२	८९२८२२२६५०
५	कल्याण	श्री. तानाजी चव्हाण प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, कल्याण	०२५१-२२३०८८८	९९६७६४७६४६

४०. सार्वजनिक बांधकाम विभाग, ठाणे

अ.क्र	नाव	पदनाम	का.दुरध्वनी क्र	मोबाईल क्र
१	श्री. विलास कांबळे	अधिक्षक अभियंता, ठाणे उपविभाग	०२२-२५३६३२१७/१४	९७०२६१११११
२	श्रीसंजय कांबळे	सहाय्यक अधिक्षक अभियंता	०२२-२५३६३२४१	
३	श्री. सुनिल पाटील	कार्यकारी अभियंता, ठाणे बांधकाम उपविभाग, ठाणे	०२२-२५३६९२९३	९४२३९६६४४४
४	श्री. दिनेश महाजन श्री. शंकर तोटावरे	कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग क्र.२, ठाणे	०२२-२५३६१३९३	८६०५६२९९४४ ९४२१८५१४८६
५	श्री. तृप्ती नाग	कार्यकारी अभियंता, ठाणे बांधकाम राष्ट्रीय महामार्ग, ठाणे		८४५२९२९५५५
६	श्री. सुरेश पठाडे	कार्यकारी अभियंता, रस्ते प्रकल्प उपविभाग, कोकण विभाग, नवी मुंबई		९०११८०८८५९

४१. शहाड टेमघर (स्टेम) पाणीपुरवठा प्राधिकरण

अ.क्र	नाव	पदनाम	दुरध्वनी क्र	मोबाईल क्र
१	श्री. अनिल चौधरी	महाव्यवस्थापक, ठाणे	०२२-२५८२७७९८	८८७९४४१७६१
२	श्री. प्रथमेश पाटील	उपअभियंता, पाटीलपाडा, ठाणे	०२२-२५८९३३१३	८०८०९८००१४
३	श्री. ऋषीकेश पाटील	उपअभियंता, भिवंडी	०२५२२-२४८३६० /२४९१६०	८८७९४४१७६०
४	श्री. दिनेश लष्करे	उपअभियंता, टेमघर	०२५२२-२४८३६०	८८७९४४१७६२

४२. आरोग्य सेवा, ठाणे

अ.क्र	नाव	पदनाम	दुरध्वनी क्र	मोबाईल क्र
१	श्री. कैलाश पवार	जिल्हा शल्य चिकित्सक ठाणे	२५४७६१६८-०२२	९८२२३०६१५७
२	श्री. देशमुख	निवासी वैद्यकीय, अधिकारी	०२२-२५४७२०५६	९३२२३३६०४३
३		वैद्य, अधिक्षक उपजिल्हा रुग्णालय शहापुर	०२५२७-२७२०७४	
४	डॉ. शिंदे (एन.ए)	वैद्य अधिक्षक ग्रामीण रुग्णालय मुरबाड	०२५२४-२२२३२६	७३०२०००१११
६	डॉ. कैलास पवार	वैद्य अधिक्षक ग्रामीण रुग्णालय बदलापुर	०२५१-६४८१३६८	९४०४६०८४०६
७	डॉ. शंकर सुतार	वैद्य अधिक्षक ग्रामीण रुग्णालय टोकावडे	०२५२४-२४२२५८	

४३. महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण मंडळ, ठाणे.

अ.क्र	समन्वय अधिकाऱ्याचे नाव	पदनाम	दुरध्वनी क्र	भ्रमणध्वनी क्र
१	श्री. चद्रकांत गजबिये	अधिक्षक अभियंता	०२२-२५३२०२०६	९४०३६८७७६६
२	श्री. बी.एस.सैंगर	उपभियंता	०२२-२५३२०२०६	९२२२३१७३६०
३	श्री.पी.बी. दळवी	शाखा अभियंता	०२२-२५३२०२०६	९८६९४२५९९५

४४. पाटबंधारे विभाग, ठाणे

अ.क्र	समन्वय अधिकाऱ्याचे नाव	पदनाम	दुरध्वनी क्र	भ्रमणध्वनी क्र
१	श्री. डागतोडे	अधिक्षक अभियंता	०२२-२५३२९८५९	९८९२७१३८३८
२	श्रीमती तांबड	सहाय्यक अधिक्षक अभियंता	०२२-२५३२९८५९	९९२००५७७७०
४	श्रीमती स्वाती उरूणकर	विभागीय अभियंता	०२२- २५३२९८५९	९४२२४२४४००
५	श्री. मुल्ला	विभागीय अभियंता	०२२- २५३२९८५९	९८९०४९१५७५
६	श्री. नरेंद्र महाजन	कार्यकारी अभियंता	०२२- २५३२९८५९	७६२०१०९३८६
७	श्रीमती नफीसा मुज्जावर	सहाय्यक अभियंता	०२२- २५३२९८५९	७२७६३५६८५३

कार्यकारी अभियंता

अ.क्र	समन्वय अधिकाऱ्याचे नाव	पदनाम	दुरध्वनी क्र	भ्रमणध्वनी क्र
१	श्री. नरेंद्र महाजन	कार्यकारी अभियंता, ठाणे Thane किरकोळ सिंचन विभाग, कळवा	०२२-२५३००६६४	७६२०१०९३८६
२	श्री. योगेश पाटील	कार्यकारी अभियंता, भातसा डॅम विभाग नं.१ भातसानगर कार्यकारी अभियंता, भातसा कॅनल विभाग नं.१ शहापूर	०२५२७-२४९५९४	९४२२६०६०९३

४५. पशुसंवर्धन विभाग

अ.क्र.	नाव	पदनाम	दूरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१	डॉ. समीर तोडणकर	जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी	०२२-२५३४१०५१	९९६७४५७९९२
२	डॉ. संपत भोसले	पशुसंवर्धन अधिकारी, कल्याण	-	९००४६९४४७९
३	श्रीम. पावरा	पशुसंवर्धन अधिकारी, शहापूर	-	९६६४७९९०४८
४	डॉ.आर आर पाटील	पशुसंवर्धन अधिकारी, भिवंडी	-	८३६९८४९७६३
५	डॉ.गोरक्षनाथ चांदोरे	उपायुक्त, पशुसंवर्धन ठाणे, मुख्यालय मुलुंड	०२२-२५६०३३११	९३२६७०५०३४

४६. प्रादेशिक बंदर अधिकारी, मोरा बंदरे समुह

अ.क्र.	नाव	पदनाम	दूरध्वनी	भ्रमणध्वनी
१.	श्री. संदिप ठाकुर	सहाय्यक बंदर निरीक्षक, चेदणी कोळीवाडा, मिठ बंद रोड	०२२-२५३२८४४५	८३६९३४७४३४
२.	श्री. अभय मुळये	बंदर निरीक्षक, ठाणे बंदर कार्यालय		९४२३२९१०८३
३.	श्री. अविनाश पाटील	बंदर निरीक्षक, उल्वा बेलापुर बंदर कार्यालय		९८३३१३२३४२,
	श्री. संदिप दळवी, सहाय्यक	सहाय्यक बंदर निरीक्षक, उल्वा बेलापुर बंदर कार्यालय		९९२३८३५६१५
४.	श्री. पांडुरंग भोगले	बंदर निरीक्षक, कल्याण बंदर कार्यालय		९८६९४१२६३६
५.	श्री. संदिप ठाकुर	सहाय्यक बंदर निरीक्षक, भिवंडी बंदर कार्यालय		८३६९३४७४३४

४७. प्रसार माध्यमांतील प्रतिनिधींची यादी

अ.क्र.	प्रतिनिधीचे नाव	वृत्तपत्राचे नाव	मोबाईल नंबर
१	श्री.संजय पितळे	दै.वार्ताहार	९८२१४७०८४१
२	श्री.प्रसाद आळशी	दै.सकाळ	९८२११४६५२६
३	श्री.दिलीप शिंदे	दै.पुढारी	९८२१५८२००२
४	श्री.आनंद कांबळे	दै.ठाणे वैभव	९८१९३१०४०४
५	श्री.संदिप शिंदे	दै.महाराष्ट्र टाईम्स	९८२११४६३५४
६	श्री.सुर्यप्रकाश मिश्रा	दै.नवभारत	९८६९६९८४६४
७	श्री.शशिकांत कोठेकर	दै.हिंदूस्थान टाईम्स	९८२१८५१५११
८	श्री.अनिल शुक्ला	दै.नवभारत टाईम्स	९८६९३९८७४
९	श्री.एस रामकृष्णन	यु.एन.आय	९८६९३९८७४
१०	श्री.सोपान बांगाडे	दै.पुण्यनगरी	९९८७५५९३५५
११	श्री.जितेद्र कालेकर	दै.लोकमत	९८६९२०९९००
१२	श्री.प्रमोद खरात	दै.पुण्यनगरी	९८६९६४४५००
१३	श्री.दिपक शेलार	दै.सकाळ	९३२००८९१००
१४	श्री.माधव डोळे	दै.सामना	९२२१३२३०२५
१५	श्री.विरेद्र मिश्रा	दै.नवभारत	९९६९१०४७६९
१६	श्री.नामदेव पाषाणकर	दै.लोकमत	९८९२२१७५०१
१७	श्री.अजित मांडके	दै.लोकमत	९५९४२२२०८७
१८	श्री.जयेश सामंत	दै.लोकसत्ता	९८७०४८४७६०
१९	श्री.निलेश पानमंद	दै.लोकसत्ता	९२२१२१६५२४
२०	श्री.गणेश पारकर	दै.पुण्यनगरी	९८६९४५४९७९
२१	श्री.पंकज रोडेकर	दै.लोकमत	९८६९४४८३९१
२२	श्री.सुरेश सावळे	दै.नवाकाळ	९३२३३९२९५३
२३	श्री.अमोल सुर्वे	दै.सन्मित्र	९८६९३२९९४८
२४	श्री.प्रविण सोनावणे	दै.पुढारी	९३२४०९३५२०
२५	श्री.नितिन यशावंतराव	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८६९४०३७९५
२६	श्री.निशिकांत कालोकर	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८१९८२४४८४
२७	श्री.राजीव डाके	दै.लोकनायक	८४२५८३०५३८
२८	श्री.उदयमान पांडे	दै.दोपहर का सामना	९८६७९३७६७३
२९	श्री.युनिस खान	दै.यशोभुमी	९८६९३३८८६५
३०	श्री.कबिर शेख	दै.उदु टाईम्स	९८६७७८२४२७
३१	श्री.प्रशांत सिनकर	झी न्युज पेपर	९८६९४६९६६९
३२	श्री.महेश गायकवाड	दै.महाराष्ट्र टाईम्स	९९२०५९१९२६
३३	श्री.भटू सावंत	दै.तरुण भररत	९९८७०३०९१६
३४	श्री.आतुल जाधव	दै.नवशक्ती	९१७२७४१२३
३५	श्री.जयदास मोरे	दै.जनादेश	९३२०३७३७४७
३६	श्री.प्रशांत मोरे	दै.लोकसत्ता	९८७०३३४०२२

३७	श्री.धिरेन्द्र उपाध्याय	दै.हमारा महानगर	९९६९८४८९९९
३८	श्री.संजय भालेराव	दै कोकण सकाळ	९८६९६६३१११
३९	श्री.अमोल पवार	दै.तरुण भारत	९८३३०४४२६१
४०	श्री.समर सिंह	दै.प्राप्त्काळ/जागरुक टाइम्स	९८२१८८४८९१
४१	श्री.नितीन दुधसागर	दै.लोकशाही	९७०२६६०२७०
४२	श्री.अनवारुळ खान	दै.राष्ट्रीय सहारा	९८९२१३७३०८
४३	श्री.कुमार बडदे	दै.लोकमत	९८९२५३७१४२
४४	श्री.हेमलता वाडकर	दै.सामना	९८७०१९१९५५
४५	श्री.राजेश पोवळे	दै.सामना	९८२०३५५६१६
४६	श्री.मेधा पोळ	दै.हिंदूस्थान टाइम्स	९८२१३३५१८३
४७	श्रीम.प्रज्ञा म्हात्रे	दै.लोकमत	९८२१४९४१४०
४८	श्रीम. रोहिणी दिवाण	दै.जनादेश	९८९२१५१२८९
४९	श्री.किरण सपकाळ	दै.आजतक	९८२१७१९९८८
५०	श्री.दिपक जोशी	दै.लोकसत्ता	९८२१७१९९८८
५१	श्री.किस्तू फर्नाडीस	दै.टाइम्स ग्रुप	९८७०२५५८१६
५२	श्री.समिर मार्कंड	दै.मिड डे	९८२०२०९३७८
५३	श्री.विशाल हळदे	दै.लोकमत	९५९४२२२००९
५४	श्री.विभव बिरवटकर	दै.सकाळ	९८६७७८२२८७
५५	श्री.आतुळ मळेकर	दै.प्रहार	९८९२८५७१३४
५६	श्री.सिराज बेग	दै.जनमुद्रा	९२२४२४९८७६
५७	श्री.प्रफुल गागुंडे	दै.हिंदूस्थान टाइम्स	९३२३९१३२७१
५८	श्री.संजय देवकर	दै.सामना	९८६९४०४९१७
५९	श्री.पुनम शिंदे	पी टी आय	९९२०३९२०१६
६०	श्री.दिपक कुरकुडे	दै.सकाळ	९८२१७०५५६५
६१	श्री.गजानन हरिमकर	दै.ठाणे वैभव	९७६९२५२१२२
६२	श्री.अमित मार्कंडे	दै.महानगर	९८३३०६३३६०
६३	श्री.मनोज सिंग	दै.नवनगर	९९३०३३४१४१
६४	श्री.अनिल शिंदे	दै.टाइम्स ऑफ इंडिया	९९६७८९०२८०
६५	श्री.राम सिंह	दै.ठाणे वैभव	९८२०२७९७६५
६६	श्री.उमेश वांद्रे	संवाद	९९८७८४१८४०
६७	श्री.अमोल कदम	पुढारी	९९६७१७५७००
६८	श्री.मनोज वाजपेयी	ए.बीपी. माझा	९८९२०५०१२३
६९	श्री.कपिल राऊत	झी २४ तास	९३२१२४७९९९
७०	श्री.श्याम गिरी	आय बी एन	९८२०९८६८६१
७१	श्री.विनोद राय	सहारा समय	९८२१६६८०३७
७२	श्री.विकास काटे	साम मराठी	९३२२३५९७३२
७३	श्री.प्रेरणा भराटे	अफटरनून	९८२०४००६७३
७४	श्री.मनोज देवकर	आयबीन लोकमत	९८९२६१०७९८
७५	श्री.विक्रान्त चौहान	आज तक	९३२२७७२३३४

७६	श्री.रवी सपाटे	टीव्ही ९	९३२३७६०६६५
७७	श्री.अक्षय भाटकर	ए.बीपी. माझा	९६६४६८३२८०
७८	श्री.प्रशांत नावैकर	स्टार इंडिया	९९८७२३९४६२
७९	श्री.अमर राजभर	चौफेर दृष्टी	९८१९०३१६४९
८०	श्री.राजेश शेटकर	प्रतिष्ठा /वृत्तवाहिनी	९८२०७३९०७८
८१	श्री. संदिप खर्डीकर	ठाणे वर्तमान	९८१९४९३४२१
८२	श्री.निलेश मंडलीक	न्यूज टाईम्स	९८६९७३४३३७
८३	श्री.जयेश जोशी	संघर्ष वृत्तवाहिनी	९६१९९३७०१९
८४	श्री.निलेश शार्दुल	मुंबई २४	९८६७२४६४९२
८५	श्री.अशोक गुप्ता	ची-७/सहयांद्री	९८२२३७६८८५
८६	श्रीम.सारिका साळुंके	एस-९	९७६९४८४४३९
८७	श्री.गणेश थोरात	टी.व्ही.-९	९८२०६३०६५४
८८	श्री.वसंत चव्हाण	आपले शहर	९०२२१३५६०२
८९	श्री.गणेश कुरकुंडे	ठाणे दर्पण	८१०८५१५५४४३
९०	श्री.रविंद्र पोखरकर	संघर्ष	९९६७५३०४१९
९१	श्री.प्रशांत मांडवकर	आपले शहर	९८२१८७४४६७
९२	श्री.विजय जोशी	सन्मित्र	९९६९७८१७६८
९३	श्री.मिलींद बल्लाळ	ठाणे वैभव	९८२११११६३९३
९४	श्री.कैलाश म्हापदी	जनादेश	९३२०६७३७४७
९५	श्री.राजाराम माने	कोकण सकाळ	९८२१२१२५९१
९६	श्री.दिपक दळवी	जनमुद्रा	९८२०४४०८२१
९७	श्री.मधुकर मुळुक	वृत्तानंद	९८२१५४०६०७
९८	श्री.तुशार राजे	जनमत	९८२०५१८८६३
९९	श्री.अनिल ठाणेकर	दिनमान	९८६९२४४३०
१००	श्री.कुंदन गोटे	लोकनायक	९९९२३६०६४७
१०१	श्री.प्रशांत कांबळी	ठाणे टाईम्स	९२२११९९२३७
१०२	श्री.गणेश भोईटे	महाराष्ट्र सर्माट	९८९२३०५८८८
१०३	श्री.शैलेंद्र शिर्के	दिनमान	९९८७०६३६९९
१०४	श्री.नितिन हासे	सागर	९८६९२३१७६७
१०५	श्री.रामचंद्र तिरवे	ठाणेसे वार्ता	९९८७९४२२२२
१०६	श्री.श्रीराम भिडे	ठाणे परिक्रमा	९७६९०२५४७३
१०७	श्री.प्रदिप कुलकर्णी	चौफी दृष्टी	७७७७०५९५९५
१०८	श्री.नितिन बोरसे	ठाणे वर्तमान	९८२०९३९४२०
१०९	श्री.राजेश लोखंडे	आवाज माझा	९७७३५०३३२६
११०	श्री.प्रसाद सकट	महाराष्ट्र माझा	९७६८९०३००२
१११	श्री.धनेश पाटील	आम्ही ठाणेकर	८७७९०८७९३५
११२	श्री.अभिजिम लाड	माय मराठी	९३२०२७७००७
११३	श्री.लक्ष्मण कनोजिया	ठाणे फास्ट	९८२१०९६४३४
११४	श्री.गणेश गुंड	ठाणे दर्पण	९८३३९९३५३३

११५	श्री.दिलीप भौमिक	युएनआय	९८२१०५०८३८
११६	कुमार पिल्ले	आजतक	९९८७५२३६०३
११७	श्री.निखिल बल्लाळ	ठाणे वैभव	९८१९२४९२८०

मुंबई प्रतिनिधी

११९	श्री.संजय बापट	लोकसत्ता	९८९२७६५१०२
१२०	श्री.दिलिप सपाटे	पुढारी	९८३३०३१९१
१२१	श्री.राहुल लॉढे		७५०६०९२९७२
१२२	श्री.कल्पेश पोवळे	लोकमत	९८६९६१२९४४
१२३	श्री.आनंद पांडे	निर्भय पथिक	९८२०२३९५८५
१२४	श्री.विवेक भावसार	सामना	९३२२६३२१४७
१२५	श्री.किरण सकपाळ	आजतक	९८२०४२७०७८
१२६	श्री.प्रविण पिलघर	झी	९९२००३०२४६
१२७	श्री.नामदार राही	हमारा महानगर	९८६९६७३८८१
१२८	श्री.रविंद्र मांजरेकर	महाराष्ट्र टाईम्स	९८२१३७३५६८
१२९	श्री.श्रीनिवास गुंडारी	साक्षी	९९३०९०१०९०

छायाचित्रकार

१३०	श्री.दिपक जोशी	लोकसत्ता	९८२१७१९९८८
१३१	श्री.किस्तू फर्नांडीस	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८७०२५५८१६
१३२	श्री.समीर मार्कडे	मीड-डे	९८२०२०९३७८
१३३	श्री विषय हळदे	लोकमत	९८३३६२०००५
१३४	श्री.विभव बिरवटकर	सकाळ	९८६७७८२२८७
१३५	श्री.अतुल मळेकर	प्रहार	९८९२८५७१३४
१३७	श्री.सिराज बेग	महाराष्ट्र जनमुद्रा	९२२४२४९८७६
१३८	श्री.प्रफुल्ल गांगुर्डे	हिंदुस्तान टाईम्स	९३२३९१३२७१
१३९	श्री.संजय देवकर	सामना	९८६९४०४९१७
१४०	श्रीम.पुनम शिंदे	पीटीआय	९९२०३९२०१६
१४१	श्री.विजय दुर्गे	नवभारत	९८१९६३७०८१
१४२	श्री.दिपक कुरकुंडे	सकाळ	९८२१७०५५६५
१४३	श्री.गजानन हरिमकर	ठाणे वैभव	९७६९२५२१२२
१४४	श्री.अमित मार्कडे	महानगर	९८३३०६३३६०
१४५	श्री.मनोज सिंग	नवनगर	९९३०३३४१४१
१४६	श्री.राम सिंह	ठाणे वैभव	९८२०२७९७६५
१४७	श्री.अमिन अन्सारी	उर्दू टाईम्स	९८६७३३२०२७
१४८	श्री.गणेश जाधव	सागर/लोकसत्ता	९८६७६५८५९४
१४९	श्री.उमेश वांद्रे	संवाद	९९८७८४१८४०

१५०	श्री.अशोक घाग	वृत्तानंद	९३२२७५७५०१
१५१	श्री.अमोल कदम	पुढारी	९९६७१७५७००
१५२	श्री.सचिन देशमाने	मुंबई मीरर	९८३३९२४३९९

वृत्तपत्र संपादक

१५३	श्री.विजय जोशी	दै सन्मित्र	९९६९७८१७६८
१५५	श्री. मिलिंद बल्लाळ	दै ठाणे वैभव	९८२११५६३९३
१५६	श्री.कैलाश म्हापदी	दै जनादेश	९३२०६७३७४७
१५७	श्री.मधुकर मुळुद	दै वृत्तानंद	९८२१५४०६०७
१५८	श्री.दिपक दळवी	दै जनमुद्रा	९८२०४४०८२१
१५९	श्री.तुषार राजे	दै जनमत	९८२०५१८८६३
१६०	श्री.नरेद्र कामत	दै टाईम्स ऑफ इंडिया	९८२०५६०७७७
१६१	श्री.राजाराम माने	दै कोकण सकाळ	८६५५९४३६९४
१६२	श्री.अनिल ठाणेकर	दै दीनमान	९८६९०२४४३०
१६३	श्री.कुंदन गोटे	दै लोकनायक	९८९२३६०६४७
१६४	श्री.प्रशांत कांबळी	दै ठाणे टाईम्स	९२२११९२३७
१६५	श्री.गणेश भोईटे	दै महाराष्ट्र सम्राट	९८९२३०५८८८
१६६	श्री.नितीन हासे	दै सागर	९८६९२७१७६७
१६७	श्री.बबन कांबळे	दै.सम्राट	९८२१०८८१०९

वृत्तवाहिनी संपादक

१६८	श्री.रामचंद्र तिखे	ठाणेवार्ता	९९८७९४२२२२
१६९	श्री.श्रीराम भिडे	ठाणे परिक्रमा	९७६९०२५४७३
१७०	श्री.प्रदीप कुलकर्णी	चौफेरदृष्टी	९८२०३५२८१७
१७१	श्री.नितीन बोरसे	ठाणे वर्तमान	९८२०९३९४२०
१७२	श्री.रविद्र पोखरकर	फ्री लान्सर	९९६७५३०४१९
१७३	श्री.प्रशांत कांबळी	प्रतिष्ठा	९२२११९२३७
१७४	श्री.गणेश गुंड	ठाणे दर्पण	९८३३९९३५३३
१७५	श्री.भरत पडवळ	श्री वृत्तवाहिनी	९८३३७९०८८०
१७६	श्री.राजेश लोखंडे	आवाज माझा	९७७३५०३३२६
१७७	श्री.प्रशांत मांडवकर	आपलं शहर	९८२१८७४४६७
१७८	श्री.प्रसाद सकट	महाराष्ट्र माझा	९७६८९०२००२
१७९	श्री.लक्ष्मण कनोजिया	ठाणेफास्ट	९८२१०९६४३४
१८०	श्री.अभिजित लाड	माय मराठी	९३२०२७७००७
१८१	श्री.धनेश पाटील	आम्ही ठाणेकर	८७७९३८७९३५
१८२	श्री.मनोज वाजपेयी	एबीपी माझा	९८९२०५०१२३
१८३	श्री.कपिल राऊत	झी २४ तास	९३२१२४७९९९

१८४	श्री.शाम गिरी	आयबीएन-७	९८२०९८६८६१
१८५	श्री. विनोद राय	सहारा समय	९८२१६६८०३७
१८६	श्री.विकास काटे	साम मराठी	९३२२३५९७३२
१८७	श्री.प्रेरणा भराटे	जय महाराष्ट्र	९८२४००६७३
१८८	श्री. दिलीप भौमिक	युएनआय	९८२१०५०८३८
१८९	श्री.मनोज देवकर	आयबीएन लोकमत	९८९२६१०७९८
१९०	श्री.विक्रान्त चव्हाण	आज तक	९३२२७७२३३४
१९१	श्री.रवी सपाटे	टीव्ही-९	९३२३७६०६६५
१९२	श्री.मिलिंद लिमये	दूरदर्शन	९७८६९०३९२२३
१९३	श्री.प्रशांत नार्वेकर	स्टार इंडीया	९८८७२३९४६२
१९४	श्री.अक्षय भाटकर	एबीपी माझा	-

वृत्तवाहीनी कॅमेरामन

१९५	श्री. अमर राजभर	चौफेर दृष्टी	९८१९३१६४९
१९६	श्री. राजेश शेटकर	प्रतिष्ठा	९८२०७३९०७८
१९७	श्री.संदीप खर्डीकर	ठाणे वर्तमान	९८१९४९३४२१
१९८	श्री. अक्षय बागुल	सुदर्शन	९९८७३३३०२९
१९९	श्री. निलेश मंडलीक	न्यूज टाइम्स	९८६९७३४३३७
२००	श्री.रविंद्र खर्डीकर	वर्तमान	९८३३५१५१९०
२०१	श्री.जयेश जोशी	संघर्ष वृत्तवाहीनी	९६१९९३७०१९
२०२	श्री.किशोर जाधव	ठाणे दर्पण	९२२१५९२८१८
२०३	श्री. निलेश शार्दुल	मुंबई-२४	९८६७२४६४९२
२०४	श्री.अशोक गुप्ता	पी-७/सहयांद्री	९८२२३७६८८५५
२०५	श्री.सारिका साळुंके	एस-९	९७६९४८४४३९
२०६	श्रीम.प्रगति तांबोळी	प्रतिष्ठा वृत्तवाहीनी	९०२९३७३७७५
२०७	श्री.कल्पेश गोरडे	साम टी व्ही	९०२९३७३७७५
२०८	श्री.गणेश थोरात	टीव्ही ९	९९२०६३०६५४
२०९	श्री.उमेश मिश्रा	इंडीया टी व्ही	९८६९१२८७३९
२१०	श्री.योगेश भिडे	ठाणे परिक्रमा	९८२०५६०४९९
२११	श्री.वसंत चव्हाण	आपले शहर	९०२२१३५६०२
२१२	श्री. गणेश कुरकुडे	ठाणे दर्पण	८१०८५१५४४३
२१३	श्री. गणेश सावंत	आवाज माझा	९९६७२८९३४६
२१४	श्री. विनय राजभर	एबीपी माझा	९८६९८६८२८२
२१५	श्री.संजय पितळे	आपला वार्ताहर	९८२१४७०८४१
२१६	श्री.दिलिप शिंदे	पुढारी	९८२१५८२००२
२१७	श्री. प्रसाद आळशी	-	९८२११४६५२६
२१८	श्री.सुर्यप्रकाश मिश्रा	नवभारत	९८६९६९८४६४
२१९	श्री.शशिकांत कोठेकर	मिडीया एजन्सी	९८२१८५१५११

२२०	श्री.आनंद कांबळे	ठाणे वैभव	९८१९३१०४०४
२२१	श्री.संदीप शिंदे	महाराष्ट्र टाईम्स	९८२११४६३५४
२२२	श्री.राजेश मोरे	सकाळ	९७२१९८६९८७
२२३	श्री.अनिल शुक्ला	नवभारत टाईम्स	९८६९१३९८७४
२२४	श्री.श्रीकांत नेलेकर	-	९८२२९७५२५३
२२५	श्री.एस.कृष्णन	युएनआय	९८२०१७०३९२
२२६	श्री.सोपान बोंगाणे	पुण्यनगरी	९९८७५५९३५५
२२७	श्री.विवेक कांबळे	प्रहार	७५०६०९२९७२
२२८	श्री.सुनिल जावडेकर	सामना	९८१९९५८८६३
२२९	श्री.जितेंद्र कालेकर	लोकमत	९८६९२०९९००
२३०	श्री.प्रमोद खरात	पुण्यनगरी	९८६९६४४५००
२३१	श्री.दिपक शेलार	सकाळ	९३६९८७२६२५
२३२	श्री.माधव डोळे	सामना	९२२१३२३०२५
२३३	श्री. विरेंद्र मिश्रा	नवभारत	९९६३९१०४७६९
२३४	श्री. नामदेव पाषाणकर		९८९२२१७५०१
२३५	श्री.अजित मांडके	लोकमत	९३२४७७७१४०
२३६	श्री.आशिष पाठक	म.टा.	९३२३४२०६५१
२३७	श्री.निलेश पानमंद	लोकसत्ता	९२२१२१६५२४
२३८	श्री.जयेश सामंत	लोकसत्ता	९८७०४८४७६०
२३९	श्री. गणेश पारकर	पुण्यनगरी	९८६९४५४९७९
२४०	श्री.पंकज रोडेकर	लोकमत	९८६९४४८३९१
२४१	श्री.सुरेश साळवे	मुंबई चौफेर	९३२३३९२९५३
२४२	श्री.अमोल सुर्वे	सन्मित्र	९८६९३२९९४८
२४३	श्री.अनिकेत घमंडी	लोकमत	९९२००३५३४३
२४५	श्री.एन गणेश	इंडिया एक्सप्रेस	९३२४०९३५२०
२४६	श्री.प्रविण सोनावणे	म.टा.	९३२४०९३५२०
२४७	श्री.नितिन यशवंतराव	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८६९४०३७९५
२४८	श्री.निशिकांत कालेकर	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८१९८२४४८४
२४९	श्री.राजिव डाके	लोकनायक	९९३०७२७८७८
२५०	श्री.उदयभान पांडे	दोपहर का सामना	९८६७९३७६७३
२५१	श्री.युनिस खान	यशोभूमी	९८६९३३८८६५
२५२	श्री.कबिर शेख	उर्दु टाईम्स	९८६७७८२४२७
२५३	श्री.मनोहर रावल	खबरे आजतक	९८२१०१०८५९
२५५	श्री.प्रशांत सिनकर	झी न्यूजपेपर	९८६९४६९६६९
२५६	श्री विवेक दिवाकर	लोकसत्ता	९८७०४०३३००
२५७	श्री.विशाल मोरेकर	आपले महानगर	९८६९४४८११७
२५८	श्री.पंकज पाटील	लोकमत	९५९४२२२०८५
२५९	श्री.सुरेश लोखंडे	लोकमत	९८५०७७५८७८
२५०	श्री.महेश गायकवाड	म.टा.	९९२०५९१९२६

२५१	श्री. भट्ट सावंत	तरुणभारत	९९८७०३०९१६
२५२	श्री. अतुल जाधव	नवशक्ती	९१७२७४१२३
२५३	श्री. जयराम मोरे	जनादेश	९३२०३७३७४७
२५४	श्री. सुरेश सोंडकर	ठाणे वैभव	९३२२११३११५
२५५	श्री. विरेंद्र शुक्ला	नवभारत	९३२२११३११५
२५६	श्री. प्रशांत मोरे	लोकसत्ता	९८७०३३४०२२
२५७	श्री. धीरेंद्र उपाध्याय	हमारा महानगर	९९६९८४८९९९
२५८	श्री. संजय भालेराव	कोकण सकाळ	९८६९६६३१११
२५९	श्री. अमोल पवार	तरुण भारत	९८३३०४४२६१
२६०	श्री. समर सिंह	जागरूक टाईम्स	९८२१८८४८९१
२६१	श्री. राम खंदारे	बेळगांव तरुणभारत	९९६९१२९४३०
२६२	श्री. नितिन दुधसागर	लोकशाही	९७०२६६०२७
२६३	श्री. अनवारुल खान	राष्ट्रीय सहारा	९८९२२१३७३०८
२६४	श्री. कुमार बडदे	लोकमत	९८९२५३७१४२
२६५	श्री. अनसारी इकबाल	इनक्लाब	९८६७३३५०२७
२६६	श्री. दिपांकर घोष	लोकगाता	८०९७५९२४९९
२६७	श्रीम. अनुपमा गुंडे	पुढारी	९८६९३३७४०७
२६८	श्रीम. हेमलता वाडकर	सामना	९८७०१९१९५५
२६९	श्रीम. मेघा पोळ	हिंदूस्तान टाईम्स	९८२१३३५१८३
२७०	श्रीम. प्रज्ञा म्हात्रे	लोकमत	९८२१४९४१४०
२७१	श्रीम. स्नेहा महाडीक	जनमुद्रा	९००४८४२५२१
२७२	श्रीम. सुचिता बिराजदार	महानायक	९८६९०१९०७७
२७३	श्रीम. शैलजा सिंग	टाईम्स ऑफ इंडिया	९८९२१५१२८९
२७४	श्रीम. रोहीणी दिवाण	जनादेश	९७८९२१५१२८९
२७५	श्रीम. रेणुका संतोष चव्हाण	बापाचा बाप	९७३०१०२०१०
२७६	श्री. संतोष चव्हाण	बापाचा बाप	९७३०१३००१३
२७७	श्री. मिल्लिंद सुरेश जाधव	बापाचा बाप	८६५५५६९४३६
२७८	श्री. चतुर्भुजा शिवसागर पाण्डेय	हिन्द सागर	७७२२०१०१७६
२७९	श्री. दिलीप एनपटेल .	गुजराती हिन्द सागर	७७२२०१०१७६
२८०	श्री. वेदप्रकाश तिवारी	मराठी हिन्द सागर	७७२२०१०१७६
२८१	श्री. रविंद्र नारकर	मराठी हिन्द सागर,	७७२२०१०१७६
२८२	श्री. भालचंद्र काम्बली	मराठी हिन्द सागर,	७७२२०१०१७६
२८३	श्री. कमलेश मंडाणी	गुजराती संस्करण	७७२२०१०१७६
२८४	श्री. कृष्णा निषाद	मराठी संस्करण	७७२२०१०१७६
२८५	श्री. तेजस तुषार राजे	जनतेचे जनमत	९८२०५१८८६३
२८६	श्री. गुरुनाथ पांडुरंग बनोटे	उल्हास प्रभात	९२८४८९९४१९
२८७	श्रीदिनेश बाबुराव पाटील .	दैनिक लोकदृष्टी	९३२४६७१२७३
२८८	श्री. नितीन हरी पडवळ	दैनिक लोकदृष्टी	९३२३९३७५८१
२८९	श्रीरामनाथ हरिश्चंद्र चौलकर .	दैनिक लोकदृष्टी	८६९१८९०६४

२९०	श्रीमहादेव संतोषराव देशमुख .	दैनिक लोकदृष्टी	९३२४९६००५१
२९१	श्री.राजाराम गोपाळराव माने	दै.कोकण सकाळ	९८२१२ १२५९१
२९२	श्री.संजय जयराम भालेराव	दै.कोकण सकाळ	८४२५८८४२२९
२९३	श्री.अरविंद बाळू भालेराव	दै.कोकण सकाळ	९२२२४०१८०८
२९४	श्री.सुमंत हखोबरेकर .	दै.कोकण सकाळ	९८६९३९१३४८
२९५	श्री.अर्जुन बीकासारे .	दै.कोकण सकाळ	९५९४३ २२३६१
२९६	श्री.राजेंद्र नागोराव सूर्यवंशी,	दैअंबरनाथ टाइम्स .	९१५८२६०५८९
२९७	श्री.राजेश श्रीवास्तव	दैअंबरनाथ टाइम्स .	९१५८२६०५८९
२९८	श्री.संजय लाला साळुंके	आदर्श बदलापूर	९९२२०३७४४४
२९९	श्री.विष्णुकुमार चौधरी	सा.कल्याण प्रजाराज	९३२३७१६२१३
३००	श्री.रवी चौधरी	सा.कल्याण प्रजाराज	९३२३७१६२१३
३०१	श्री.दिलीप सिधेश्वर सिंग	दै.परशुराम समाचार	९८६९६६२६११
३०२	श्री.नितीन लक्ष्मण बोबाडे	दै.परशुराम समाचार	९८६९६६२६११
३०३	श्री.यतिष किशोर पाटील	दै स्वराज्य तोरण	९९६०८६६२१९
३०४	श्रीम.संगिता किशोर पाटील	दै स्वराज्य तोरण	९९७००८९५५६
३०५	श्री.अशोक बळीराम पाटील	दै स्वराज्य तोरण	९७६२१८५३४७
३०६	श्री.महेश काळया दळवी	दै स्वराज्य तोरण	७७५६९३६८२२
३०७	श्री.नरेद्र देवराम पाटील	दै स्वराज्य तोरण	९२२६२०८००८
३०८	श्री.संजय सावंत	दै स्वराज्य तोरण	९२६०३१७२०४
३०९	श्री.प्रदिप गोपीचंद्र पवार	दै स्वराज्य तोरण	९६७३३४६११०
३१०	श्री. मिलिन्द नरेन्द्र बल्लाळ	दै ठाणे वैभव	९८२१११६३९३
३११	श्री.निखिल मिलिन्द बल्लाळ	दै ठाणे वैभव	९८२१११६३९३
३१२	श्री.आनंद रामदास कांबळे	दै ठाणे वैभव	९८१९३१०४०४
३१३	श्री.सुरेश बाबु सोंडकर	दै ठाणे वैभव	८४५४०९००८०
३१४	श्री. प्रमोद लक्ष्मण घोलप	दै ठाणे वैभव	९९६७३३००६५
३१५	श्री. राजेंद्र गोपिनाथ घरत	वार्तादीप	७२०८०४६५६४

४७. शासकीय कार्यालयीन महत्वाचे दुरध्वनी क्रमांक

अ.क्र.	पद	कार्यालयीन क्रमांक
१	मुख्य सचिव महाराष्ट्र शासन	२२०२५०४२ / २२०२८७६२
२	अतिरिक्त मुख्य सचिव	२२०२९९५९
३	प्रधान सचिव जिवन विकास विभाग १	२२०२६४१९/ २२०२६२५८ २२०२५२८२ ext.३६७२
४	प्रधान सचिव, गृह खाते	२२०२३०३६ ext.३४२५
५	प्रधान सचिव, कृषी,पशुसंवर्धन दुग्ध,मस्यपालन खाते	२२०२७४३३ ext.३७८९ २२०२५३४९ ext.३०६३
६	प्रधान सचिव महसूल आणि वन विभाग	२२०२४५८८
७	प्रधान सचिव, पाणी पुरवठा आणि स्वच्छता विभाग	२२०२४५८८/२२०२६७४२/२२८८५१४४ ext.३९६२
८	प्रधान सचिव, उद्योग, उर्जा, श्रम आणि पर्यावरण विभाग	२२०२६७६७
९	प्रधान सचिव, गृह विभाग, परिवहन आणि राज्य उत्पादन	२२०२५००९ ext.३६३२
१०	कामगार विभाग	२६५७२९२२
११	प्रधान सचिव, जिवन विकास २	२२०२१४४४ ext.३२४४
१२	मुख्यमंत्री कार्यालय	२२०२१८५०
१३	मुख्यमंत्री प्रधान सचिव	२२०२५०७३
१४	प्रधान सचिव, ग्रामीण विभाग व (पंचायत राज)	२२०२४८५१ ext ३३७२
१५	प्रधान सचिव, ग्रामीण विकास आणि जल संरक्षण विभाग	२२०२४४३८ ext.३५७५
१६	पालक मंत्री, ठाणे आणि प्रधान सचिव, वित्त विभाग	२२०२९७८१
१७	प्रधान सचिव, सिंचन विभाग	२२०२३१०९
१८	प्रधान सचिव, महसूल व वन विभाग	२२०२४५८८
१९	प्रधान सचिव, अन्न व नागरी पुरवठा	२२०२४८५१
२०	प्रधान सचिव, आदिवासी विभाग	२२०२६७४२ Ext.३९६२
२१	सचिव, सार्वजनीक आरोग्य विभाग	२२८७३८४८
२२	सचिव महसूल आणि वन विभाग मदत व पुनर्वसन	२२८५२५६२/२२०२५२७४
२३	उपमुख्यमंत्री सचिव	२२०२४८३२
२४	सचिव, सार्वजनीक बांधकाम (रस्ते)	२२०२४८०० ext.३३२४
२५	आयुक्त कार्यालय, कोकण विभाग	२२८७४१३२/२२८७२७४२/२७५७१३२४
२६	संचालक आपत्ती व्यवस्थापन मदत व पुनर्वसन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	०२२-२२८२८१६९

४८. मध्य रेल्वेचे महत्वाचे अधिकारी

अ.क्र.	पद	नाव	ऑफीस नं.	फॅक्स नं.	मोबाईल नं.
१	महाव्यवस्थापक	श्री. डी.के.शर्मा	२२६२१४५०	२२६२४५५५	
२	विभागीय मुख्य रेल्वे प्रबंधक	श्री. शलभ गोयल	२२६२१४५०	२२६१२३५४	८८२८११९०००
३	रेल्वे जनसंपर्क अधिकारी	श्री. सिंग	२२६२१३०९ २२६१३५६२	२२६२४७११	८८२८११००५३
४	मध्य रेल्वे नियंत्रण कक्ष	श्री.अर्पण कुमार	२२६९७२८१ ९९८७६४५३९१		८८२८११९२०४

पश्चिम रेल्वेचे महत्वाचे अधिकारी

अ.क्र.	पद	नाव	ऑफीस	फॅक्स	मोबाईल
१	महाव्यवस्थापक	श्री.एन.के.गुप्ता	२२००५६७०	२२०६८५४५	९००४४९९०००
२	विभागीय मुख्य रेल्वे प्रबंधक	श्री.मुकुल जैन	२३००२९७७	२३०१२७४२	९००४४९९०००
३	रेल्वे जनसंपर्क अधिकारी	श्री.रविंद्र भाकर	२२००२५९०	२२०३१४३९	९००४४९००५०
४	पश्चिम रेल्वे नियंत्रण कक्ष		२२६२२६८५		

कोकण रेल्वेचे महत्वाचे अधिकारी

अ.क्र.	पद	नाव	ऑफीस	फॅक्स	मोबाईल
१	मुख्य रेल्वे प्रबंधक	श्री. संजय गुप्ता	२७५७०४१५	२७५७२४२०	९००४४७००००
२	रेल्वे जनसंपर्क अधिकारी	श्री. एल. के. वर्मा	२७५६८७३०८	२७५७२४२०	९००४४७०४८०

४९. गृह खाते — भारत सरकार

कार्यालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	फॅक्स नं.
आपत्ती व्यवस्थापन विभाग नवी दिल्ली	०११-२३०९२९२३ ०११-२३०९३०५४	०११-२३०९३७५० ०११-२३०९२७६३ ०११-२३०९२३९८
राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधीकरण — भारत सरकार		
कार्यालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	फॅक्स नं.
अ/१, सफदरजंग एन्क्लेव, नवी दिल्ली	०११-२६७०१७००	२६७०१७२८-२९
राष्ट्रीय आपत्ती व्यवस्थापन प्राधीकरण — भारत सरकार		
कार्यालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	फॅक्स नं.
एनआयडीएम	०११२३७०२४३२	०११२३७०२४४२
एनआयडीएम कार्यकारी कार्यालय	०११२३७०२४४५ ०११२३७०२४४६	०११२३७०२४४६
सशस्त्र सेना		
कार्यालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	फॅक्स नं.
आर्मी	२२१५२४०४	२२१५७२९४
नौदल	२२६६३०३०	
रेल्वे		
कार्यालयाचे नाव	दुरध्वनी क्रमांक	फॅक्स नं.
पोलीस आयुक्त	२३७५९२५१	२३७५९२८०
नियंत्रण कक्ष	२३७५९२८३	२३७५९२८०
टोल फ्री	१२७५	
नियंत्रण कक्ष पश्चिम रेल्वे	२३०७०५६४/ २३०९४०६४	
सीएसटी पोलीस ठाणे	२२६२०१७३/२२६२१६९५	
जलद कृती दल	२७४१०७१०	
आर पी एफ	२३०७५०८२	
कोकण रेल्वे नियंत्रण कक्ष	२७५७९९६९/ २७५७२४२०	२७५७२०१५/२७५८७६९४

रीलायंस एनर्जी

अ.क्र.		दूरध्वनी क्र.
१	भाईंदर पवनपुत्र, भाईंदर पंम्, गोल्डन नेट सर्कल भाईंदर पुर्व	३०३०३०३०/ ३००९३०६७ / ९३२३५१०१५६
२	हेल्प लाईन	१८००२००३०३०
गॅस सर्विस		
३	आपतकालीन	२४०७४७४८/ २६५९१७०५
४	टोल फ्री क्रमांक	१८००२२९९४४
भारतीय हवामान खाते		
५	नियंत्रण कक्ष	२२१७४७१९/ २२१५०४३१
६	कार्यअधिकारी	२२१५०४३१
७	उप संचालक	२२१५०५१७
८	चक्रीवादळ प्रतिसाद हवामान केंद्र (IVRS)	२२१५०४०५
गृह रक्षक दल/नागरी संरक्षण दल		
९	मुख्य कार्यालय	२२८४२४२३

अ.क्र.	एअरपोर्ट	दुरध्वनी क्रमांक
१	सांताक्रुज एअरपोर्ट (न्यु टर्मिनल बी)	२६२६४००० / २६२६५५५५
२	सहार टर्मिनल (एनआयपीटीसी)	२८३१८८८८
३	इंडीयन एअरलाईन्स (चौकशी)	२६८२९३२८
४	एअर पोर्ट कस्टम	२६८२८७१९/२६८२८९००
५	एअर पोर्ट अॅथॉरिटी	२६८१३०००
६	एअर पोर्ट फायर स्टेशन	२६८२८१९७-९८२१०८८९९५
७	कंट्रोल रुम	२२०२७९९०
८	ईमर्जन्सी ऑपरेशन सेंटर	२२८५४१६८ / २२०२३२६६ २२०२७९९०

अ.क्र.	विभाग	फोन नं
९	कंट्रोल रुम (बाद्रा) ताडदेव	६६४०५०००
		२३५३६९४५
		२३५१७४२३
१०	नियंत्रण कक्ष बांद्रा कुर्ला क्लॉम्पेक्स मान्सून	२६५९०००१-८
		२३५३६९४५
		२३५१७४२३

५०. खाजगी अर्थमूव्हर्स, पोकलन, क्रेन्स, टॅकर्स इत्यादी पुरवठा करणा-या संस्थांची यादी

अ.क्र.	नांव	दुरध्वनी / भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	बॉम्बे गुडस ट्रान्सपोर्ट असोसिएशन श्री.शाम घोलप	९८६९०५००५३
२	महाराष्ट्र ट्रक टेम्पो असोसिएशन श्री.अरवींद गिरी	९८२१३४४४५८
३	श्री.बापूजी ट्रक टेम्पो असोसिएशन	९८६९००२७९९
४	वसई टॅकर असोसिएशन श्री.कमलाकर मानकर	९८९०५१७२५१
५	महाराष्ट्र टॅकर ,लॉरी,ऑर्नस असोसिएशन शिवडी मुंबई (पू.) अध्यक्ष-श्री.जस्पाल सिंग खेतर सचिव-श्री.बी.के.नायर	२४१२२८९७/२४१५००५८ ९६१९३३४५५५
६	श्री.पी.बी.जोशी ट्रान्सपोर्ट कल्याण	०२५१-२३१९६१९/२३१९६१९
७	मे.विराज रोडवेज	९८६९५५९१८१/९२२३२७२१७९

रूग्णवाहीका, वॉटर टॅकर्स टीप्पर आणि जेसीबी पुरवठा करणा-या संस्थांची यादी रूग्णवाहीका

अ.क्र.	नांव	दुरध्वनी / भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	नॅशनल अॅम्बुलन्स कल्याण ,अंबरनाथ,डॉबीवली	न्यु महाराष्ट्र अॅम्बुलन्स अंबरनाथ हनीफ ९३२१७६५६७५ शोभा हॉस्पिटल अंबरनाथ डॉ.कावळे ९८९०३७४७३२
२	मे.पुष्पक अॅम्बुलन्स सर्व्हिस -श्री.मॉरीस	२५४३८४९९/२५४७७२९१/९३२४२८९८८३/९३२४२८९८८३
३	श्री.नरेश शिंदे ठाणे	९३२२८७९२१२/९३२४६९९०९१
४	श्री.राजेश कासार सीव्हील हॉस्पिटल	९८२०६९५३२६/९२२०८७३२२३
५	श्री.सुनील कासार	९८३३८३३९६२/९२२१६७३२७५
६	श्री.चंद्रकांत गायकवाड	९८९२६५७४४०/९८६७२०२३७१
७	श्री.अमीत मेतरे	९८३३५३२०२६
८	श्री.मंगेश तांबीटकर	९००४२१०७३४/९२२४९२३५४३
९	श्री.नागेंद्र सींग	९३२३८३०३७१
१०	श्री.सुनिल चव्हाण	९३२४८३८५०५
११	श्री.राम.तांबे	९८२११४०२८८/९९६७८९३०६५

वॉटर टॅकर

अ.क्र.	नांव	दुरध्वनी / भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	मे. पुरूषोत्तम ट्रान्सपोर्ट (१०० टॅकर्सचे मालक) कुर्ला - श्री.पप्पु शेठ	२६५०२८०१/२६५०२०५३
२	श्री. तीवारी (कमान ७० ते ८० टॅकर्सचे मालक)	९३२१६४२३९८

टीप्पर अॅन्ड जेसीबी

अ.क्र.	नांव	दुरध्वनी / भ्रमणध्वनी क्रमांक
१	श्री.एस.आर.खान वसई (५० जेसीबी)	९८६०२९६२२०
२	श्री.विनोद अधिकारी बोईसर (४४ जेसीबी)	९८२३१९७४४४
३	श्री.चावला (कालूशेठ) चेंबूर (८ जेसीबी)	९३२४८०७३२१/२५२२२२७९
४	श्री.जे.एम.कोलॅस्को बोईसर	९८९०१०६५९३

५१. आपत्ती व्यवस्थापनाशी संबंधित अशासकीय सामाजिक संस्थांची यादी

अ.क्र	नांव	संस्थेचे नांव	दुरध्वनी क्रमांक	मोबाईल
१	डॉ.शेखर सुराडकर	हायवे हॉस्पिटल ठाणे	०२२-२५८२२६८३	९८२००४५६१४
२	श्री. प्रविण नागरे	रोटरी क्लब ठाणे		९७६९००७५७२
३	डॉ गौरी जोशी श्री. संजिव ब्रम्हे	इंडियन रेड क्रॉस सो.ठाणे नियंत्रण कक्ष	०२२-२५४२०६४०	९००४०७७६३९ ९८३३७५३५५९
४	श्री.सुबोध	कर्तव्य प्रतिष्ठान, भाईदर	९८२१२२८८९५	
५	श्री.प्रसाद म्हसूरकर	राष्ट्रीय सुरक्षा परीषद महाराष्ट्र विभाग	०२२-२३५२३०४२	
६	श्री.एच.यादव	युथ हॉस्टेल असोशिएशन ऑफ इंडिया	०२२-२४१२६००४	
७	श्री.रवींद्र साठे	रामभाऊ माळगी प्रबोधीनी ,उत्तन	०२२-२८४५०१०१/०२	९८२००७०६४
८	श्री.प्रशांत कापडे	भटकंती अॅडव्हेनचेअर		९८९२२१७९५५
९	श्री. हितेंद्र आचार्य	विद्याचार्य एज्युकेशन		९३२४६२७४९८

सर्पमित्र /प्राणी मित्र

अ.क्र	सर्पमित्र /प्राणी मित्र	दुरध्वनी क्रमांक
१	श्री.अनिल कुबल (सर्प मित्र)	९९६९१९३३९६ / ९९६९१९३३९६
२	श्री.अविनाश भगत (पक्षी मित्र)	९८९२०६१८९९
३	श्री. पराग शिंदे (प्राणी मित्र)	९०२९७४५५९२
४	श्री. चंद्रकांत कंग्रालकर (प्राणी मित्र)	९८६९४०९९४६
५	श्री. नितीन पांचोळी (प्राणी मित्र)	९९२०७४७८१८
६	श्री. अविनाश (मधमाशांसाठी)	८१०८५३५१७६
७	श्रीमती शकुंतला मुजूमदार प्राणी हॉस्पिटल	८७६७६१२३४४ / ९३२१२१२३४४
८	डॉ.शिरोडकर पशु वैद्यकीय अधिकारी	२५८३८८८८ / ९१६७०२५५०२
९	वनविभाग नियंत्रण कक्ष	२५८५३५८५ १९२६
१०	सौरभ मुळ्ये (अध्यक्ष)	

५२. आपत्ती व्यवस्थापनांतर्गत नियंत्रण कक्षाचे संपर्क क्रमांक

अक्र.	नियंत्रण कक्ष	दुरध्वनी क्रमांक	
१	मंत्रालय नियंत्रण कक्ष	०२२-२२०२३०३९	०२२-२२०२७१९०
२	संचालक आपत्ती व्यवस्थापन, मदत व पुनर्वसन विभाग, मंत्रालय, मुंबई	०२२-२२८२८१६९	०२२-२२०२५२७४
३	विभागीय आयुक्त नियंत्रण कक्ष	०२२-२७५७१५१६	
४	आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे	०२२-२५३८१८८६ ०२२-२५३०१७४०	
५	पोलीस आयुक्त ठाणे	०२२-२५४४२८२८ ०२२-२५४४५३५३	०२२-२५४४३५३५ ०२२-२५४४३६३६
६	मुंबई महानगरपालिका आपत्ती व्यवस्थापन	०२२-२२६९४७२५ ०२२-६१२३४०००	०२२-२२६९४७२७
७	पोलीस आयुक्त, नवी मुंबई	०२२-२७५६१०९९ ०२२-२७५७४९२८	०२२-२७५७९३२८
८	ग्रामीण पोलीस निरीक्षक, ठाणे	०२२-२५३४२७८४	०२२-२५३०४८८३
९	नियंत्रण कक्ष, परिवहन सेवा, ठा.म.पा.	१८००२२९९०१	०२२-२५८२७७८५
१०	ठाणे आपत्ती व्यवस्थापन	१८००२२२१०८	०२२-२५३७१०१०
११	कल्याण - डोबिवली आपत्ती व्यवस्थापन	०२५१-२२०३६७७	
१२	भिवंडी निजामपूर आपत्ती व्यवस्थापन	०२५२२-२५००४९	०२५२२-२३२३९८
१३	उल्हासनगर आपत्ती व्यवस्थापन	०२५१-२७२०१४९	०२५१-२७२०१४३
१४	नवी मुंबई आपत्ती व्यवस्थापन	०२२-२७५६७१८१	
१५	मिरा-भाईंदर आपत्ती व्यवस्थापन	०२२-२८१९२८२८	०२२-२८११७१०२ ०२२-२८११७१०४
१६	श्री.अनुपम श्रीवास्त्व	०२११४-२४७०००	९४२३५०६७६५
१७	एन.डी.आर.एफ., अंधेरी	९४२२३१७६८४	

ठाणे जिल्ह्यातील महानगरपालिका

अक्र.	महानगरपालिका	दुरध्वनी क्रमांक	
१	प्रादेशिक आपत्ती व्यवस्थापन कक्ष, ठाणे महानगरपालिका	०२२-२५३३६५२३	०२२-२५३३८५२९
२	कल्याण - डोबिवली महानगरपालिका	०२५१-२२०४०६५	
३	भिवंडी निजामपूर महानगरपालिका	०२५२२-२५३९५१	०२५२२-२५८७७७
४	उल्हासनगर महानगरपालिका	०२५१-२७२०१०५	
५	नवी मुंबई महानगरपालिका	०२२-२७५६७१७१	
६	मिरा-भाईंदर महानगरपालिका	०२२-२८१९७६३५	

५३. रासयनिक अपघाताच्या वेळी संपर्कासाठी तज्ञ व्यक्तींची यादी

अ.क्र.	नाव	कार्यालयीन पत्ता	निवासी	दुरध्वनी ई मेल आई डी	जवळचे पोलीस स्टेशन
१	श्री. एस. ए. सुर्यवंशी	युनिकेम केमिकल्स	३रा मजला रुम ४० अष्टविनायक शिवाजीनगर ठाणे	९९८७३१३२२९/ (suryavanshisa@rediffmail.com)	शिवाजी नगर पोलीस स्टेशन
२	श्री. एस. बी. भाटवडेकर (मॅनेजर अॅडमीनीस्ट्रेशन)	पेरीगो ए.पी.आय इंडीया प्रा.लि.	१०२,१०३, एस.पानवलकर पार्क एम.आय.डि.सी. रोड बदलापूर (पू)	९९८७०२१०६६/ ०२५१-३८९३४४५ (sbbhatiwadekar@char.com)	बदलापूर पोलीस स्टेशन
३	श्री. अभय पेठे	निर्मल केमिकल्स डॉबिवली ०२५१-२४७०६१७	सी.यु.१८ स्वामी विवेकानंद रोड विलेपार्ले(प.)	९८२१३९९४२०/ ०२५१-३८९३४४५ (subhatiwadekar@char.com)	सांताक्रुझ
४	श्री. उमेश तायडे	टेक्नो प्लस इंजिनियर ०२५१-२६२१७९३ ९४२२०७३६१ १	३०५/बी. विंग हार्मोनी, आर्चिड, पटेल कॉलनी अंबरनाथ (प.) (technoplus engineer)	(technoplus engineer@gmail.com aama.ambarnath@gmail.com)	शिवाजी नगर अंबरनाथ
५	श्री. अमरीश मिश्रा	शिव एनर्जी	के-४ अतिरिक्त एमआयडिसी, मुरबाड	९८६०४५७५०५ (gdhere@supergap.com)	
६.	श्री. एस. एम. कुलकर्णी	बीपीसीएल लिमिटेड	बीपीसीएल मुंबई रिफायनरी, चेंबूर, माहूल गाव	२५५३३७०४/२५५३३७०१ ९८२०३९६३१३	
७.	श्री. पी. आय. खान	गेल (इंडीया) लिमिटेड	गेल भवन, सीबीडी बेलापूर, नवी मुंबई	१५१०१/१८००११८४३० (टोल फ्री नं.) कंट्रोल रू नं- ९८१९८९४४४३ ९८९७७४६६५६	

५४. गोताखोर (स्कुबा डायव्हर) यादी

अ.क्र.	नाव	पदनाम	पत्ता	संपर्क क्रमांक
१	श्री.परशुराम भोईर	गोताखोर (स्कुबा डायव्हर)	नवी मुंबई महानगर पालिका	९८६७६७४९७३
२	श्री. दत्तात्रेय खोत			९८२०२४३९७४
३	श्री.गजानन			९८१९८०१३५१
४	श्री.अशोक बाबा शिंदे			८८५५८०३८७७
५	श्री.उमेश जगदिश पाटील			९६०४२२८१११
६	श्री.संजय दत्त रायत		९१६७२५५०१३	
७	श्री.छबुराम किसन सोळसे		भिवंडी महानगर पालिका	७६६६९९८९०६
८	श्री. पप्पु सदु बाबर			७२७६२२९९६२
९	श्री.विनोद जिवा रायत			९५४५४२३३५०
१०	श्री.शिवपुजन भगवान वर्मा			

पट्टीचे पोहणा-यांची यादी

अ.क्र.	पोहण्या-याचे नाव	पदनाम	पत्ता	संपर्क क्रमांक
१	श्री.एल.जी.भांगरे	प्र.लि.फा.	अग्निशमन विभाग, अंबरनाथ नगरपरिषद	९२८४६३३३७०
२	श्री.आर.वाय.गवळी	प्र.लि.फा.		९५६१०५११७०
३	श्री.डी.एम.बोरसे	प्र.लि.फा.		८७९३६२४०६७
४	श्री.एम.एच. पटेल	ड्रा.कम.ऑप.		९४२२६८५६९०
५	श्री.जे.जे. गायकर	फायरमन		९५०३४११४८१
६	श्री.प्रकाश फराड	सहा. फायरमन		७७९८७८७९८३
७	श्री.दाजीराम पाटील	स.कर्मचारी		९८६०९८४९६३
८	श्री.राजेंद्र पवार	स.कर्मचारी		९८५०५३१५८१
९	श्री.अशोक धोंडे	ड्रा.कम.ऑप.		८८५५८०२०६७

१०	श्री.जालिंदर बन	ड्रा.कम.ऑप.		८००७३७२४७०
११	श्री.राम गायकवाड	अन्य	अन्य	९५५२४८८०७०
१२	श्री.प्रदिप जाधव	लिडींग फायरमन	अग्निशमन विभाग, बदलापूर नगरपरिषद	७२०८६१९९३०
१३	श्री. महेश कांबळे	फायरमन		९०२९५१२३२५
१४	श्री.विनायक पाटील	फायरमन		८९७६२५५३४३
१५	श्री.अजित गुरव	फायरमन		९१६८७८१६३७
१६	श्री.शैलेश जगताप	फायरमन		७९७७७११२१२
१७	श्री.शंकर फुलवारे	स.कर्मचारी		९४२३०२५६३३
१८	श्री.सुर्यकांत खाडे	स.कर्मचारी		९२७३६९६३०५
१९	श्री.विजय ढोक	वाहनचालक		९२७३७३५८५६
२०	श्री.चंद्रकांत तोसकर	स.कर्मचारी		९०११७३७५१२
२१	श्री.बुधा रामा जाधव			शहापूर नगरपंचायत
२२	श्री.संदेश सुरेश उबाळे		७२१९६४१४३२	
२३	श्री.सुरेश श्रावण सानेकर		९२७०५३६८४१	
२४	श्री.कृष्णा चिमा नडगे		९२७०५३६८४१	
२५	श्री.किसन राजू सवारी		७०५८४६५४८०	
२६	श्री.शेखर बुधा जाधव		७२४९०४९०२३	
२७	श्री.अविनाश बलराम हरड		मुर्बाड, तहसिलदार व नगरपंचायत	७५८८७२६३१०
२८	श्रीदिपक काळूराम विशे			७८८७६७५६६७
२९	श्रीमती कुसूम विठठल विशे			७८८७६७५६६७
३०	श्री.किरण अनिल भूसारी			७०६६८११३६१
३१	श्री.रविंद्र लिहे			८२६३८१७९५९
३२	श्री.रवी रमेश वाघ			८९८३४५६००९
३३	श्री.संजय तनुजा			

३४	श्री.धोंडु मुकणे		
३५	श्री.प्रमोद दाजी भराडे		९२७०७०९३२१
३६	श्री.वैभव बबन खुटारे		७०८३३५६२३४
३७	श्री.मधुकर सिताराम जाधव		९०७५३८८८०८
३८	श्री.विनोद बारकु लडे		८८८८३२५१४५
३९	श्री.विनित कैलास चव्हाण		८९७६६२२५०७
४०	श्री.अंबादास नागनाथ चौधरी		७०२८२६९९६४
४१	श्री. भावेश विनोद रायल		८८०५१८८८९०
४२	श्री.सदानंद वसंत म्हात्रे		८९९९५६३०४७
४३	श्री.जयेंद्र दत्तु रायात		९६३७३७९०४८
४४	श्री.चंद्रशेखर साहेबराव जाधव		९०६७२८९०२५
४५	श्री.संदिप विजय कुव्हाडे		७४४७२००५०४
४६	श्री.सागर सुरेश पवार		७४४७५३०८०२
४७	श्री.विकी गणेश येमुले		८८८८६७२१४५
४८	श्री.आशिष दयानंद म्हात्रे		
४९	श्री.भावेश जयवंत म्हात्रे		९१५८२१११६८
५०	श्री. सचिन कातकरी		९७६९७१२६६५
५१	श्री.सागर दवडे		९५९४०६०५१६
५२	श्री.अनिल डोळे		८१०४१४०२८४
५३	श्री.संकेत कातकरी		८४१९९७५०३८
५४	श्री.विष्णू आडे		८६५२०५८९३७
५५	श्री.सिध्दांत कातकरी		८१०४१७१४३४
५६	श्री.अजय		९७६६३९१५७९
५७	श्री.संतोष जाधव		९७०२२३४१२९

भिवंडी-निजामपूर
महानगरपालिका

नवी मुंबई
महानगरपालिका

५८	श्री.शेषराव पटेकर		७०४५१४८८३५
५९	श्री.जयेश जगन्नथ पाटील		८६५२५०५२०२
६०	श्री महेश नरेश पाटील		९१६७११७८०६
६१	श्री कपील पाटील		८४५२०७४४९९
६२	श्री विष्णू मेहेर		९८१९८२८३८७
६३	श्री भगवान कोळी		८६५५०१९९६२
६४	श्री दिलीप म्हात्रे		९९६७२४४२८४
६५	श्री अजय रविंद्र पाटील		८८५०४४६३११
६६	श्री अभिषेक भोईर		८७६७४८७१७
६७	श्री अक्षय पाटील		८६८९८४६४५१
६८	श्री हेमंत पाटील		९००४४६७९३५
६९	श्री हरेश गोंधळी		७२०८५१५५५५
७०	श्री विनायक घरत		९७६८४२९४८८
७१	श्री संतोष वैती		८४३३५१८१८९
७२	श्री अविनाश कोळी		९८१९२०३१९८
७३	श्री देवनाथ तांडेल		८९२८५०२४५४
७४	श्री राजेश पाटील		९७६८१७२१००
७५	श्री कैलास मढवी		९००४११६६५८
७६	श्री रविंद्र मढवी		९८९२१८९३६४
७७	श्री अशोक पाटील		९८९२६३८४८६
७८	श्री हरेश राजाराम सुतार		९२२४१२४४७२
७९	श्री जयदास भगत		९३२२०२९४७४
८०	श्री राजेश पाटील		९८९२००४३०६
८१	श्री मनोज भगत		९३२४२०२८०८

८२	श्री संदीप भगत			९३२०७१४१३७
८३	श्री.एस.डी. आसेकर	अग्निशमन केंद्र अधिकारी		९६०७९७७६४५
८४	श्री.आर.बी.राजस	सहा.अग्निशमनकेंद्र अधिकारी		९२२१२०५०४६
८५	श्री.धनशाम ढाकणे	कंत्राटी वाहनचालक	उल्हासनगर महानगरपालिका	८८३०३२९४९७
८६	श्री. सोमनाथ बडे			८६५२२६६३८४
८७	श्री.बाळू शेलार			८२०८३०२४१८
८८	श्री.रमेश राजे			९३२६४५५९६९
८९	श्री.हरीश ठाकरे			७०५७८६६३९९
९०	श्री.दिपक कथोरे			८७८८५९००६५
९१	श्री.योगेश शेळके			७५५८४४३८८९
९२	श्री. सुहास शिसवे	कंत्राटी फायरमन	उल्हासनगर महानगरपालिका	९९६६०५३०९१५
९३	श्री.रोशन आगाज			८१४९६१३१०५
९४	श्री.बाजिराव पाटील			९७०२७९७५८९
९५	श्री.आदित्य चांदे			८१०८६७३९३०
९६	श्री.अंबादास निकम			८३२९७६२२२४
९७	श्री.जयेश कांबळे			९०४९६६५१०६
९८	श्री.किरण डिंगोरे			७०३८६४५७७७
९९	श्री.अविनाश जगताप			९७०२९८०४०८
१००	श्री.हिमांशु सासे			७४४८२९१६००
१०१	श्री.कैलास तामोरे			८१४९७५८२६६
१०२	श्री.मंगेश पाटील			७७३८१२३४२६
१०३	श्री.राहुल जाधव			७०२८२५९६८६
१०४	श्री.संजय पाटील			लिडींग फायरमन
१०५	श्री.राकेश आंब्रे	९२२३५१५५६७		

१०६	श्री.विठठल भावल			८६२४९०६६५५
१०७	श्री.राजेश मुकादम			९८६७२८०००६
१०८	श्री.राजन म्हात्रे	फायरमन		८६९८७३३८१२
१०९	श्री.मधुकर म्हात्रे			९२२६५०२८४४
११०	श्री.मलगोंडा नागोडा			८४५१९५१७२६
१११	श्री.सुर्यकांत शिंदे			९८७०००८४५७
११२	श्री.ऑस्टीन मुनीस			९८३३५०७७५७
११३	श्री.जयकुमार पाटील			८६८९८९९९०७
११४	श्री.सचिन टेळे			९८९२३२९७३२
११५	श्री.महेंद्र सुरेश वाघे			८२६१९५६३४१
११६	श्री.अनिल आंबो गोरे			९९७०८०८७१०
११७	श्री.प्रल्हाद बाळकृष्ण पाटील			९०४९०३४२२१
११८	श्री.शिवाजी बबन जाधव		८८०५६८२५७२	
११९	श्री.शनिदा समन्या तरे			
१२०	श्री.कबिर रामु चौधरी			
१२१	श्री.अतुल आत्माराम चौधरी			
१२२	श्री.योगेश मधुकर पाटील		८२०८२९६८५२	
१२३	श्री.जयेश परशुराम पाटील		९१७५७००३३३	
१२४	श्री.राजु रविंद्र भोईर		७०३०३४५५०१	
१२५	श्री.प्रकाश रामचंद्र पाटील		९१३९३५४६९३	
१२६	श्री.संदिप मारुती घोडविंदे		९५०३७२४१११	
१२७	श्री.अमित मफा वाघेळा		८६६८४९२६८७	
१२८	श्री.रामु अशोक नारळे			
१२९	श्री.बिपिन अनंता वाघे		९५४५१९५९३५	

भिवंडी तहसिल

१३०	श्री.रमेश सदु जाधव		
१३१	श्री.सुरेंद्र यशवंत जाधव		७२६३३३३४७५
१३२	श्री.राम मधुकर खिराडे		९३५९०२५९७६
१३३	श्री.बाळु बेंडु नाचण		९९२३०७६६५७
१३४	श्री.रविंद्र लक्ष्मण राऊत		८३२९५८२३५३
१३५	श्री.किरण अशोक देसले		९१५८६९५८१२
१४१	श्री.राजेश मधुकर पाटील		९५१८५४२८६५
१४२	श्री.भाई शांताराम मुकणे		९३५९०१७४३५
१४३	श्री.रविंद्र विठ्ठल गावित		९०२२३५१४४३
१४४	श्री.राम भिवा वारणा		९७६४१२२६६९
१४५	श्री.विलास चंदर आडगा		८३९०२३५४१७
१४६	श्री.दयानंद नामदेव पाटील		९१६८३१८४८५
१४७	श्री.वैभव रघुनाथ भवर		८८८८४३८२६२
१४८	श्री.सदानंद गजानन पाटील		७५१७९९२३९३
१४९	श्री.कैलास शंकर वळवी		८७६७७२५२४६
१५०	श्री.लक्ष्मण शांताराम मढवी		९८६०६६९७७६
१५१	श्री.विजय बाळु गोडे		८९८३३७००३४
१५२	श्री.केतन मधुकर म्हात्रे		९८०४९१४५८२
१५३	श्री.महेंद्र विठ्ठल मुकणे		८९९९६५५०७६
१५४	श्री.तानाजी विठ्ठल दिवे		९३५६१९९७४०
१५५	श्री.रामा तुकाराम खडके		९३९०७००६१२
१५६	श्री.दिपक गुरुनाथ भोईर		८७६७६२६९१२
१५७	श्री.विजय बबन बगळे		८३८०८१४९१५
१५८	श्री.वरुण गणपत वाघे		९३२५५७९१३१

१५९	श्री.चंद्रकांत महादु पाटील		९२०९६५३४७८
१६०	श्री.पद्माकर नाशिक घरत		९९२३६१७४५४
१६१	श्री.दत्ता धाकल्या मुकणे		७६६६१३८५५८
१६२	श्री.प्रभाकर त्रिंबक पाटील		९७६४९०१५५९
१६३	श्री.प्रशांत अंकुश भोये		९५२९८४४७९२
१६४	श्री.अक्षय राम वाघे		८८०६०८३७०९
१६५	श्री.अतिष अरुण भोये		९०२१५५२०४५
१६६	श्री.अमित चंद्रकांत वळवी		९०११२१३२२९
१६७	श्रीकरण विठ्ठल वाघे		९५७९६९१६८२
१६८	श्री.अमोल सुरेश रावते		९२२७४९२६१२
१६९	श्री.मुकेश मोतीरा मगोरे		९५८८६५३८८२
१७०	श्री.दिपक भगवान जाधव		९२७३५५५५२४
१७१	श्री.अल्पेश दिलीप पाटील		९५५२४७९२९४
१७२	श्री.महेंद्र मंगळ सपाट		९१३०९९५४९१
१७३	श्री.योगेश वसंत चौधरी		९३५९९१७२७१
१७४	श्री.संदिप तुकाराम माळी		९५२७२०४७४७
१७५	श्री.अनिल बाळाराम भोईर		८८०५३३७७०९
१७६	श्री.राकेश दशरथ भोईर		७२०८८४०४१८
१७७	श्री.विशाल गंगाराम पठारे		९९७५१७१५५३
१७८	श्री.भरत भगवान माळी		९०११२२५२३३
१७९	श्री.कपिल कमळाकर माळी		८८८८६२९५१०
१८०	श्री.गंगाराम गणपतउगले		९११९५८५०२०
१८१	श्री.रोशन देविदास शेलार		९२०९९७१०५६
१८२	श्री.सुरेश दाजी पाटील		९७३०८७०३०३

१८३	श्री.संदेश गुरुनाथ गुरव		९७३८८८६३६३
१८४	श्री.राकेशअशोकपवार		९२२६३२२२२६
१८५	श्री.गोविंद गणपत मुंझे		८००७९६६६१६
१८६	श्री.भावेश मधुकर ठाकरे		८१६९५५९६४५
१८७	श्री.जयेश गणपत मोरे		९७६३६८०९६३
१८८	श्री.विजय मोतीरामभांगरे		९५५७२३०३९२
१८९	श्री.मोहन शेलार		९५४५२५१७१७
१९०	श्री.राहुल सिताराम शेलार		९०६७९३०४९१
१९१	श्री.संजय विठ्ठल पाटील		९२२६१०३८०९
१९२	श्री.लक्ष्मण दगडु हरणे		९३५६३२३२१७
१९३	श्री.योगेश शांताराम लार		९१३७००६१९१
१९४	श्री.जनार्दन बाबु भोईर		७२१९१८६६६२
१९५	श्री.गोरख भगवान पाटील		९७६३५६९७८९
१९६	श्री.राजेश छत्रपती पाटील		७३९९११५५३३
१९७	श्री.हर्षद विठोबा चौधरी		९९७५२८८८३४
१९८	श्री.दिनेश पुंडलीक पाटील		९३२६३५१११६
१९९	श्री.रवीकात रघुनाथ पाटील		८८८८५१३८०८
२००	श्री.अक्षय रामदास म्हात्रे		८३५५८८५४२८
२०१	श्री.संदीप जयर्हीद पाटील		
२०२	श्री.संदीप खडागळे		७२७६३०८३२२
२०३	श्री.अक्षय विश्वकर्मा		८३२९७९२४४३
२०४	श्री.हितेश सुनील पाटील		९२०९४६००८९
२०५	श्री.सचीन नरेश पाटील		८२०८३५८०८५
२०६	श्री.गंगाराम रमेश पाटील		७३९७९४२५९०

२०७	श्री.भावेश काळीराम थळे			७२७६७६४३३४
२०८	श्री.ज्ञानेश्वर बाळाराम म्हात्रे			९५८८६१९९९७
२०९	श्री.अमर सुकीर पाटील			८५५२८१२५००
२१०	श्री.कृष्णा बाळाराम पाटील			७७५६९२९१११
२११	श्री.साईनाथ वामन पाटील			८९७५०९४४२२
२१२	श्री.संतोष मगन पाटील			९३२४९४७०१७
२१३	श्री.गोर्वींद शांताराम पाटील			७७९८८९३२००
२१४	श्री.जीवन पाटील			८०८०३२०४९५
२१५	श्री.गुरुनाथ विठ्ठल म्हास्के			९९७०५०८६८७
२१६	श्री.छबुलाल आंबो भोईर			९०११४७३१५७
२१७	श्री.नंदू लक्ष्मण पाटील		भिवंडी तहसिल	९५०३८४०५६६
२१८	श्री.काळुराम रामदास गायकवाड			९८३४३२६६०७
२१९	श्री.अमृत सारंग ईनाडकर			९६६५८६५६३५
२२०	श्री.प्रभाकर पुंडलीक गायकवाड			७०५७७४७८४७
२२१	श्री.सचीन भगत			९६५७३०९९९१
२२२	श्री.नितीन राऊत			८७७९१२३४०४
२२३	श्री.दयानंद राजाराम म्हात्रे		भिवंडी तहसिल	९५२७३३२२४७
२२४	श्री.तेजस रामकृष्ण तरे		भिवंडी तहसिल	९०९६७६१८८५
२२५	श्री.हरेश कृष्णा म्हात्रे			९०२८२७१३७१
२२६	श्री.काथोड प्रधान पाटील			९६६५६५३३९७
२२७	श्री.गितेश पंढरीनाथ पाटील			८३५५८८५४२८
२२८	श्री.जयवंत गोर्वींद पाटील			९५८८४६३५५९
२२९	श्री.बाळाराम मोतीराम पाटील			८६००७२८०८४

२३०	श्री.सचीन दत्ता भगत		९१७२७०९२०८
२३१	श्री.सत्यवान पदमन पाटील		७७९८९८४१७२
२३२	श्री.लालचंद फुलाजी पाटील		९६०४५८७६१०
२३३	श्री.प्रेमकुमार गुरुनाथ पाटील		८४१२९१२१०२
२३४	श्री.राहूल नारायण चौधरी		९१७२२०९६९९
२३५	श्री.नितीन सोपान चौधरी		८१६९३१२३४६
२३६	श्री.प्रल्हाद सोमवार चौधरी		८९८३२६३११४
२३७	श्री.दीपक बबन चौधरी		८४३२३०११२२
२३८	श्री.उमेश बाळाराम चौधरी		९०२२२४९०९१
२३९	श्री.सचीन पंडीत पाटील		८६९८८६८२२२
२४०	श्री.राजेश बाबुराव मार्के		७५१७५७९४९४
२४१	श्री.मयूर पंडीत पाटील		८१८०८७००००
२४२	श्री.भालचंद्र बाळाराम मार्के		९०८२८६८५८८
२४३	श्री.उमेश जयराम भोईर		९६०४३१५११४
२४४	श्री.निलेश गोपीनाथ पाटील		८३९०५९८२८२
२४५	श्री.भगवान दामा पाटील		७७५६०१५५४४
२४६	श्री.जयनाथ चरपट पाटील		७०२८२१३५२१
२४७	श्री.धमेंद्र बाळाराम पाटील		८०१०४०७५८६
२४८	श्री.पांडूरंग दामा पाटील		९७६६८१८२९९
२४९	श्री.प्रभाकर अनंता पाटील		९८९०२१९३९३
२५०	श्री.नरेश भीवा पाटील		९८२३८०८०१४
२५१	श्री.अमर रघुनाथ म्हात्रे		
२५२	श्री.विश्वनाथ दशरथ थळे		८४११९४९४७४
२५३	श्री.सागर पाटील	भिवंडी तहसिल	९६९९२५६५६४

२५४	श्री.प्रितम पाटील			७३७८३६७१६७
२५५	श्री.अमोल पाटील			९१६८४३८५८६
२५६	श्री.गजानन वाकडे			८४४६१७२३१६
२५७	श्री.अतुल पाटील			९७३०६१५०५५
२५८	श्री.बबलु लहू मुकणे			८८०६१२९९२२
२५९	श्री.अभी बबन जामदार			९५२७१२५०३५
२६०	श्री.अभीजीत अनंता शींदे			७४९८५६४८८४
२६१	श्री.सागर सुरेश मोरे			९५०३७८७३६४
२६२	श्री.आकाश अनंता हिलम			८७६७९४७०३२
२६३	श्री.दिपक गणेश वाकीवळे			९३०७०३१३६६
२६४	श्री.आदेश वसंत पाटील			७३५०५३७०६७
२६५	श्री.राजेश रामचंद्र उतेकर		भिवंडी तहसिल	९०८२२२२१३४५
२६६	श्री.वसंत दगडू शेलार		भिवंडी तहसिल	९८२२२९३८९१
२६७	श्री.हरेश किसन जाधव			८६५५६९४५९२
२६८	श्री.संजय अनंता सकपाळ			८४५१०३६४४७
२६९	श्री.अक्षय बारकू डुकले			८४०८०१९९०६
२७०	श्री.साईनाथ पद्माकर गायकर			९०२१७६७९६३
२७१	श्री.प्रमोद काळुराम बरफ			७७६८८८१५०२
२७२	श्री.जितेंद्र धाऊ डाकरे			८०८७५७४४९०
२७३	श्री.अल्केश काशीनाथ बरफ			९३०९१८९१२३
२७४	श्री.राजू चंद्रकांत जाबर			७५०७३८२७३७
२७५	श्री.गंगाराम महादू मुकणे			८६९८२७१८१७
२७६	श्री.गजानन नामदेव भोईर			८८०६४५०५२

२७७	श्री.विनोद गोतारणे		
२७८	श्री.महेश भोईर		
२७९	श्री.बंटी सुभाष पाटील		९५४५८८८९४२
२८०	श्री.संतोष रामचंद्र ठाकरे		७७९८१०६४०१
२८१	श्री.कपिल कृष्णा काचरे		७७६८८८४४१२
२८२	श्री.महेश रघुनाथ खरपडे		९११२१०९०४६
२८३	श्री.कैलास जगन भोईर		७८८८१७००८०
२८४	श्री.पांडुरंग शांताराम वाघे		७७४५०२४३९४
२८५	श्री.गोटू बाबु पवार		८३८१०३७०२६
२८६	श्री.विकेश बाळु पवार		९३७०११६०८३
२८७	श्री.सुनील मोतीराम सोंगाळ		९५२७८७६४८८
२८८	श्री.कैलाश नवसु खंडवी		९५२९०२४३१०
२८९	श्री.गजानन सदानंद बांगरे		९३५६७१०९७८
२९०	श्री.रवींद्र जानु निरगुडा		७८८७८०५७४५
२९१	श्रीरीष नामदेव भवर		९२८४३८६८४९
२९२	श्री.आनंता पदु भवर		९३२५१६७५७१
२९३	श्री.प्रमोद लक्ष्मण वाडू		८२६२०८५२३३३
२९४	श्री.अनिकेत आनंता बुजड		७४९९७७८७०७
२९५	श्री.बाळु पवार		९५२९४८९४१६
२९६	श्री.उमेश गराशे		९१३०४८१७४६
२९७	श्री.अक्षय गणेश		७५१७४८२५९२
२९८	श्री.संजय बाजीराव पाटील		८२०८३१९७२०
२९९	श्री.प्रितम बाळाराम नाईक		८८०६३४४४८८
३००	श्री.पांडुरंग मदन म्हात्रे		९०११७२११२०

शहापूर तहसिल

शहापूर तहसिल
शहापूर तहसिल
कल्याण तहसिल

३०१	श्री.जितेंद्र केशव पाटील	९८६०३५८७९४
३०२	श्री.विश्वनाथ मोतीराम पाटील	९३६२५१६६१०८
३०३	श्री.धनाजी रामकृष्ण पाटील	९७६७६३५९१४
३०४	श्री.सुभाष मदन चौधुले	९८२३९५९६२१
३०५	श्री.विक्रम परशुराम पाटील	
३०६	श्री.काळीराम हरीचंद्र पाटील	९८२३८६००७७
३०७	श्री.शाम सिताराम पाटील	८३२९४८६८१९
३०८	श्री.सुभाष पंढरीनाथ पाटील	८३२९४८६८१९
३०९	श्री.किशोर कृष्णा कारभारी	९२७००४०१६६
३१०	श्री.बाळु बाबु काळे	९५५२२२४३४४
३११	श्री.महेंद्र चंद्रकांत जाधव	९२२५७३८२३१
३१२	श्री.भालचंद्र नवशा जाधव	९६३७७९९६४८
३१३	श्री.प्रदीप बळीराम काळे	८६२३०४१९०२
३१४	श्री.अनील गणपत जाधव	८६९८४८११६४
३१५	श्री.शरद गजानन पाटील	९८९२९५९०१७
३१६	श्री.मुरलीधर पाटील	९००४४३३३१०
३१७	श्री.भूपेश भंडारी	७७३८०२७७८०
३१८	श्री.संकेत पाटील	८८६७०७७७८१
३१९	श्री.कुशल पाटील	८००४२२३६००
३२०	श्री.सुजीत नामदेव भोईर	९८३४७९१५०८
३२१	श्री.अजीत नामदेव भोईर	९७६६८८७४७४
३२२	श्री.जिवन कृष्णा पाटील	९८२२७४२८४८
३२३	श्री.देवेंद्र भालचंद्र भोईर	७५०७२९१४१६
३२४	श्री.गणेश रामदास भोईर	९५०३८३८८४५

३२५	श्री.सुरेश सुक-या पाटील		८८८९६४५०५
३२६	श्री.आकाश बाळाराम पाटील		८३६९०८७५५२
३२७	श्री.देवीदास महादू पाटील		९९२२३१४१०१
३२८	श्री.कल्पेश महादू पाटील		९९२२३३७०२४
३२९	श्री.मिर्लीद जगन्नाथ पाटील		९५६१२५०८८८
३३०	श्री.संदीप सुधाकर मढवी		९१५८६७८६७
३३१	श्री.सचीन गोरखनाथ मढवी		९९७५३७९०८५
३३२	श्री.हारेश सखाराम पाटील		७९७२६३११८४
३३३	श्री.लहुनाथ सखाराम पाटील		९८९०३३०४८९
३३४	श्री.देवीदास बुधाजी पाटील		९९७०५३३४८२
३३५	श्री.सुधीर गणेश भोईर		८०८७३८५२०८
३३६	श्री.राज दिलीप घरत		९८९०५३६३८७
३३७	श्री.विजय लालचंद पाटील		९८२२२१८७८४८
३३८	श्री.संतोष बामा भोईर		९८९०५४००१०
३३९	श्री.विनोद तुकाराम जाधव		९८८१४४१७७१
३४०	श्री.मयूर वसंत भोईर		८८०६२०२२२७
३४१	श्री.शुभम टावरे		७९७२९४३२००
३४२	श्री.प्रदिप गायकर		७७०९२६६०२६
३४३	श्री.पुंडलिक भिवा खारीक		९२२६२९२०२१
३४४	श्री.संतोष भिवा खारीक		६२९८१२६७१७
३४५	श्री.समीर चौधरी		८४१२००८४४४
३४६	श्री.प्रविण गजानन खनिवडीकर		९०१११०४९९७
३४७	श्री.योगेश सदाशिव कोनकर	शहापूर तहसिल कल्याण तहसिल	८४२४९१५२८१
३४८	श्री.सुभाष पुरषोत्तम कुर्ले	कल्याण तहसिल	७७७६९४०६१८

३४९	श्री.अंकुश पाडुरंग भोईर		९५४५८२१३१४
३५०	श्री.किरण एकनाथ म्हात्रे		९८१९९१३३८४
३५१	श्री.अमित अनंत पाटील		८०९७३१३५५५
३५२	श्री.राजाराम बाबुराव पाटील		९९८७८०६०८८
३५३	श्री.सागर चंद्रकांत मढवी		९८३३५५११७२
३५४	श्री.काशिनाथ कमळू शिंदे		९८३३२३२६७१
३५५	श्री.भास्कर कळीराम चौधरी		९५९४६६४७७०
३५६	श्री.रोहित ज्ञानेश्वर चौधरी		९३२१३१५७१७
३५७	श्री.दादाजी शिया गायकर		७२०८१५६५५६
३५८	श्री.नवनाथ एकनाथ पाटील		९०७६४५०७१७
२५९	श्री.नरेंद्र जनार्दन तुपे		९३२१३०२४२१
३००	श्री.गजानन काळण		९८१९८०१३५१

कल्याण तहसिल

आपत्तग्रस्त लोकांची व पुरग्रस्त भागातील लोकांची सुटका करण्यासाठी पट्टीचे पोहणा-याची नांवे व पत्ते मोबाईल क्रमांक

१. गणेशपुरी पो.स्टे

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	संतोष पुडलिक चावडे	रा.गणेशपुरी	९५५२३६०५३२
२	महेश कारभारी बेनके	रा.गणेशपुरी	८००७७५७९९७
३	दिपक रमेश शेटी,	रा.गणेशपुरी	९७६४७६९०६२
४	सोमनाथ दगडु पाटील	रा.अकलोली	९८९०६८५४७९
५	नरेश चैजाम पाटील	रा.अकलोली	९८५०४८०३२८
६	काशिनाथ वाळकु पाटील	रा.अकलोली	९६७३७३२५३३
७	हिम्मत मानिक पाटील	रा.अकलोली	९९६०४७७७३०
८	विनोद एकनाथ चिपळुणकर	रा.अकलोली	९८६०३३२२०४
९	महेश भगवान देसले	रा.अकलोली	९५६३६४८५९६
१०	सचिन मधुकर खिसमतराव	रा.अकलोली	९८६०४२३४९९
११	संतोष पुडलिक चावडे	रा.बेनकेपाडा	९३५८२२२५७
१२	राजु लक्ष्मण बेनके	रा.बेनकेपाडा	८००७७३२४८३
१३	महेश कारभारी बेनके	रा.बेनकेपाडा	८००७७५७९९७

२. भिवंडी तालुका पो.स्टे

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	श्री. सुभाष महादेव पाटील	रा.भिवंडी	९७६३३०९३३०
२	श्री. बजरंग डुकल्या म्हात्रे	रा.भिवंडी	९८३४२२३२९७
३	श्री. प्रभिर गुरुनाथ भोईर	रा.भिवंडी	९०३१००३७५०
४	श्री. सुजित नामदेव भोईर	रा.भिवंडी	९३६८३३३९२९
५	श्री. राम दामोदर भोईर	रा.भिवंडी	८८७९०५३४३७
६	श्री. कणी कृष्णा पाटील	रा.भिवंडी	९८९०३६३२७७
७	श्री. शिवराम लोल्या जाधव	रा.भिवंडी	७३८७७९९७७५
८	श्री. भरत पांडुरंग हुमणे	रा.भिवंडी	९०४९८०५३८३
९	श्री.संदीप गोपीनाथ बोटकुंडले	रा.भिवंडी	९८२३६९६९३५
१०	श्री. मंगेश दयानंद भोईर	रा.भिवंडी	९७६३५६६५०३

३. शहापूर पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	श्री गणेश सनस	कळंभे	९२७२२७५३७५
२	नारायण चिंतामण कराळे	शहापूर	९२२६२९२०२३
३	पुंडलीक भिवा कराळे	शहापूर	-
४	प्रविण गजानन खनविलकर	शहापूर	९०३३३०४९९७
५	तुकाराम अंदाडे	सापगाव	९२२५७८६९९४
६	श्री अमित तावडे	रा. शहापूर	७०३८३८२३३३

४. वासिंद पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	श्री प्रदिप गायकर	रायकरपाड वासिंद	९११९५४५७६६
२	श्री नेताजी	वासिंद पुर्व	-
३	श्री. विवेक ठाकरे	वासिंद पुर्व	९०९६८४७९७५
४	श्री. प्रकाश जाधव	भातसई वासिंद पुर्व	-
५	श्री. नितीन रत्नपारखी	वासिंद पुर्व	८७९३२६८०६२

५. पडघा पो.स्टे.

चिराडपाडा

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	राहुल हरिभाऊ ढमणे	रा.चिराडपाडा.	९६२३०५४००३
२	पंकज शंकर ढमणे	रा.चिराडपाडा	९०६७१११४९१
३	सागर गंगाराम पोंढेकर	रा.चिराडपाडा	७९७७९४६४६३
४	महेश बळीराम पोंढेकर	रा.चिराडपाडा	७७६८६७४७४
५	सोनल नारायण सपाट	रा.चिराडपाडा	९०७५६०६६५७
६	राकेश राजाराम सपाट	रा.चिराडपाडा	८८०५९७६९९७
७	रुपेश गोदुराम जाधव	रा.चिराडपाडा	९५६१५५२५२४
८	प्रमोद प्रकाश जाधव	रा.चिराडपाडा	८९८३८३७४९१
९	अभिजीत मदन कारवे	रा.चिराडपाडा	७७१८९५२४४
१०	दिपक जगन कारवे	रा.चिराडपाडा	७३८७१५४०७६
११	प्रशांत नारायण मार्के	रा.चिराडपाडा	९७६७८७४१२३
१२	प्रितम पुंडलिक सपाट	रा.चिराडपाडा	७७९८३४६११२
१३	अक्षय दशरथ सपाट	रा.चिराडपाडा	९७६७१९०७०९
१४	सागर घरत	रा.चिराडपाडा	९१३०२०१४९१
१५	प्रकाश पुंडलिक वाघे	रा.चिराडपाडा	९५७९११४५३०
१६	सचिन नारायण सपाट	रा.चिराडपाडा	८८८२१६५०५

नांदकर

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	महेश सुखदेव पाटील वय ४२	नांदकर ता.भिवंडी	९९२३८३६६५५
२	विकास कृष्णा डाकी वय ३४	नांदकर ता.भिवंडी	८८८११३५५७
३	सुजित नामदेव जाधव वय ३३	नांदकर ता.भिवंडी	९८३३३४७६१४
४	करण सुखदेव कोळी वय ३२	नांदकर ता.भिवंडी	९३२०१५९५६५
५	मंगळ सुदाम भोकरे वय ३६	नांदकर ता.भिवंडी	९३७२६३८२९३
६	मिथुन बळीराम पवार वय ३६	नांदकर ता.भिवंडी	
७	यश मच्छिंद्र कोनकर	नांदकर ता.भिवंडी	८४२५९०८९८८
८	अक्षय वासुदेव काळण	नांदकर ता.भिवंडी	८१६९९२३३४६
९	जिवन नामदेव डाकी	नांदकर ता.भिवंडी	८८८११३४५७

भादाणे

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	राजाराम बारकु कथोरे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९६३७९२९१११
२	केतन राजाराम राणे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९८६०९२२७३२
३	प्रभाकर वसंत गाडगे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९७६७३८०१११
४	आत्माराम दगडु शेलार	रा.भादाणे ता.भिवंडी	७०८३०३३६५४
५	प्रविण चिंध्या जाधव	रा.भादाणे ता.भिवंडी	७३५०३३१५१५
६	अशोक बुधाजी कथोरे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	८४४६९१५४१५
७	सुरज एकनाथ चव्हाण	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९९७०२४९५५२
८	रोहित बाळाराम जाधव	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९६३७९५७०११
९	महेश सुरेश वावरे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	७२७६५०१४५०
१०	मनोज यशवंत ठाकरे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	८३०८०१८०८१
११	दिपक राजाराम भालेकर	रा.भादाणे ता.भिवंडी	७८७५८३५९०८
१२	उमेश गौतम कांबळे	रा.भादाणे ता.भिवंडी	९६३७०७४४३३

वांद्रे

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	आदेश लक्ष्मण जाधव	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	७७१९८२८४५६
२	सिध्दार्थ आत्माराम जाधव	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	८८५०२९८५३३
३	निळेश तुकाराम पाटील	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९६६५६५००२५
४	विकास दिनकर पाटील	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९०९६९४००४१
५	ओमकार गंगाराम बजागे	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९०९६४४८७४९
६	जिजा तुकाराम बजागे	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९२७१३६१११३
७	अंजना अंकुश पाटील	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	७२४९२६६१४१
८	वनिता भगवान भोईर	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९५०३१८६४१३
९	शैलेश पुंडलिक पाटील	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	८६०५७१४९७७
१०	मोतिराम सिकंदर रईस	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९०१११७०५०७
११	शिवाजी धाकु बजागे	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९२२६८७१०३९
१२	विजय लहु बजागे	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९०२१२१३५२४
१३	एकनाथ राजाराम पाटील	रा.वांद्रे ता.भिवंडी	९२७०२५७१७५

कंळबोली

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	कमलाकर तुकाराम पाटील	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	७८७५१५९०९२
२	गंगाराम नारायण ठाकरे	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	७७७५०५६९१६
३	प्रशांत पांडुरंग पालवी	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	८६५५६७६३६३
४	नारायण दत्तु पालवी	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	९०२८८६७६०८
५	प्रदिप वामन भोईर	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	८९७६७९७२६६
६	कुंडलिक विठ्ठल पालवी	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	९०७५६३०३६०
७	सुभाष बांगो ठाकरे	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	९०२२२८६६८९

८	किरण रामभाऊ पाटील	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	७४४७६६७०५५
९	सागर भास्कर पालवी	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	७८८७५७२४८८
१०	रोहिदास सखाराम ठाकरे	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	८३६९४००५१२
११	परमेश्वर वामन पालवी	रा.कंळबोली ता.भिवंडी	९२२६१७१७९७

कोशिंबी

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	ज्ञानेश्वर आनंता ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९५२७०४४९९९
२	गणेश शंकर ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	८१४९६९९१०३
३	दिनेश दत्तु ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९८६०७०४९९१
४	रोहिदास बुधाजी ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९७६५५९०३०७
५	वासुदेव वामन शिंदे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	८७९३६३३७८९
६	वतन रामचंद्र ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९२२१४३७६३३
७	गणेश जयराम ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९३७३२३३९४८
८	पुंडलिक आंबो शेलार	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९२२१८७४६९६
९	किरण गंगाराम ठाकरे	रा.कोशिंबी ता.भिवंडी	९२७२५७००७४

देवरुंग

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	राजेश साईनाथ पाटील	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	९१३७७९६१६२
२	राकेश पंडीत केणे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	९७६७६५६०६९
३	सर्यकांत श्रीराम कोळेकर	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	८१०८८५३५८०
४	संकेत रविंद्र पाटील	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	७५१७४४६५४५
५	सिताराम राजाराम बारशी	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	८८२८९९९७८९
६	नितीन छत्तीस केणे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	९८८१६५३८६७
७	अरुण सखाराम गोडे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	९८१९८३८३३६
८	राहुल बळीराम केणे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	७७४४०८०३९०
९	विजय विश्वनाथ केणे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	७०३९२३३९३५
१०	जितु गजानन ठाणगे	रा.देवरुंग ता.भिवंडी	८९७५५८७०६५

६. कसारा पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	श्री.राजाराम गबरु वाघ	रा.कसारा	७०३००८८२११
२	श्री.भरत गंगाराम शोगाळ	रा.कसारा	८३८१०२२३००
३	श्री.बंडु लक्ष्मण खोंडे	रा.कसारा	९०४९०१०८२५
४	श्री.भिमा रामा मांगे	रा.कसारा	९२२५१०८०६२
५	श्री.संतोष मंगळु वारघडे	रा.कसारा	९७६४५९९४०५

७. मुरबाड पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१	श्री सुभाष भालेराव	कोतवाल	-
२	श्री बारकु कोर,	कोतवाल	-
३	श्री रमेश भोईर	कोतवाल	७७७५८०८०६६
४	मोतीराम रामचंद्र कडव	काचकोली	९१४५६७४०६१
५	प्रकाश मनोहर पष्टे	काचकोली	७७६९८४७११८
६	नंदु शांताराम बांगारा,	काचकोली	८००७०८३२३४
७	जयवंत अनंता निरगुडा,	काचकोली	९२०९७७४९५७
८	गोपाळ कान्हु मेंगाळ	काचकोली	९२७२३१६४४०

८. कुळगांव पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नांवे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	वुसदेव काशिनाथ ठाणगे	कासगाव	८९९२८६३०७
२.	वसंत तुकाराम झाटे	सागांव	९८५०६६१०९९
३.	मनोहर वसंत पादारे	पादीरपाडा	९३२६९०८१०९
४.	भास्कर महादू काळींबे	कारंद	९७६३११७९८३
५.	बाळकृष्ण बुधाजी वेखंडे	चांदप	२६६८०६३
६.	अशोक मंगल भोईर	ढोकेदापीवली	९३२३९६७५४७
७.	रोहिदास हरीशचंद्र भोईर	ढोकेदापीवली	२६७२७८१
८.	जयराम रामा भोपी	आंबेशिव	९४२२४८०४९१
९.	शिवाजी तुकाराम ईरमाळी	चामटोली	९३२३६९३३०७
१०.	मदन रामदास गायकवाड	चामटोली	८६०००६६१८५
११.	मोहन रामा कोंडीलकर	चामटोली	९८५०१७१६३२
१२.	शाहीद हिसामुद्दीन बुबेरे	गोरेगांव	९८५०५०६६७७७
१३.	तनविर बशिर बुबेरे	गोरेगांव	९८५०१९७४६५
१४.	यासीर सलीम बुबेरे	गोरेगांव	९३२२०६९५२३
१५.	सलिम नजीर बुबेरे	गोरेगांव	२६६०३३०
१६.	जयराम गोपाळ जाधव	पिंपळोली	२६६८०४६
१७.	सचिन तानाजी जाधव	पिंपळोली	९४२०५७०९५७
१८.	समाधान चंद्रकांत ख्रापरे	पिंपळोली	९४०३६४३०१५
१९.	शंकर शांताराम दुर्गे	पिंपळोली	९४०४१७९७४५
२०.	संजय भाऊ देसले	पिंपळोली	९४२०८०६३८३
२१.	अमीर रज्जक शेख	पिंपळोली	९४२००५३०७५
२२.	सागर महादु शेळके	पिंपळोली	९४०४५९४५७४
२३.	जगन आण्णा जाधव	पिंपळोली	९४२२६६५६४४
२४.	केतन संभाजी शेळके	पिंपळोली	९४०३०२०२५९
२५.	अतुल प्रकाश फराड	पिंपळोली	९४०४५२१८६९

९. कल्याण ता. पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	नरेश अनंत सुरोशी	रायता	९२०९८७५७६७
२.	अविनाश बलराज हरड	वरप	९४२२६६७६८५
३.	अक्षय भोय	मांडा पश्चिम	९२२४२५०३३३
४.	अनंता टेंभे,	बापसई	९५९४५६३०३२
५.	अनिल दळवी	निंबवली	९९२०८८६३८३
६.	नवनाथ भोय	मांडा पश्चिम	९७६९७७०७७३
७.	दशरथ भोईर,	टिटवाळा	८७७९७५९३५५
८.	देवा पाटील	टिटवाळा	९७६८३६४८२३
९.	दिनेश पाटील	खडवली	७७५६८६९३८३
१०.	फैजल कुंगले	राया	९६६५३४०६७४

१०. किन्हवली पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	शरद भास्कर हलपतराव	रा .किन्हवली	९२७०३४३९८८
२.	सुरेश फर्डे	रा .किन्हवली	९७६७९०४२३५
३.	जगन शिंदे	रा .किन्हवली	९२७३५२३६८०
४.	अशोक गणपत भेरे	रा .किन्हवली	९९२३८२५८५३

११. टोकावडे पो.स्टे.

अ.क्र.	पट्टीचे पोहणारे नावे	पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	सखाराम मंगळ भारमळ	रा.सावर्णे	९२२६८८७८२३
२.	वसंत रामचंद्र गडगे	रा. आंबेळे	९४२२०९३२८७
३.	सुभाष पांडुरंग गडगे	रा.टोकावडे	९४२२३७३६४३
४.	किरण श्रीराम पवार	रा.टोकावडे	९२०९६५५८९७
५.	अरुण बंदु पवार	रा.सावर्णे	९६८९९९३३३
६.	गोविंद चिंधु पारधी	रा.सावर्णे	९०३३५८२४६७
७.	बाळु दगडु कोरडे	रा.सावर्णे	९५२७००७७४८
८.	नामदेव जैतु पारधी	रा.मोरोशी	-
९.	काळुराम सखाराम मोरे	रा.मोरोशी	-

जिव रक्षकाची यादी

१) शहापुर उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१) शहापुर

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकाचे नाव व पत्ता	मो.क्र.
१	शहापुर	श्री गणेश सनस रा. कळंभे	९२७२२७५३७५
२		श्री नारायण चिंतामण कराळ	९२२६२९२०२१
३		श्री.पुंडलीक भिवा कराळे रा. गंगादेवास्थान, शहापुर	-
४		प्रविण गजानन खनविलकर	९०१११०४९९७
५		तुकाराम अंदाडे रा. सापगाव	९२२५७८६९९४
६		श्री अमित तावडे रा. शहापुर	७०३८१८२१११
७		सुनिल मारुती कोर्डे, रा अघई, ठाकुरपाडा	९१४६१७३४०१
८		शांताराम शिवा कोरडे रा अघई, ठाकुरपाडा	९१३०८६१२९६
९		रामा कमळु पडेर रा अघई, ठाकुरपाडा	९२२५१३३०६०
१०		कमळु रेडका बांबळे रा अघई, ठाकुरपाडा	७८७५६३५८१७
११		प्रकाश काशिनाथ थेतलेरा अघई, ठाकुरपाडा	७७९६७०९९१२
१२		कृष्णा बबन माळी रा अघई, ठाकुरपाडा	७०५७४८७७२३
१३		सुरज अशोक खुताडे रा अघई, ठाकुरपाडा	८८०६२९९५५६६
१४		जान्या सोमा रानडे रा अघई, ठाकुरपाडा	७३९१९२५८०५
१५		कैलास बुधाजी कोरडे, रा अघई, ठाकुरपाडा	९३७१८१७१८९
१६		यशवंत बुधाजी भगत रा अघई, ठाकुरपाडा	७२६२९६९०७३
१७		रुपेश बारकु पडेर रा अघई, ठाकुरपाडा	७२१८९६७१४८
१८		गंगा रामजी माळी रा अघई, ठाकुरपाडा	८००७३१०६२९
१९		मधु रामजी माळी रा अघई, ठाकुरपाडा	८५५१८५४८७६

२. कसारा

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकाचे नाव	मोबाईल नंबर
१.	कसारा	सागर सुरेश उबाळे	९५४५५३४३४६.

३. किन्हवली

अ.क्र.	पोलीस स्टेशनचे नाव	जीव रक्षकांचे नाव व पत्ता	मोबाईल क्रमांक
०१	किन्हवली	रविंद्रगणपतमडके राशिरगावता शहापुर जि ठाणे	९२७२६६०००१
०२	किन्हवली	समिरचौधरी राखराडे ता शहापुर जि ठाणे	८४१२८४००४४

४.वासिंद

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकाचे नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	वासिंद	श्री.प्रदिप बाळु गायकर रा.रायकरपाडा वासिंद पु. ता. शहापुर जि.ठाणे	७७०९२६६०२६
०२		श्री. सतीश बाळु गायकर रा. रायकरपाडा वासिंद पु. ता. शहापुर जि.ठाणे	९११९५४५७६६
०३		श्री. सुमित धनगर रा. वासिंद ता. शहापुर जि.ठाणे	९९२१४४४८५६
०४		आकाश वाघे रा. वासिंद पुर्व जिजामातानगर, ता. शहापुर जि.ठाणे	८२३७८३२५४५

२.मुरबाड उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१.मुरबाड

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जिव रक्षकाचे नांव व पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	मुरबाड	मोतीराम रामचंद्रकडव रा. काचकोली, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	९१४५६७४०६१
२.		श्री रमेश भोईर, कोतवाल रा. काचकोली, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	७७७५८०८०६६
३.		प्रकाश मनोहर पष्टे रा. काचकोली,ता.मुरबाड, जि.ठाणे	७७६९८४७११८
४.		नंदु शांताराम बांगारा, रा. काचकोली, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	८००७०८३२३४
५.		जयवंत अनंतानिरगुडा, रा. काचकोली, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	९२०९७७४९५७
६.		गोपाळ कान्हु मेंगाळ रा. काचकोली, ता.मुरबाड, जि.ठाणे	९२७२३१६४४०

२.टोकावडे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकाचे नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	टोकावडे पो.ठाणे	श्री.राजेंद्र पांडुरंग वाघीरे रा.धसई ता.मुरबाड जि.ठाणे	९७६७५५८८२९
०२		श्री. विजय लक्ष्मण सुरोशे रा. उमरोली शि. ता.मुरबाड	७०८३९१०५०७
०३		श्री. हेमंत नारायण शिंदे रा. मिल्हे ता.मुरबाड जि.ठाणे	७७४१०८६६०४
०४		श्री.सुभाष काळुराम गडगे रा. आंबेळे, ता.मुरबाड जि.ठाणे	९१३०१८७४४४
०५		श्री.अभिजीत दगडु पारधी रा.सावर्णे ता.मुरबाड जि.ठाणे	९८८१४२४०८५

३.कुळगाव

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जिव रक्षकाचे नांव व पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	कुळगाव	कैलास शांताराम कडव रा.दहीवली	८६०५०४१३१४
२.		शंकर दामोदर पाटील दहीवली	७६६६९७४५७९
३.		मयुर भास्कर काठवले रा.भोज	९७३०९०३६८१
४.		रोहीत चिपले रा.भोज	९७६४९०५७५२
५.		विनोद चंद्रकात धुळे	८६९८३१३३३६

४. कल्याण तालुका

अ.क्र.	जीव रक्षकाचे नाव	गावाचे नाव	मोबाईल क्रमांक
१.	नरेश अनंत सुरोशी	रायता	९२०९८७५७६७
२.	अविनाश बलराज हरड	वरप	९४२२६६७६८५
३.	अक्षय भोय	मांडा पश्चिम	९२२४२५०३३३
४.	अनंता टेंभे	बापसई	९५९४५६३०१२
५.	अनिल दळवी	निंबवली	९९२०८८६१८३
६.	नवनाथ भोय	मांडा पश्चिम	९७६९७७०७७३
७.	दशरथ भोईर	टिटवाळा	८७७९७५९३५५
८.	देवा पाटील	टिटवाळा	९७६८१६४८२१
९.	दिनेश पाटील	खडवली	७७५६८६९१८१
१०.	फैजल कुंगले	राया	९६६५३४०६७४

३. गणेशपुरी उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१. गणेशपुरी

अक्र	जीव रक्षकाचे नावे	गांव	मोबाईल क्रमांक
१.	संतोष पुडलिक चावडे	गणेशपुरी	९१५८८२२२५७
२.	श्री.राजु लक्ष्मण बेनके	बेनकेपाडा, गणेशपुरी	८००७७३२४८१
३.	श्री.महेश कारभारी बेनके	गणेशपुरी	८००७७५७९९७
४.	श्री.दिपक रमेश शेट्टी	गणेशपुरी	९७६४७६९०६२
५.	श्री.भरत भाउ साबळे	गणेशपुरी	----
६.	श्री.सोमनाथ दगडु पाटील	अकलोली	९८९०६८५४७९
७.	श्री.नरेश चैजाम पाटील	अकलोली	९८५०४८०१२८
८.	श्री.काशिनाथ वाळकु पाटील	अकलोली	९६७३७१२५३१
९.	श्री.हिम्मत मानिक पाटील	अकलोली	९९६०४७७७३०
१०.	श्री.विनोद एकनाथ चिपळुणकर	अकलोली	९८६०१३२२०४

२. भिवंडी तालुका

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकाचे नाव	मोबाईल नंबर
१.	भिवंडी तालुका	श्री. सुभाष महादेव पाटील	९७६३१०९३१०
२.		श्री. बजरंग डुकल्या म्हात्रे	९८३४२२१२९७
३.		श्री. प्रभिर गुरुनाथ भोईर	९०११००१७५०
४.		श्री. सुजित नामदेव भोईर	९१६८१११९२९
५.		श्री. राम दामोदर भोईर	८८७९०५३४१७
६.		श्री. कणी कृष्णा पाटील	९८९०३६३२७७
७.		श्री. शिवराम लोल्या जाधव	७३८७७९९७७५
८.		श्री. भरत पांडुरंग हुमणे	९०४९८०५१८३
९.		श्री.संदीप गोपीनाथ बोटकुंडले	९८२३६९६९३५
१०.		श्री. मंगेश दयानंद भोईर	९७६३५६६५०३

३.पडघा

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	जीव रक्षकांचे नाव व पत्ता	मोबाईल क्रं
	पडघा	१)राहुल हरिभाऊ ढमणे-रा.चिराडपाडा. ता.भिवंडी २) पंकज शंकर ढमणे-रा.चिराडपाडा. ता.भिवंडी ३) विकास कृष्णा डाकी- रा.नादंकर ता.भिवंडी ४) सुजित नामदेव जाधव. रा.नादंकर ता.भिवंडी ५) राजाराम बारकु कथोरे. रा.भादाणे ता.भिवंडी ६) मनोज यशवंत ठाकरे. रा.भादाणे ता.भिवंडी ७) सिध्दार्थ आत्माराम जाधव. रा.वांद्रे ता.भिवंडी ८) ओमकार गंगाराम बजागे. रा.वांद्रे ता.भिवंडी ९) कमलाकर तुकाराम पाटील. रा.कंळबोली ता.भिवंडी १०) गंगाराम नारायण ठाकरे. रा.कंळबोली ता.भिवंडी ११) ज्ञानेश्वर आनंता ठाकरे. रा.कोशिंबी ता.भिवंडी १२) गणेश शंकर ठाकरे. रा.कोशिंबी ता.भिवंडी १३) राजेश साईनाथ पाटील. रा.देवरुंग ता.भिवंडी १४) राकेश पंडीत केणे. रा.देवरुंग ता.भिवंडी	१) ९६२३०५४००३ २) ९०६७११४९१ ३) ८८८१४३५५७ ४) ९८३३३४७६१४ ५) ९६३७९२९१११ ६) ८३०८०१८०८१ ७) ८८५०२९८५३३ ८) ९०९६४४८७४९ ९) ७८७५१५९०९२ १०)७७७५०५६९१६ ११) ९५२७०४४९९९ १२) ८१४९६९९१०३ १३) ९१३७७९६१६२ १४) ९७६७६५६०६९

पक्षी व सर्प मित्र यांची यादी

१)शहापुर उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१.शहापुर पोलीस ठाणे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नाव व पत्ता	मो.क्र.
१	शहापुर	श्री तुषार हजारे , रा. शहापुर	७९७७९४७११७
२		श्री अक्षय शहाणे , रा. शहापुर	९०२८९८७८५८
३		श्री. संतोष कुमावत, रा. शहापुर	९२७३६३२९६१
४		श्री. परेश देव, रा. शहापुर	९९७५४५२२३३
५		श्री आशिष तावडे, रा. शहापुर	९८९०८५१९९२
५		श्री पंडया गायकर रा. वाशिंद	७७०९२६६०२६

२.कसारा पोलीस स्टेशन

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्राचे नाव व पत्ता	मो.क्र.
१	कसारा	श्री प्रमोद प्रकाश सोनवणे कसारा,ता-शहापुर,जि-ठाणे	७०२१७०३०४८.
२		श्री सागर सुरेश उबाळे कसारा,ता-शहापुर,जि-ठाणे	९५४५५३४३४६

३.वासिंद

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	वासिंद पो.ठाणे	श्री. रोहित जाधव रा. सम्राट अशोक नगर, वासिंद	७२७६११३०७
०२		श्री. योगेश चौधरी रा. भोंडवेनगर,वासिंद पुर्व ता. शहापुर	७७७५८०१९३२०
०३		श्री. सचिन बनसोडे रा. वासिंद ता. शहापुर जि.ठाणे	९१३००८२०४४

२.मुरबाड उप विभागातील पोलीस ठाणे

१.मुरबाड

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नांव व पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	मुरबाड	अभिलाश पवनपिल्लई रा. छत्रपती संभाजी नगर मुरबाड ता.मुरबाड जि.ठाणे	९७६७१२७१००

२.कल्याण तालुका

अ.क्र.	संपुर्ण नाव	गावाचे नाव	मोबाईल क्रमांक
१.	चेतन विठ्ठल बोराने (सर्प मित्र)	वरप	७४४७६५२५८५
२.	रितेश कांबळे (पक्षी मित्र)	टिटवाळा	७९७७३२३६३०
३.	शुभम एडेकर (सर्प मित्र)	खडवली	९८९२९७३४४२

३.टोकावडे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	टोकावडे पो.ठाणे	श्री. अशोक बाळु भला रा. मोधळवाडी, ता.मुरबाड जि.ठाणे	९२०९२४४१८३

०२		श्री. चिंतामण बबन नंदकर रा. टोकावडे, ता.मुरबाड जि.ठाणे	९२०९२०४७४०
०३		श्री. राजेश कांतराम पवार रा.हेदवली ता.मुरबाड जि.ठाणे	९२७१७२७५७८

४. कुळगाव

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्रनांव व पत्ता	मोबाईल क्रमांक
१.	कुळगाव	दिंगबर दिलीप सरोशे रा.दहीवली	८६६८८०७८४४

३. गणेशपुरी उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१. गणेशपुरी

अक्र.	पक्षी/सर्प मित्र नाव	गांव	मोबाईल क्रमांक
१.	प्रकाश मोरे	गणेशपुरी	९२०९८२५२४१
२.	दत्तात्रेय खैरमोरे	बेनकेपाडा, गणेशपुरी	९२८३७५१३८५

२. भिवंडी तालुका पोलीस ठाणे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नाव	मोबाईल नंबर
१.	भिवंडी तालुका	श्री किशोर बजागे	९६५७६५७१००
२.		श्री उमेश देसाई	९०२८९९९६६२
३.		श्री आकाश जाधव	९९२१३३१८९१
४.		श्री.आशिष शास्त्री	७०५७५७४४३२
५.		श्री कैलास पाटील	८१४९९२९१६०
६.		श्री.संदीप गोपीनाथ बोटकुंडले	९८२३६९६९३५
७.		श्री. मंगेश दयानंद भोईर	९७६३५६६५०३

३. पडघा पोलीस ठाणे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	पक्षी व सर्प मित्र नाव	मोबाईल नंबर
१.	पडघा	श्री किशोर बजागे	९६५७६५७१००
२.		आकाश जाधव	९३७३६१०४०९

गिर्यारोहकांची यादी

१) शहापुर उप विभागातील पोलीस स्टेशन

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	गिर्यारोहकाचे नाव व पत्ता	मो.क्र.
१	शहापुर	श्री अमित तावडे , रा. शहापुर	७०३८१८२१११
२	शहापुर	श्री. समिर, रा. शहापुर	८४१२००८४४४

३	शहापुर	श्री. खंडया जाधव, रा. शहापुर	९२२५७१३६७८
४	शहापुर	श्री सागर रानडे, रा. शहापुर	९९६००४०७८९
५	शहापुर	श्री पंडया गायकर रा. वाशिंद	७७०९२६६०२६

४) वाशिंद

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	गिर्यारोहक यादी नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	वाशिंद पो.ठाणे	श्री. सुजान सुरेश वडके रा. हनुमान कॉलनी वाशिंद पु. ता. शहापुर जि.ठाणे	९२२२७७९९९९९
०२		श्री. रमचंद्र संगोगी रा. शास्त्री कॉलनी, वाशिंद पु. ता. शहापुर जि.ठाणे	८९८३४४२३२३
०३		श्री. परेश फडें रा. भोईर आळी वाशिंद प. ता. शहापुर जि.ठाणे	८७९५०४७०७

२) मुरबाड उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१. टोकावडे

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	गिर्यारोहक नाव व पत्ता	मोबाईल नंबर
०१	टोकावडे पो.ठाणे	श्री. बाळु शंकर साबळे रा. थितवी ता. मुरबाड जि.ठाणे	९८८१४२४०३५
०२		श्री. दिपक काळुराम विशे रा. सोनावले ता. मुरबाड जि.ठाणे	७८८७६७५६६७
०३		श्री. देवराम अनंता कोरडे रा. वाल्हिवरे, ता. मुरबाड जि.ठाणे	९२७२६९९९१०

३) गणेशपुरी उप विभागातील पोलीस स्टेशन

१. भिवंडी तालुका

अ.क्र.	पोलीस ठाणे	गिर्यारोहक नाव	मोबाईल नंबर
१.	भिवंडी तालुका	श्री. दिनेश रघुनाथ गुळवी	९९७०५५६११७

जिल्हा आपत्ती व्यवस्थापन प्राधिकरण, ठाणे

नियंत्रण कक्ष

जिल्हाधिकारी कार्यालय, ठाणे

फोन नं. ०२२-२५३८१८८६ / २५३०१७४० भ्रमणवृत्ती ९३७२३३८८२७

हेल्प लाईन नं. १०७७
